

مَآئِشَاءَ اللّٰهِ مَلَاقَةُ الرَّبِّ اللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

الرِّبَوَانُ

لِسَيِّدِنَا عَلِيِّ مَعْرَاشِيَّةِ الْمُسَعِّ
بِعُمْدَةِ الْبَيَانِ

محمد سعید ریڈ سنز تاجران کتب و پرائمری محل مولوی مسافر خانہ کراچی

**Collection of Prof. Muhammad Iqbal Mujaddidi
Preserved in Punjab University Library.**

پروفیسر محمد اقبال مجددی کا مجموعہ
پنجاب یونیورسٹی لائبریری میں محفوظ شدہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام
على من لا نبي بعده
وبعد

مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ
فَحَمْدُ اللَّهِ عَلَى النِّعَامِ التَّامِ وَالْكَرَامِ الْعَامِ عَنِ بَطْنِ

الْبَيْهَوَانِ

لِسَيِّدِنَا عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَعَ حَاشِيَةِ الْمُسْتَعِينِ

بَعْدُ الْبَيْهَوَانِ

مُحَمَّدُ سَعِيدُ ابْنُ طَبَّاسُ نَشْرَانِ تَاجِرَانِ كُتُبِ

قُرْآنِ مَحَلِّ - مَقَابِلِ مَوْلَى مُسَا فَرخَانِ - كِرَاجِي

(مطبع سعيدي قرآن محل کراچی)

Rs. 2/55

(قیمت ایک روپیہ و پچاس)

136848

يَا فَتَا ح

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الحمد لله والصلاة على المرسلين
 في ناس مردم واصل او اناس
 بدليل انسان و همزه برائی تخفيف محذوف
 شرو و وجه تسمیه ناس ایناس است
 بمعنی ابصار و وجه تسمیه جن ابتنان بمعنی
 استتار و بعضی گفته اند وجه نسبان است
 ف ^{١٢} تمثال بیکه ^{١٣} جمع کفو
 بمعنی مانند و مثل ^{١٤} اب پدر
 و اصل او ابو یفح باد بدلیل ابوان ^{١٥}
 ه ^{١٦} انما مضمون معنی ما والا ای
 ما اهبات الناس الا ادعیه محرف فیض است
 عفا عنه ذو المنن ^{١٧} جمع دعاء وهو
 کل ما اذا منع فيه شیء احاط به ^{١٨}
 جمع حسب وهو ایعده الانسان من
 مفاخر آباءه و او ما اخذ از حساب است
^{١٩} محمد فیض الحسن عفا الله عنه ^{٢٠}
 اباء جمع اب و چون اباء نکره است تقدیم
 لا حساب بر دمتاسب است نه واجب
^{٢١} شرف بزرگوار می و قال ابن
 السکیت الشرف و الحمد لا یکنان اللبالب
 باد و مغاخره برابری کردن در فخر کسی
^{٢٢} جمع دلیل معنی در نما ^{٢٣} قیمة
 بهایکه فروخته بان از دو بخلاف شن که مطلق
 بیاست ^{٢٤} نکتة فرمود که جاہل دشمن
 عالم است و نه گفت عالم و جاہل با هم
 دشمن هستند بواسطه آنکه عالم حقیقی خدا
 را فاعل میداند و بس دشمن را بنیز آله
 تصویر میکنند پس در دل او عداوة کسی نیست
 قائم ^{٢٥} فیض الحسن سانه الله ذو المنن
^{٢٦} ارداء پاک کردن ^{٢٧} مواخا
 : اخاه برادری کردن ^{٢٨} ما شاء
 با هم رفتن ^{٢٩} الشیء هو الذی یسبح
 ان یعلم و یخبر عنه یفح علی الموجود و

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَبُوهُمْ أَدَمُ وَالْأُمُّ حَوَاءُ مُسْتَوْدَعَاتٌ وَلِلْأَحْسَابِ بَاءٌ بِفَاخِرُونَ بِهِ قَالِطُنُّ وَالْبَاءُ فَإِنَّ نَسَبَنَا جُودٌ وَعَلِيَاءُ عَلَى الْمُهْدَى لِمَنْ اسْتَهْدَى أَدِلَاءُ وَالْجَاهِلُونَ لِأَهْلِ الْعِلْمِ أَعْدَاءُ قَالَتِ النَّاسُ مَوْتِي وَأَهْلُ الْعِلْمِ أَحْيَاءُ	النَّاسُ مِنْ جِهَةِ التَّمْثَالِ أَكْفَاءُ وَأَسْمَاءُ تَهَمَّتْ النَّاسِ أَوْ عِيَّةُ فَإِنْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ أَصْلِهِمْ شَرٌّ وَإِنْ أَتَيْتَ بِفَخْرٍ مِنْ ذَوِي نَسَبٍ لَا فَضْلَ إِلَّا لِأَهْلِ الْعِلْمِ إِنَّهُمْ وَقِيَمَةُ الْمَرْءِ مَا قَدَّكَانَ يُحْسِنُهُ فَقُمْ بِعِلْمٍ وَلَا تَبْغِي لَهُ بَدَلًا
---	--

مَحْدِيْرَاَزِ عَجَالِسْتِ جَاهِلَانَ وَتَنْفِيْرَاَزِ مَوَانِسْتِ غَا فَلَانِ

فَكَمْ مِنْ جَاهِلٍ رَدَى حَكِيمًا حِينَ إِخَاءِ وَالشَّيْءِ مِنَ الشَّيْءِ مَقَائِيْسٌ وَأَشْبَاهُ	وَلَا تَصْحَبْ أَخَا الْجَهْلِ وَإِيَّاكَ وَإِيَاءُ يُقَاسُ الْمَرْءُ بِالْمَرْءِ إِذَا مَا هُوَ فَاشْتَلَا
--	--

وَالْقَلْبُ عَلَى الْقَلْبِ لَيْلٌ حِينَ يَلْقَا ه

المعردوم وخصمه بعضهم با موجود واصله مصدر شفاء و اذا وصف الله تعالى به نعمناه شفاء ای يكون يكون المصدر مينا للفاعل و اذا وصف به غيره فعناه شفاء ای يكون مينا للمفعول ^{١٢} محمد فیض الحسن وقاة الله عن الحوادث والفتن ^{١٣} اشباه جمع شبهة معنی مانند ^{١٤}

شكايت روزگار غدار و حكايت دوستان نجا اعتبار

تَغَيَّرَتِ الْمُودَّةُ وَالْإِخَاءُ
 وَأَسْلَمَنِي الزَّمَانُ إِلَى صَدِيقِي
 سَيِّئِيْنِي الَّذِي أَعْنَاهُ عَنِّي
 وَلَيْسَ بِدَائِمًا أَبَدًا نَعِيمًا
 وَكُلُّ مُودَّةٍ لِلَّهِ يَصْفُو
 إِذَا أَنْكَرْتَ عَمْدًا مِنْ حَمِيمٍ
 وَكُلُّ جِرَاحَةٍ فَلَهَا دَوَاءٌ
 وَرَبِّ أَخِي وَفِيَتْ لَهُ وَفِي
 يَدِي مَوْنُ الْمُودَّةِ مَا رَأَوْنِي
 أَخْلَاءًا إِذَا اسْتَخْنَيْتُ عَنْهُمْ
 وَإِنْ عَيَّبْتُ عَنْ أَحَدٍ قَلَانِي
 إِذَا مَا رَأَسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَوَلِي

وَقَلَّ الصِّدْقُ وَأَنْقَطَعَ الرَّجَاءُ
 كَثِيرًا الْغَدْرَ لَيْسَ لَهُ رِعَاءُ
 فَلَا فِقْرَ يَدٍ وَمَا لَا شِرَاءُ
 كَذَّابُ الْبُؤْسِ لَيْسَ لَهُ بَقَاءُ
 وَلَا يَصْفُو مِنَ الْفِسْقِ الْإِخَاءُ
 فَفِي نَفْسِي التَّكْرُمُ وَالْحَيَاءُ
 وَسُوءُ الْخَلْقِ لَيْسَ لَهُ دَوَاءُ
 وَالْكَفْرُ لَا يَدُومُ لَهُ الْوَفَاءُ
 وَيَبْقَى الرُّدْمُ مَا يَبْقَى الْإِلْقَاءُ
 وَأَعْدَاءُ إِذَا نَزَلَ الْبَلَاءُ
 وَكَأَقْبَتِي بِهَا فِينَا أَلْتَفَاءُ
 بَدَا لَهُمْ مِنَ النَّاسِ الْجَفَاءُ

۱۰ اخاء مصدر باب
 مفاعلة بمعنى برادری کردن
 ۱۱ سلام سپرد کردن
 ۱۲ صديق دوست
 جمع اصداقاء و وجه تسميه
 راستی اوست در دوستی
 ۱۳ محمد قاضی الحسن عفا الله
 عنه سکه غدر شکن
 ۱۴ بیان و عهد
 ۱۵ نگهبان شدن
 ۱۶ باز ساختن و نون
 دوم برای دقایق
 ۱۷ سختی و کرده و استعمال
 او در حرب و فقر بیشتر
 است
 ۱۸ ف
 ۱۹ جمع غلیل یعنی دورت
 ۲۰ قلی بالکسر دشمن
 ۲۱ داشتن
 ۲۲ تولید
 روگردانیدن و پشت
 دادن
 ۲۳ عه اخاء با کسی
 برادری گرداند

شکوه از زنان بی وفا که نه صدق دارند و نه صفا

دَعِ ذِكْرَهُنَّ فَمَا لَهُنَّ وَفَاءُ
 يَكْسِرَنَّ قَلْبَكَ ثُمَّ لَا يُجْبِرُنَّهُ

رَيْحُ الصَّبَا وَعُهُودُهُنَّ سَوَاءُ
 وَقُلُوبُهُنَّ مِنَ الْوَفَاءِ حَازَاءُ

امر بچستان روزی بامید فتح و فیر و ناری

وَمَا طَلَبُ الْمَعِيشَةِ بِالْمَقِي

وَلَا لَنْ أَلْبِي دَلُوكَ فِي الدَّلَامِ

له نیل یافتن ۱۲
 ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

عَجْنُكَ بِمَلَأَهَا يَوْمًا وَيَوْمًا	عَجْنُكَ بِحَيَاةٍ وَقَلِيلَ مَاءٍ <small>شکل سیاه که در چاه و غیره باشد ۱۲</small>
--	--

منع از مبالغه در جمع مال و منع شکایت از دهر پریشان حال

وَكَمْ سَاءَ لِيُثْرِي لَمَّ يَنْلُهُ <small>اثر یعنی تونگ شدن ۱۲</small>	وَآخِرُ مَا سَخَّ لِحِقَ الْفَرَاءِ
وَسَاءَ يَجْمَعُ الْأَمْوَالَ جَمْعًا	لِيُورِثَهُ أَعَادِيَهُ شِقَاءَ
وَمَا سَيَّانِ ذُو خُبْرٍ بَصِيرٌ <small>ای سخن ۱۲</small>	وَآخِرُ جَاهِلٍ لَيْسَ سَوَاءٌ
وَمَنْ كَيْسَتْ جَيْبُ الْكُدَّانِ يَوْمًا <small>در ویشی ۱۲</small>	يَكُنْ ذَلِكَ الْعِتَابُ لَهُ سَنَاءٌ
وَيُزْرِي بِأَلْفَتِي إِلَّا عَدَامٌ حَتَّى	مَتَى يُصِيبُ الْمَقَالَ يُقَلُّ أَسَاءٌ

حسرت مؤرد مشقت دنیا که محل عنا و منزل بلاست

لَيْسَ مِنْ مَاتَ فَا سْتَرَاحَ بِمَيْتٍ	إِنَّمَا الْمَيْتُ مَيْتٌ الْأَحْيَاءُ
--	--

امر بطلاق دنیا که عروس نیست نازبیا

طَلَّقِ الدُّنْيَا ثَلَاثًا وَأَطْلُبِي زَوْجًا سَوَاءً	إِنَّهَا زَوْجَةٌ سَوْءٌ لَا تَبَالِي مَنِ أَنَا هَا <small>افاضه موصول الی الصفه ۱۲</small>
---	---

وَأَذَانَا لَتُ مَنَّا هَامِنُهُ وَلَقَدْ تَقَا هَا

اشارات بندامت اخروی در محبت اسباب دنیوی

يَا عَاشِقَ الدُّنْيَا لِيُغَيِّرِكَ وَجْمَهَا	وَلَتَنْتَدِمَنَّ إِذَا أَرْتَكَ تَقَا هَا <small>دال علی الجزاء ۱۲ شرط ۱۲</small>
--	---

امر بیاختناب ازین جهان خراب

تَحَرَّرِي مِنَ الدُّنْيَا فَإِنَّ فِتْنَاءَهَا	مَحَلُّ فِتْنَةٍ لَا مَحَلَّ بَقَاءِ
فَصَفْوَتُهَا مَمْرُوحَةٌ بِكُدُورَةٍ <small>مخدوم ۱۲</small>	وَرَأْحَتُهَا مَقْرُوءَةٌ بِعِنَاءِ

اظهار ید علیا در تحمل شدائد دنیا

م

هِيَ حَالَانِ شِدَّةٌ وَرُخَاءٌ
وَالْفَتَى الْحَاذِقُ الْأَدِيبُ إِذَا مَا
إِنْ أَلَمَّتْ مِلْمَةٌ بِي فَيَأْتِي
عَالِيًا بِإِبْلَاءٍ عِلْمًا بِأَنْ

وَسَجَّالَانِ نِعْمَةٌ وَبِلَاءٌ
خَانَهُ الدَّهْرُ لَمْ يَخْنَهُ عَزَاؤُهُ
فِي الْمِلْمَاتِ صَخْرَةٌ صَبَاءٌ
لَيْسَ يَدُومُ النَّعِيمُ وَاللَّوَاؤُ

۱۱ المام نازل شدن و
۱۲ فرود آمدن همه فرود آئیده
۱۳ یعنی حاوشه ۱۲ ص ۲۵ صوره
۱۴ سنگ بزرگ ۱۲ ص ۱۳ ص ما
۱۵ سخت ۱۲ ص ۱۳ ص لاوار سختی
۱۶ بخاج فیروززی و ظفر
۱۷ الشراء تو نگری ۱۲ ص ۱۳ ص
۱۸ این شعر الحاقی است ۱۲ ص ۱۳ ص
۱۹ لیک اصله الب ک

بیان اختیارات ایام اسبوع بطرز مقبول و مطبوع

لِنِعْمِ الْيَوْمِ يَوْمُ السَّبْتِ حَقًّا
وَفِي الْأَحَدِ الْبِنَاءُ لَا فِيهِ
وَفِي الْاِثْنَيْنِ إِنْ سَافَرْتَ فِيهِ
وَمَنْ يُرِدِ الْحَجَّامَةَ فَالْثَلَاثَا
وَإِنْ شَرِبَ امْرُؤٌ يَوْمَ دَوَاءٍ
فِي يَوْمِ الْخَمِيسِ قَضَاءُ حَاجٍ
وَفِي الْجُمُعَاتِ تَزْوِيجٌ وَعُرْسٌ
وَهَذَا الْعِلْمُ لَمْ يَعْلَمْهُ إِلَّا

لِصَيْدٍ إِنْ أَرَدْتَ بِلَا امْتِرَاعٍ
تَبَدَّى اللَّهُ فِي خَلْقِ السَّمَاءِ
سَتَظْفَرُ بِالتَّجَارِمِ وَبِالتَّرَائِعِ
فَفِي سَاعَاتِهَا هَرَقُ الدِّقَاعِ
فِنِعْمِ الْيَوْمِ يَوْمَ الْأَرْبَعَاءِ
فَفِيهِ اللَّهُ يَأْذَنُ بِالدُّعَاءِ
وَالذَّاتُ الرِّجَالِ مَعَ النِّسَاءِ
نَبِيٌّ أَوْ وَصِيٌّ إِلَّا نَبِيًّا

۱۱ البابین ای اقیم لخدمتک و
۱۲ امثال مامورک و الثبینه سلکین
۱۳ ای الباب اکثر انتالیا مخذف
۱۴ الفعل و اقیم المصدر مقامه و
۱۵ حذف زوالده و ردی الشافی
۱۶ ثم حذف حرف الجر من المفعول
۱۷ و اضیف المصدر الیه کل ذلك
۱۸ لیقرع المذیب بالسرعة من التینه
۱۹ لا سلع الامور حتى یتمتد و
۲۰ يجوز ان یتكون من لب بالمکان
۲۱ بمعنی الب فلا یتكون محذوف
۲۲ الزوالمد ۱۲ ص ۱۳ ص ارق بفتیمین
۲۳ بیداری و ارق بفتح اول و کسرانی
۲۴ یعنی بیدار ۱۲ ص ۱۳ ص ایهال رزی
۲۵ کردن در دعا ۱۲ ص ۱۳ ص

دعاء و مناجات با قاضی الحاجات

لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ أَنْتَ مَوْلَاةٌ
يَا ذَا الْمَعَالِي عَلَيْكَ مَعْتَدِي
طُوبَى لِمَنْ كَانَ تَارِدًا رَقَا
مَا بِهِ عِلَّةٌ وَلَا سَقَمٌ
إِذَا خَلَا فِي الظَّلَامِ مَبْتَهَلًا

فَارْحَمْ عَبْدًا إِلَيْكَ مَاحَاةٌ
طُوبَى لِمَنْ كُنْتَ أَنْتَ مَوْلَاةٌ
يَسْكُو إِلَى ذِي الْجَلَالِ بِلَوَاةٍ
أَكْثَرُ مِنْ حُبِّهِ لِمَوْلَاةٍ
أَجَابَهُ اللَّهُ ثُمَّ لَبَّيْكَ

۱۱ جای بناه ۱۲
۱۳ طوبی لمن کنت انت مولاة
۱۴ یسکو الی ذی الجلال بلوایة
۱۵ اکثر من حبه لیمولایة
۱۶ اجابه الله ثم لبیک

سَأَلْتَ عَيْدِي وَأَنْتَ فِي كَنْعِي

كراچی ۱۲

صَوْتُكَ تَسْنَأُ قَهْ مَلِكِي

آرزو مندی می نمودم ۱۲

فِي جَنَّةِ الْخُلْدِ مَا تَمْنَاهُ

سَلْنِي بِلَا حِسْبَةٍ وَلَا رَهْبٍ

خوف ۱۲

وَكُلُّ مَا قُلْتَ قَدْ سَبَعْنَا

فَدَنْبِكَ الْآنَ قَدْ غَفَرْنَا

گناه ۱۲

طُوبَاهُ طُوبَاهُ ثُمَّ طُوبَاهُ

وَلَا تَخَفْ إِنِّي أَنَا اللَّهُ

له بجزه استقبام برای انکار
له غمگین شدن ۱۲
له نوری بالمكان اقام ۱۲
له مصیبت زده شدیم ۱۲
له روی بمعنى هلاکی ۱۲
له ضم جواج و حشاکنا یا زودفا
آن سرور عالم صلی الله علیه وسلم
له موبند شدن ۱۲
بشم راه کثا دی ۱۲
شکاف و صفاتک سخت ۱۲
و بی شکاف شدن ۱۲
کردن ۱۲

مرثیه خاتم النبیین صلی الله علیه و آله و سلم

أَمِنْ بَعْدِ تَلْفِينِ النَّبِيِّ وَدَفْنِهِ

کفر یا سخن ۱۲

سَرَّزْنَا نَارَ سُوْلِ اللَّهِ فَيَدَا فَن نَرَى

وَكَانَ لَنَا كَالْحِصْنِ مِنْ دُونِ أَهْلِهِ

قلعه ۱۲

وَكَانَ بِمَرَاةِ نَرَى التُّورَ وَالْهَدَاهِ

معدن میسی ۱۲

لَقَدْ غَشِيَتْنَا ظِلْمَةٌ بَعْدَ مَوْتِهِ

فِي آخِرِ مَنْ حَمَّ الْجَوَارِحِ وَالْحِشَاءِ

افزون تن ۱۲

كَأَنَّ أُمُورَ النَّاسِ بَعْدَكَ ضَمَلَتْ

وَضَاقَ قَضَاؤُ الْأَرْضِ عَنْهُمْ بِحَبِيبِهِ

فَقَدْ نَزَلَتْ لِلْمُسْلِمِينَ مَصِيبَةٌ

فَلَنْ نَسْتَقِلَّ النَّاسُ تِلْكَ مَصِيبَتَهُ

آست کال تم شردن ۱۲

وَفِي كُلِّ وَقْتٍ لِلصَّلَاةِ يَهْتَجِمُنَا

وَيَطْلُبُ أَقْوَامٌ مَوَارِيثَ هَالِكٍ

بِأَنْوَابِهِ أَسَى عَلَى هَالِكِ ثَوَابِي

ای مقام از سخن ۱۲

بِذَلِكَ عَدَلًا فَاحِينَا مِنَ الرِّدَائِ

پاک ۱۲

لَهُ مَعْقِلٌ حُرُورٌ حَرِيْرٌ مِنَ الْعِدَائِ

بای استوار محزون ۱۲

صَبَاحًا مَسَاخِرًا رَاحٍ فَيَبَأُ أَوْعَدَائِي

ببراد کردی ۱۲

نَهَارًا فَقَدْ زَادَتْ عَلَى ظِلْمَةِ الدُّجَى

تاریکی شب ۱۲

وَيَا خَيْرَ مَيِّتٍ ضَمَّتْ التُّرْبُ مَوَارِيثِي

فانک ۱۲

سَفِينَةٌ مَوْجِ حَيْنٍ فِي الْبَحْرِ قَدْ سَمَّا

لِفَقْدِ رَسُولِ اللَّهِ إِذْ قِيلَ قَدْ مَضَى

كَصَدْعِ الصِّفَا لِشَعْبِ الصِّدِّيقِ فِي الصِّفَا

ای لا اصلاح ۱۲

وَلَنْ يُجِبَّرَ الْعُظْمُ الَّذِي مِنْهُمْ وَهِيَ

بِلَالٌ وَيَدْعُو بِاسْمِهِ كُلَّمَا دَعَا

وَفِيهَا مَوَارِيثُ النُّبُوَّةِ وَالْهُدَى

مرثیه حضرت فاطمه علیها السلام
دردم و فاطمه پدیدار خود
را عزیزا فاق السما و یوزن
و ارض من بعد النبوة
استغاثتکم من بعد النبوة
فلیسکم شری البلاد و قریبها
و لیسکم منظر و علی بن ابی طالب
یا خاتم الرسل المبارک و یحفظ
علیکم منزل القرآن

بیان شجاعت خود در بدر و مدح صحابه عالیقدر

ضَرْبًا غَوَاةً النَّاسِ عَنَّا تَكْرُمًا
وَلَمَّا آتَانَا بِالْهُدَى كَانَتْ كُنَّا
نَصْرًا فَارْسُولَ اللَّهِ لَمَّا تَدَابَرُوا

وَلَمَّا رَأَوْ قَصْدَ السَّبِيلِ لَا الْهُدَى
عَلَى طَاعَةِ الرَّحْمَنِ وَالْحَقِّ وَالْتَقَى
وَتَابَ إِلَيْهِ الْمُسْلِمُونَ ذُو الْحَجَى

١٤ جمع غاوی بمعنی گمراه
١٥ تقی پرستگار ی ماره
دقی ١٢ ١٣ تبار پشت
بریکدیگر کردن ١٢ ١٤
حی بکسر حاء بعد خرد ١٢
١٥ همزه برای ندا و عطف
و موقوفه بند دادن ١٢
١٦ ادکار جمع ذکر بمعنی
آشیانه ١٢ ١٣ اتلی
بمعنی اقراء صیغه امر از تلاد
بمعنی خواندن ١٢ ١٣
انصات گوش دادن و
خاموش بودن ١٢ ١٣
ابود از بو، بمعنی رجوع
کردن و اقرار کردن ١٢
١٤ عثره لغزش و گناه
عثرات جمع عثره آن ١٢ ١٣
و عند متعلق بضمیر بنا به
تضمین دفع و ضمیر راجع
برسول الله صلی الله علیه
و آله و صحبه و سلم ١٢
محمد فیض الحسن عفا الله عنه

نصيحة قرّة العين امام حسين

أَحْسِنُ إِلَيَّ وَاعِظْ وَمُؤَدِّبُ
وَاحْفَظْ وَصِيَّتِي وَالِدِي مَتَحَنِّنُ
أَبْنِي إِنَّ الرِّزْقَ مَكْفُولٌ بِيهِ
لَا تَجْعَلَنَّ الْمَالَ كَسْبَكَ مُفْرَدًا
كَفَلْ أَوْلَاهُ بِرِشَاقِ كُلِّ بَرِيَّةٍ
وَالرِّزْقُ أَسْرَعُ مِنْ تَلْفَتِ نَاطِرٍ
وَمِنَ السُّيُولِ إِلَى مَقَرِّ قَرَارِهَا
أَبْنِي إِنَّ الذِّكْرَ فِيهِ مَوَاعِظُ
إِقْرَأْ كِتَابَ اللَّهِ جَهْدَكَ وَاتْلُ
بِتَفَكُّرٍ وَتَخَشُّعٍ وَتَقَرُّبٍ
وَاعْبُدِ اللَّهَ ذَا الْمَعَارِجِ مُخْلِصًا
وَإِذَا مَرَرْتَ بِأَيَّةٍ مَخْشِيَّةٍ
يَا مَنْ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ بَعْدَلِهِ
إِنِّي أَبُوهُ بَعَثْتَنِي وَخَطِيئَتِي

فَأَفْهَمُ فَإِنَّ الْعَاقِلَ الْمُنَادِي
بَعْدُ وَلَكِ بِالْأَدَابِ كَيْدًا تَعَطَّبُ
فَعَلَيْكَ بِالْأَجْمَالِ فِيمَا تَطْلُبُ
وَتَقَى الْهَلَكَةَ فَاجْعَلَنَّ مَا تَلْسِبُ
وَالْمَالَ عَارِيَّةً تَجْتَنُّ وَتَدَاهِبُ
سَبَبًا إِلَى الْإِنْسَانِ حِينَ يُسَبِّبُ
وَالطَّيْرَ لِلْأَوْكَارِ حِينَ تَصُوبُ
فَمَنْ الَّذِي بِعِظَاتِهِ يَتَأَدَّبُ
فِي مَنْ يَقُومُ بِهِ هُنَاكَ وَيُنْصَبُ
إِنَّ الْمُقَرَّبَ عِنْدَهُ الْمُتَقَرَّبُ
وَأَنْصِتْ إِلَى الْأَمْثَالِ فِيمَا تَضَرَّبُ
تَصِفُ الْعَذَابَ فَقِفْ وَدَمْعُكَ
لَا تَجْعَلْنِي فِي الَّذِينَ تُعَذِّبُ
هَرَبًا وَهَلْ إِلَّا إِلَيْكَ الْمَهْرَبُ

الوسيلة ما يتقرب به الى الغير
 ومرد ليت كه حضرت سرور كاشاني
 صلى الله عليه وآله وصحبه وسلم باصحاب
 خود گفت سلولى الوسيلة گفتند ايا
 يا رسول الله وما الوسيلة فرمود على
 درجه في الجنة لا ينالها الا رجل واحد
 وارجمان اكون انا هو وارجمان
 است بمقام ١٢ محمد فيض الحسن
 عفى عنه **عنه** معجب خوش كنند
 ١٢ **عنه** دار الخلو ومفعول
 فاسئل وسؤال مفعول مطلق
 ان ١٢ **عنه** مبادرة ديوان
 پيش دستى كردن ١٢ **عنه** قوله
 واخفض الجناح تلحين الجناح
 مستعار من خفض الطائر
 جناحه اذا اراد ان يخط تال
 الله تعالى واخفض جناحك لمن
 ابتك من المؤمنين وقال
 اخفض لها جناح الذل من
 الرحمة ١٢ محمد فيض الحسن عفى
 عنه **عنه** غزال اندر شهادت
 ساون ١٢ **عنه** عليك اى
 الزم عليك ١٢ **عنه** حذر
 ترسيدن تملق بيا پلوسى كردن
 اللئيم الدنى والنجيل جمع
 آن لئام ١٢ **عنه** غريب
 مسافر ١٢ **عنه** معاشرت
 زندگاني كردن ١٢ : : :

وَإِذَا مَرَّتْ بِأَيِّ فِي ذِكْرِهَا
 فَاسْئَلِ الْهَلْكَ بِالْأَنَانَةِ مُخْلِصًا
 وَاجْمَدَ لَعَلَّكَ أَنْ تَحِلَّ بِأَرْضِهَا
 وَتَنَالَ عَيْشًا لَا أَنْقِطَاعَ لِوَقْتِهِ
 بِأَدْرَهُوَكَ إِذَا هَمَّتَ بِصَالِحٍ
 وَإِذَا هَمَّتَ بِسَيِّئٍ فَانْغِضْ لَهُ
 وَانْخَفِضْ جَنَاحَكَ لِلصِّدِّيقِ وَكُنْ لَهُ
 وَالصِّيفِ وَكِرْمًا اسْتَطَعْتَ جَوَارِ
 وَاجْعَلْ صَبِيحَتَكَ مِنْ إِذَا اخْتَبَتْ
 وَأَطْلُبْهُمْ طَلَبَ الْمَرِيضِ شِفَاءً
 وَاحْفَظْ صَدِيقَكَ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا
 وَأَقِلْ الْكُذُوبَ وَتَرْبِيَةَ جَوَارِ
 يُعْطِيكَ مَا فَوْقَ الْمَتَى يَلْسَانُهُ
 وَأَحْدَانُ ذِي الْمَلِكِ اللَّيْثَاءِ فَاثَمُّهُمْ
 كَيْسَعُونَ حَوْلَ امْرَأَةٍ مَا طَعِبُوا بِهِ
 وَلَقَدْ كَصَحَّتْكَ إِنْ قِيلَتْ نَصِيحَتِي

وَصِفَ الْوَسِيلَةَ وَالنَّعِيمَ الْعَجِيبَ
 وَأَنَا الْخُلُودِ سُؤَالَ مَنْ يَتَّقَرَّبُ
 وَتَنَالَ رَوْحَ مَسَاكِينٍ لَا تُخْرَبُ
 وَتَنَالَ مُلْكَ كَرَامَةٍ لَا تَسْلُبُ
 خَوْفَ الْغَوَالِبِ إِذْ تَجِي وَتَذْهَبُ
 وَتَجَنَّبِ الْأَمْرَ الَّذِي يَتَجَنَّبُ
 كَأَبٍ عَلَى أَوْلَادِهِ يَتَحَدَّثُ
 حَتَّى يَبْعُدَكَ وَإِرثًا يَنْسَبُ
 حَفِظْ إِلَّا خَاءَ وَكَانَ ذُو نَكَ يَهْرَبُ
 وَدَعِ الْكُذُوبَ فَلَيْسَ مِنْ نَصِيبِ
 وَعَلَيْكَ بِالْمَرْءِ الَّذِي لَا يَكْذِبُ
 إِنْ الْكُذُوبَ مَلْحِي مَنْ يَنْصَبُ
 وَيُرْوَعُ عَنْكَ كَمَا يُرْوَعُ النَّطْبُ
 فِي النَّائِبَاتِ عَلَيْكَ مِنْ يَنْطَبُ
 وَإِذَا نَبَادَهُمْ حَفُوا وَتَعَيَّبُوا
 وَالنَّصْرَ أَرْخَصَ فَايْبَاعُ وَبُوهَبُ

نَصِيحَتِ أَقَامَ حُسَيْنٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَتَنَبَّأَ بِرُشْدِهِ وَأَوْشَادَهُ كَرَامِ

حُسَيْنٌ إِذَا كُنْتَ فِي بَلَدٍ لَا
 غُرْبًا فَعَا شَرِبْ بِأَدَايِهَا

وَلَا تَفْخَرْنَ فِيهِمْ بِالنَّهَى
 وَلَوْ عَيْدَ ابْنِ أَبِي طَالِبٍ
 وَإِلَيْتَهُ اعْتَمَاءُ أَمْرٍ إِلَّا لَهُ
 عَذَابٌ يَرَى مِنْ ثِقَةٍ بِالَّذِي
 فَلَا تَمْرَحَنَّ لِأَوْزَارِهَا
 قِسِ الْعَدْبُ بِالْأَمْسِ كَيْ تَسْتَرِيحَ
 كَأَنِّي بِنَفْسِي وَأَعْقَابِهَا
 فَتُخَضَّبُ مِنَّا اللَّحَى بِالْذِمَاءِ
 أَرَاهَا وَلَمْ يَكُ رَأَى الْعَيَانِ
 مَصَابِيئُ تَابَاكَ مِنْ أَنْ تُرَدَّ
 سَقَى اللَّهُ قَائِمًا صَاحِبِ الْقِيَمَةِ وَالنَّاسُ فِي ذَا بَيْتِهَا
 هُوَ الْمَدْرِكُ الشَّارِبِيُّ يَا حَسَنُ بَلْ لَكَ فَاصِبٌ لَا تَعَا بِهَا
 يَكُلُ دَمِ أَلْفِ أَلْفٍ وَمَا
 هُنَاكَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ
 حَسَنُ فَلَا تَضْجُرْنَ لِلْفِرَاقِ
 سَلِ الدُّوْرَ وَتُخْبِرْ وَأَفْصَحْ بِهَا
 أَنَا الدِّينُ لَا شَكَّ لِلْمُؤْمِنِينَ
 نَنَاسِمَةُ الْفَخْرِي حَكِيمُهَا

فَكُلُّ قَيْدٍ بِأَلْبَا بِهَا
 يَهْدِي الْأُمُورَ كَأَسْبَابِهَا
 فَأَحْرَقَ فِيهِمْ بِأَنْبَا بِهَا
 يَنْبِيْلَكَ دُنْيَاكَ مِنْ طَا بِهَا
 وَلَا تَفْجُرَنَّ لِأَوْصَا بِهَا
 فَلَا تَبْتَغِي سَعَى رَعَا بِهَا
 وَبِالْكَرْبَلَاءِ بِلَاءِ وَمُجْرَابِهَا
 خِضَابِ الْعُرُوسِ بِأَثْوَابِهَا
 وَأَوْقَيْتُ مِفْتَاحَ أَبْوَابِهَا
 فَأَعِدُّ لَهَا قَبْلَ مَنَابِهَا
 سَقَى اللَّهُ قَائِمًا صَاحِبِ الْقِيَمَةِ وَالنَّاسُ فِي ذَا بَيْتِهَا
 هُوَ الْمَدْرِكُ الشَّارِبِيُّ يَا حَسَنُ بَلْ لَكَ فَاصِبٌ لَا تَعَا بِهَا
 يَكُلُ دَمِ أَلْفِ أَلْفٍ وَمَا
 هُنَاكَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ
 حَسَنُ فَلَا تَضْجُرْنَ لِلْفِرَاقِ
 سَلِ الدُّوْرَ وَتُخْبِرْ وَأَفْصَحْ بِهَا
 أَنَا الدِّينُ لَا شَكَّ لِلْمُؤْمِنِينَ
 نَنَاسِمَةُ الْفَخْرِي حَكِيمُهَا

۱۰ بنی جمع ہنہیہ بضم
 نون بمعنی عقل و وجہ تسمیہ
 بنی او از قبایح ۱۲
 ۱۱ الباب جمع لب عقل ۱۲
 ۱۳ لہ برائے تمنی ۱۲
 ۱۴ اعتسیام برگزینا
 ۱۵ حرق نابہ ای
 ۱۶ الحقہ حتی یسمع لہ صوت
 وقلان یحرق علیک اللغزلی
 اذا تغیظت محکم انفراسہ
 بعضہا بعض و ناب دندان
 پیشین ۱۲ محمد فیض الحسن
 عفا اللہ عنہ ۱۴ ثقہ
 اعتماد کردن ۱۲ ۱۵
 اناک دادن و عطا کردن ۱۳
 ۱۶ مرج نیک شاد
 شدن از باب سمع ۱۲
 ۱۷ منجر تنگ دل شدن
 و بے آرامی کردن ۱۲ ۱۸
 از صاب جمع و صیب بیماری
 درج ۱۲ ۱۹ عداد امانتگی
 کردن ۱۲ ۲۰ تعاب
 بالفتح جمع تعاب بمعنی برج
 و بالکسر مصدر بمعنی رنجاندن
 ۲۱ جمع حزب بالکسر
 بعضی گزردہ ۱۲ ۲۲ و انفع
 بہا صیغہ تعجب ای چہ
 فصیحند در اخبار آنکہ بیج
 بقا نیست ہر مالکان آنہا
 ۲۳ فیض الحسن صین عن
 المخطوبہ دامن ۲۴

فَصَلِّ عَلَيَّ جَدِّكَ الصُّطْفَى

وَسَلِّمْ عَلَيَّ لِطَلَا بِهَا

نصحت سيد البرية امام حسن عليه التحية

تُرَدُّ رَدًّا أَوْ الصَّبْرُ عِنْدَ النَّوَابِ

وَكَانَ صَاحِبًا لِلْحَلْمِ فِي كُلِّ مَشْرِيدٍ

وَكَانَ حَافِظًا عَمْدَ الصِّدِّيقِ وَرَاعِيًا

وَكَانَ شَاكِرًا لِلَّهِ فِي كُلِّ نِعْمَةٍ

وَمَا أَمْرُهُ إِلَّا حَيْثُ يُجْعَلُ نَفْسُهُ

وَكَانَ طَالِبًا لِلرِّزْقِ مِنْ بَابِ حِلَّةٍ

وَصَنَّ مِنْكَ مَاءَ الْوَجْرِ لَا تَبْدِيلَ لَهُ

وَكَانَ مُوجِبًا حَقَّ الصِّدِّيقِ إِذَا آتَى

وَكَانَ حَافِظًا لِلْوَالِدَيْنِ وَنَاصِرًا

تَنْزِلُ مِنْ جَمِيلِ الصَّبْرِ حَسَنَ الْعَوَائِدِ

فَبِهَا الْحَلْمُ الْأَخِيرُ خَدْنٌ وَصَاحِبٌ

تَذُقُ مِنْ كَمَالِ الْحِفْظِ صَفْوًا مُشَارِبٌ

يَذُوقُكَ عَلَى النَّعْمِ جَزِيلَ الْمَوَاهِبِ

فَكُنْ طَالِبًا فِي النَّفْسِ عَلَى الْمُرَاتِبِ

يَضَاعَفُ عَلَيْكَ الرِّزْقُ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ

وَلَا تَسْئَلِ إِلَّا ذَاكَ فَضْلَ الرَّغَائِبِ

إِلَيْكَ بِرِّصَادِي مِنْكَ فَاجِبٌ

لِحَارِكَ ذِي التَّقْوَى وَأَهْلَ الْأَقَارِبِ

نصحت امير المؤمنين حسن اثاره الله بمقاساته المحن

لَوْ صَبِغَ مِنْ فِضَّةٍ نَفْسٌ عَلَيَّ قَدًّا

فَاللَّفَتَى حَسَبُ إِلَّا إِذَا كَلِمَتٌ

فَاطْلُبْ فِدَايَتَكَ عَلَيْهِمُ الْكُتُبُ

لِلَّهِ دَرَنْتِي أَنْسَابُهُ كَرَمٌ

هَلِ الْمَرْوَةُ إِلَّا مَا تَقَوْمُ بِهِ

مَنْ لَمْ يُوَدِّ بِهِ دِينَ الْمُصْطَفَى

لَعَادَ مِنْ فَضْلِهِ لَهَا صَفَادٌ هَبًّا

أَدَابُهُ وَحَوَى الْأَدَابَ وَالْحَسْبَا

تَطْفَرِيذَاكَ بِهِ وَأَسَجَّيِلِ الطَّلْبَا

يَا حَبْنًا كَرَمًا أَضْحَى لَهُ نَسْبًا

مِنَ الدِّقَامِ وَحِفْظِ الْحَارِثِ عَتْبَا

فَحَضَا تَحْيَرِي فِي الْأَحْوَالِ وَاضْطَرَبَا

له رد ابرافگندن بر پشت
له نيل حاصل کردن
والجمال الحسن الكثير
خدن بالكسر وخذين دوست
جمع احذان
داون والنعمى بالضم النعمه
صون وصيانت نگاه
داشتن و حفاظت نمودن
رغاب جمع رغيبه معني
عطاء بيار
جمع جيران وهم اهل اربعين دار
من كل جانب من الجوانب الاربعة
لماردي از صلي الله عليه وسلم
قال حتى الجوار اربعون دار الكراد
وكذا وكذا وكذا اشارت قدماه
ورافعا وبينا وشمالا
الحسن صانه الله عن عليات
المزمن
لبن ينزل من انصرع ومطر ينزل
من انقيم وهو هينا كناية عن فعل
الممدوح الصادر عنه وانما نسب
فعله اليه تعالى وقصد اللعوب
منه لان الله تعالى هو نشي العجا
فمضى الله ردوما اعجب فعله و
يحتمل ان يكون التعجب من لونه
الذي ارتضعه من ندى امره فغنا
ح ما اعجب اللبن الذي يوتي
بمثل هذا الولد الكامل والله
اعلم وعلمه اتم احكم
الحسن وقاه الله عن المشردون

کھی از اضطراب در وقت فتنه و انقلاب

اللَّهُ هُمُ خُنِقُ أَحْيَانًا قَلَادَتَهُ
حَتَّى يُفَرِّجَهَا فِي حَالِ مَدَائِبِهَا

عَلَيْكَ لَا تَضْطَرُّبُ فِيهِ وَلَا تَنْتَبِهُ
فَقَدْ يَزِيدُ اخْتِنَانًا وَكُلَّ مَضْطَرَبًا

۱۱ خنق کلونخفه
کردن ۱۲ ۱۱
احیان گاه گاه ۱۲
۱۱ شب ثوب
و ثوب بر جستن ۱۲
۱۱ اختناق خنق
شدن ۱۲ ۱۱

اظهار اضطراب بر سختی روزگار

إِنِّي أَقُولُ لِنَفْسِي وَهِيَ صَدِيقَةٌ
صَبْرًا عَلَى شِدَّةِ الْأَيَّامِ إِنَّ لَهَا
مَنْفَعَتَهُمُ اللَّهُ عَنِ قَرِيبٍ بِنَافِعَةٍ

وَقَدْ أَتَاخَرُ عَلَيْهَا الدَّهْرُ بِالْعَجَبِ
عُقْبَى وَمَا الصَّبْرُ إِلَّا عِنْدَ السَّبَبِ
فِيهَا لِبَيْتِكَ رَاحَاتٌ مِنَ التَّعَبِ

۱۱ تاخر مقدر کردن
۱۱ صبر مفعول
مطلق فعل محذوف
تقدیر بر صبر صبر ۱۱
۱۱ صفا
قرب و عن قریب
ای بعد زمان قریب
قال الجوهری قد یؤی

بیان آنکه فرح لازم تر است و ستر تابع عسر

إِذَا شَمَلَتْ عَلَى الْبَابِ الْقُلُوبُ
وَأَذْهَبَتْ الْمَكَارَهُ وَاطْمَأَنَّتْ
وَلَمْ يَرِ لَانْكَشَافِ انْضِرَّاجِهِ
أَتَاكَ عَلَى قَنُوطٍ مِنْكَ غَوْثٌ
وَكُلُّ الْحَادِثَاتِ إِذَا تَأَهَّتْ

وَصَاقَ لِبَابِهِ الصَّدْرُ الرَّحِيبُ
وَأَرْسَتْ فِي أَفْكَانِهَا الْكُرُوبُ
وَلَا أَعْنُدُ بِحِيلَتِهِ إِلَّا رَيْبُ
يَمُنُّ بِهِ اللَّطِيفُ الْمُسْتَجِيبُ
فَهَوْصُولُ بِهِ فَرَجٌ قَرِيبُ

۱۱ عن موقع بعد ۱۲
۱۱ ابطان و
طن ساقطن يقال
او طنت الارض
ای اتخذتها وطنا ۱۱
۱۱ مکرده بالضم
مشقة و مکاره
جمع او بر خلاف
قیاس چنانچه
حسن و محاسن ۱۱
۱۱ شکر کردن ۱۱

کھی از عجز و فروتنی پیش مردم دنی

لَا تَطْلُبَنَّ مَعِيشَةً بِمِذَالَةٍ
وَإِذَا انْفَقَرَتْ فَدَاؤُ فَفَرِّكَ بِالْغِنَى
فَلْيَرْجِعَنَّ إِلَيْكَ مِرْزُوقُ كُلِّهِ

وَأَرْفَعُ بِنَفْسِكَ عَنِ دَنِيِّ الْمَطْلَبِ
عَنْ كُلِّ ذِي دَنَسٍ كَجِلْدٍ لِالْجَرَبِ
لَوْ كَانَ أَبْعَدَ عَنْ مِحْلِ الْكُوكِبِ

۱۱ داو صیغه
۱۱ امر از دادا به معنی
علاج کردن ۱۲
۱۱ دسر
پرک ۱۲ ۱۲

اظهار صبر بر حوادث زمان برای دفع شماتت دشمنان

لَا تَسْأَلِنِي كَيْفَ أَنْتَ فَإِنِّي
صَبُورٌ عَلَى رَيْبِ الزَّمَانِ صَلِيبٌ
وَيَسْمَتُ عَادٍ أَوْ لِسَاءٌ حَبِيبٌ

۱- کیف برائے
استفہام از حال ای

۲- علی ای حال انت ۱۲

۳- ریب الزمان

۴- سختی روزگار ۱۲

۵- صلابت سختی ۱۲

۶- انکابتہ سوا الحال و

۷- الانکسار من الحزن ۱۲

۸- شہادتہ شاد

۹- گشتن بر خرابی و ذلت

۱۰- دشمن از باب سمع ۱۲

۱۱- قلب گردیدن

۱۲- از حالی بجای ۱۲

۱۳- تعظیہ پوشیدن ۱۲

۱۴- تحقیق نسبت

۱۵- بحق کردن و بنا دانی

۱۶- منسوب کردن ۱۲

۱۷- ارزا عینا ک ساختن ۱۲

۱۸- اللب و هو العقل

۱۹- ابداء ظاہر

۲۰- کردن ۱۲

۲۱- ای وحدت از نزل

۲۲- یافتن از سمع ۱۲

۲۳- ای یشابہ

یعنی مشابہ و برابراد

شود ۱۲

امر بسخا و کرم با جمیع طوائف و امم

إِذَا جَادَتِ الدُّنْيَا عَلَيْكَ فَجُدْ بِهَا
عَلَى النَّاسِ طَرَاتُهَا تَقَلَّبُ
فَلَا ابْتُودُ يُغْنِيهَا إِذَا هِيَ أَقْبَلَتْ
وَلَا الْبُخْلُ يُغْنِيهَا إِذَا هِيَ تَذَهَبُ

بیان آنکہ بنای کار مردم بریاست نہ بر عقل کامل طبع راست

تَغْطِي عِيُوبَ الْمَرْءِ كَثْرَةُ مَالِهِ
فَصِدِّقَ فِيمَا قَالَ وَهُوَ كَذُوبٌ
وَيُزِرِّي بِعَقْلِ الْمَرْءِ قِلَّةُ مَالِهِ
فَحَقِّقَةَ الْأَقْوَامَ وَهُوَ لَسَّافٌ

شکایت از احتیاج و افتقار کہ سبب ضعف و انکسار است

عَالَيْتُ كُلَّ شَيْءٍ يَدَايَ فَعَلَيْتُهَا
وَالْفَقْرُ غَالِبِي فَأَصْبِرْ غَالِبِي
إِنْ أَبَدِيهِ يَفْضَحْ وَإِنْ لَمْ أَبَدِيهِ
يَقْتُلْ فِقْمِي وَجَهْمِي مِنْ صَاحِبِ

اظهار استحقاق و حرمان و ایمان بتقدیر رحمن

فَلَوْ كَانَتْ الدُّنْيَا تُنَالُ بِفِطْنَتِي
وَفَضْلِي وَعَقْلِي نِلْتُ أَعْلَى الْمَرَاتِبِ
وَلَكِنَّمَا الْأَرْزَاقُ حُظٌّ وَ قِسْمَةٌ
بِفَضْلِ مَلِيكَ لَا بِحِيلَةٍ طَالِبِ

ستائش دانش و خرد کہ سبب نجات است سعادت ابد

رَأْفَضِلُ قَسِيمِ اللَّهِ لِلْمَرْءِ عَقْلُهُ
فَلَيْسَ مِنَ الْخَيْرَاتِ شَيْءٌ يَقَارِبُهُ
إِذَا أَكْبَلَ الرَّحْمَنُ لِلْمَرْءِ عَقْلَهُ
فَقَدْ كَبَلَتْ أَجْلَاقَهُ وَمَارِبُهُ
عَلَى الْعَقْلِ يَجْرِي عِلْمُهُ وَتَجَارِبُهُ

له زين
آراستن ١٢
خط
حرام کردن
عنه شين
معيه کردن
١٢ اعراق

تَزِينُ الْفَتَى فِي النَّاسِ صِحَّةَ عَقْلِهِ
وَأَنْ كَانَ مَحْطُورًا عَلَيْهِ مَكَائِبُهُ
وَأَنْ كَرُمَتْ أَعْرَافُهُ وَمَنَابِتُهُ
فَذُو الْجِدِّي فِي أَمْرِ الْمَعِيشَةِ غَالِبُهُ

مدح علم و ادب و حمد عقل و حسب

جمع عربی
اصل مردم
و نسب ١٢
عنه خیره
دیر ١٢
١٢ جد

لَيْسَ الْبَلِيَّةُ فِي أَيَّامِنَا عَجَبًا
لَيْسَ الْجَمَالُ بِأَثْوَابِ تَزِينِهَا
لَيْسَ الْيَتِيمُ الَّذِي قَدَّمَتْ إِلَيْهِ
بَلِ السَّلَامَةِ فِيهَا عَجَبُ الْعَجَبِ

امر بتحصیل ادب و منع از تفاخر با نسا

نصیب بخت
١٢ عه
الیتیم فی
الاشباح الصبی
الذی اقطع

كُنْ ابْنَ مَنْ شِئْتَ وَ اكْتَسِبْ آدَابًا
فَلَيْسَ تَغْنِي الْحَسِبَ نَسَبُهُ
إِنَّ الْفَتَى مَنْ يَقُولُ مَا آذَا
يَغْنِيكَ مَحَبَّةُ عَنِ النَّسَبِ
بِلَا لِسَانٍ لَهُ وَلَا آدَابِ
لَيْسَ الْفَتَى مَنْ يَقُولُ كَانَ ابْنُ

نفي عوارض جسمانی و اثبات فضائل انسانی

من امیر قبل
بلوغ
سدر الجوی
من قبل

أَيُّهَا الْفَاخِرُ جَهْلًا بِالنَّسَبِ
هَلْ تَرَاهُمْ خَلِقُوا مِنْ فِضَّةٍ
هَلْ تَرَاهُمْ خَلِقُوا مِنْ فِضَّةٍ
إِنَّمَا النَّاسُ لِأَيِّمٍ وَلَا بٍ
أَمْ حَيَايِدِ أَمْ مَخَاسِ أَمْ ذَهَبٍ
هَلْ سِوَى لَحْمٍ وَعَظْمٍ وَعَصَبٍ
وَحَيَاءٍ وَ عَفَافٍ وَ آدَابٍ

تحسين سكوت و ستایش صهوت

١٢ م١
١٢
بام حرف
تنبيه ١٢
١٢
مخاس
مس ١٢
١٢

أَذَيْتُ نَفْسِي فَبَا وَ جَدَّتْ لَهَا
بِغَيْرِ تَقْوَى إِلَّا لَهٍ مِنْ آدَابِ

١٢
١٢
١٢

فِي كُلِّ حَالٍ تَهَاوَرَانِ قَصْرَتِ وَعِيبَةَ النَّاسِ إِنَّ غَيْبَتَهُمْ إِنْ كَانَ مِنْ فَضْلِهِ كَلَامُكَ يَا	أَفْضَلُ مِنْ صَمْتِهَا عَنِ الْكَلْبِ حَامُوشِ ۱۲
تَنْبِيهِ بِرْتَوَكْ جَوَابِ ارَادَلِ وَارْشَادِ بَعْضِ ارِيَابِ فِضَائِلِ	حَرَمَهَا ذُو الْجَلَالِ فِي الْكُتُبِ نَفْسُ إِنَّ السُّكُوتَ مِنْ ذَهَبِ

۱۱ له قصر کوتاه
بودن ۱۲

صمت و صمات
و صموت و صکت

و سکات و سکوت
خاموش شدن

۱۳ له کذب
بکسر و ال در دروغ

قال الله تعالى
انفري على الله

کذا با ام بی حنة
۱۲ له مزاراة

نرمی کردن ۱۲
۱۳ له سفه

نادانی و جهودی
دسبکی

و آن ضد
علم باشد ۱۲

۱۴ له سفید
نادان ۱۲

جمع خطب
بمعنی امر عظیم

دکار بزرگ
در مراد از آن

حادثه است
۱۳ ف ۱۴

فخائل فریب
باز و مکار ۱۲

۱۵ غزیرای
کثیر من الغزارة

۱۲ ۱۲

۱۲

سَلِيمُ الْعَرِضِ مَنْ حَذَرَ الْجَوَابَا وَمَنْ هَابَ الرَّجَالَ تَهَيَّبُوهُ	وَمَنْ دَارَى الرَّجَالَ فَقَدْ أَصَابَا وَمَنْ يَهِنَ الرَّجَالَ فَلَئِنْ يَهَابَا
---	--

۱۳ له کذب
بکسر و ال در دروغ

قال الله تعالى
انفري على الله

کذا با ام بی حنة
۱۲ له مزاراة

نرمی کردن ۱۲
۱۳ له سفه

نادانی و جهودی
دسبکی

و آن ضد
علم باشد ۱۲

۱۴ له سفید
نادان ۱۲

جمع خطب
بمعنی امر عظیم

دکار بزرگ
در مراد از آن

حادثه است
۱۳ ف ۱۴

فخائل فریب
باز و مکار ۱۲

۱۵ غزیرای
کثیر من الغزارة

۱۲ ۱۲

۱۲

وَذِي سَفَهٍ يُؤَا جِهَتِي بِجَهْلٍ يَزِيدُ سَفَاهَتًا وَأَزِيدُ حِلْمًا	وَأَكْرَهُ أَنْ أَكُونَ لَهُ مُجِيبًا كَعُوْدِ زَادِي فِي الْإِحْرَاقِ طَيْبًا
---	---

امر بستر عیوب و عفو ذنوب

وَأَسْتُرُ وَعِظٌ عَلَى ذُنُوبِهِ وَاللِّزْمَانِ عَلَى خُطُوبِهِ وَكُلُّ الظَّلُومِ إِلَى حَسِينِهِ	أَلَيْسَ أَخَاكَ عَلَى عِيُوبِهِ وَأَصْبِرْ عَلَى ظُلْمِ السَّفِينِ وَدَعِ الْجَوَابَ تَفَضُّلاً
---	--

شکوه از منافقان زمان که دوستی ایشان منحصراًست بزبان

وَالنَّاسِ ابْنُ مُخَاتِلٍ وَ مَوَارِبِ وَقَلُوبُهُمْ مَحْشُورَةٌ بِعِقَارِبِ	ذَهَبَ الْوَقَاءُ ذَهَابًا مِثْلَ الذَّاهِبِ يَفْشُونَ بَيْنَهُمُ الْبُودَةَ وَالصَّفَا
--	--

شکایت از وجدان اعدا و فقدان احباب

وَمَنْ تَهَدَّبَ يَشْفِي فِي تَهْدِيهِ عَلَى غَيْرِ يَرَوُ أَحْلَاقِي مُهْتَدِبَةً	
---	--

لَوْرَمْتُ أَلْفَ عَدُوِّ كُنْتُ وَاحِدًا
دوم قصد کردن ۱۲

وَلَوَطَلَبْتُ صَدِيقًا مَا ظَفَرْتُ بِهِ
از باب سحر ۱۱

دعای حضرت حق وثنای فیاض مطلق

يَا رَبِّ ثَبِّتْ قَدَمِي وَ قَلْبِي

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ أَنْتَ حَسْبِي

تضرع و مناجات با قاضی الحاجات

قَرِيبُ الْقَلْبِ مَنْ وَجَعَ الذُّنُوبُ
بمعنی جروح زخسته ۱۱ دردم آجرح ذنب گناه ۱۲

تَحِيلُ الْجَسْمِ يَشْهَقُ بِالْحَيْبِ
تفر ۱۲ تفر ۱۲ تفر ۱۲

أَضْرَأَ بِجَسَدِهِ سَهْرُ اللَّيَالِي
بیداری ۱۲ تبخیر ۱۲

فَصَارَ الْجَسْمُ مِنْهُ كَأَقْضِي
تفر ۱۲

وَعَيْرَ لَوْنَهُ خَوْفٌ شَدِيدٌ

لَهَا يَلْقَاهُ مِنْ طَوْلِ الْكُرُوبِ
بمعنی کرب اندوه

يَا رَبِّي يَا تَضَرَّعُ يَا إِلَهِي
تاری ۱۲

أَقْلَنِي عَثْرَتِي وَأَسْتَرْعِيوِي
اقاله دگرگشتن گناه تفرش ۱۲

فَرَعْتُ إِلَى الْخَلَائِقِ مُسْتَعْنِثًا
فرغ پناه بستن از باب کسب ۱۱ جمع کفین ۱۲ فرادخواه ۱۲

وَلَمْ أَرِنِي الْخَلَائِقِ مِنْ حَيْبِ
قبول کند ۱۲

وَأَنْتَ حَيْبٌ مَنْ يَدْعُوكَ رَبِّي

وَتَكْشِفُ ضَرَّ عَبْدِكَ يَا حَيْبِي

وَدَايِي بَاطِنٌ وَ لَدَايِكَ طِبُّ

وَمَنْ لِي مِثْلُ طِبِّكَ يَا طَيْبِي

منع وداو مة در منادمت و نفی مواظبت در مصاحبت

إِذَا شِئْتَ أَنْ تُقْلِي فِرْمَتُوا تَرَا
تلی دشمن دانستن ۱۲

وَإِنْ شِئْتَ أَنْ تَزِدَ أَدْحَبًا فِرْعَبًا
کردن تازید بجز کرد ۱۲

مَنَادَةٌ إِلَّا لِنَسَانٍ تَحْسُنُ مَرَّةً
هنشینی ۱۲

وَإِنَّ الْكُرُودَ إِذَا مَا نَهَا أَسْدُ الْحَبَا
پروسته کاری کردن ۱۲

بیان وجه مختار در ترتیب چیدان اظفار

قَامَ أَيْضًا فَبِرَكَ بَسْتَةٌ وَأَدَبٌ
تعلیم نامن چیدان ۱۲

يَمْنَى تَمَيُّسِي خَوَائِسِي أَوْ حَسْبِي

تقریب نفوس بر موت و تقریب طبع بر فوت

عَجِبْتُ لِحَازِمِ بَالِ مُصَابٍ
عجبت زده ۱۲

بِأَهْلِ أَوْحَمِيْمِ ذِي الْكِتَابِ

له روم بستن ۱۲
۵۲ الرب من اسما
الله تع لا يقال في غيره
الباراضافه فقال الراجح
هو في الاصل الترتيب
اي اشار الشئ حالا
فحالا اس حد التام فهو
مصدر مستعار لافاعل
فاحفظ هذا في فيض
الحسن ۵۲ التبع
التزيب و سبحان منسوب
على المصدر كان قال الراجح
الله من السو و براءة
۵۲ ان اليمان
في اللم عرض من يار
اخترتا تبر كما باسمه تع
۵۵ و بسك
درهم اي كفاك وهو
اسم ۵۴ قرع خسته
کردن و فرج بمعنی متروك
و عبارات از حضرت
ناظم ۵۴ غنير
گردانيد ۵۸ مذاء
سناو اة کسی را خواندن
۵۹ خوايس يعنى
خندردسطی ابهام بنصر
سبايه ۱۲ سلت بيقاری
کنده و بی صبر ۱۲
۵۱ گریه کنده ۱۲
۵۲ خویشاوند ۱۲
۵۳ ایتاب غمگین
وید بنال شدن ۱۲

كَانَ الْمَوْتُ كَالشَّيْءِ الْعَجَابِ نَبِيَّ اللَّهِ عَنْهُ لَمْ يَجَابِ لِدَوْلِ الْمَوْتِ وَانْتَوَى لِلْخَرَابِ	شَقِيقُ الْجَبِيبِ دَاعِي الْوَيْلِ جَهْلًا وَسَوَى اللَّهِ فِيهِ الْخَلْقِ حَقِي لَهُ مُلْكٌ يَنَادِي كُلَّ يَوْمٍ
--	---

١٥ اليقين
بمعنى الموت
لأنه متيقن
كل مخلوق
كما قال الله تعالى
واعبدوا ربكم حتى

تبيين مصائب زمان وتعيين نواب جهان

وَلَا كَالْيَقِينِ اسْتَوْحَشَ الدَّهْرَ صَاحِبِ أَمْرٍ عَلَى رَسْمِ أَمْرٍ مَّا أَنَا سَبِيهِ إِذَا شِدَّتْ لَاقِيَتِ أَمْرًا فَاتَّصَابِ تَجِدُّ دُحْرًا كُلَّ يَوْمٍ نَوَادِيهِ	فَلَمَّا رَاكَ لَدُنِّيَا بِهَا اغْتَرَا هَلْهَا أَمْرٌ عَلَى رَسْمِ الْقَرِيبِ كَانِيَا فَوَاللَّهِ لَوْلَا أَنِّي كُلَّ سَاعَةٍ إِذَا مَا اغْتَرَيْتُ الدَّهْرَ عِنْدَ جَحِيلَةٍ
---	---

يا أيها اليقين
١٦ الفرض
التقدير قال الله
تعالى تنصت
ما فرضتم أي قدر
تم ومراد أي شيء
كأن تارك أن أم
يا شد وبمذهب
امام شافعي

ارشاد ارباب صلاح باسباب فلاح

لَكِنَّ تَرَكَ الدُّنُوبِ أَوْجَبَ وَعَقْلَةُ النَّاسِ فِيهِ أَعْجَبَ لَكِنَّ قُوَّةَ الثَّوَابِ أَصْعَبُ وَالْمَوْتُ مِنْ كُلِّ ذَاكَ أَقْرَبُ	فَرَضَ عَلَى النَّاسِ أَنْ يَتُوبُوا وَالدَّهْرُ فِي صَرْفِهِ عَجِيبُ وَالصَّبْرُ فِي النَّامَاتِ صَعْبُ وَكُلُّ مَا يُرْتَجَى قَرِيبُ
--	---

امام شافعي
مراد ولعب
١٧ محمد بن الحسن
عفا عنه
صعب الدبر
والتأنيب
صعب دشوار
صعوبت دشوار
شدن

بيان زوال جاه و مال و نفی حرص ندامت قال

إِنَّ الْحَرِيصَ عَلَى الدُّنْيَا لَفِي تَعَبٍ فَنِلْتَهَا طَبَحَتْ عَيْنِي إِلَى رَبِّ قَدْ كَانَ يَعْسُرُ بِاللَّدَائِبِ وَالطَّرِبِ فَصَارَ مِنْ بَعْدِهَا لِوَيْلٍ وَالْحَرَبِ	قَدْ شَابَ رَأْسِي وَرَأْسُ الْحَرِصِ لَمَّا قَالِي أَرَانِي إِذَا مَا رَمْتُ مَرْتَبَةً يَا لِلَّهِ رَبِّكَ كَمْ بَدَيْتُ مَرْتَبَةً كَلِمَاتِ عِقَابِ الْمَذَائِبِ فِي جَوَابِ
---	---

١٨ تجارا امید داشتن
١٩ شيب
سفید شدن
سنا یا
جمع منته
مرگ
حرب
گرفتن
کسی
مانند

إِحْبِسْ عَنَّا نَكَ لَا يَجْمَعُ بِهِ طَلِبًا
جوج سرخا گردن ۱۲
قَدْ يَأْكُلُ الْمَالَ مَنْ لَمْ يَخَفْ رَأْلَهُ
اخفا شودن پای شکر ۱۲

فَلَا وَرَبِّكَ مَا الْأَرْزَاقُ بِالطَّلِبِ
جمع رزق ۱۲
وَيَتْرُكُ الْمَالَ مَنْ قَدْ جَدَّ فِي الطَّلِبِ

توبیح برمتا بعت نفس وهوا ونهی از طبع دوام وبقا

أَلَا مَرَجْرَجٌ أَذَى الْإِلْتِصَابِ
یعنی تکی ۱۲
بِلَالِ السَّيْبِ فِي فُؤَادِكَ نَادِمٌ
عشق بازگای ۱۲
خَلِقْتَ مِنَ التُّرَابِ وَعَرَّ قَرِيبٌ
طَبَعْتَ إِقَامَةً فِي دَارِ طَعْنِ
نورن دهن کردن کوبه ۱۲
وَأَرْخَيْتَ الْجَبَابِ وَسَوْفَ يَأْتِي
أَعَامِرُ قَصْرِكَ الْمَوْفُوعُ أَقْصَرُ

وَسَيِّبَتٌ قَدْ نَضًا يَرُدُّ الشَّيَابِ
بیرای ۱۲
بِأَعْلَى الصَّوْتِ حَتَّى عَلَى الذَّهَابِ
چادر ۱۲
تَغَيَّبَتْ تَحْتَ أَطْبَاقِ التُّرَابِ
غاک ۱۲
فَلَا تَطْعَمُ فِرْجُوكَ فِي الرِّكَابِ
رَسُولٌ لَيْسَ يُحِبُّ بِالْحِجَابِ
یعنی ملک الموت ۱۲
فَإِنَّكَ سَاكِنُ الْقَبْرِ الْخَرَابِ

شکایت از پیری و بیاض موی با حسن بیان و تنبیه بر مغائب دنیا و اهل آن

خَبَّتْ نَارُ جِسْمِي بِاشْتِعَالِ مَنَارَتِي
آیا بوممه قد عاشت فوق هامتی
جوج انار ۱۲
وَآيَةُ خَرَابِ الْعُرْمَتِي فُرُرٌ تَنِي
أَأْنَعَمُ عَيْشًا بَعْدَ مَا حَلَّ عَارِضِي
بزل ۱۲
وَعَرَّةٌ عَمْرًا مَرَّ قَبْلَ مَشِيئَةِ
حول و روشنی ۱۲
إِذَا صَفَّرَ وَجْهَ الْمَرَّةِ وَأَبْيَضَ رَأْسَهُ
وَأَذَى زَكْوَةَ الْجَاءِ وَأَعْلَمَ بِأَنْتَهَا
وَأَحْسِنِ إِلَى الْأَحْرَارِ تَمْلِكُ رِقَابَهُمْ

وَإِظْلَامَ عَيْشِي إِذَا ضَاءَتْ شَهْمًا بِهَا
اظلام تاریک شدن ۱۲
عَلَى الرَّغْمِ مَتِي حِينَ طَارَعَهَا
عاشق ۱۲
وَمَا وَآلِكَ مِنْ كُلِّ الدِّيَارِ خَرَابُهَا
طَلَا نَعُ شَيْبٌ لَيْسَ يُعْنِي خِصَابُهَا
جمع طلوع و غروب ۱۲
وَقَدْ فَنَيْتُ نَفْسَ تَوَلَّى شَبَابُهَا
تنقص من ایامه مستطاب بها
كَيْتَلِ زَكْوَةَ الْمَالِ ثُمَّ يَصَابُهَا
فَخَيْرُ تِجَارَاتِ الْكِرِيمِ الْكَيْسَابُهَا

جمع جوج ججاج و جمع سر بازداشتن
چنانچه هیچکس او را باز نتواند داشت
ولا برای نمی ای فلا تجمع و عرض بلاگت
یا برای نفی جنس و اسم و خبر محذوف
ای فلا فائده فی بنده الجمون و الواد فی
قوله فلا در ربک للقسم ۱۲ محمد فیض الحسن
عفی عنه ۲ من لم یحفظ راحله
ای کسیکه شقت نکرده باشد در نج
بزرده الاحقاء بمعنی سوره کردن پای
ستور ۱۲ الام در اصل الی ما
بوده قال الرضی یذوق العذاب الا شقاً
عندکونها مجرورة بحرف جراد مضاف
و اظهر از روع معنی اینست که اصل
اد الی متنی باشد چنانکه حضرت فاطمه
زهرارضی الله تعالی عنهامی فرماید فالی
متنی تبغی الضلالتة و الرود حی والله اعلم
محمد فیض الحسن عفی عنه ذوالمنن ۲
از نضو بمعنی بیرون کردن جامه از تن
و بر کشیدن ۱۲ نور بالفتح کرانه
سر از طرف گوش و موهای سر متصل
گوش ۱۲ حی اسم فعل بمعنی اقبل
یعنی پیش بیا ۱۲ که از جنو بمعنی
فرد مردن آتش ۱۲ اضاهه روشن
شدن و روشن کردن ۱۲ شبا
شعله آتش ۱۲ شبا زغم خاک آلوده
کردن بینی علی الرغم می یعنی برخلاف
مرضی من ۱۲ عذاب بضم اوله
کلاغ ۱۲ العارض صفتو المحذوف ۱۲
الشیب و الشیب واحد قال
الاصحی مفرقا فیهما الشیب بیاض
الشعر و الشیب دخول فی حد الشیب
من الرجال ۱۲ محمد فیض الحسن عفا
الله عنک التولی بر کشیدن
الاصغر و زده ن ۱۲

وَمَنْ يَدُّقِ الدُّنْيَا فَيَاطِي طِعْمَتَهَا فَلَمْ أَرَهَا إِلَّا غُرُورًا وَحَسْرَةً وَمَا هِيَ إِلَّا حَيْفَةٌ مُسْتَحِيلَةٌ فَإِنْ تَجْتَنِبُهَا كُنْتَ سَلْمًا لِأَهْلِهَا فَدَعْ عَنْكَ فَضْلَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّهَا وَلَا تَمْشِيَنَّ فِي مَنْكَبِ الْأَرْضِ قَلْبًا خِرًا فَطُوبَى لِنَفْسٍ أَوْطَنْتُ قَعْرَ دَارِهَا	وَسَيْقِ الْبِنَاعِدِ بِهَا وَعَدَا بِهَا كَمَا لَأَسْحَ فِي أَرْضِ الْفَلَاقَةِ سَرَابًا عَلَيْهَا كِلَابٌ هَمَّهِنَّ اجْتِدَابًا وَإِنْ تَجْتَنِبُهَا نَارَ عُنُقِكَ كِلَابُهَا حَرَامٌ عَلَى نَفْسِ التَّقِيِّ ارْتِكَابًا فَعَمَّا قَلِيلٍ يَحْتَوِيكَ تَرَابُهَا مَغْلَقَةٌ الْأَبْوَابِ مُرْخِي حِجَابُهَا
---	--

له سوق راندن ۱۲ ۵۲
عزور فریقن ۱۲ ۵۳ السراب
اللامع في المفارقة كالماء
۵۴ حیفه مردار ۱۲ ۵۵
اسلم الصلح ۱۲ ۵۶ الزوج
مامعه آخر من جنسه بزود وجود
يقال لمجموعهما والثاني انب
۱۲ محمد فیض الحسن عفی الله عنه
۵۷ حمامه کبوتر وقال
الکسائی الحمام هو البری
و الیمام هو الذی یالف البری
۱۲ ۵۸ ایکنته بالفتح مرغزار
و متمتعین بفتح العین علی
ضیفه التشیبه و کسر علی
الجمع ۵۹ چون جفت
کبوتر همه بهدم بودیم: از
صوت از شباب خورم بودیم
ناگاه زمانه کرد انگیز فراق:
گوی که هزار سال بے هم
بودم ۱۲ ف ۵۹ الا
یذان الاعلام ۱۲

تشیع از تفرقه ایام و شهر و شکایت از حادثه اعوام و دهور

كُنَّا كَرُوجِ حَمَامَةٍ فِي أَيْكَةٍ دَخَلَ الزَّمَانُ بِنَا وَفَرَّقَ بَيْنَنَا	مُتَمَتِّعِينَ بِصِحَّةٍ وَ شَبَابٍ إِنَّ الزَّمَانَ مُفَرِّقُ الْأَحْبَابِ
--	--

تأسف برای مجوانی و دوستان جانی

شَيْئَانِ لَوْ بَكَتِ الدَّمَاءُ عَلَيْهَا لَمْ تَبْلُغَا الْمُعْشَارَ مِنْ حَقِّيهِمَا	عَيْنَايَ حَتَّى تُوذَّ نَائِدَهَا بِ فَقَدْ الشَّبَابُ وَفَرَقَةُ الْأَحْبَابِ
--	--

اظهار ملال از مصائب ایام در وقت وفات فاطمه

وَمَا الدَّهْرُ وَالْأَيَّامُ إِلَّا كَمَا تَرَى وَإِنَّ أَمْرًا قَدْ جَرَّبَ الدَّهْرُ لَمُخِيفًا	رِزِيَّةَ مَالٍ أَوْ فِرَاقَ حَبِيبٍ تَقَلَّبَ حَالِيهِ لَغَيْرِ لَيْبٍ
---	--

اظهار محبت فاطمه زهرا هنگام رحلت او از دنیا

حَبِيبٌ لَيْسَ يَعْدِلُهُ حَبِيبٌ وَمَا لِسِوَاكَ فِي قَلْبِي نَصِيبٌ	
--	--

جَبِيْبٌ غَابَ عَنِّي وَجِسْمِي	وَعَن قَلْبِي حَبِيْبِي لَا يَغِيْبُ
خطاب بفاطمه بعد از وفات او و تذکار وفاداری و ثبات او	
مَا لِي وَقَفْتُ عَلَى الْقَبْرِ مَسِيْلًا	قَبْرَ الْحَبِيْبِ فَلَمْ يَرِدْ جَوَابِي
أَحْبَبُ مَا لَكَ لَا تَرُدُّ جَوَابَنَا	أَنْسَيْتِ بَعْدِي خَلَّةَ الْأَحْبَابِ
جواب از زبان حال زهر رضى الله عنها	
قَالَ الْحَبِيْبُ وَكَيْفَ لِي بِجَوَابِكُمْ	وَأَنَا رَهِيْنٌ جَنَادِلٍ وَتُرَابٍ
أَكَلْتُ التُّرَابَ مَحَا سِنِي فَتَسِيْتَكُمْ	وَمَحَبَّتٌ عَنِ أَهْلِي وَعَنْ تُرَابٍ
فَعَلَيْكُمْ مِنَ السَّلَامِ تَقَطَّعَتْ	عَنِّي وَعَنْكُمْ خُلَّةُ الْأَحْبَابِ
مرثیه در وقت زیارة خاتم المرسلین صلی الله علیه و السلام	
مَا عَاضَ دَمْعِي عِنْدَنَا يَسِيْرَةً	إِلَّا جَعَلْتِكَ لِلْبُكَاءِ سَبِيْرًا
وَإِذَا ذَكَرْتُكَ سَأَحْتَكُ بِهِ	مِنِّي الْجُفُوْنَ فِقَاضٌ وَأَنْسَكِبَا
إِنِّي أُجِلُّ شَرِي حَلَّتْ بِهِ	عَنْ أَنْ أَرَى لِسِوَاهُ مَكْتَبِيًّا
تعبیر خیره تیره و لیدابن مغیره	
يَهْدِي دُنِي بِالْعَظِيْمِ الْوَلِيْدِ	فَقُلْتُ أَنَا بِنُ أَبِي طَالِبٍ
أَنَا بِنُ الْمُبَجَّلِ بِالْأَبْطَحِيْنِ	وَبِالْبَيْتِ مِنْ سَلْفِي غَالِبِ
فَلَا تَحْسِبْنِي أَخَافُ الْوَلِيْدَ	وَلَا أَنْتِي مِنْهُ بِالْهَائِبِ
فَيَا بَنَ مَغِيْرَةَ إِنِّي أَمْرُو	شَمُوْخُ الْأَنَا مِلِّ بِالْقَاضِبِ
طَوِيْلُ اللِّسَانِ عَلَى الشَّائِنِ	قَصِيْرُ اللِّسَانِ عَنِ الصَّاحِبِ

۱- خلیفتم الاول بمعنی دوستی ۱۲
 ۲- جمع چند سنگ و سنگستان ۱۲
 ۳- از اب جمع تریب بالکسر تریب
 و خویش و همسال ۱۲ قال الله تعالی
 و کواعب آرا با ۱۲ ف
 ۴- غیض خشک
 گشتن در فتن
 آبی غیض جاری
 حضرت فاطمه
 بسیار نذر کوار فرموده
 اذما اشتد انی شغفدت فبک باکیا
 مریخ و آشکوار آتک هجا و بی

قیاسا لکن الضمیر علی منی البکاء
 و ذکرک انسانی جمع المصائب
 فان کننت عنی فی التوابع مغیره
 ۵- ساجد شکر کن
 ۶- اجلال بزرگ
 داشتن و ضمیر بر راجع
 بزنج و جفون فاعل ساحت ضمیر
 سواه راجع به تری ۱۲ محمد فیض
 الحسن معنی عنه

خطاب با خراب که قیام نمودند بمحاصره مدینه و حکایت قتل عمرو بن عبدود بقهر و کینه

أَعْلَى يَقْتَحِمُ الْفَوَارِسُ هَذَا
 الْيَوْمَ تَمْنَعُنِي الْفِرَارَ حَفِظْتَنِي
 إِلَى ابْنِ عَبْدِ حِنَّ شَدَّ إِلَيْهِ
 أَنْ لَا يَصُدَّ وَلَا يَهْلِكَ قَالَتْ قِي
 فَصَدَدَتْ حِينَ رَأَيْتَهُ مَقْطِرًا
 وَعَفَفَتْ عَنْ أَثْوَابِهِ وَلِوَانِي
 عَبْدَ الْحَجَّارَةَ مِنْ سَفَاهَةِ رَأْيِهِ
 عَرَفَ ابْنُ عَبْدِ حِنَّ ابْصَرًا
 أَرَدَيْتُ عَمْرًا إِذْ طَغَى بِمُهَنْدٍ
 لَا تَحْسَبُوا الرَّحْمَنَ خَاذِلٌ دِينَهُ

عَنِّي وَعَنْهُمْ أَخْرَوْا أَصْحَابِي
 وَمَصَّمٌ فِي الْهَامِ لَيْسَ بِنَابٍ
 وَحَلَفْتُ فَاسْتَمِعُوا مِنْ الْكُذَّابِ
 رَجُلَانِ يَضْطَرُّ بَانَ كُلَّ ضِرَابٍ
 كَالْحَدَّاجِ بَيْنَ دَكَاذِكِ وَرَوَابِ
 كُنْتُ الْمَقْطِرُ بَرَزِي الْوَابِي
 وَعَبَدْتُ رَبَّ مُحَمَّدٍ بِصَوَابِ
 يَهْتَرُ أَنَّ الْأَمْرَ غَيْرُ لُعَابِ
 صَانِي الْحَدِيدِ مُهْدَبِ قَضَابِ
 وَنَبِيِّهِ يَا مَعْشَرَ الْأَخْرَابِ

۱۰ اتمام بسختی در آمدن
 ۱۱ فارس جمع بمعنی
 شهبوار کما قال الحماسی
 ۱۲ فدت نفسی واملکت
 یعنی: فارس صدقوا فیهم
 ظنونی: محمد فیض الحسن
 ۱۳ عنی عنه حفیظه بمعنی
 غضب و غصه و فی الاصل
 الغضب الذی یکون علی
 حفاظة المرض و هو فاعل
 ۱۴ يمنع ۱۵ ف ۱۶ الایلاء
 سوگند خوردن و فی التنزیل
 للذین یولون من نساہم
 ۱۷ منه ۱۸ الجیش الخمیس
 لشکر پنج رکن کہ عبارت
 از مقدمه و میند و میسر
 و ساقه و قلب باشد ۱۹
 ۲۰ عذیق درخت
 خرمای پر بار ۲۱ که
 مرجب درخت پر بار
 ستون نهاده ارادان
 یستشفی بر او و تدبیره
 من قول الحجاب ابن
 المنذر عذیقها المرجب
 و جذلیها المکک

مفاخرت بعلم سعادت پیکر شفیع محشر در غزای خیبر

سَتَّهَدِي بِالْكَرِّ وَالطَّعْنِ رَايَةً
 وَتَعْلَمُ أَيُّ نِي الْحُرُوبِ إِذَا تَطَّتْ
 وَمِثْلِي لَا تَقِي الْهَوَلِ فِي مَفْطَعَاتِهِ
 وَقَدْ عَلِمَ الْأَحْيَاءُ أَيُّ زَعِيمِهَا

حَيَاتِي بِهَا الظُّهُرُ النَّبِيِّ الْمُرْدِي
 بِنِيرَانِهَا اللَّيْثُ الْهَوَسُ الْمَجْرَبِ
 وَقَالَ لَهُ الْجَيْشُ الْخَمِيسُ الْعَطِطُ
 وَأَيُّ لَدَى الْحَرْبِ الْعَذِيقُ الْمَرْجَبِ

رجز مرجب بن شاش در خیبر و مفاخرت چشمت و شکر

سَأَلِي السِّلَاحَ بَطْلٌ مَجْرَبٌ وَاجام بياشدن و باز ايستادن ۱۲	قَدَعَلِمْتُ خَيْبَرًا نِي مَرْحَبٌ اذا الليوث اقبلت تلتهب
أَطْعَنُ أَحْيَانًا وَحِينًا أَضْرِبُ بمسر اقرآن جمع ۱۲	خَلَّتْ حِمَايَ أَبَدًا لَا يَقْرَبُ آورد ۱۲
وَالْقَرْنُ عُنْدِي بِالذَّمِّ مَخْضَبٌ بمسر اقرآن جمع ۱۲	إِنْ غَلِبَ الدَّهْرُ فَاِنِّي أَغْلَبُ

۱۵ شاك الرجل يشاك
شوگا ای ظهرت شوکت
و حدت فہوشا کے السلا
و شا کے السلاح مقلوب
یعنی نری شوکت و سدہ
فے السلاح و سلاح آلات

حرب ۱۲ محمد فیض
الحسن یعنی عنہ ۱۲ بطل
مرد دلیر ۱۳ ۱۵ سطره
حملہ بردن ۱۲ ۱۴ عصیان
و کذا معصیت نافرمانی کردن
۱۳ ۱۵ الثعاب پراگندہ
شده و منشعب اسم مکان
۱۳ ف ۱۴ یمن دست
راست ۱۲ ۱۵ جمع کریمہ
و هو الغم الذي ياخذ بالنفس ۱۲
۱۵ الثعاب بازی کردن
۱۲ ۱۹ قماقم کا سید
جمع ققمہ کا سہ سزا ۱۵
کتاب جمع کتیبہ یعنی لشکر
۱۳ ۱۵ استلام کردن
نہادن ۱۲ ۱۵ ذمار بالکسر
آبر و آنچه سزاوار او بود نگاه
داشت آن بر مرد ۱۲ ۱۳
قب دور کردن و بازداشتن
و اذب عن حسب ای دفع
العیب و العار عن جسی
۱۲

جواب اوبا فصم عبارات و ابین اشارات

مُحَدَّبٌ ذُو سَطْوَةٍ وَ ذُو غَضَبٍ عزاد ۱۲	أَنَا عَلِيُّ وَ ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ عزاد ۱۲
مِنْ بَيْتٍ عِزٍّ لَيْسَ فِيهِ مُنْشَعِبٌ نشد ۱۲	عُنْدَيْتُ فِي الْحَرْبِ وَ عِصْيَانِ النَّوَى نشد ۱۲
مَنْ يَلْقِنِي يَلِقُ الْمُنَايَا وَ الْعَطَبُ خطاب فصاحت بیان بیاسر و خیدریان	وَ فِي يَمِينِي صَارِمٌ يَجْلُو الْكُرْبُ شمشیر براند ۱۲
مِنْ ضَرْبِ صِدْقٍ وَ قَضَاءِ الْوَاجِبِ خطاب فصاحت بیان بیاسر و خیدریان	إِذْ كَفَّ مِثْلِي بِالرُّؤْسِ يَلْتَعِبُ شمشیر براند ۱۲
أَحْبَبِي بِهِ قَهَّاقِمًا لِكِتَابِي خطاب فصاحت بیان بیاسر و خیدریان	هَذَا لَكُمْ مِنَ الْغُلَامِ الْغَالِبِ نکافندہ ۱۲
مِنْ فَالِقِ الْهَامَاتِ وَ الْمُنَايِبِ نکافندہ ۱۲	وَ قَالَ قِيَامَاتِ وَ الْمُنَايِبِ نکافندہ ۱۲

خطاب بابوالبلیت عنتر بن صامت مرادی و عساکر

خیدر کہ موسوم شد ندا بنا مرادی

مِنْ فَالِقِ الْهَامَاتِ وَ الرِّقَابِ کردن بر سر ۱۲	هَذَا لَكُمْ مَعَا شِرًّا لِأَحْوَابِ گروه مژ جمع بالر کرده تری جمع
وَ اسْتَسْلِمُوا لِلْيُتُوبِ وَ الْمُنَايِبِ الرجع المذنب کردن بجمع ادب	فَاَسْتَعِجِلُوا لِلطَّعْنِ وَ الضَّرَابِ نیزه زنی ۱۲ شمشیر زنی ۱۲
بِعَوْنِ رَبِّي الْوَاحِدِ الْوَهَّابِ تصیر گردانیدن ۱۲	صَبْرَكُمْ سَيَفِي إِلَى الْعَذَابِ تصیر گردانیدن ۱۲

خطاب بر بیه بزایی الحقیق خیدر و اظهار کمال شجاعت و دلوری

أَحْبَبِي ذِمَارِي وَ أَذْبُتُ عَنْ حَسَبِ حمایت نگاه داشتن ۱۲	أَنَا عَلِيُّ وَ ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
---	--

136848

وَأَمُوتُ خَيْرٌ لِّفَتَى مِنَ الْهَرَبِ
 أَنَا عَلِيٌّ وَابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
 إِذَا لَاقَيْتُ قِرْنَ نَالِمَاهِبِ

خطاب مجاہدین و اظہار کمال اشیا و اولاد
 مَهْدَابٌ ذُو سَطْوَةٍ وَذُو جَسَبِ
 مَنْ يَلْقَانِي يَلْقُ الْمَنَائِبَ وَالْكَرَبِ

رجز مرثیہ بن مروان دارمی در مرز خیبر و مفاخرہ بعلو حسب با حیدر

أَنَا الْغُلَامُ الْعَرَبِيُّ عِنْدَ النَّسَبِ
 وَأَقْبَلُ الْقِرْنَ الْجَرِيَّ عِنْدَ الْغَضَبِ
 مَنْ أَنْتَ إِنْ كُنْتَ كَرِيهًا فَانْتَسِبْ
 أَنَا عَلِيٌّ وَابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
 رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ قَدْ غَلِبَ
 وَكُلُّهُمْ يَعْلَمُ لَا تَقُولُ كَذِبَ
 صَافِي الْأَدِيمِ وَالْجَبِينِ كَالذَّهَبِ
 ضَرْبٌ عَلِيمٌ أَرَبٌ مِنَ الْعَرَبِ
 فَانْبَثَ لِضَرْبٍ مِنْ حَسَامٍ كَاللَّهَبِ
 سَيَكْفِينِي الْمَلِيكُ وَحَدُّ سَيْفِي
 وَأَسْمُرُ مِنْ رِمَاحِ الْحَطِّ لَدُنَّ
 أَزُودِيهِ الْكَلْبِيَّةَ كُلَّ يَوْمٍ
 وَحَوْلِي مَعَشْرُ كَرُمُوا وَطَابُوا
 وَلَا يَنْحُونَ مِنْ حَذَرِ الْمَنَائِبِ

أَحْمَى جَوَارِيٍّ وَأَذْبٌ عَزَّ حَسَبِ
 لِلضَّرْبِ وَالطَّمِينِ الشَّيْبِ وَالْتَصَبِ
 جَوَابُ بُوَيْبِهِ لَا لُقُوطِ زَفَالِقِ
 أَخُو النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى الْمُنْتَجِبِ
 بَيْنَهُ رَبُّ السَّمَاءِ فِي الْكُتُبِ
 وَلَا يَزُودُ رَجِيْنٌ يَدُ عَالِي النَّسَبِ
 الْيَوْمَ أَرْضِيهِ بِضَرْبٍ وَعَضَبِ
 لَيْسَ خَوَارِيزِيٌّ عِنْدَ التَّكْبَرِ
 خطاب معاريفه بن ابی سفیاء و تعبير اراد
 لَدَا الْهَيْجَاءِ وَحَسْبُهُ شَهَابًا
 تَدَدَتْ عَرَابُهُ أَنْ لَا يُعَابَا
 إِذَا مَا الْحَرْبُ أَضْرَمَتْ لِنَهَابَا
 يَرْجِعُونَ الْغَنِيمَةَ وَالنَّهَابَا
 سُؤَالَ الْمَالِ فِيهَا وَالْإِيَابَا

لسیدنا علی و احباد القائل
 امروز منم بزور بازو مشهور
 بشد فضل و کمال من بہر جا
 مشہور بہ من مثل زمرہ
 و عدد چون افعی و اردین
 من زیدہ را در زور کور بہ
 محمد فیض الحسن
 منایا کعطایا جمع میدہ کعطیہ
 بمعنی مرگ ۱۲
 خویش را یکسے نسبت کردہ
 جمع عالم بفتح اللام
 و بہر ما یعلم بہ الشیء کا لفظ تم
 غلب قیما یعلم بہ الصانع و بہو
 کل ما سواہ من الجواهر و الامراض
 و اما جمعتہ للشمی ما تحتہ من
 الاجناس المختلفہ و غلب
 العقلاء منهم فجمعہ بالیا و
 والنون ۱۲ محمد فیض الحسن
 عنی عند ۱۵ اسم نیرہ
 گندم گون ۲
 بالیامہ بنسب الیہ الرماح
 لانہا تحمل من بلاد البند
 فیقوم ۱۲
 نرم و لغزان ۱۲
 منیہ مرگ ۱۲
 بازگشتن ۱۲

فَدَّعَ عَنْكَ التَّهْدَادَ وَأَصْلَ نَارًا	إِذَا خِجَّدَتْ صَلِيَّتَ لَهَا شَهَابًا
تَعْرِيفُ بَعْلُوِيَّةِ بْنِ أَبِي سَفِيَانَ دُرُوقَتِ مَحَارِبَتِ وَعَصِيَانَ	
أَنَا عَلِيٌُّّ وَأَعْلَى النَّاسِ فِي النَّسَبِ	بَعْدَ النَّبِيِّ الْمَآشِي الْمِصْطَفَى الْعَرَبِ
قُلْ لِلَّذِي غَرَّكَ مِنِّي مَلَأَ طِفَّةً	مَنْ ذَا يُخْلِصُ أَوْرَا قَامِنَ الذَّهَبِ
هَبَّتْ بِنَاكِ رِيَا حُ الْمَوْتِ سَافِيَةً	فَاسْتَبَقْنِي بَعْدَهَا لِلْوَيْلِ وَالْحَرْبِ
خَطَابُ ظُرْمَانَ بِمَحْرَبِثِ مَوْلَى مَعْلُوِيَّةِ دُرُوقَتِ كَشْتَنِ ابْنِ صَفِيَنِ وَفَرِسَادَنِ ابْنِ مَعْلُوِيَّةِ	
أَنَا الْغُلَامُ الْعَرَبِيُّ الْمُنْتَسِبُ	مِنْ خَيْرِ عَوْدٍ فِي مَصَاصِ الْمَطْلَبِ
يَا أَيُّهَا الْعَبْدُ اللَّيْمُ الْمُنْتَدِبُ	إِنْ كُنْتَ لِلْمَوْتِ مُحِبًّا فَاقْتَرِبْ
وَأَثْبِتْ رُويِدًا أَيُّهَا الْكَلْبُ الْكَلْبُ	أَوْ لَا فَوَلِّ هَارِبًا شِمًّا انْقَلِبْ
جواب يکے از اعدای دین در حرب صفین	
إِنِّي تَدْعُونِي الْوَعَايَا ابْنَ الْأَرَبِ	وَفِي يَمِينِي صَارِمٌ يَبْدِي اللَّهَبِ
مَنْ يَحْطُهُ مِنْهُ الْحَمَامُ يَنْسَرِبُ	لَقَدْ عَلِمْتُ وَالْعَلِيمُ ذُو أَدَبِ
إِنْ لَسْتُ فِي الْحَرْبِ الْعَوَارِبِ بِالْأَرَبِ	وَعَنْ قَلِيلٍ غَيْرِ شَكِّ انْقَلِبْ
خطاب ظفر ماب بحرث بن صباح احمري در حرب صفین	
واظهار فضائل خویش بحسب دنیا و دین	
أَنَا عَلِيٌُّّ وَابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلَبِ	نَحْنُ وَبَيْتِ اللَّهِ أَوْلَى بِالْكَتَبِ
وَبِالنَّبِيِّ الْمِصْطَفَى غَيْرِ الْكِدَابِ	أَهْلُ اللِّوَاءِ وَالْمَقَامِ وَالْحُجُبِ
نَحْنُ نَصْرَتَنَا عَلَى كُلِّ الْعَرَبِ	

۱۰ تہد و خوف و ترس
۱۱ صلی داخل شدن در آتش
۱۲ سوختن از سمع ۱۲ خود
۱۳ فرد مردن آتش ۱۲ کسی
۱۴ لطف کردن ۱۲ جمع
۱۵ ورق لگتف بکسر را درم سکه
۱۶ زده ۱۲ سافیا ما بھار
۱۷ انگیز از سغی یعنی بردن باد خاک
۱۸ کن معاص باغم نام
۱۹ ہر چیز و اصل ہر چیز یعنی خاندان
۲۰ عبد المطلب ۱۲ در صل
۲۱ بکسر اظلام شدید المحرم ۱۲
۲۲ در جنگ مرا میخوانی اے مکار
۲۳ والارب بفتح الراء فرط
۲۴ الحاجۃ المقتنی للاحتیال فکل
۲۵ ارب حاجۃ دون العکس ثم
۲۶ یتعمل تارة فی الحاجۃ المجرۃ
۲۷ وتارة فی الاحتیال وان لم
۲۸ یکن حاجۃ محمد فیض الحسن
۲۹ عفی اللہ عنہ ذنوبہ دستریویہ
۳۰ الخطور کا علو تحریک الشی
۳۱ حرب عوان جنگ
۳۲ سخت سپا پے ۱۲

خطا تهديدا باب معاوية جنود رليته الحريكة التشر حرب افروخته بود	
ابى الله الا ان صفيين دارنا	وذا ركم فالاح في الافق كوكب
الى ان تهوتوا او نموت وما لنا	وما لكم عن حومة الحرب فحرب
مدح اصحاب ظفر ماب ر حرب صفين	
يا ايها السائل عن اصحابي	ان كنت تبغى خيرا لصواب
انبيك عنهم غير ما تكذاب	بانهم اوعية الكتاب
صبر لذي الهجاء والضرب	فاستل بذلك معشر الاجاب
ستائش عساكر نصرت ماثر	
الم تر قومي اذ دعاهم اخوهم	اجابوا وان غضب على القوم يغضبوا
هم حفظوا غيبي كما كنت حافظا	لقومي اجزى مثلها ان تغيبوا
بنوا الحرب لم تقعد بهم افعالهم	واباء هم ابا صدق فانجبوا
مدح قبيلة چند از عرب بشجاعت واصلت وادب	
الارذ سيفه على اعداء كلهم	وسيف احمد من دانت له العرب
قوم اذا فاجوا او فوا وان غلبوا	لا يجنون ولا يدارون ما الهرب
قوم لبوسهم في كل معترك	بيض رفاق وداودية سلب
البيض فوق رؤس تحمها البلب	وفي الانامل سمل الخيل والقضب
البيض تضحك والاجال تنجب	والسمر تر عف والارواح تنهب
واي يوم من الايام ليس لهم	في من الفعل تامين دون العجب

له صفين بكسر صاد وتشديد فاء
 وهي خراب نرديك رقه بركناره روه
 فرات كه محل محاربه حضرت ناظم و
 معاوية رضي الله عنهما وغيره منصور
 بعلمية و تانيرث بتاويل بقعه ١٢ محمد
 فيض الحسن عفي عنه ١٢ ١٢ ١٢
 حربگاه ١٢ ١٢ ١٢ قطلب ١٢ ١٢
 انباء خبر دادن ١٢ ١٢ تكذاب
 بفتح دروغ گفتن ١٢ ١٢ صبر بضم
 صاد مملد جمع صبور ١٢ ١٢
 ضراب و ضرب شمشیر زدن ١٢ ١٢
 دان له ای اطاعة ١٢ ١٢ سفاجاة
 ناگاه رسیدن و ناگاه کسی را گفتن ١٢
 اجام صداقتام بموقع ضرب
 قال الحماسی ١٢ ١٢ تركن احدی الا
 حجام ١٢ ١٢ یوم الوعی متخوفا الحام ١٢ محمد
 فیض الحسن عفي عنه ١٢ ١٢ بیض بالک
 جمع بیض بمعنی شمشیر ١٢ ١٢ بیض
 بالفتح جمع بیضه بمعنی نود ١٢ ١٢
 خط موضعیت در یامه ١٢ ١٢
 قضب جمع قضیه شمشیر نیز ١٢
 انتهاب بغارت بردن ١٢

١٥ خذرج بتقيم الزاء المعجمة على المبهمة
 قبيلة الانصار ١٢
 حقة بالكسروى السنون
 ١٦ يكلوهم اي يحفظهم
 ١٧ يعني نگاه دارد
 ايشان را ١٢
 غيب انكور جمع اغياب
 ١٨ جرتو مضم
 ١٩ جيمم بنج درخت ١٢
 ٢٠ بن بتشديد
 ٢١ تخفيف آسان
 ٢٢ دليين بتشديد
 تخفيف نرم يعنى
 آسان ونرم انداز
 رودى تعلق ١٢
 ٢٣ غيث باران
 ٢٤ بمعنى عطاء
 بخشش ١٢
 ٢٥ الانام اي اسمى الانام
 از ندى بمعنى تبرى
 دنى و بخشش
 ٢٦ عطا ١٢
 بايكه بگر نزيك
 شدن دغان هم
 انزل عليه قوم من
 الازد و نسبوا اليه
 محمد فيض الحسن
 عفا الله عنه
 الجبوا العطاء ١٢

الْأَزْدُ أَزِيدٌ مَنْ يَمْشِي عَلَى قَدَمِ
 وَالْأَوْسُ وَالْحَزْرَجُ الْقَوْمُ الَّذِينَ
 يَأْمَعَشِرُ الْأَزْدَ أَنْتُمْ مَعَشَرُ أَنْفِ
 وَفَيْتُمْ وَوَفَاءُ الْعَهْدِ شِمْتُمْ
 إِذَا غَضِبْتُمْ يَهَابُ الْخَلْقُ سَطْوًا
 يَا مَعْشَرَ الْأَزْدِ إِنِّي مِنْ جَمِيعِكُمْ
 لَنْ تَبْأَسَ الْأَزْدُ مِنْ رَوْحٍ وَمَغْفِرَةٍ
 طِبْتُمْ حَدِيثًا كَمَا قَدْ طَابَ أَوْلَاكُمْ
 وَالْأَزْدُ جَوْثُومَةٌ إِنْ سَوِيقُوا سَبِقُوا
 أَوْ كُوْتِرُوا أَكْثَرُوا أَوْ صَبِرُوا صَبَرُوا
 صَفَوْا فَاصْفَاهُمْ الْمَوْلَى وَوَلَايَتُهُ
 هَيِّنُونَ لَيِّنُونَ خُلُقًا فِي عَجَالِهِمْ
 الْغَيْثُ إِذَا رَضُوا مِنْ دُونِ نَائِلِهِمْ
 أَنْدَى الْأَنَامِ الْكُفَّاءُ حِينَ تَسْتَلِمُ
 وَآيُ جَمْعٍ كَثِيرٌ لَا تَفَرُّقُ
 فَاللَّهُ يَجْزِيهِمْ عِبَاءَ آتُوا وَحَبُّوا

فَضْلًا وَأَعْلَاهُمْ قَدْرًا إِذَا رَكِبُوا
 أَوْ وَافَا عَطَوْا عَطَاءً فَوْقَ مَا وَهَبُوا
 لَا تَضْعَفُونَ إِذَا مَا اشْتَدَّتْ الْحَقْبُ
 وَلَمْ يَحَالِطْ قَدِيمًا صِدْقَكُمْ كَذِبُ
 وَقَدْ هَوَّنَ عَلَيْكُمْ مِنْهُمْ الْغَضَبُ
 رَاضٍ أَنْتُمْ رُوَسُ الْأَمْرِ لَا الذَّنْبُ
 وَاللَّهُ يَكْلُوهُمْ مِنْ حَيْثُ مَآذِهِمْ
 وَالشُّوكُ لَا يَجْتَنِي مِنْ فَرْعِ الْعَنْبِ
 أَوْ فَوْخِرًا وَآخِرًا أَوْ غَوْلِبًا وَغَوْلِبًا
 أَوْ سَوْهِيًا سَهْمِيًا أَوْ سَوْلِبًا وَسَلْبِيًا
 فَلَمْ يَسْتَبْ صَفْوَهُمْ لَهُمْ وَلَا لِعَبِ
 لَا الْجَهْلُ يَعْرِوُهُمْ فِيهَا وَلَا الصَّخْبُ
 وَالْأَسَدُ تَرْهَبُهُمْ يَوْمًا إِذَا غَضِبُوا
 وَأَرْبَطُ النَّاسِ جَاشَانُ هُمْ نَدَبُ بَوَا
 إِذَا تَدَانَتْ لَهُمْ عَسَانُ وَالنُّدْبُ
 بِهِ الرَّسُولُ دَمًا مِنْ صَالِحٍ كَسَبُوا

خطاب بعثان بن عفان رضى الله عنه

فَارَكْنَتْ بِالشُّورَى مَلَكْتُ أُمُورَهُمْ

فَكَيْفَ يَهْدَاؤُ الْمُسِيرُونَ غَيْبُ

وَإِنْ كُنْتَ بِالْقُرْبَىٰ بِحُجَّتِ خَصِيمُهُمْ
فَغَيْرِكَ أَوْلَىٰ بِالنَّبِيِّ وَأَقْرَبُ

تسبيه بر زوال و قنای جهان و تشبیه دنیا بمار زهر قشان

قَدَرَأَيْتَ الْقُرُونَ كَيْفَ تَفَانَتْ
دَرَسَتْ ثُمَّ قِيلَ كَانَ وَكَانَتْ

هِيَ الدُّنْيَا كَجَبَّةٍ تَنْقُثُ السَّمَّ
وَإِنْ كَانَتْ الْمَحْسَةُ لَا نَتْ

كَمْ أُمُورٍ لَقَدْ تَسَدَّتْ فِيهَا
ثُمَّ هَوَّنَتْهَا عَلَيَّ فَهَاتَتْ

وصف دنیا بعدم ثبوت و تشبیه او بخانه عنکبوت

إِنَّمَا الدُّنْيَا فَنَاءٌ لَيْسَ لِلدُّنْيَا ثَبُوتٌ
إِنَّمَا الدُّنْيَا كَبَيْتِ نَسِجَتِ الْعَنْكَبُوتِ

وَلَقَدْ يَكْفِيكَ مِنْهَا الطَّالِبُ قُوَّةٌ
وَلَعَمْرِي عَنْ قَلِيلٍ كُلُّ مَنْ فِيهَا يَمُوتُ

بیان تغییر احوال و تبدل اطوار جهان

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الدَّاهِرَ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ
يَكْرَهُ أَنْ مِنْ سَبَبِ جَبَائِدِ السَّبَبِ

فَقُلْ لِيَجِدَ بِدَايَا الثَّوْبِ بَدَا مِنْ بَلِيٍّ
وَقُلْ لَا جَمَاعَ الشَّمْلِ إِلَّا بَدَا مِنْ شَيْءٍ

ترهیب نفس از دنیا و ترغیب او بقبولی

قَد كُنْتَ مَيِّتًا فَصِرْتَ حَيًّا
وَعَنْ قَلِيلٍ تَصِيرُ مَيِّتًا

عَمَّ بَدَا إِرَاقُ الْقَنَاءِ بَيْتٌ
فَابْنِ بَدَا إِرَاقِ الْبَقَاءِ بَيْتًا

ارشاد بقناعت و ترك و تدارك رلوازم مرگ

بَيْتٌ وَثُوبٌ وَتَوَاتُ يَوْمٌ
يَكْفِي لِمَنْ فِي غَدٍ يَبُوتُ

وَرُبَّمَا مَاتَ نِصْفُ يَوْمٍ
وَالنِّصْفُ مِنْ قُوَّتِهِ يَفُوتُ

تسبیه بر قناعت بقوت یک روزه و فراغت از طلب ر یوزه

له الخصيم كثير المصنوعه
وخصيهم اي المخصيم منهم
دورا از غير مرگ حضرت علي
رضي الله عنه ۱۲ له قرون
جمع قرن بفتح قاف همزاد ۱۱
۱۳ له مجسه جاي گرفتن نبض
الاجس بمعنی گرفتن يقال جبر
بيده مسه ۱۲ له كره باز
گشتن ۱۳ له شت

ف
التاء

دشقات پراکنده شدن ۱۱
۱۲ له این موت موت
بجاری است چه موت
در حقیقت بعد از حیات
می باشد و همین مضمون
شاعری گفت ۱۳ دوره
حیاتی که داری ایدل
شک نیست که میشود
بمردن زائل تا چند برای
دار دنیا کوشی باید که کنی
سرای عقبی حاصل ۱۲ بفض
الحسن عقی عنده ۱۳ یعنی
انسان را باید که قناعت
کند از حرص و طمع دنیا باز
آید زیرا که سه چون داد
خدا روزه یک روزه ترا
عیب است و اگر سوال
در یوزه ترا با خود ببری
بیخ در اندم که بردی تقدیر
ازین گنبد فیروزه ترا

بَيْتَ يُوَارِي الْفَتَى وَتَوْبَ
هَذَا سَلَاغٍ لِمَنْ تَحْيَى
يَسْتُرُ مِنْ عَوْرَةٍ وَقُوْتِ
وَذَا كَثِيرٌ لِمَنْ يَمُوتِ

تحریر بر نفی حرص شقا و اثر و قناعت بر لقب مقرر از خوان قدر

يَا أَيُّهَا الطَّالِبُ الْمَبْهُوتُ
حَسْبُكَ مَا تَبْتَغِيهِ الْقُوْتُ

مَا الْكُثْرُ الْقُوْتُ لِمَنْ يَمُوتُ

ارشاد بخالفت نفس که عاصی بالذات و تکلیف او بترك تکلف و لذات

صَبَرْتُ عَنِ اللَّذَاتِ لِمَا تَوَلَّيْتُ
وَمَا الْمَرْءُ إِلَّا حَيْثُ يَجْعَلُ نَفْسَهُ
وَالزَّمْتُ صَبْرَهَا فَاسْتَمَرَّتْ
فَإِنْ أَطَعْتَ تَأْتَتْ وَالْأَسْلَبُ

نفی نظر بشهوت خواه در حضور و خواه در خلوت

أَقُولُ لِعَيْنِي إِحْسَبِي اللَّحْظَاتِ
فَكَمْ نَظْرَةً قَادَتْ إِلَى الْقَلْبِ شَهْوَةً
وَلَا تَنْظُرِي يَا عَيْنُ بِالسَّرِقَاتِ
فَأَصْبَحَ مِنْهَا الْقَلْبُ فِي حَصْرَاتِ

تسکین دلرهای پُراند و هدایت بصبر کوه شکوه

خَيْلِي لِأَنَّ اللَّهَ مَا مِنْ مَنِيَّةٍ
فَإِنْ نَزَلَتْ يَوْمًا فَلَا تَخْضَعَنَّ لَهَا
تَدْوِمُ عَلَيَّ حَيٌّ وَإِنْ هِيَ جَلَبَتْ
وَلَا تَكْثُرِي الشُّكُوَى إِذَا السَّعْلُ زَلَّتْ

فَكَمْ مِنْ كَرِيمٍ يُبْتَلَى بِنَوَائِبِ
فَصَابِرٌ هَا حَتَّى مَضَتْ وَاضْمَلَتْ

ترجیح خاموشی و کم گفتن و گوهر معنی بالماس سخن سفتن

إِنَّ الْقَلِيلَ مِنَ الْكَلَامِ يَا هَلِيبِ
مَآذِلٌ ذُو صَمْتٍ وَمَا مِنْ مَكْثٍ
حَسَنٌ وَإِنَّ كَثِيرَةَ مَمَقُوْتِ
إِلَّا يَزِلُّ وَمَا يَعَابُ صَمُوْتِ

له اريت الشئى اى
اخفیه و العورة سوءة الانسا
قال الله تعالى قال يا وليتى
اعجزت ان اكون مثل هذا
الغراب فاوارى سوءة انى
محمد فيض الحسن صانه اشعن
افات الزمن له متبغية
تطلبه ه مگر ملك بجم و
سلطنت كى دارى
غافل نشين كه مرگ از
پى دارى پون روزى
گيروزه ترا بس باشد
از حرص و هوای نفس تاكى
دارى ۱۷ منه ۳
الزام لازم كردن ۱۲
استمرار استوار
شدن ۱۲ اطعام
بطمع افگدن ۱۲
و تو قان آرزو و خواستن
۱۲ خلیلى بفتح اللام
بصیغه تشبیه برای تکثیر مثل
قوله تعالى ثم ارجع البصر
كرمين اى كرات كثیره
یا مراد دست حقیقی و
دوست مجازی و مثل
این در اشعار عرب بسیار
است. والله اعلم
۳۸ اكسار بسیار گفتن
۱۲ نعل كفش قال
الله تعالى فاطع نعليك
۳۹ زل ذل و لغزیدن
قدم قال الله تعالى فان
زللتم من بعد ما جا وكم البيت

إِنْ كَانَ يَنْطِقُ نَاطِقٌ مِنْ فِطْنَةٍ

فَالصَّمْتُ دُرٌّ زَائِلٌ يَأْتِي قُوَّتُ

تفصیل مردہ کہ از فضل و موجودا بزرنگا کہ نفع او مفقود است

قَدَمَاتِ قَوْمٍ وَمَقَامَاتِ مَكَارِمِهِمْ

وَعَاشَ قَوْمٌ وَهُمْ قَيْنَا كَأَمْوَاتِ

مرثید حضرت خاتم النبیین صلی اللہ علیہ وسلم

نَفْسِي عَلَى زَفْرَاتِهَا حَبُوسَةٌ

يَا لَيْتَهَا خَرَجَتْ مَعَ الزَّفْرَاتِ

لَا خَيْرَ بَعْدَكَ فِي الْحَيَاةِ وَإِنَّمَا

أَبْلَى مَخَافَةَ أَنْ يَطُولَ حَيَاتِي

استجازه محاربه از سيد عالم صلی اللہ علیہ وسلم

هَلْ يَدْفَعُ الدَّرْعَ الْحَصِينَ قَيْتَةً

يَوْمًا إِذَا حَضَرَتْ لِيُوقِتَ عَمَاتِ

إِنِّي لَا أَعْلَمُ أَنَّ كُلَّ جُمُوعِ

يَوْمًا يُوَلُّ لِقُرْقَةٍ وَشَتَاتِ

يَا أَيُّهَا الدَّاعِي السَّيْرُ وَمَنْ بِهِ

كَشَفَ الْإِلَهِ سِرَّ الْكَذَائِلِ الظُّلُمَاتِ

أَطْلِقْ فِدَائِيكَ لِابْنِ عَمِّكَ أَمْرَهُ

وَأَرِمْ عُدَاتَكَ عَنْهُ بِالْجَمْرَاتِ

فَالْمَوْتُ حَقٌّ وَالْمَنِيَّةُ شَرِبَةٌ

تَأْتِي إِلَيْكَ قِيَادِرُ الزُّكُورَاتِ

تهدید شمنی کہ جرأت نموده و متوجہ بحرب انحضرت بویہ

يَا جَامِعًا لِشِبْلِهِ سَاعَاتُهُ

وَدَنْتُ مَنِيَّتَهُ وَحَانَ وَقَاتُهُ

ارْجِعْ فَإِنِّي عِنْدَ مُخْتَلِفِ الْقَنَا

لَيْتُ يَكْرَهُ عَلَى الْعِدَى جُرَاتُهُ

خطاب با صبحی سعا انتسا در صفین نصیحت ایشان بوقار و تمکین

دَبُّوا دَبَّيْبَ التَّمْلِ لَا تَفُوتُوا

وَأَصْبِحُوا فِي حَرْبِكُمْ وَبَيْتُوا

كُنَّا مَا تَنَالُوا الدِّينَ أَوْ تَمُوتُوا

أَوْ لَا فَإِنِّي طَالَمَا عَصَيْتُ

۱۰ الصمت السكوت

۱۱ زین زینت دادن

۱۲ مکارم جمع کرمتہ

بمعنی بزرگی ۱۲

زفرات جمع زفرۃ بمعنی نالہ

وآہ قال اللہ تعالیٰ فیہا

زفرہ و شہیق سے جا تم

کہ بقید تن اسیر است بونہ

ای کاش برآمدی بنالہ میرنہ

رفتگی تو بخاک اشک من میرنیم

از ہم کہ بدستے بمانم انونہ

محمد فیض الحسن عقی عنہ

۱۳ درع بالکسر بمعنی زرقہ

۱۴ منیۃ بالفتح مرگ

منایا جمع ۱۲ کہ مختلف

آمد و شد کردن ۱۲

قنائیم جمع قناتہ ۱۳

عدے جمع عدد و شمن ۱۲

۱۵ دب و دریب نم

رقنن از یضرب ۱۲

قَدْ قَلَّمْتُمْ لَوْ جِئْتَنَا فَجِئْتُمْ
لَيْسَ لَكُمْ مَا شِئْتُمْ وَشِئْتُمْ

بَلْ مَا يَرِيدُ الْمُحِبِّي الْمُبِيتُ

بیان آنکه فرح لازم اندوه و فرج تابع مکره

إِذَا النَّائِبَاتُ بَلَغْنَ الْمَدَى
وَكَادَتْ تَدَاوِبُ لَهْنِ الْمُهْجِ

وَحَلَّ الْبَلَاءُ وَبَانَ الْعَزَا
فَعِنْدَ التَّنَاهِي يَكُونُ الْفَرْجُ

بیان احتیاج مردم اهل در بعضی اوقات بجهل

لَئِنْ كُنْتُ مُحْتَاجًا إِلَى الْعِلْمِ إِنِّي
إِلَى الْجَهْلِ فِي بَعْضِ الْأَحْيَانِ أَحْوَجُ

وَلِي فَرَسٌ لِلْجَلْمِ بِالْجَلْمِ مُلْجَمٌ
وَلِي فَرَسٌ لِلْجَهْلِ بِالْجَهْلِ مُسْرَجٌ

فَمِنْ شَاءَ تَقْوَيْتَنِي فَإِنِّي مُقَوِّمٌ
وَمِنْ شَاءَ تَعْوَيْتَنِي فَإِنِّي مَعْوَجٌ

وَبِالْجَهْلِ لَا أَرْضَى وَلَا هُوَ مَشْتَمِي
وَلَكِنِّي أَرْضَى بِهِ حِينَ أَحْوَجُ

فَإِنْ قَالَ بَعْضُ النَّاسِ فِيهِ سَمَاجَةٌ
فَقَدْ صَدَقُوا وَالذَّلُّ بِالْحُرِّ اسْمٌ

أَلَا رَبَّاصًا قَ الْفَضَاءُ بِأَهْلِهِ
وَأَمَّا مَا بَيْنَ الْأَسِنَّةِ مَخْرَجٌ

خطاب بفاطمه جزاها الله خيرا لجزاء در وقت توجه بحارب و غزاه

قَرَّبِي ذَا الْفَقَارِ قَاتِمٌ مِنِّي
فَأَخِي السَّيْفُ كُلَّ يَوْمٍ هَيَّاجٌ

قَرَّبِي الصَّارِمَ الْحَسَامَ فَإِنِّي
رَاكِبٌ فِي الرِّجَالِ نَحْوِ الْهَيَّاجِ

وَرَدَّ الْيَوْمَ نَاصِحًا يَنْدُرُ النَّأ
سَ جِيُوشٌ كَالْبَحْرِ ذِي الْأَمْوَاجِ

وَرَدُّوْا مَسِيرَ عَيْنٍ يَبْعُونَ قَتْلِي
وَأَيْتُكَ الْمُحِبُّوْا بِالْبِعْرَاجِ

وَحَرَابَ الْأَوْطَانِ وَقَتْلَ النَّأ
سِ وَكُلُّ إِذَا أَصْبَحَ لَا حَاجَ

له ذوب گداخته شدن

۱۲ له بوج جمع بجهت

جان و دل ۱۲ له

احا بن جمع احیان و

آن جمع عین بمعنی وقت

یعنی هر چند که من

ز عقل و شرم غم آگاه بود

محتاج شوم تبرک حکمت

آگاه در هر صفتی که

رو نمایم طاقم من

مظهر جامع توفیق البز

محمد فیض الحسن عنقی

۱۳ تقویم راست

کردن ۱۲ ۱۳ تعویج

کج کردن ۱۲ ۱۳ شتی

و بدی و نازیبا شدن

۱۳ ۱۴ امکان یکسا

بودن نسبت شئی بوجود

و عدم ۱۳ ۱۴ اسند

جمع سنان بمعنی سرنیزه

۱۱ ۱۲ دآن شمشیری

بود که در غزای بدر از

عاص ابن وائل منبه

ابن حجاج بحضرت

رسالت پناه رسید و علی

رضی الله عنه بخشید ۱۲ ۱۳

۱۴ ای یطلبون قتلی

دیرید و نه ۱۲ ۱۳ لاج

ولا جی پناه گیرنده ماده

لجاء ۱۲ ۱۳

سَوْفَ أَرْضِي الْمَلِيكَ بِالضَّرْبِ مَا
عِشْتُ إِلَى أَنْ أَنَالَ مَا أَنَارَ ج
مِنْ ظُهُورِ الْأَسْلَامِ أَوْ يَأْتِي الْمَوْ
تُ شَهِيدًا مِنْ شَاخِبِ الْأَوْدَاجِ

له ظهور افکار اثرین
و غلبه کردن ۱۲ له
شہید کیسکہ کشته شود در
راه خدا ۱۲ له شخب

رفتن خون از جراحت ۱۲
له اور داج جمع
درج و ہوعرق فی
الضیق ۱۲ له والوا
الاسنان التي تبدو

عند الضحك ۱۲ له

پشہاں رفتن رو باہ و جزاں

بسوئے چیزے ۱۲ له

تعلب رو باہ ۱۲ له

بارجہ دوش ۱۲ له

مازجہ تمخر و استہزاکردن

۱۲ له رجل عریض

بکسر العین و نشد بیدالراد

ای متعرض للناس الشرا

۱۲ له وینج بنگہ کردن

سگ ۱۲ له ۵

اے دوست گو تیر دل

خوش بکسہ آئینہ دل

تیرہ مگر دل بنفس

چوں غنچہ زبان نوشین

کش بہان تا چنڈکنی

ہرزہ درامی چو جرس

محمد فیض الحسن عفا اللہ

عند ۱۳ له اعتنا م غنیت

گرفتن ۱۲ له دار کفہ

المرۃ من الركوع و ہول الخنا

۱۲ له والزلفی

کقربی وزناد معنی ۱۲

۱۲ ۱۲

شکوہ از دوستان منافق و یاران غیر موافق

كُلُّ خَلِيلٍ لِي خَالَتُهُ
لَا تَرَكَ اللَّهُ لَهُ وَاضِحَةً
فَكُلُّهُمُ أَرْوَغٌ مِنْ تَعْلِبٍ
مَا أَشْبَهَ اللَّيْلَةَ بِالْبَارِحَةِ

تبيين ائین مخالطہ و تعیین طریق مبسطہ

اصْحَبْ خِيَارَ النَّاسِ تَنْجِي مَسِيئًا
وَإِيَّاكَ يَوْمًا أَنْ تَبَارِزَ جَاهِلًا
وَلَا تَكُ عَرِيضًا تَشَاتِمُ مَنْ دَنَى
إِذَا مَا كَرِيمٌ جَاءَ يُطَلِّبُ حَاجَةً
فَبِالرَّاسِ وَالْعَيْنَيْنِ مِنِّي قَضَاؤُهَا
وَمَنْ صَحِبَ الْأَشْرَارَ يَوْمًا سَيَجْزِيهِمْ
فَتَلَقَّ الَّذِي لَا تَشْتَرِي حِينَ يَمْرَحُ
فَتَشْبَهُ كَلْبًا بِالسَّفَاهَةِ يُنْبِئُ
فَقُلْ قَوْلَ حُرِّ مَا جِدَّ يَتَسَبَّحُ
وَمَنْ يَشْتَرِي حَمْدَ الرَّجَالِ سَيَرْجِعُ

ستائش رفق بروجہ صلاح کہ مؤدیست برنجاح و فلاح

الرِّفْقُ بَيْنَ وَالْإِنْيَاءِ سَعَادَةٌ
فَتَانَّ فِي أَمْرٍ تَلَقَّ نَجَاحًا

نھی از اظہار اسرار و متحدیر از شر شرارا

فَلَا تَفْشِ سِرَّكَ إِلَّا إِلَيْكَ
فَإِنِّي رَأَيْتُ عُورَةَ الرَّجَا
فَإِنَّ لِكُلِّ نَصِيحٍ نَصِيحًا
لِ لَا يَتْرُكُونَ أَدْيِيًا صَحِيحًا

امر عبادت بگوهر عبارت سفتن و نفی بیہودہ گفتن

إِغْتَنِمْ رَكْعَتَيْنِ زُلْفَى إِلَى اللَّهِ
إِذَا كُنْتَ فَارِغًا مُسْتَرِيحًا

له كباش و كيش

ميش ۱۲ له انتظا

سر بيكيدگر زدن ۱۲

له رنج سوداگر

از سمع ۱۲ له

رنج پيوختن دور

انداختن و داخل

کردن ۱۲ له

فخر خريزه از رخ

بمقتض خريز کردن

گله حرف

بسم بنده

لال

النومه ۱۲ له

پير منبر گار و قی ماده

۱۲ له انجاز

راست کردن

وعدہ ۱۲ له

ارغب رغب

کن ۱۲ له

فایت و درازے

۱۲ له جا حد

انکار کنند ۱۲

۱۲ له ناس

رغب کن ۱۲

۱۳ له بدل خراج

کردن ۱۲

• •

• •

واذا هممت بالقول في البيا

طيل فاجعل مكانه التسيبجا

شرح مقاتله ليلة الهريز صفيين وصف مقابله مقاتله اهل كين

الليل داج والكباش تنطخ

فطاح اسد ما اراها تصطخ

اسد عربين في اللقاء قد مرخ

منها نيام و فريق منبطح

فمن نجاب راسه فقد مرخ

تحسين كد خدائي و فرغت با حسن

افلح من كان له مزخه

يزخها ثم نيام فنه

نصيحت امير المؤمنين حسن جزاه الله بتسكين الفتن

عليك بيد الوالدين كليهما

و برذوي القرني و يرا الابعاد

ولا تصعبن الا تقيا مهذبيا

عفيفا زكيا منجزا للمواعد

وقارن اذا قارنت حراموديا

فتي من بني الاحرار زين المشاهد

وكف الاذاي واخفظ لسانك واز

قد يتك في ودا الخليل للمساعد

وعض عن المكر و طرقت اجنبت

اذى الجار و اسمسك بجبل المحامد

وكن واثقا بالله في كل حادث

يصنك قد الايام من عين حاد

وبالله فاستعصم ولا ترخ غيرة

ولا نك للنساء عنه بجا حدة

وفايس ببذل المال في طلب العلاء

بهمة محمود و الخلاق ما جد

ولا تبين للديناء مؤملا

خلودا قبا حتى عليها بخاليد

وكل صديق ليس يله و دة

قتاد عليه هل به من مرائد

تهيج نفس ناطقه بتحصيل فضائل فان تقم

اگر لوگانت الارزاق الخ یعنی جمع
 انتظام عالم کہ ازخفا بمعرض ظهور می آید
 موافق با قدر الله است نہ غمزه تدبیر و
 جمع شدن اسباب ظاہری زیرا کہ اگر موافق
 تدبیر و اسباب ظاہری نتیجہ مرتب میشود
 در مثلاً حصول درجات رفیعہ و مأمور شدن
 بر مناصب جلیلہ برای کسی کہ در علم بسیار
 سعی و کوشش کرده باشد دلائق و دقائق
 شدہ باشد و عدم حصول آن برای کسی کہ
 سعیش بدین محل صرف نہ نمود و در جبل
 مرکب مبتلا مانده باشد (البتہ ہر شخص
 کہ فی زمانہ خادم است مخدوم می بود
 مخدوم خادم چرا کہ صدہا صاحب علم
 لائق و فائق جامع کمالات بجهت
 ناموافقیت زمان باحاطاطاعت
 ناکسان و کمینہ ہائے زمان کہ ہیچ
 استعداد و قابلیتہ نداشتند محاط از خفا بہ
 شاعری درین باب شعر گفتے تم
 عالم عالم اعیت نہا بہیہ و کم جان جلیل
 تلقاہ مرز و فادہ اگر حصول مال بقی ہم ہوتو
 بر تدبیر ایشان بود موضوع این نمونہ
 چرا از اجتناء غمزه آن مخدوم ماند و چون ہوتو
 بر تقدیر وجود موقوف علیہ حاصل نمی شود
 پس معلوم شد کہ تدبیر بشیر را درین امور
 ہیچ دخل نیست و اینہمہ کہ شب و روز
 بمعرض ظهور واقع میشود ظهور آن کہ در
 تقدیر مخفی و مقدر است ۱۲ محمد فیض الحسن
 عفی عنہ **ع** فذا یعنی کذب و دروغ
 وضع عقل بسبب پیری و کلاہا باصلح
 مہنا ۱۲ محمد فیض الحسن عفی عنہ **ع** ای
 چون شخصی در آب دوستی ادا کردن آن
 قاصر ماند از دوستی او چہ فائدہ و سودا
 اگر طبیعت احدی غلامی باشد متصف
 بہین رذائل باشد انبساط فروختن

إِذَا الْمَيِّكُنْ عَوْنٌ مِّنَ اللَّهِ لَلْفَتَىٰ

بیان آنکہ امور بر وفق تقدیر رحمان است نہ بر غم تدبیر انسان

لَوْ كَانَتْ الْأَرْزَاقُ تُجْرَىٰ عَلَيَّ

لَكَانَ مَن يَخْدِمُ مُسْتَخْدِمًا

وَاعْتَدَلَ الدَّهْرُ إِلَىٰ أَهْلِهِ

لَكِنَّهَا تُجْرَىٰ عَلَيَّ سَمْتِهَا

مذمت جمعی کہ بصورت مردم اند ب حقیقت حیوانی بے دماغ

مَا أَكْثَرَ النَّاسَ لَا بَدَّ مَا أَقْلَهُمْ

إِنِّي لَا أَفْتَمُّ عَيْنِي حِينَ أَفْتَمُّهَا

تنبیہ بر مفارقت وجدائی از یاران موافق ریائی

مَنْ لَّمْ يَرِدْكَ فَخَلِّهِ بِسْمِ إِدْعَاءِ

تفصیل لوازم محبت و تبیین مراسم مودت

إِذَا مَا الْهَرَّةُ لَمْ يَحْفَظْ ثَلَاثًا

وَأَقَاءَ لِلصَّدِيقِ وَبَدَلَ مَالٍ

بیان آنکہ محبت دشمن هر کس عداوت است صد دوستی است

صَدِيقٌ عَدُوٌّ أَوْ دَاخِلٌ فِي عَدَاوَتِي

فَلَا تَقْرَبْ بَنِي مِثِّي وَأَنْتَ صَدِيقُهُ

اظهار تمکن در مودت و صفا و اثبات ثبات در محبت و وفا

فَاكْثَرَ مَا يُمْدِنِي عَلَيْهِ اجْتِهَادُهُ

مِقْدَار مَا يَسْتَأْهِلُ الْعَبْدُ

وَعَابَ نَحْسٌ وَبَدَأَ سَعْدُ

وَأَتَّصَلَ السُّودُ وَالتَّجِدُ

كَمَا يَرِيدُ الْوَاحِدُ الْفَرْدُ

مِقْدَار مَا يَسْتَأْهِلُ الْعَبْدُ

وَعَابَ نَحْسٌ وَبَدَأَ سَعْدُ

وَأَتَّصَلَ السُّودُ وَالتَّجِدُ

كَمَا يَرِيدُ الْوَاحِدُ الْفَرْدُ

وَأَتَّصَلَ السُّودُ وَالتَّجِدُ

كَمَا يَرِيدُ الْوَاحِدُ الْفَرْدُ

وَأَتَّصَلَ السُّودُ وَالتَّجِدُ

كَمَا يَرِيدُ الْوَاحِدُ الْفَرْدُ

وَأَتَّصَلَ السُّودُ وَالتَّجِدُ

كَمَا يَرِيدُ الْوَاحِدُ الْفَرْدُ

وَأَتَّصَلَ السُّودُ وَالتَّجِدُ

كَمَا يَرِيدُ الْوَاحِدُ الْفَرْدُ

وَأَتَّصَلَ السُّودُ وَالتَّجِدُ

مَا وَدَّعِي أَحَدًا إِلَّا بَدَلْتُ لَهُ
 وَلَا قَلْبِي وَإِنْ كَانَ الْمُسِيءُ بِنَا
 وَلَا اتَّخَذْتُ عَلَى سِرِّ فَجَحْتُ بِهِ
 وَلَا أَقُولُ نَعَمَ يَوْمًا فَاتَّبَعَهُ

صَفَوُ الْهُودَةَ مِنِّي إِخْرًا إِلَّا بَدَلْتُ
 إِلَّا دَعَوْتُ لَهُ الرَّحْمَنَ بِالرَّشِيدِ
 وَلَا مَدَدْتُ إِلَى غَيْرِ الْجَبِيلِ يَدِي
 جَحْلًا وَلَا وَذَهَبْتُ بِالْمَالِ وَالْوَلَدِ

یعنی ہر کہ با من بچیت
 و مودت پیش آمد من باد نیز
 بصفاد و قاپش آمد و ہر کہ
 با من از دشمنی و عداوت و
 درشتی پیش آمد من بعاوضند
 آن بر سے آن دعاء بہتری کنتم
 کہ الہی فلان را ہدایت کن دہر کہ
 چیزی بمن امانت دادہ است

ارزوی رفیق جانی و شفیق روحانی

هُنَالِمْ رِجَالٍ فِي أُمُورٍ كَثِيرَةٍ
 يَكُونُ كَرُوحٍ بَيْنَ جَمْعَيْنِ قَسَمَتْ

وَهَيَّ مِنْ الدُّنْيَا صِدَائِقُ مَسَاعِدًا
 فَجَسَمُهَا جَسَمَانِ وَالرُّوحُ وَاحِدًا

گاہے خیانت نکرده ام یا ہر
 سرہی در رازی سطاع گردانید کہ
 در افشار آن قباخت است
 من گاہی ظاہر نکر دم و باہر کسی
 کہ وعدہ نموده ام بوفاء او

ترغیب نفس بقناعت کہ مشتمل ست بر عین جلالت

أَفَلَمْ مَنْ كَانَ لَهُ كِرْدٌ بِيَدَاةٍ

يَأْكُلُ مِنْهَا تَمَّ يَتَّقِي جِنْدًا

باشد وفا کنم بہرگز وعدہ خلافی
 نکر دم و نکتم سبحان اللہ چه
 خیالات و خصائل حمیدہ بود
 محمد فیض الحسن عقی ترمسہ

وَحَسْبُكَ دَاءٌ أَنْ تَبِيَّتَ بَطْنَةٌ

وَحَوْلُكَ الْبَاءُ وَتَحْنُ إِلَى الْقَدِّ

یعنی دشمنی و عداوت و
 محمد فیض الحسن عقی عت
 یعنی رنج و غم کہ لانا
 انسان است معلل بعلل
 است کسی را بقتل جاہ کسی را بہ
 نشدن اولاد علی ہذا مکرر بچیت
 نامی سر شدن و دست خالص
 صاحب محبت و صفاد مودت و و
 فکر کیفیت آن چنین باشد کہ عمر
 ممن مسطور است ۱۲ می فیض الحسن
 یعنی عذبت یعنی بقیہ از خرابا
 در زنبیل ۱۲

خطاب بدنیادار کہ درد دار دنیا طمع خاورد داشته و تخم خیال
محال در باغ دماغ کاشته

يَا مُؤْتِرُ الدُّنْيَا عَلَى دِينِهِ
 أَصْبَحْتَ تَرْجُو الْخُلْدَ دَرِيهَا وَقَدْ
 هِيَ هَاتِ أَنْ الْمَوْتِ ذُو أَسْهِمٍ
 لَا يَشْرَحُ الْوَاعِظُ قَلْبَ امْرِءٍ

وَالثَّائِبَةُ الْحَيْرَانَ عَنْ قَصْدِيهِ
 أَبْرَزَ نَابِ الْمَوْتِ عَنْ حَدِيهِ
 مَنْ يَرْمِيهِ يَوْمًا بِهَا يَرُدُّهُ
 لَمْ يَعِزْهُ اللَّهُ عَلَى رُشْدِيهِ

ارشاد یا بن الوقت بودن و ابواب حال بر روی دل کشون

مَضَى أَمْسَكَ الْبَاقِي شَهِيدًا مَعَدًّا لَا فَإِنْ كُنْتَ فِي الْأَمْسِ اقْتَرَفْتَ إِسَاءَةً وَلَا تَرْجِعْ فِعْلَ الْخَيْرِ يَوْمًا إِلَى غَدٍ يُقَالُ رَجِيتُ لِلْمَرَاذِ إِذَا خَرَجْتُ مِنَ الْأَرْجَاءِ بِمَعْنَى التَّأْخِيرِ وَيَوْمَكَ إِنْ عَاتَبْتَهُ عَادَ نَفْعُهُ	وَاصْبَحْ فِي يَوْمٍ عَلَيْكَ شَهِيدٌ فَتَنْ يَا حَسَانَ وَأَنْتَ حَيِّدٌ لَعَلَّ غَدًا يَأْتِي وَأَنْتَ فَقِيدٌ إِلَيْكَ وَمَا ضَى الْأَمْسِ لَيْسَ يُعْوَدُ
--	--

المنه يعني اكتسبت
من الاقتران ال
الاكتساب كما في
التنزيل وليقرر فوالايم
مقرر فون ۱۲ ثم فيض
الحسن عفي عنه ۱۲
اي لا توخر فعلك الذي
اروت ان تفعل الى

بيان يكساں شدن خلائق بعد از موت و خوارگشتن ایشان بعد از قوت

ذَهَبَ الَّذِينَ عَلَيْهِمْ وَجْدِي مَنْ كَانَ يَتَّبِعُ فِي التُّرَابِ وَبَيْتَهُ لَوْ كَشِفَتْ لِلخَائِقِ أَطْبَاقُ الثَّرَى مَنْ كَانَ لَا يَطَاءُ التُّرَابَ بِرِجْلِهِ	وَبَقِيْتُ بَعْدَ نِزَاقِهِمْ وَحْدِي شَبْرَانٍ فَهُوَ نِغَايَةُ الْبُعْدِ لَمْ يُعْرَفِ الْمَوْلَى مِنَ الْعَبْدِ يَطَاءُ التُّرَابَ بِنَاحِيَةِ الْخَدِّ
--	---

فقد فانك لا تدري
ان تجي في ام موت
مصرع - گیا وقت پھر
ہاتھ آتا نہیں ۱۲ محمد
فیض الحسن عفی عنہ
تجانی بعد ۱۲
سکرۃ الموت
شدة والمنایا جمع منیة
یعنی الموت كما في
قول الشاعر واذ المنیة
انبت اظفارہ ابيضت
کل قیمۃ لم یفیع ۱۲ محمد
فیض الحسن عفی عنہ

تنبیہ برقنای عالم و زوال نبی آدم

إِنَّ الَّذِينَ بَنُوا فِطَالَ بِنَاءُ وَهْمِهِ جَرَّتِ الرِّيَاحُ عَلَى مَحَلِّ دِيَارِهِمْ وَأَرَى النَّعِيمَ وَكُلَّ مَا يُلْهِى بِهِ	وَأَسْتَمِعُوا بِأَهْلِ وَالْأَوْلَادِ فَكَانَتْهُمْ كَانُوا عَلَى مِيعَادِ يَوْمًا يَسِيرًا إِلَى بَلِيٍّ وَنَقَادِ
--	--

اظهار اندیشه مرگ کردن و لوازم حیوة ترک کردن

جَنِبِي تَجَانِي عَنِ الْوَسَادِ مَنْ خَافَ عَنِ سَكْرَةِ الْمَنِيَا قَدْ يَلْغُ الزَّرْعُ مِنْتَهَاهَا	خَوْفًا مِنَ الْمَوْتِ وَالْمَعَادِ لَمْ يَدْرِ مَا لَذَّةُ الرُّقَادِ لَا بَدَأَ لِلزَّرْعِ مِنْ حَصَادِ
---	---

تمنی معاودت شباب سعادت قبلاً

بَكَيْتَ عَلَى شَبَابٍ قَدَّ تَوَلَّى
فَلَوْ كَانَ الشَّبَابُ يَبَاعُ بَيْعًا
وَلَكِنَّ الشَّبَابَ إِذَا تَوَلَّى

فِيَا لَيْتَ الشَّبَابَ لَنَا يَعُودُ
لَا عَطَيْتُ الْمُبَاعِ مَا يُرِيدُ
عَلَى شَرَفٍ فَبَطَلَتْهُ بَعِيدُ

۱۱ یعنی بمضی بطریبا
۱۲ ارقت بمعنی بیدار
۱۳ نوح بانضم نیاحت
کنند و با لفتح مصدر بمعنی
نیاحت کردن ۱۴

تعین جمع که از روی مرگ آنحضرت اشتند هستند

موهوم خود را ابدی پیدا شدند

تَمَنَّى رِحَالُ أَنْ أَمُوتَ وَإِنْ أَمَتَ
وَلَيْسَ الَّذِي يَبْعِي خِلَافِي يُضَرُّنِي
وَإِنِّي وَمَنْ قَدَفَاتِ قَبْلِي لَكَ الَّذِي

فَتِلْكَ سَبِيلُ لَسْتُ فِيهَا بِأَوْحَدٍ
وَلَا مَوْتٌ مَن قَدَفَاتِ قَبْلِي يُجْلِدُ
يُرْوَرُ خَلِيلًا أَوْ يَرُوسُ وَيَخْتَدِي

۱۲ یعنی خیر الموت ۱۳
تسویه بهتر گردانیدن ۱۴
۱۵ مادی لجا ۱۶
۱۷ یعنی جمع صعاوک
۱۸ یعنی ندی عطا
و بخشش و ثروت ۱۹
۲۰ الخلف بسكون اللام
الدائی و بفتحها السالغ
۲۱ الاستبجان الاستیصال
کما قال الحماسی
لو كنت من مازن لم أتعج
إلی بنو اللقیطة من ذهل
ابن شیبانه محمد فیض
عفی عنه ۲۲ قدوم
گم کردن ۲۳ الخدم
جمع علم بمعنی عقل و دانا
۲۴ یعنی جمع آن ۲۵
شاعری درین باب گفت
۲۶ از تبر جن کسی بخوابد
جان بر او بر شمشیر که زانو عاقبت
خوابد و در بے مرگ عیانت
مانیسر شود آری بود همان
دنیا بے درد ۲۷ محمد
فیض الحسن عفی عنه

بیان احاطه مرگ انداه اساس بهمرا که ولادت یافت از افراد ناس

أَمُوتُ لَا وَالِدًا وَلَا وَلَدًا
كَانَ النَّبِيُّ وَلَمْ يُخْلَدْ لِأُمَّتِهِ
لِلْمَوْتِ فَيُنَاسِهَا غَيْرُ خَاطِئَةٍ

هَذَا السَّبِيلُ إِلَى أَنْ لَا تَرَى لِحَدَا
لَوْ خَلَدَ اللَّهُ خَلْقًا قَبْلَهُ خَلَدًا
مَنْ قَاقَهُ الْيَوْمَ سَهْمٌ لَمْ يَفْتَهُ عَدَا

۲۸ یعنی منموت
۲۹ یعنی نبی
۳۰ یعنی سهم
۳۱ یعنی عدا

مرثیه پدرم و افقت شعار و دنامت قریش فحالفتم تار

أَرَقْتُ لِنُوحٍ الْخِرَالِئِلِ عَدَدًا
أَبَا طَالِبٍ فَأَوْى الصَّعَالِيكَ ذَا النَّدَا
أَخَا الْمَلِكِ خَلَّةً ثَلَمَةً سَيْسَدًا هَا
فَأَمْسَتْ قُرَيْشٌ يَفْرَحُونَ بِفَقْدِهِ
أَرَادَتْ أُمُورًا زَيْنَتَهَا حُلُومَهُمْ

لِشَيْخِي يَنْعَى وَالرَّيْسِ السُّودَا
وَذَا الْحَلَمِ لِأَخْلَفَا وَلَمْ يَكُ قُعْدَا
بَنُو هَاشِمٍ أَوْ سَبَّاحٍ فِي هَمْدَا
وَلَسْتُ أَدْرِي حَيَا الشَّيْءِ مَخْلَدَا
سَتُورُهُمْ يَوْمًا مَرَا لَغِي مَوْرَدَا

۳۲ یعنی نوح
۳۳ یعنی خیر
۳۴ یعنی خاله
۳۵ یعنی شایسته
۳۶ یعنی شاعر
۳۷ یعنی شاعر
۳۸ یعنی شاعر
۳۹ یعنی شاعر
۴۰ یعنی شاعر
۴۱ یعنی شاعر
۴۲ یعنی شاعر
۴۳ یعنی شاعر
۴۴ یعنی شاعر
۴۵ یعنی شاعر
۴۶ یعنی شاعر
۴۷ یعنی شاعر
۴۸ یعنی شاعر
۴۹ یعنی شاعر
۵۰ یعنی شاعر
۵۱ یعنی شاعر
۵۲ یعنی شاعر
۵۳ یعنی شاعر
۵۴ یعنی شاعر
۵۵ یعنی شاعر
۵۶ یعنی شاعر
۵۷ یعنی شاعر
۵۸ یعنی شاعر
۵۹ یعنی شاعر
۶۰ یعنی شاعر
۶۱ یعنی شاعر
۶۲ یعنی شاعر
۶۳ یعنی شاعر
۶۴ یعنی شاعر
۶۵ یعنی شاعر
۶۶ یعنی شاعر
۶۷ یعنی شاعر
۶۸ یعنی شاعر
۶۹ یعنی شاعر
۷۰ یعنی شاعر
۷۱ یعنی شاعر
۷۲ یعنی شاعر
۷۳ یعنی شاعر
۷۴ یعنی شاعر
۷۵ یعنی شاعر
۷۶ یعنی شاعر
۷۷ یعنی شاعر
۷۸ یعنی شاعر
۷۹ یعنی شاعر
۸۰ یعنی شاعر
۸۱ یعنی شاعر
۸۲ یعنی شاعر
۸۳ یعنی شاعر
۸۴ یعنی شاعر
۸۵ یعنی شاعر
۸۶ یعنی شاعر
۸۷ یعنی شاعر
۸۸ یعنی شاعر
۸۹ یعنی شاعر
۹۰ یعنی شاعر
۹۱ یعنی شاعر
۹۲ یعنی شاعر
۹۳ یعنی شاعر
۹۴ یعنی شاعر
۹۵ یعنی شاعر
۹۶ یعنی شاعر
۹۷ یعنی شاعر
۹۸ یعنی شاعر
۹۹ یعنی شاعر
۱۰۰ یعنی شاعر

له والى نيزه باجمع عاليه
 له صفيح بمعني شمشير
 والمهندي ساخت بنده ۱۲
 له الكريهه الشده في الحرب
 له سلم بالكسر صلح ۱۲
 له مراد از كتاب قرآن
 شريف است له شاعري
 بفارسي هم بمعني گفته
 اي نورد و چشم من چو رفتي نظر
 در بودن من قائده نيست
 وگروه ليكن چه کنم نمی توانم
 مردن تا بيك اجل نياورد
 علم قدر ۱۲ محمد فيض الحسن جني
 عنه له عنوفه و تهي و ذوار
 نمودن از نصر ۱۲
 جليله بحکم و حيت و چابک
 له و همچنان شاعري گويد
 بهمين معني له من نام
 وجود از خود انداخته ام
 هستي مجازي همه در رباخته ام
 در آتش تب بنر ابي بنوخته
 ام به دين طرفه که با سوزش
 خود سوخته ام ۱۲ محمد فيض الحسن
 عفي عنه صلح متي کنهي اجمع فتيه
 کنيه بمعني آرزو و مقصد ۱۲
 محمد فيض الحسن معني عنه ۱۲
 ۱۲ ۱۲
 ۱۲

يَرْجُونَ تَلْذِيبَ النَّبِيِّ وَقَتْلَهُ
 كَذَبْتُمْ وَيَبْتَئِ اللَّهُ حَتَّى نَذِيْقَكُمْ
 وَيَبْدَأُ مِنْكُمْ مَنْظَرًا ذَوَّكَرِيهَةً
 فَأَمَّا تَبِيدُوا وَنَا وَإِنَّمَا تَبِيدُكُمْ
 وَإِلَّا فَمَا لَمْ يَأْتِ دُونَ مُحَمَّدٍ
 وَإِنَّ لَهُ فِيكُمْ مِنْ اللَّهِ نَاصِرًا
 نَبِيٌّ أَتَى مِنْ كُلِّ وَجْهِ بِخُطَّةٍ
 أَعْرَ كُضُوبِ الْبَدْرِ صُورَةً وَجِهَهُ
 أَمِينٌ عَلَى مَا اسْتَوَدَعَ اللَّهُ قَلْبَهُ

وَأَنْ يَقْتَرُوا بِهَذَا عَلَيْهِ وَيَحْجَدُوا
 صُدُّوا وَالْعَوَالِي وَالصَّفِيمُ الْمُهْتَدَا
 إِذَا مَا تَسْرَبْنَا الْحَدِيدَ الْمَسْرَدَا
 وَإِنَّمَا تَرَوْا بِسَلَامِ الْعَشِيرَةِ أَرْشَدَا
 بَنُو هَاشِمٍ خَيْرَ الْبَرِيَّةِ مُحْتَدَا
 وَلَسْتُ بِبَلَاقٍ صَاحِبِ اللَّهِ أَوْحَدَا
 فَسَمَاءُ رَبِّي فِي الْكِتَابِ مُحْتَدَا
 جَلَّالِ الْغَيْمِ عَنْهُ ضَوْعُوهُ فَتَوَقَّدَا
 وَإِنْ كَانَ قَوْلًا كَانَ فِيهِ مَسَدَا

مرثيه سيدنا فخر شريفه عظمه زهر رضى الله عنها در وقت حتمي

وَإِنْ حَيَوْنِي مِنْكَ يَا بِنْتَ أَحْمَدَ
 وَلَكِنْ لَأَمْرٍ اللَّهُ تَعْتَوِرُ قَائِمًا
 أَنْ تَصْرَعْنِي الْحَمِي لَدَايِكَ وَأَسْتَلِي
 أَصِرُّ عَلَى صَبْرٍ وَأَقْوَى عَلَى مَنِي
 وَفِي هَذِهِ الْحَمِي دَلِيلٌ بِأَنْهَا

بِأَظْهَارِ مَا أَخْفَيْتُهُ لَشَدِيدًا
 وَلَيْسَ عَلَى أَمْرٍ إِلَّا لَهُ جَلِيدًا
 إِلَيْكَ وَمَالِي فِي الرِّجَالِ نَدِيدًا
 إِذَا صَبْرُ خَوَارِ الرِّجَالِ بَعِيدًا
 بِلَوْتِ الْبِرَايَا قَائِدًا وَبِرِيدًا

خطاب بغاطه براي تمام اسير غم فرسو که یکی از اسبان ترول هلاقي بود

فَاطِمَةُ يَا بِنْتَ النَّبِيِّ أَحْمَدَا
 قَدْ زَانَهُ اللَّهُ بِمَجِيدٍ أَعْيَدَا

بِنْتُ نَبِيِّ سَيِّدِ مَسْوَدَا
 هَذَا أَسِيرٌ لِلنَّبِيِّ الْمُهْتَدَا

مَكْبَلٌ فِي غَلَّةٍ مُقْبِلًا طوق ۱۲	يَشْكُو إِلَيْنَا الْجُوعَ قَدْ تَمَدَّدَا
مَنْ يُطْعِمُ الْيَوْمَ يَجِدُهُ فِي غَدٍ	عِنْدَ الْعَلِيِّ الْوَاحِدِ الْمَوْحَدَا
مَا زَرَ عَ الزَّرَاعُ سَوْفَ يَخْصَدُ	فَأَطْعِمِي مَنْ غَيْرِ مَنْ أَنْكَدَا رجحانہ ۱۲

الكبل القيد
وكيسرا واغظمه جمع كبول
كبد يكبد وكبلة جلسة
في السجن او غيره كذا
في القاموس ۱۲ محمد
فيض الحسن عفي عنه ۱۲

حَتَّى تَجَازِيَ بِالذِّي لَا يَنْفَدَا

يا سحر دادن فاطمه مرتضیٰ را ومدح او بانعام واکرام

لَمِيقٌ مِمَّا جِئْتَ غَيْرَ صَاعٍ	قَدْ ذَهَبَتْ كَفِّيَ مَعَ الذِّرَاعِ
إِبْنَانُ وَاللَّهِ مِنَ الْجِيَاءِ	أَبُوهُمَا لِلْخَيْرِ ذُو صُطْنَاءِ

او صاد اقطعه بالمبطل
ای دراتی الا حصده
وهو حاصد من القاموس
۱۲ محمد فیض الحسن عفي
عنه ۱۲ یفقد کسح نفاذ
اونفدا فته و ذسب انفاذ

يَصْطِنِعُ الْمَعْرُوفَ بِابْتِدَاعِ

ارتجاز مبنی بر صبر و سکینه در وقت بنائ مسجدمدینه

لَا يَسْتَوِي مَنْ يَعْمُرُ الْمَسَاجِدَا	وَمَنْ يَبْنِي رَاكِعًا وَسَاجِدَا
يَدُ أَبٍ فِيهَا قَائِمًا وَقَاعِدَا	وَمَنْ يَكْرِهُ هَكَذَا مُعَانِدَا

افناه ۱۲ محمد فیض الحسن
عفي عنه ۱۲ الذراع
کتاب دست و جزان
من الالرف ۱۲ هـ
الجیاع کتاب لغته فی
البحر ۱۲ هـ حاد عن حید
جسد او حید اناد حمیداً

وَمَنْ يُرَامِي عَنِ الْغُبَارِ حَائِدَا

عرض ایدان و اسلام بر سیدانام

يَا شَاهِدًا لِلَّهِ عَلَيَّ فَأَشْهَدُ	أَنِّي عَلَى دِينِ النَّبِيِّ أَحْمَدُ
مَنْ شَكَّ فِي الدِّينِ فَإِنِّي مُهْتَدٍ	يَا رَبِّ فَاجْعَلْ فِي الْجَنَانِ مَوْرِدِي

۱۲ محمد فیض الحسن عفي
عنه ۱۲ از اصول بعضی
حمده کردن ۱۲ ۱۲

رجزے کہ بعد از قتل نذیر بن طلحہ را حد گفتہ گوہر مقصود بالما فضا

أَصُولٌ بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْأَعْجَبِ	وَذَالِقِ الْأَصْبَاحِ رَبِّ الْمَشْجِدِ
--	--

أَنَا عَلِيٌّ وَابْنُ عَمِّ الْمُهْتَدِي

منع شحات هند ز ابى سفيان در و شهادت حمزه و شهدا احد عليهم الرضوان

۱۰۰ له هند دختر عقبه بن رميه ابن عبد
 شمس بن عبد مناف ۱۲ فيض الحسن
 ۱۰۱ له صخره ابوسفيان پدر معاويه
 ۱۰۲ له رگ تنگ دوزخ ۱۲ له
 حمزه پسر عبدالمطلب داد در سال
 ششم از نبوة مسلمان شده سبب
 آن بود که روزی پیغامبر صلی
 الله علیه وسلم در مقام صفا اقامت
 دهشت ابو جهل می گذشت بی ایذا باختر
 صلی الله علیه وسلم رسانید و حمزه بصید
 رفته بود که فدات او بود که در وقت
 مراجعت از صید طواف کعبه معظمه کردی
 چون بازگشت طواف میکرد کینرک
 عبد بن جدعان مستحالی که میان مصطفی
 صلی الله علیه وسلم و ابو جهل گذشته
 بود عرض کرد او در حال مجلس قریش
 رفته و بکمان سر او جهل بشکست و
 اظهار اسلام فرمودد انفسه محمد
 استخین بر نوادی و الی الاسلام الله
 الخفيف و بدین جا من رب عزیزه
 خبیر بالعباد بهم لطیف و اذا لیت
 رسالته علینا شهم و مع ذی اللب
 الخفيف ۱۲ محمد فیض الحسن عفی عنه
 ۱۰۳ احتساب امیدزد داشتن
 و امید ثواب کردن ۱۲ له سره
 جمع سری بمعنی هرتاده سر ۱۲
 ۱۰۴ علق خون بسته ۱۲ له تویه
 جای دادن ۱۲ له ادرار جاری
 کردن ۱۲ له اعتبار شاد شدن
 بحصول مراد مغتبط خوش و شاد کام
 ۱۲ له مثل کردن یعنی گوش و بینی
 و غیره بریدن و عقوبت کردن ۱۲ له
 عندا سرکشی کردن ۱۲ له مغاره
 گذاشتن ۱۲ له منجد افاده ۱۲

أَنَا إِنِّي أَنْ هِنْدًا حَلَّ صَخْرَةَ
 قَانَ تَفَخَّرَ بِحَمْرَةَ حِينَ وَ لِي
 فَإِنَّا قَدْ قَتَلْنَا يَوْمَ بَدْرٍ
 وَ قَتَلْنَا سَرَاةَ السَّامِ حُرًّا
 وَ شَيْبَةَ قَدْ قَتَلْنَا يَوْمَ ذَاكُم
 فَبِعِزِّهِ مِنْ جَهَنَّمَ شَرِّدَارٍ
 وَ قَابَسِيَّانٍ مَنْ هُوَ فِي حَجِيمٍ
 وَ مَنْ هُوَ فِي الْجَنَانِ يَدْرِي فِيهَا

دَعَتْ دَرَكًا وَ بَشَّرَتْ الْهُنُودَا
 مَعَ الشُّهَدَاءِ مُحْتَسِبًا شَهِيدًا
 أَبَا جَهْلٍ وَ عَدْبَةَ وَ الْوَلِيدَا
 وَ غَمَمْنَا الْوَلَائِدَا وَ الْعَبِيدَا
 عَلَى أَثْوَابِهِ عَاقًا جَسِيدًا
 عَلَيْهَا لَمْ يَجِدْ عَنْهَا حَيِّدَا
 يَكُونُ شَرَابُهُ فِيهَا صَدِيدًا
 عَلَيْهِ الرِّزْقُ مُغْتَبَطًا حَبِيدًا

حکایت جوادی که در غزوات احدی نموده و ابواب عبرت بر روهل خبر کشوده

اللَّهُ حَيٌّ قَدِيمٌ قَادِرٌ صَمَدٌ
 هُوَ الَّذِي عَرَفَ الْكُفَّارَ مَنْزِلَهُمْ
 فَإِنْ يَكُنْ دَوْلَةٌ كَانَتْ لَنَا عِظَةٌ
 وَ يَنْصُرُ اللَّهُ مَنْ وَالَاهُ إِنْ لَهُ
 فَإِنْ نَطَقْتُمْ بِفَخْرٍ لَا أَبَالَكُمْ
 فَإِنَّ طَلْحَةَ غَادَرْنَا مُجْدِلًا
 وَ الْمَرْءُ عُمَانُ أُرْوَتْهُ أَسِنَّتُنَا
 فِي تِسْعَةٍ إِذْ تَوَلَّوْا بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ

وَلَيْسَ يُشْرِكُهُ فِي مَلِكِهِ أَحَدٌ
 وَ الْمُؤْمِنُونَ سَيَجْزِيهِمْ كَمَا وَعَدُوا
 فَهَلْ عَسَى أَنْ يَرَى فِي غَيْبِهَا رَشْدًا
 نَضْرًا وَ يَمْتَلِئُ بِالْكَفَّارِ إِذْ عُنْدَا
 فَيَمَنْ تَضَمَّنَ مِنْ إِخْوَانِنَا لِلْحَدِّ
 وَ لِلصَّفَائِحِ نَارٌ بَيْنَنَا نَقْدًا
 فَجَنِّبْ زَوْجَتَهُ إِذْ خَبِرْتَ قَدًّا
 لَمْ يَنْكُرُوا مِنْ حَيَاضِ لَمُوتٍ إِذْ وَرَدُوا

كَانُوا الدَّاءِ وَابِئَ مِنْ قَهْرٍ وَأَكْرَمَهَا
 وَأَحْمَدُ الْخَيْرِ قَدْ أَرَدَى عَلَى عَجَلٍ
 فَظَلَّتِ الطَّيْرُ وَالضَّعَانُ تَرْكِبَهُ
جمع صوره كمر و بعضه جند ۱۲
 وَمَنْ قَتَلْتُمْ عَلَى مَا كَانَ مِنْ عَجَبٍ
 لَهُمْ جَنَانٌ مِنَ الْقِرْدِ وَسُطَيْبَةٌ
سوط في الجنة ۱۲
 صَلَّى إِلَاهَهُ عَلَيْهِمْ كُلَّمَا ذُكِرُوا
 قَوْمٌ وَفَوَ الرَّسُولِ اللَّهُ اخْتَبَلُوا
 وَمَصْعَبٌ ظَلَّ لَيْثًا دُونَهُ حَرْدًا
بن اشتم ۱۲
 لَيْسُوا أَكْفَلًا مِنَ الْكُفَّارِ أَدْخَلَهُمْ

سَمَّ الْأَنْوَابِ وَحَيْثُ الْفَرْعُ وَالْعَدَا
 تَحْتَ الْعَجَّاجِ أَبِيًّا وَهُوَ فَجْرُهُ
غبار ۱۲
 فَخَامِلٌ قَطْعَةٌ مِنْهُمْ وَمُقْتَعِدٌ
 مَنَاقِدًا صَادِقًا خَيْرًا فَقَدْ سَجَدَا
 لَا يَعْتَرِهُمُ بِهَا حَرٌّ وَلَا صَرْدٌ
 قَرُبَتْ مَشْهُدِ صِدْقِي قَبْلَهُ شَهْدَا
 سَمَّ الْعَرَائِينَ مِنْهُمْ حَمْرَةٌ الْأَسَدُ
 حَتَّى تَرْمَلَ مِنْهُ تُعَلَّبُ جَسَدُ
پوشیده بند ۱۲
 نَارًا الْحَجِيمِ عَلَى أَبَوَيْهِمْ رَصَدَا
نکاهان ۱۲

سَمَّ ضَوَابِحَ بِالْفَتْحِ كَيْسُودِ مَرَدٍ
 مَرَدٍ وَحَمْرًا ثَمْبِ جَمْعُ ۱۲
 بَكْسَرُ الْفَدَا الْبُقَيْلَةُ مِنْ قُرَيْشٍ
 وَهُوَ فِهْرٌ بِنِ مَالِكِ بْنِ نَفَرٍ ۱۲
 سَمَّ اشْتَمَ بَلَنْدِي بِنِي وَشَمَّ
 جَمْعُ أَنْ وَاشْتَمَ الْاَلْفَ كِنَايَةٌ عَنْ
 شَمْرِ لَيْسَ كَرِيمٍ بَعْدَ سَجْبِ فَرَا سَتِ
 بَلَنْدِي بِنِي دَلَالَتٌ بِرَشْرَفِ
 وَكَمْ دَارَ دَرِينِ مَثَلِ عَرِيضًا اَلْفَا
 كِنَايَةٌ اَلْاَبْلَاءِ اسْتِ سَبَبِ
 اَلْاَعْرَاضِ قَفَا اَلْاَزْرُوعِ
 رَا سَتِ دِينِ بِلَا هَتَّةِ وَسَفَا هَتَّةِ
 اَسْرَتِ اَلْمُحْمَدِيِّسِ اَلْحَسَنِ عَنِّي عَزَّ
 اَلْعَدُوَّ مَا اَلْعَدُوَّةُ لِحُوَاثِ
 اَلْاَبْرَارِ مِنَ اَلْمَالِ وَاَلْمَلْحِ وَاَلْعَدُوِّ
 جَمْعُ ۱۲ مَصَادِقَةٌ يَأْتِيَنَّ
 ۱۲ اَعْتَرَا رَمِيدًا
 ۱۲ كَيْسُودِ مَرَدٍ رَا سَمْرًا حَرِي
 مَرَدٌ لَفْظًا نَارٌ سَيِّئَةٌ وَبَفَتْحِ
 وَاسْمًا يَأْتِيَنَّ اَلْمُحْمَدِيُّسِ اَلْحَسَنِ
 عَنِّي عَزَّ ۱۲ عَرَيْنِ كَبْرِي
 اَلْبَدِينِي عَرَيْنِ جَمْعُ أَنْ ۱۲
 ۱۲ قَتْلِي بِحِ قَتِيلِ بَعْنِي
 مَقُولٌ ۱۲ اَلْبَا جَمْعُونَ
 اَلْبَا جَمَاعَةٌ ۱۲ اَلْاَبْرَارِ
 اَلْمَالِ اَلْمَلْحِ وَاَلْعَدُوِّ
 اَلْعَدُوَّةُ لِحُوَاثِ
 كِتَابُ رَدِّ اَلْفِتْرِ اَلْبَا اَبْنِ خَدَا
 بَعْدَ جَمَاعَةٍ اَلْاَشْتَمَ اَلْاَبْنِ
 نَيْضِ اَلْحَسَنِ عَنِّي اَلْاَشْتَمَ
 اَلْبَا

تمهید معذرت بر قتل خویشان و تشدید مصلحت در زجر ایشان

قُرَيْشٌ بَدَانَنَا بِالْعَدَاوَةِ أَوْ لَا
 يَا فَوَاهِيَهُمْ وَالْبَيْضُ بِالْبَيْضِ تَلْفِي
جمع نوره ۱۲
 وَخِطْبَةٌ قَدْ تَقَفَّتْ سَمَّ هَرِيَّتًا
تقفین راست کردن خیزه ۱۲
 فَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَبْعَثُوا الْحَرْبَ اسْمُوا
بعث برانگیزان و فرستادن ۱۲
 فَقَالُوا كَفَرْنَا بِالَّذِي قَالَ إِنَّهُ
 قَتَلْتَهُمْ وَإِلَهُ أَفْضَلُ قَرَبَةٍ
اَلْاَبْرَارِ ۱۲

وَجَاءَتْ لِتَطْفِي نُوْرَ سَابِ مُحَمَّدٍ
اَلْاَبْنِ اَلْمُحْمَدِيِّسِ اَلْحَسَنِ عَنِّي عَزَّ ۱۲
 يَا أَيُّدِيَهُمْ مِنْ كُلِّ عَضْبٍ مَهْمَبٌ
مخاطبه اسیف روشن کردن نیزه ۱۲
 أَسِنَّةً مَا قَدْ حُوْدِثَتْ بِمُحَمَّدٍ
نهی بوجع کردن ۱۲
 وَفِيئُوا إِلَى دِينِ الْمُبَارَكِ أَحْمَدٍ
 يُوْعَدُ نَابًا لِحَشْرٍ وَاحْكُمِي فِي غَدَا
 إِلَى رَبِّنَا الْبَرِّ الْعَظِيمِ الْمَجِيدِ

۱۲ اَعْتَرَا رَمِيدًا
 ۱۲ كَيْسُودِ مَرَدٍ رَا سَمْرًا حَرِي
 مَرَدٌ لَفْظًا نَارٌ سَيِّئَةٌ وَبَفَتْحِ
 وَاسْمًا يَأْتِيَنَّ اَلْمُحْمَدِيُّسِ اَلْحَسَنِ
 عَنِّي عَزَّ ۱۲ عَرَيْنِ كَبْرِي
 اَلْبَدِينِي عَرَيْنِ جَمْعُ أَنْ ۱۲
 ۱۲ قَتْلِي بِحِ قَتِيلِ بَعْنِي
 مَقُولٌ ۱۲ اَلْبَا جَمْعُونَ
 اَلْبَا جَمَاعَةٌ ۱۲ اَلْاَبْرَارِ
 اَلْمَالِ اَلْمَلْحِ وَاَلْعَدُوِّ
 اَلْعَدُوَّةُ لِحُوَاثِ
 كِتَابُ رَدِّ اَلْفِتْرِ اَلْبَا اَبْنِ خَدَا
 بَعْدَ جَمَاعَةٍ اَلْاَشْتَمَ اَلْاَبْنِ
 نَيْضِ اَلْحَسَنِ عَنِّي اَلْاَشْتَمَ
 اَلْبَا

حکایتی یافتن قریش را غرض از خدا و معلوم شدن باطل و غالب شدن حق

وَكَانُوا عَلَى الْإِسْلَامِ الْبَائِلَةَ
ضمیر کانوا را جمع الی بنی قریظه ۱۲

فَقَدْ خَرَمْنَا مِنْ تِلْكَ التَّلَاةِ وَاحِدًا

وَقَرَّ أَبُو عَمْرٍو وَهَبِيرَةٌ لَمْ يَعِدْهُ
نَهْتَهُمْ سَيُوفُ الْهِنْدِ أَنْ يَقْفُوا نَنَا

وَلَكِنْ أَخُو الْحَرْبِ بِالْحَرْبِ عَائِدٌ
غَدَاةَ التَّقِينَا وَالرِّمَاحِ مَصَائِدٌ

۱۰ معاند جمع مصيده
بمعنى دام ۱۲ ۱۰ سمک
بلند گردانیدن از اول ۱۲
۱۳ توحيد بگانه شدن ۳
۱۴ روى پلاکى ۱۲ ۱۴
تجنب یکسو شدن ۱۲ ۱۵
عزى موت آن نام صنم ۱۲
۱۶ هجر بفتح باء بديان
و بضم آن کلام بيوده ۱۲
۱۷ سرمد بمعنی همیشه
بودن ۱۲ ۱۹ سبط نيره
و مراد از سبطين حسن و حسين
از جد که ميت آينه است
عبد المطلب ۱۲ محمد
فيض الحسن عفى عنه
۲۰ فاطمه ترخيم فاطمه
بر اضرورت شعر و قول
مفعول مطلق فعل محذوف
۱۱ اقول و التقدير فاطمة
زوجتي لا اقول قول ذى فند
محمد فيض الحسن عفى عنه
۲۱ ظلم و کفر و
جمع ظلمة بمعنی تاریكى ۱۲
۲۲ نکه سختى ۱۲
۲۳ خورد ميشلى ۱۲

خطاب بسيد بن سلمه مخزومى که موم بود بدباغ کفر و محرومى

إِنَّ الَّذِي سَمَكَ السَّمَاءَ بِعُدْرَةٍ
بَعَثَ الَّذِي لَا مِثْلَهُ فِي مَا مَضَى
فَاعْلَمْ بِأَنَّكَ مَيِّتٌ وَ مُحَاسَبٌ
أَقْبِلْ إِلَى الْإِسْلَامِ أَنْتَ جَاهِلٌ
وَاللَّاتُ وَالْهُجْرَاتُ فَاهْجُرِي نَنِي

حَتَّى عَلَا فِي عَرْشِهِ فَتَوَحَّدَا
يُدْعَى بِرَافِقَةِ النَّبِيِّ مُحَمَّدًا
فَالِي مَتْرَبِغِ الضَّلَالَةِ وَالرَّدَى
وَتَجَنَّبِ الْعِزَى وَرَبِّكَ فَاعْبُدْ
أَخْشَى عَلَيْكَ عَذَابَ يَوْمِ سَرْمَدَا

وفاخرت بقربابت اشرف اولاد ادم

أَنَا أَخُو الْمُصْطَفَى لَا شَكَّ فِي نَسَبِي
جَدِّي وَجَدُّ رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ
صِدْقَتُهُ وَ جَمِيعُ النَّاسِ فِي ظُلْمِ
فَالْحَمْدُ لِلَّهِ فَرْدًا لَا شَرِيكَ لَهُ

مَعَارِبِيَّتِ وَسِبْطَاهُمَا وَ لَدَائِي
وَفَاطِمَةُ زَوْجَتِي لَا قَوْلَ ذِي فَنَدٍ
مِنَ الضَّلَالَةِ وَالْإِشْرَاقِ وَالنُّكْبِ
الْبَرِّ بِالْعَبْدِ وَالْبَاقِي بِلَا أَمَدٍ

شكایت از باغیان در وقتى که نزدیک بصره نزول فرموده
و متوجه حرب طلحه و زبير و عائشه بوده

وَأِنِّي قَدْ حَلَلْتُ بَدَارِ قَوْمٍ
هُمَّ أَنْ يَظْفَرُوا ابْنِي يَقْتُلُونِي

هُمَّ الْأَعْدَاءُ وَالْأَكْبَادُ سُودٌ
وَإِنْ قَتَلُوا فَلَيْسَ لَهُمْ خُلُودٌ

خطا پسر خود محمد بن حنفیه در حرب جمل که مشتمل است بر اسرار خفیه

أَطْعَنُ بِمَا طَعَنَ أَبِيكَ تَحْمِيدًا	لَا خَيْرَ فِي حَرْبٍ إِذَا لَمْ تُؤَقِدْ لَهُ
بِالْمَشْرِقِ وَالْقَنَا الْمُسَدَّدِ	
تعريض بعبد الرحمن بن ملجم مراد من اشعار اوبتسليم ونا مراد	
أُرِيدُ حَيَاتَهُ وَيُرِيدُ قَتْلَهُ	عَدِيْرَكَ مِنْ خَلِيْلِكَ مِنْ مُرَادِي
توبيخ ابن ملجم بعبارة ابلغ و اشارات بوعده قطام بنت اصبغ	
أَلَا أَيُّهَا الْمَغْرُورُ بِالْقَوْلِ وَالْوَعْدِ	وَمَنْ خَالَ عَن رَشْدِ الْمَسَالِكِ الْقَصْدِ
رجز که در راه مسجد بنظم ان کوشید صبح که از جاسعد و شهادت شهید نوشید	
خَلَوْا سَيِّدَ الْمُؤْمِنِ الْمُجَاهِدِ	فِي اللَّهِ لَا يَعْبُدُ غَيْرَ الْوَاحِدِ
وَيُوقِظُ النَّاسَ إِلَى الْمَسَاجِدِ	
ارشاد بتحمل اندوه و صبر بر مکروه	
أَغِضْ عَيْنًا عَلَى الْقَدَى	وَتَصَبَّرْ عَلَى الْأَذَى
إِنَّمَا الدَّاهِرُ سَاعَةٌ	يَقْطَعُ الدَّاهِرُ كُلَّ ذَا
ابتهاال و مناجات بقاضی الحاجات	
أَيَا مَنْ لَيْسَ لِي مِنْكَ الْمَجِيْرُ	بِعَفْوِكَ مِنْ عَذَابِكَ أَسْتَجِيْرُ
أَنَا الْعَبْدُ الْمَقْرُرُ بِكُلِّ ذَنْبٍ	وَأَنْتَ السَّيِّدُ الصَّمَدُ الْغَفُورُ
فَإِنْ عَذَّبْتَنِي فَالذَّنْبُ مِنِّي	وَإِنْ تَغْفِرْ فَأَنْتَ بِهِ جَدِيْرُ
بیاز جامعیت حقیقت کسا و احتوا اوبرفضائل جسمانی و نفسانی	
دَوَاءُكَ فَيْكَ وَمَا تَشْعُرُ	وَدَاءُكَ مِنْكَ وَمَا تَبْصُرُ

له ایقاد و تش
 افر و ختن قال الله تعالی
 سیدنا علی بن ابی طالب
 له ربه ابلهاها
 الله محمد بن الحسن
 عفی عنه له و المشرقی
 بفتح الیمیم السیف
 المنسوب الی مشارف
 دمی قری من بلاد الشام
 له تارة بالفتح جمع
 تناه یعنی نیزه له
 ایقظ بیدار کن له
 تندی فاشاک
 له جارة پناه بدن
 له استجاره پناه
 خواستن له و اجار
 القائل بالفارسیة
 سے یعنی ای فضل
 تو بر نفس آفاق حکم
 ما غرق گناہیم ز سر تا
 بقدم : گر فہر کنی سزا
 آئیم ہمسہ در عفو کنی
 غایت الطفت کرم
 محمد نبض الحسن عفی
 ۱۲

اه انوار نور دیده شدن
 له مراد از کتاب بین
 نفس کلیه چه صوفی که نیکو عقل
 اول ام کتاب است و نفس
 کلیه کتاب بین و نفس طبعه
 در جسم کل کتاب محو اشبات
 و انسان کامل مجموع کتب
 الهی با اعتبار روح ام کتاب
 است و با اعتبار قلب کتاب
 بین و با اعتبار نفس کتاب
 محو اشبات صورتی گفت
 سه مجموع اسرار الهی با ایم
 روح و قلم و حرف و سیاهی
 با ایم چه چیز که مقصود از باشد
 است دل از خود بطلب
 که بر چه خواهی با ایم ۱۲ محمد
 فیض الحسن عفی عنه له
 الحرف جمع حرف مراد
 ایمان و صورت طاری
 بیولی کلیه صبر نفس کافی
 میشود و قال الشیخ محی
 الدین له که کنا حر و فامالی
 لم نقل به متعلق است فی ذری
 اعلى العلى و ان انت
 فیه و نحن انت و انت
 هو و الکل فی هو قل
 عن و وصل ۱۲ محمد فیض
 الحسن ۱۱

وَتَحْسَبُ أَنَّكَ جِرْمٌ صَغِيرٌ
 وَأَنْتَ الْكِتَابُ الْمُبِينُ الَّذِي
 فَلَا حَاجَةَ لَكَ فِي خَارِجِهِ

وَفِيكَ أَنْطَوَى الْعَالَمُ الْأَكْبَرُ
 بِأَحْرَفِهِ يُظْهِرُ الْبُضْبُرُ
 يُخْبِرُ عَنْكَ بِمَا سَطَّرُ

تحسین علم هدایت شعار و تقبیر جهل غوایت دشار

الْعِلْمُ بِاللَّهِ جِمَاعُ الشُّكْرِ

وَالْجَهْلُ بِاللَّهِ جِمَاعُ الْكُفْرِ

انظهار صفائی طبع و قادر و جلائی ذهن نقاد

إِذَا الْمَشْكَلَاتُ تَصَدَّيْنِ رِي
 وَإِنْ بَرَقَتْ فِي عَجَلِ الظُّنُونِ

كَشَفَتْ غَوَا مَضَهَا بِالنَّظَرِ
 عَبِيَاءُ لَا يَجْتَلِيهَا الْبَصَرُ

مُقْتَعَةً بِغُيُوبِ الْأُمُورِ

وَضَعَتْ عَلَيْهَا صَحِيحَ الْفِكْرِ

مَعْنَى إِصْمَعُ كَطَبِي الْمُرْفَعَا
 لِسَانِي كَشَفَتْ شَقَّةَ الْأَرِيحِيَّةِ

تِ أَفْرَى بِهِ عَنْ ثِيَابِ السَّيْرِ
 أَوْ كَالْحُسَامِ الْيَمَانِ الذَّكْرِ

وَقَلْبُ إِذَا اسْتَنْطَقْتَهُ الْهُمُورُ

مَارَبُ عَلَيْهِ أَبْوَاهُ الدُّرُورِ

وَلَسْتُ بِأَمْعَةٍ فِي الرَّجَالِ

أَسْأَلُ هَذَا وَذَا مَا الْخَبَرُ

وَلَكِنِّي مُذْرَبُ الْأَضْعَرِيِّنَ

أَقِيسُ بِهَا قَدْ مَضَى مَا غَبَرُ

تنبیه بر قباحت جهالت که مستلزم فساد است و ضلالت

وَفِي الْجَهْلِ قَبْلَ الْمَوْتِ مَوْتٌ لِأَهْلِهِ

وَأَجْسَادُهُمْ قَبْلَ الْقُبُورِ قُبُورٌ

وَإِنَّ أَمْرًا لَمْ يَجِيءْ بِالْعِلْمِ مَبْتُ

وَلَيْسَ لَهُ حَتَّى النَّشُورِ نَشُورٌ

مذمت بعضی مردم که بمعنی بھائم اند در بادیه حیران و هائم

أَبْنَىٰ إِيَّائِي مِنَ الرِّجَالِ بِهَيْمَةٍ
فَطِنٌ بِكُلِّ رَازِيَةٍ فِي مَالِهِ

فِي صُورَةِ الرَّجُلِ السَّمِيعِ الْمُبْصِرِ
وَإِذَا أُصِيبَ بِدَائِنِهِ لَمْ يَشْعُرْ

اے وقیل بالفارسیہ
سہ ہستندج غتے بصورت
انسان در روی حقیقت

انہ با جزکیسان نہ انیست
برین گرده ابلہ دشوار دنیا
ست برین مردم نادان
آسان ۱۲۵ مجربین الحسن

عفی عنہ ۳۲ عرض
بصاد مہملہ یا مجملہ من الترفیض
بعنے حریفین گردانیدن
اومن الترفیض بعنے
برا نکیندن ۱۲ محمد فیض الحسن
عفی عنہ ۳۳ عکر وردی
آب کہ درنگ حوض ماندہ
باشد ۳۴ تعزیر
بخطر ہلاک کردن ۱۲

تحسین تحصیل ادب بزرگی در صغرسن اول کودکی

حَرَضُ بَنِيكَ عَلَى الْأَدَابِ الصَّغِيرِ
وَإِنَّمَا مَثَلُ الْأَدَابِ تَجْمَعُهَا
هِيَ الْكُنُوزُ الَّتِي تَنْمُو إِذَا خَابَتْهَا
إِنَّ الْأَدِيْبَ إِذَا زَلَّتْ بِهِ قَدَمُ
النَّاسِ اثْنَانِ ذُو عِلْمٍ وَمُسْتَعْمَرٌ

كَيْمَا تَقَرَّبِيهِمَ عَيْنَاكَ فِي الْكِبَرِ
فِي عُنُقِ الْوَانِ الْقَبِي فِي الْكِبَرِ
وَلَا يَخْفَىٰ عَلَيْهَا حَادِثُ الْغَيْرِ
يَهْوَىٰ عَلَى قُرْشِ الدِّيَابِجِ وَالسُّرْبِ
وَإِذَا وَسَّأَتْهُمْ كَاللَّغْوِ وَالْعَكْرِ

۳۵ الخدماء تفتح من
الارض ۱۲ وقیل
بالفارسیہ ای از
تو خدا خلق عالم خوشنودہ
گاہی کہ ترا هست ہی مہدی
غذاک مباش دعا جزوی
پیشہ کن کہ فضل خدا بر
آن ظفر بابی زودہ ۱۲
محمد فیض الحسن
عفی عنہ

بیاز انکہ شہرت مراد بکام کشیدن موقوفست بر زہر محنت مشقت کشیدن

لَا يَبْلُغُ الْمَرْءُ بِالْأَحْجَامِ هَيْئَتَهُ
حَتَّى يُوَاصِلَ فِي أَقْنَانِ مَطْلَبِهِ
خَاطِرُ بِنَفْسِكَ لَا تَقْعُدُ بِمُعْجَزَةٍ
إِنْ لَمْ تَنْدُ فِي مَقَامٍ فَاتَّحَاوَلْهُ

حَتَّى يُوَاصِلَهَا مِنْهُ بِتَغْرِيبِهِ
غَوْرًا بِتَحْدِيدِهِ وَإِعْتَابًا بِتَعْدِيرِهِ
فَلَيْسَ حُرٌّ عَلَى عَجْزٍ بِعُدُودٍ
فَأَبْلِ عُدْرًا بِإِدْلَاجٍ وَتَعْجِيرٍ

خطاب باشعث بن قیس صفین ارشاد او بصبر و تمکین

أَصْبِرْ عَلَى تَعَبٍ لِإِدْلَاجِ وَالسَّهْرِ
لَا تَضْجِرَنَّ وَلَا يَعْجِزَكَ مَطْلَبُهَا
إِنِّي وَجَدْتُ فِي الْأَيَّامِ تَجْرِبَةً
وَقَدْ مَنْ جَدَّ فِي أَمْرِ يَطَالِبُهُ

وَبِالرَّوَّاحِ عَلَى الْحَاجَاتِ وَالْبُكْرِ
فَالنُّجْمُ يَتَلَفُ مِنَ الْعُزْرِ وَالضَّجْرِ
لِلصَّبْرِ عَاقِبَةٌ مَحْمُودَةٌ إِلَّا شَرُّ
فَاسْتَصْحَبَ الصَّبْرَ إِلَّا فَازَ بِالظَّفْرِ

امر بصبر وتحمل وارشاد بتفويض و توكل

اصْبِرْ قَلِيلًا فَبَعْدَ الْعُسْرِ يُسْرٌ
وَاللَّهُ يَمِينٌ فِي حَالِ تَنَاظُرٍ
وَكُلُّ أَمْرٍ لَهُ وَقْتُ وَتَدْبِيرٌ
وَفَوْقَ تَدْبِيرِنَا إِلَهُ تَقْدِيرٌ

بيان اطوار سرانے سپینے کہ ہے اور باراحت ست دراحت بارہ

إِنَّ عَصَبَكَ الدَّهْرُ فَانْتَظِرْ فَرَجًا
أَوْ مَسَكَ الضَّرِّ وَابْتَلَيْتَ بِهِ
رَبًّا مَعَا فَا شَكِي بِعِلَّتِهِ
كَمْ مِنْ مَعَانٍ عَلَى تَهْوِيرِهِ
وَفَارِحٍ فِي عِشَاءٍ لَيْلَتِهِ
مَنْ صَحِبَ الدَّهْرَ ذَمَّ صَحْبَتَهُ
فَإِنَّهُ نَازِلٌ بِمُنْتَظِرِهِ
فَاصْبِرْ فَإِنَّ الرَّخَاءَ فِي أَثَرِهِ
وَمَشَّتْكَ مَا يَنَامُ مِنْ سَهْرِهِ
وَمُبْتَلًى مَا يَنَامُ مِنْ حَذَرِهِ
دَبَّ إِلَيْهِ الْبَلَاءُ فِي سَحْرِهِ
وَنَالَ مِنْ صَفْوِهِ وَمِنْ كَدَرِهِ

بيان احوال دنیا کہ صفا او کدورت ان کی ختمتہ شہدا با زہر قاتل امینتہ

يَا طَالِبَ الصَّفْوِ فِي الدُّنْيَا بِلَالِكِ
وَاعْلَمْ بِأَنَّكَ فَا عَمَّرْتَ مَوْتِنَ
أَتَى تَنَالَ بِهَا نَفْعًا بِلا ضَرَرٍ
فِي الْجُبْنِ عَارٍ وَفِي الْإِقْدَامِ مَكْرَمَةٌ
طَلَبْتَ مَعْدُومَةً فَأَيْسُرُ مِنَ الظَّفَرِ
بِالْخَيْرِ وَالشَّرِّ وَالْمَيْسُورِ وَالْعُسْرِ
وَإِنَّهَا خُلِقَتْ لِلنَّفْعِ وَالضَّرَرِ
وَمَنْ يَفِرْ فَلَنْ يَنْجُو مِنَ الْقَدَرِ

امیدوار ساختن فقیران شکستہ و درویشان دل خستہ

عَسَى مَهْلٌ يَصْفُو فَيُرَوِّى طَيْبَةً
عَسَى بِالْجَنُوبِ الْعَارِيَاتِ سَنَلْتَهُ
أَطَالَ صِدَاها الْمَهْلُ الْمُتَكَدِّرُ
وَبِالْمُسْتَدِيلِ الْمُسْتَضَامِ سَيْنُصْرُ

له المهين الشاهد
من امن غيره من الخوف و
اصله ما امن فهو ما امن بهن
قلبت الهمة الثانية كرامته
لا اجتماعها فصار ما بمن وثم
صيرت الهمة الاولى
كما قالوا الهراق الماء اراقه
فصار ميمنا فا حفظ هذا
محمد فيض الحسن عني عنه
عص بدندان گرفتن
المحراق ظلمة آخر الليل
بضيار النهار ۱۲ وجعل
اسم الوقت ۱۲ محمد فيض الحسن
هـ اين چرخ فلک
که نیرت اور اسد
بن گرايل سعادتى برودتکيه
کمن جمعے کہ بکوی عشق
ارباب دلندہ دارند
ہزار داغ زین چرخ
کین ۱۲ ف
منزل آشخوری یا آشخوری
۱۲ اردو سیراب
کردن ۱۲
تشکی ۱۲
مظلوم ۱۲

عَسَى جَابِرُ الْعُظْمِ الْكَبِيرِ بِلُطْفِهِ عَسَى اللَّهُ لَا تَيَاسُ مِنَ اللَّهِ إِنَّهُ	سَيَّرَ تَاحًا لِلْعُظْمِ الْكَبِيرِ فَيَجْبُرُ لَيْسَ عِنْدِي مَا يَعْرِزُ وَيَعْسِرُ
بیا تبدیل و تغیر این سر امر و رخواه در محنت و انداه خواہ در فرج و سرور	
لَيْنٌ سَاءَ فِي دَهْرٍ عَزَمْتُ تَصَبُّرًا وَإِنْ سَرَّ فِي لَمَّا ابْتَهَجُ بِسُرُورِهِ	فَكُلُّ بَلَاءٍ لَا يَدُومُ يَسِيرٌ فَكُلُّ سُوءٍ لَا يَدُومُ حَقِيرٌ
اظہار صبر در زمان عسر و شکر در اوان یسر	
لَيْنٌ سَاءَ فِي دَهْرٍ فَقَدْ سَرَّ فِي دَهْرٍ لِكُلِّ مَنَ الْأَيَّامِ عِنْدِي عَادَةٌ	وَإِنْ مَسَّنِي عُسْرٌ فَقَدْ مَسَّنِي لَيْنٌ فَإِنْ سَاءَ فِي صَبْرٍ وَإِنْ سَرَّ فِي شُكْرِ
ستائش نفس مطہنہ باستغناء و ارشاد او بصبر و استعلاء	
غِنَى النَّفْسِ يَكْفِي النَّفْسَ حَتَّى يَكْفَهَا فَمَا عُسْرَةٌ فَاصْبِرْ لَهَا إِنْ لَقِيَتْهَا	وَإِنْ أَعَسَتْ حَتَّى يَضْرِبَهَا الْفَقْرُ بِدَائِمَةٍ حَتَّى يَكُونَ لَهَا يَسْرٌ
تنبیہ بر تمکن در مقام رضا و ایمان با حکام قضا	
وَهُوَ عَلَىكَ فَإِنَّ الْأُمُورَ فَلَيْسَ بِأَتِيكَ مِنْهَا	يَكْفِي الْإِلَهَ مَقَادِيرُهَا وَلَا قَاصِرٌ عَنْكَ مَا مُمُورُهَا
بیا آنکہ مو بتقدیر خداست و گریختن از و محض خطا	
أَيُّ يَوْمٍ مِنَ الْمَوْتِ أَفْرُ يَوْمٌ مَا قَدَرَا أَوْ يَوْمٌ قَدَرُ	يَوْمٌ مَا قَدَرَا لَمَّا خَشَّ الرَّدَى وَإِذَا قَدَرَا لَمْ يَغْنِ الْخَدَارُ
تمہید غدا از قبل ہل تقصیر و بنائی ان بر قوا عدا قضا و تقدیر	

۱۱ از تاج الشرفان حتم
۱۲ و احسن من يقال ای
۱۳ ای دل من ارجو فلک
نالہ بی ہ بنشین و توجہ بخدا کن
نفسی ہ اگر کار خودت را بخدا
بگذار ای ہ ناگاہ رسد ز غیب
فریادرسی ۱۲ فیض الحسن معنی
عند ۱۳ ابتہاج شاد
شدن ۱۴ و قیل فی الفار
۱۵ گرد ہر جفا کرد مرا صابر
یافت ہ و ز لطف و فاکرد
مرا شاگرد یافت ہ عمد شکر
کہ نفس من بتوفیق خدا خود
را براد خویشتن قادر یافت ہ
محمد فیض الحسن عفی اللہ عنہ
۱۶ اعمار تک دست زد
۱۷ ای یومی مفعول
فیہ افر یعنی ہ روزیکہ
تضائیت نحو ای مردان
در ہمت قضا کجا تو ان
جان بدون از مرگ ہستی ساز
پہلو کہ بان ہ سہ منزل خود
توان بدست آوردن ۱۲
محمد فیض الحسن عفی عنہ ہ

رَأَى نَفْسَهُ حَلَّتْ فِجْلَ الْمُقَصِّرِ	وَمَا أَثَرَ التَّقْصِيرِ إِلَّا مُقَصَّرٌ
فَأَهْلٌ بِعُرْوَةٍ وَأَهْلٌ بِمُنْكَرٍ	وَكُلُّ أَمْرٍ يَأْتِي بِهَا هُوَ أَهْلُهُ

بیان آنکه سعادت و شقاوت مردم بتقدیر خداست
و بنیاد کارخانه آفرینش بر امر قضا است

وَصَفَوْا هَالِكًا مَمْرُوجًا بِتَكْدِيرِ	لِلنَّاسِ حِرْصٌ عَلَى الدُّنْيَا بِتَبْدِيرِ
وَعَا جِزْنًا لَدُنْيَاةً بِتَقْصِيرِ	كَمْ مِنْ مِثْلٍ عَلَيْهِمُهَا لَا تَسَاعِدَاهُ
لَكِنَّهُمْ رَزَقُوهَا بِإِقْدَارِ	لَمْ يَرْزُقُوهَا بِعَقْلِ حِينَ قَارِ
طَارَ الْبِرَاةُ بِأَرْشَاقِ الْعَصَافِيرِ	لَوْ كَانَ عَنْ قُوَّةٍ أَوْ عَنْ مُغَالِبَةٍ

تعیین شخصه که از کس و استعداد عاری بوده و بحسب طالع قضیب ان فراز بوده

وَرَأَى الْمُتَّقِينَ وَالْفَجْرَةَ	سُجَّانَ رَبِّ الْعِبَادِ وَالْوَيْرَةَ
مَا نِلَّتْ مِنْ رِزْقِ رَبِّهَا مَدَارَةَ	لَوْ كَانَ رِزْقُ الْعِبَادِ مِنْ جَسَدِ

بیان اختلاف روزگار و تقلب لیل و نهار

فَلَا جِزْنَ يَدًا وَمَوْلَا سُرُورِ	رَأَيْتَ الدَّاهِرَ مُخْتَلِفًا يَدُورِ
فَمَا بَقِيَ الْمُلُوكُ وَلَا الْقُصُورُ	وَقَدْ بَنَتْ الْمُلُوكُ بِهِ قُصُورًا

تبدیه بر فنا دنیا که بهشت غافلست و منع دشمنان از شهادت خو جاها لان

وَلَا يَبْقَى بِسُرُورِ سُرُورِ	جَمِيعِ قَوَائِدِ الدُّنْيَا غُرُورِ
فَإِنَّ نَوَائِبَ الدُّنْيَا تَدُورُ	فَقُلْ لِلشَّامِتِينَ بِنَا فَيَقُورُ

نکوهش دنیا که هم اقبال و مدامومست و هم ادبارا و مشوم

۱- ایشار برگزیدن و پسند کردن ۱۲- اهل ۱۳- منکریدی ۱۴- تبهذیر اسراف ۱۵- کردن بهمال در ففقه ۱۶- تک پرتیره گردانیدن ۱۷- بزازة جمع بازی ۱۸- یعنی باز که طائر معروف است ۱۹- عصفایر جمع عصفور یعنی کبچشک ۲۰- ناقة و برة و براء ۲۱- کثیرة الوبر و بر یعنی پشم ۲۲- مدره کلوخ ۲۳- قصور جمع قصر ۲۴- الاغانه و گوشک ۲۵- شامت دشمن ۲۶- شادی کننده ۲۷- ناقة بهوشن ۲۸- آمدن ۲۹- نواب ۳۰- حوادث ۳۱- ۳۲- ۳۳- ۳۴- ۳۵- ۳۶- ۳۷- ۳۸- ۳۹- ۴۰- ۴۱- ۴۲- ۴۳- ۴۴- ۴۵- ۴۶- ۴۷- ۴۸- ۴۹- ۵۰- ۵۱- ۵۲- ۵۳- ۵۴- ۵۵- ۵۶- ۵۷- ۵۸- ۵۹- ۶۰- ۶۱- ۶۲- ۶۳- ۶۴- ۶۵- ۶۶- ۶۷- ۶۸- ۶۹- ۷۰- ۷۱- ۷۲- ۷۳- ۷۴- ۷۵- ۷۶- ۷۷- ۷۸- ۷۹- ۸۰- ۸۱- ۸۲- ۸۳- ۸۴- ۸۵- ۸۶- ۸۷- ۸۸- ۸۹- ۹۰- ۹۱- ۹۲- ۹۳- ۹۴- ۹۵- ۹۶- ۹۷- ۹۸- ۹۹- ۱۰۰-

مَا هَذِهِ الدُّنْيَا لِطَالِبِهَا

إِلَّا عَنَاءٌ وَهُوَ لَا يَدْرِي

إِنْ أَقْبَلَتْ شَعَلَتْ وَيَا تَتَنَا

وَإِنْ أَدْبَرَتْ شَعَلَتْهُ بِالْفَقْرِ

خطاب دنیا کہ توجہ با شقاوت بدیست در می شود درخت اوقتی ضرر و سود بدیست

دُنْيَا عِدْمَتِكَ وَمَا أَمْرَكَ

لِلْمَكَاثِرِينَ فَمَا أَصْرَكَ

مَا ذَاقَ خَيْرُكَ ذَا آتِيقٍ

إِلَّا صَنَعْتَ عَلَيْهِ شَرَّكَ

قطع رشتہ امل بمقراض تذکار اجل

تَوَمَّلْ فِي الدُّنْيَا طَوِيلًا وَلَا تَدْرِى

إِذَا جَنَّ لَيْلٌ هَلْ تَعِيشُ إِلَى الْفَجْرِ

فَكَمْ مِنْ صَحِيحٍ مَاتَ مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ

وَكََمْ مِنْ مَرِيضٍ عَاشَ هَرًّا إِلَى الدُّهْرِ

منع اعتماد بر مساعده روزگار و تحویف از قضاء حضرت قهار

أَحْسَنْتَ ظَنَّنَكَ بِالْأَيَّامِ إِذَا جَسْتِ

وَلَمْ تَخَفْ سُوءَ مَا يَأْتِي بِهِ الْقَدَرُ

وَسَأَلْتَنِي اللَّيَالِي فَاغْتَرَّتْ بِهَا

وَإِنَّمَا صَفُّوا اللَّيَالِي يُجِدُّ الْكَذَرُ

منع جمع که نکوهش زمان و سرد زبان ایشان است

وَمَنْ مَتَّادِيٌّ كَمَا بَعْدَ شَيْطَانٍ وَبِصُورَتِ انْسَانِ

يَعِيبُ رِجَالٌ زَمَانًا مَضَى

وَمَا الزَّمَانُ مَضَى مِنْ غَيْرِ

أَرَى اللَّيْلَ يَجْرِي كَعَرْدِيٍّ

وَإِنَّ النَّهَارَ عَلَيْنَا يَكْرُ

وَلَمْ يَحْبِسِ الْقَطْرُ عَنَّا السَّمَاءَ

وَلَمْ يَنْكَسِفِ شَمْسًا وَالْقَمَرَ

فَقُلْ لِلذِّي ذَمَّ صَرَفَ الزَّمَانِ

ظَلَمَتِ الزَّمَانُ قَدَّمَ الْبَشَرَ

تفسیر ما هیبة جامعہ انسان کہ مظهر اساءتست و مصدر احسان

۱۰ شامری درین

معنی گفته سے دنیا گلشن

روزے و معنی خار است

۱۱ در دیرہ عقل گرگ است

۱۲ ہر کس را از دگر بخت

عزت دارد ۱۳ ہر کس کہ

باد کرد تو جو خوار است

۱۴ محمد فیض الحسن عفی عنہ

۱۵ ما امرک و ما امرک

ہر دو از صیغہ ما سے تعجب

۱۶ اند یعنی چو تلخ ہستی در چہ ضرر

۱۷ رسانیدہ ہستی ۱۸

۱۹ جنون جنان در آمدن

۲۰ شب و پوشیدن ۲۱

۲۲ مسالہ با کسی صلح

۲۳ کدن ۲۴ شامری دین

۲۵ معنی گفته سے تا چند بد

۲۶ زمانہ گوئی اسے دل بگذر

۲۷ ز سر بہانہ جوئی ای دل

۲۸ یوان نسبت مرغیر ما نیست

۲۹ صواب ۳۰ باید کہ وہ خطا

۳۱ ز پوی اسے دل سے

۳۲ یعیب الناس کلہم الزمانا

۳۳ و الزمانا تعیب سوانا

۳۴ یعیب زمانا و العیب فبا

۳۵ و لو نطق الزمان بنا ہجانا

۳۶ و لیس الذئب یا کل لحم

۳۷ ذئب ۳۸ دیا کل بوجہنا

۳۹ بعضا عیاناً ۴۰ محو ہستی

۴۱ عفی عنہ

له عز جمع کردن است

یعنی افراد انسان پر چپار نوع
ست کی آنکه بجه عمرش در ترقی
جاه و مال دنیا صرف نمود و از
آخرت چنین غافل گشت گویا که او را
از بچ سر و کار نیست دیکی آنکه جمیع
اوقات خود در کتاب زار راه عقیبی

صرف نمود و از جانب دنیا هیچ خیال
در دل نه آورد و تمام عمرش در فقیر
فاقد ذلت و خواری مردم گزشت و یکی
آنکه دنیا درین بر دور جمع کرد و تمام
زندگی در عیش و راحت و امتثال ادم

و اجتناب نواهی بسر کرد و یکی آنکه که
نه در دنیا او را عیش و راحت میسر
شد و نه امید بین آخرت بجهت اعمال
خود پس نوع اول همین مصداق قول
باری تعالی است و من الناس من

يقول ربنا اتنا في الدنيا حسنة
قاله في الاخرة من خلق ونوع
ثانی بمصداق و من الناس
من يشري نفسه اثباف
مرضات الله و الله مرفق
بالعباد است و نوع ثالث

مصداق و منهم من يقول
ربنا اتنا في الدنيا حسنة و في
الاخرة حسنة و قنا عذاب
النار است و نوع رابع مصداق
قول تعالی حسنا الدنيا و الاخرة
ذلك هو المخران المسبين است

در بیاضی خود از این نوع است
در بیاضی خود از این نوع است
در بیاضی خود از این نوع است
در بیاضی خود از این نوع است

بالتعم و بالفتح ١٢ له

رَبِّ فَتَى دُنْيَا لَمْ تُؤْتِرَهُ
وَ اٰخِرُ دُنْيَا لَمْ تَدْمُ مَوْتَهُ
وَ اٰخِرُ قَدْ حَاكَ كِلْتَيْهِمَا
وَ اٰخِرُ يَجْرِمُ كِلْتَيْهِمَا

لَيْسَ لَهُ مِنْ بَعْدِهَا اٰخِرَةٌ
يَتَّبِعُهَا اٰخِرَةٌ فَاٰخِرَةٌ
قَدْ جَمَعَ الدُّنْيَا مَعَ الْاٰخِرَةِ
لَيْسَ لَهُ الدُّنْيَا وَلَا الْاٰخِرَةُ

تبیین اضاف بشر که خیر او امیخته است بشر

اَرْبَعَةٌ فِي النَّاسِ مَيِّزَتُهُمْ
فَوَاحِدٌ دُنْيَا لَمْ يَقْبُضَتْ
وَ وَاٰخِرٌ دُنْيَا لَمْ يَحْمُودَةٌ
وَ وَاٰخِرٌ فَازَ يَكِلْتَيْهِمَا
وَ وَاٰخِرٌ مِنْ يَبْنِيهِمْ ضَائِعٌ

اَحْوَالُهُمْ مَكشُوفَةٌ ظَاهِرَةٌ
تَتَّبِعُهَا اٰخِرَةٌ فَاٰخِرَةٌ
لَيْسَ لَهُ مِنْ بَعْدِهَا اٰخِرَةٌ
قَدْ جَمَعَ الدُّنْيَا مَعَ الْاٰخِرَةِ
لَيْسَ لَهُ الدُّنْيَا وَلَا الْاٰخِرَةُ

ترجمیم غنا که موجب سرور و ابتهاج است بر فقر که محذوف و احتیاج است

بَاوَتْ صُرُوفَ الدَّاهِرِ سِتِّينَ حِجَّةً
وَلَمَّا رُبَّعًا الدَّائِنِ خَيْرًا مِنَ الْغَنَى

بیا آنکه غنا واسطه عزت و افتخار است فقر ابطلت و انکسار

كَثِيرُ الْمَالِ لَيْسَ لَهُ عَوَارٌ
لَاَنَّ الْمَالَ يَسْتُرُ كُلَّ عَيْبٍ
كَذَلِكَ الْفَقْرُ بِالْاٰخِرِ يَبْرُهُ

وَلَا فِي كُلِّ مَا يَأْتِيهِ عَارٌ
وَفِي الْفَقْرِ الْمَذَلَّةُ وَالصَّنَاةُ
كَمَا اَزْمَتْ بِشَارِيهَا الْعَوَارُ

تبیین آنکه در پیشی با خواری امیخته است خاک و در بر کین فقر امیخته

مَسَاكِينُ أَهْلِ الْفَقْرِ حَتَّى قُبُورِهِمْ	عَيْهَا تَرَابُ الدُّلَى بَيْنَ الْمَقَابِرِ
تفصیل فقره مقصد اهل کماست برعناکه مؤد بنقص زوال است	
كَذَلِكَ أَنَّ الْفَقْرَ خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى لِقَاؤِكَ مَخْلُوقًا عَصَى اللَّهَ لِلْغِنَى	وَأَنَّ قَلِيلَ الْمَالِ خَيْرٌ مِنَ الْمَتْرَى وَلَمْ تَرَ عَخْلًا وَقَا عَصَى اللَّهَ لِلْفَقْرِ
تفسیر طبا نعم از هر مزه که خایه آن عارست و بزه	
تَفَتَى اللَّهَ إِذَا ذَاةٌ مِمَّنْ نَالَ شَهْوَتَهَا تَبَغَّى عَوَاقِبَ سُوءٍ فِي مَغْبِئَتِهَا	مِنَ الْحَرَامِ وَيَبَغَّى الْإِثْمَ وَالْعَارَ لَا خَيْرَ فِي لَذَّةٍ مِنْ بَعْدِهَا نَادٍ
شمرن انواع و اصنارعا و تعریض ببعضه شمران حشت شعاع	
النَّارُ أَهْوَى مِنْ رُكُوبِ الْعَارِ وَالْعَارُ فِي رَجُلٍ يَبِيتُ وَجَارَهُ وَالْعَارُ فِي هَضِيمِ الضَّعِيفِ ظَلَمٍ وَالْعَارُ أَنْ يُجِدِي عَلَيْكَ صَنِيعَةً وَالْعَارُ فِي رَجُلٍ يُجِيدُ عَنِ الْعِدَائِي وَالْعَارُ أَنْ تَكُ فِي الْأَنَامِ مَقْدِمًا جَاهِدًا عَلَى طَلَبِ الْجَدَالِ وَلَا تَكُنْ إِلَّا لِأَهْلِكَ أَوْ لِضَيْفِكَ أَوْ لِمَنْ	وَالْعَارُ يَدُ خَلِ أَهْلَهُ فِي النَّارِ طَاوِي الْحَشَا مَتَمَرِّقِ الْأَطْبَارِ وَإِقَامَةُ الْأَخْيَارِ وَالْأَشْرَابِ فَتَكُونُ عِنْدَكَ سَهْلَةً الْمَقْدَارِ وَعَلَى الْقَرَابَةِ كَالْفَزِيرِ الضَّارِي وَتَكُونُ فِي الْهَيْجَا مِنَ الْفَرَارِ تَعْدَاوَةٌ بِالْإِسْرَافِ وَالتَّبَدُّارِ يَشْكُو إِلَيْكَ مَضَاضَةَ الْأَعْيَارِ
تاسف برفوت ائمه دین و شکایت از افسامفسدین	
ذَهَبَ الرِّجَالُ الْمُقْتَدِي بِفِعَالِهِمْ	وَالْمُنْكَرُونَ لِكُلِّ أَمْرٍ مُنْكَرٍ

۱۱ شری تو نگرد
 ۱۲ مغیه انجام ۱۲
 ۱۳ در نورون
 ۱۴ تتر قارید
 ۱۵ شدن ۱۲
 ۱۶ جمع طمر با کسر جا مکنه
 ۱۷ بضم سکتن
 ۱۸ بجدی ای
 ۱۹ نفع ۱۲
 ۲۰ میل یعنی اعراض
 ۲۱ میکند ۱۲
 ۲۲ فکار کننده ۱۲
 ۲۳ و قیل
 ۲۴ گرام سلال آیداز
 ۲۵ غیب بدست
 ۲۶ اسراف مکن درین
 ۲۷ که بسیار بدست
 ۲۸ برمال که در محل
 ۲۹ خود صرف شود
 ۳۰ سرایه اقبال و
 ۳۱ ظفر ابد است
 ۳۲ محمد فیض
 ۳۳ الحسن عقی عند ۱۲

وَبَقِيَتْ فِي خَلْفِ يَزِينَ بَعْضُهُمْ
کو چہائی برائے گندہ ۱۲
 سَلَكَوا بِنِيَّاتِ الطَّرِيقِ فَاصْبَحُوا

بَعْضَالْيَدِ فَمَعُورٌ عَنِ مَعُورٍ
التناب یکسو شدن ۱۲
 مَتَنَكِبِينَ عَنِ الطَّرِيقِ الْاَكْبَرِ

اظهار سیدان اندوہ بکمال و بیان انتہاء ہر ممکن بزوال

وَلَا خَيْرَ فِي الشَّكْوَى اِلَى غَيْرِ مُشْتَكٍ
 الْمَتْرَانُ الْجَرُّ يَنْضَبُ مَاؤُهُ
 الْمَتْرَانُ الْفَقْرُ يَرْجِي لَهُ الْغِنَى

وَلَا يَدَّ مِنْ شَكْوَى اِذَا الْمَيِّكُنُ صَبْرٌ
 وَيَأْتِي عَلَى حَيْثَانِهِ نُوْبٌ الدَّهْرِ
 وَاَنَّ الْغِنَى يُخْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْفَقْرِ

۱۱ نضوب فرد

رفتن آب و خشک

شدن و جذب شدن

۱۲ المراد من

نوب الدهر سوار شدتی

تالی نوبہ نوبہ سے پے

در پے ۱۲ محمد فیض الحسن

عفا اللہ عنہ ۱۳

من المسخ و هو العطاء

یعنی ان تقطونی ۱۲

۱۴ علیک اے

الزم علیک بانہوان

الصفا ۱۲

استنجدتہم من الاستنجاء

بعض طلب یاری و

نصرت کردن و مدد

خواستن ۱۲

جمع لیانہ و او طاریج

و طر بمعنی الحاجۃ ۱۲

⋮

⋮

⋮

سائلش کسے کہ در مقام صبر ثابت قدم بودہ تشبیہ خلق کریم او بمشک

اِذَا زَيْدًا شَرًّا اِذَا صَبْرًا كَانَا
 لِأَنَّ قَتِيَّتَ الْمِسْكِ يَزْدَادُ طِيبُهُ

هُوَ الْمِسْكَ مَا بَيْنَ الصَّلَابَةِ وَالْقَهْمِ
 عَلَى السَّحْقِ وَالْحَرِّ اصْطَبَارًا عَلَى الشَّرِّ
سودن ۱۲

تبیان بین انبساط و تحسین حسن اختلاط

أُرِيدُ بِذَلِكَ أَمْ أَنْ يَهْشُوا الطَّقِيَّتِي
 وَإِنَّ تَمَخُّوْتِي فِي الْمَجَالِسِ وَدَهُمْ

وَأَنَّ تَكْثُرَ وَايَعِدُ الدُّعَاءَ عَلَى قَبْرِي
 وَإِنْ كُنْتُ عَنْهُمْ غَائِبًا أَحْسَنُوا ذِكْرِي

ترغیب بتحصیل دستا حقیقہ آثار و بیا انکہ ہزار دست کم استیک دشمن بسا

عَلَيْكَ يَا خَوَانَ الصَّفَاءِ فَإِنَّهُمْ
 وَمَا بِكَثِيرِ أَلْفِ خَلٍّ وَصَاحِبِ

عِمَادٍ إِذَا اسْتَجَدَّتَهُمْ وَظُهُورِ
 وَإِنَّ عَدَاؤًا وَاحِدًا كَثِيرٌ
دور ۱۲

خطا بشخصے کہ از حیلہ خیر عاقل بودہ و در کسوش و باطل می نمودہ

مَا فِيكَ خَيْرٌ لَمْ يَرِ عَدْلُهُ
 فَإِنْ بَقِيَتْ فَلَا تُرْجَى لِمَكْرَمَةٍ
فائزہ ۱۲

قَضَيْتُ مِنْكَ لُبَانًا نَائِيًا وَأَوْطَارِي
 وَإِنْ هَلَكْتَ فَبَدُّ مَوْمًا إِلَى النَّارِ

خطابيك از اوج زبانملا انحضرت كشود وقد دباية انقطا و هجران غدا

إِلَى كَمْ يَكُونُ الْعَدْلُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ
لَمَّا لَا تَمْلِيَنَّ الْقَطِيعَةَ وَالْهَجْرَةَ
رَوَيْدِكَ إِنَّ الدَّهْرَ قَبِيحٌ كَفَايَتًا
لِتَقْرِيقِ ذَاتِ الْبَيْنِ فَاتَّظِرِي الدَّهْرَ

تقریر سیم رخ جان از عین طاعت زد مره قاف قناعت

أَفْلَحَ مَنْ كَانَ لَهُ قَوْصَرَةٌ
يَا كُلُّ مِنْهَا كُلَّ يَوْمٍ مَرَّةً

ارشاد نفس لوا مہربک جلال کہ موڈ بعلو زتبہ است رحال مال

كَلَّ كَدَّ الْعَبْدِ إِنْ أُجِبَّتْ أَنْ تَصْنَحَ حُرًّا
وَأَقْطِعِ الْآمَالَ مِنْ إِيَالِ بَنِي آدَمَ طَرًّا
لَا تَقُلْ ذَا فَكَسَبَ يُؤْرَثُ فَقَصْدُ النَّاسِ أَرْثُ
أَنْتِ مَا اسْتَعْنَيْتِ عَنْ غَيْرِكَ عَلَى النَّاسِ قَدْرًا

ترغیب نفس بپرہیز کاری کہ منتہی ست برضا کے باری

إِذَا أَنْتَ لَمْ تَنْزِعْ وَأَبْصَحَ حَاصِدًا
تَدَامَتِ عَلَى التَّقْرِيطِ فِي زَمَنِ الْبِنَادِ
وَمَا إِنْ لِيَوْمِ الْبُعْثِ زَادَ سِوَى النَّقَى
تَزَوَّدَتْهُ حَتَّى الْقِيَامَةِ وَالْحَشِرِ

اظہار ترحم بر طفلان پیدر عرہ کہ از سہام حواد ہجر و حندا و از شدہ

مَا إِنْ تَأَدَّ هَتْ فِي شَيْءٍ رُنَيْتَ بِهِ
كَمَا تَأَدَّ هَتْ لِلْأَطْفَالِ فِي الصِّغْرِ
قَدَامَاتِ وَالِدِهِمْ مَنْ كَانَ يَكْفُلُهُمْ
فِي النَّائِبَاتِ وَفِي الْأَسْفَارِ وَالْحَضَرِ

تخويف نفس از شيب و توجيه او بعالم غيب

الشَّيْبُ عُنْوَانُ الْمَيْتَةِ وَهُوَ تَارِيخُ الْكِبَرِ
وَبَيَاضُ شَعْرِكَ مَوْشَعْرِكَ ثُمَّ أَنْتَ عَلَى الْأَثَرِ

فَإِذَا رَأَيْتِ الشَّيْبَ عَمَّ الرَّاسَ فَالْحَذَرُ الْحَذَرُ

مرثیہ حضرت خاتم النبیین صلی اللہ علیہ وسلم

۱۰ تو صرہ بمعنی نظر

خرمایا بمعنی زنبیل دکلاہا

یصلح بہنا ۱۲ محمد فیصل الحسن

عفی عنہ ۱۳ بمعنی جیہا

جنانکہ شاعری گفتہ است

۱۴ ہجرت الخلق

طرائی مواکا بہ و اہمیت

العیال کہ اراکا بہ ۱۵

محمد فیصل الحسن عفی عنہ

۱۶ البذر بمعنی تخم

۱۷ رزیت بہ بیت

۱۸ بہ من الزرارہ و الہبیتہ

۱۹ بمعنی پیری

چنانکہ حاسہ گفتہ

فلما رأیتہ الشیب لاح

ماضیہ بمفرق راستی قلت

للشيب مرحباتہ

له ای مراند
 از جانب تو بود پس
 چون نوزنده ماندی
 و از عالم کثرت بوی
 عالم وحدت رحلت
 نمودی و مرا باین
 دارهوان در رخ فراق
 گذاشته مرا چو پاک
 از مات احدی تا
 اندیشه کنم محمد
 فیض الحسن ۵۲
 صبر و دای است
 غایت تلخ بضرورت
 شعرے ساکن شد
 ورنه گفت بود ۱۲
 به ۳۰ قلوب عبود
 شتر ماده جوان
 جمع آن قلائص ۱۲
 ۵۲ تار بالثقل
 و صام و حسام که
 در بیت ثانی و
 ثالث است یعنی
 شمشیر قاطع ۱۲

كُنْتُ السَّوَادَ لِنَاظِرِي
 مَنِ شَاءَ بَعْدَكَ قَلِمْتُ

فَبِكَ عَلَيْكَ النَّاطِرُ
 فَعَلَيْكَ كُنْتُ أَحَاوِرُ

بیا آنکه تعزیت افع مرارت فراقست نه نغم حرارت اشتیاق

يَعُزُّونَنِي قَوْمٌ بَرَاءَةٌ مِنَ الصَّبْرِ

وَفِي الصَّبْرِ أَشْيَاءٌ أَمْرٌ مِنَ الصَّبْرِ

يُعْزِي الْمُعْزِي ثُمَّ مَعْنَى لِشَانِهِ

وَيَقْبَعُ الْمُعْزِي فِي أَحْرَمٍ مِنَ الْجَبْرِ

حکایت هجرت مصطفی از مکه بمکه و خوابیدنا ناظم برجاً خواجوا بوقار و سلین

وَقَيْتُ بِنَفْسِي خَيْرَ مَنْ وَطِئَ الْخَطْمُ

وَمَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ وَحَجَّ

رَسُولُ إِلَهٍ الْخَلْقِ إِذْ مَكَرُوا بِهِ

فَتَجَاءَ دُو الطُّوْلِ الْكَرِيمِ مِنَ الْمَكْرِ

وَبِتُّ أُرَاعِيهِمْ مَتَى يَنْشُرُونَنِي

وَقَدْ وَطَنْتُ نَفْسِي عَلَى الْقَتْلِ وَالْأَسْرِ

وَبَاتَ رَسُولُ اللَّهِ فِي الْغَارِ آمِنًا

مَوْتِي وَفِي حِفْظِ الْإِلَهِ وَفِي سِتْرِ

أَقَامَ ثَلَاثًا ثُمَّ زَمَّتْ قَلَائِصُ

قَلَائِصُ يَفْرِينِ الْخَطْمِ أَيَّمَا يَفْرِي

أَرَدْتُ بِهِ نَصْرَ الْإِلَهِ تَبْتَلًا

وَأَضْمَرْتُهُ حَتَّى أَوْسَدَانِي قَبْرِي

خطابا سامة بن زيد عور و قتل او در احد بتوفیق خدای اکبر

لَسْتُ أَرَى مَا بَيْنَنَا حَالِكًا

إِلَّا الَّذِي فِي الْكَفِّ بِنَارٍ

وَصَارِمٌ أَبْيَضٌ مِثْلَ الْمَهَا

يَبْرِقُ فِي الرَّاحَةِ ضَرَّارٌ

مَعِي حُسَامٌ قَاطِعٌ بِاتْرُ

تَسْطَعُ مِنْ قِصْرَائِهِ النَّارُ

إِنَّا أَنْاسٌ دِينَنَا صَادِقٌ

إِنَّا عَلَى الْحَرْبِ لَصَبَّارٌ

جواب اسامة بن زيد و اظهار شجاعت از سر وی کیست

نَعْمَ الَّذِي حَكَمْتَهُ بَيْنَنَا
فِي يَبِينِي مَارِقٌ أَسْرُرُ
قَدْ خَضَبَ الْبَيْضَةَ رَأْسِي فَبَا

فَأَثَبْتُ لِحَاكَ اللَّهُ يَا جَارَ
مِنْ رَأْسِهِ تَقْتَبِسُ النَّارُ
أَطَعَمَ غَنَصًا فِيهِ مِقْدَارُ

له من المروق
مغنى الزوج ومارق
تیرگذرد ۱۲
العیر النار سعة
۱۳ حیرة بخت
تمتایغه چادر یعنی

خطاب بهرحب بن شاس و تهدیدا و بحرب شجاعت اساس

نَحْنُ بَنُو الْحَرْبِ بِنَا سَعِيرَهَا

حَرْبٌ عَوَانٍ حَرَّهَا نَذِيرَهَا

۱۴ حیدره و
هرغام و تبت و قور
همه یعنی شیر ۱۲
حام جمع اجنه و

نَحْتُ سَرَكَضَ الْخَيْلِ فِي زَفِيرَهَا

جواب بهرحب بن شاس دم زدن از شجاعت و پاس

إِنَّا أَنَا نَسُّ وَلَدَاتُنَا عَهْرَةٌ

لِبِأَسْنَا الْوَشْيِ وَرَبُّ حَبْرَةٌ

غایات جمع غایه که
در شعر آمده است
یعنی یشیه شری ۱۲
۱۵ کریمه لظفره
یعنی مدوکه اندیزه

أَبْنَاؤُ حَرْبٍ لَيْسَ قَيْنَا عَدَاؤُ

خطاب ظفر باب بهرحب خیبری و جواب جوا او از روی دلاوری

أَنَا الَّذِي سَمَّيْتَنِي أُمِّي حَيْدَارَةٌ
عَبْلُ الذَّرَا عَيْنِ شَدِيدِ الْقَضْرَةِ
أَكَيْلَكُمْ بِالسَّيْفِ كَيْلَ السَّنَادَةِ
وَأَتْرَكَ الْقَرْنَ بَقَاعِ حَزْرَةٍ
ضَرَبَ غُلَامٍ مَا جِدَّ حَزْوَرَةٌ
أَقْتُلُ مِنْهُمْ سَبْعَةً أَوْ عَشْرَةَ

ضَرَا غَامٌ أِحَامٌ وَلَيْتَ قَسْوَمَةٌ
كَلَيْتَ غَابَاتٍ كَرِيهٍ الْمَنْظَرَةِ
أَضْرَبَكُمْ ضَرْبًا بَيْنَ الْفَقْرَةِ
أَضْرِبُ بِالسَّيْفِ رِقَابَ الْكُفْرَةِ
مَنْ يَتْرُكُ الْحَقَّ يَقُومُ صَفْرَةٌ
فَكَلِمَةُ أَسْلُ فُسُوقِي قَبْرَةٌ

او کر بهیت یدنا
شود ۱۲ محمی فیض
الحسن کله من
الامار یعنی بد آن
و تفریق کردن ۱۲
۱۵ استخوانها
بشت دومه و پشت
کذا فی الجرح ۱۳
۱۴ قرن بنگر
یعنی همسایه
۱۵ جمع آن
۱۶ رتاب
کتاب جمع رقتیر
یعنی کردن ۱۱
کفر جمع کافر ۱۲
الیزرة اللام اذا
بشد و توی ۱۲

رجزیا سرخیبری و دعوائی شجاعت و سرورے

قَدْ عَلِمْتُ خَيْبُوا آتِي يَا سِرَا

شَاكِي السَّلَامِ بَطْلٌ مَعَا سِرَا

۱۷

إِذَا لِيُوثُ أَقْبَلَتْ تَبَادُرًا وَأَجَبْتُ عَنْ صَوْلِي الْحَاجِرُ

إِنَّ طَعَانِي فِيهِ مَوْتُ حَاضِرٌ

له الليوث جمع

ليث بمعنى شير

اجام بازگشتن از حرب

كما قال الحماسي

لا تركن احد الى الاجام

يوم الوعى متخوفا للجمام

فله مولة جمله

کردن

بالرج كنعده ونصره

طعنا نزيه

اي من واقع كندهام

لشكر لاسك در نيمت

وشكست

حرب بمعنى شمشير

چنانچه چاهي گفته

يضرب فيه تو بين و

تجسس و اقتران

فله بطل و

عشتم بینه مرد دلير

و جری ۱۲ عه

شاکی السلاح بینه

قوی السلاح ۱۲

ن

ن

جواب رجز ياسر رجزا و بتوفيق قاسم

تَبَّأ وَ تَعَسَّأكَ يَا ابْنَ الْكَافِرِ أَنَا عَلِيٌّ هَازِمُ الْعَسَاكِرِ

أَنَا الَّذِي أَضْرِبُكُمْ وَ نَاصِرِي إِلَهُ حَقٍّ وَ لَهُ مَهَا جِرِي

أَضْرِبُكُمْ بِالسَّيْفِ فِي الْمَصَاغِرِ أَجُودُ بِالطَّعْنِ وَ ضَرْبِ ظَاهِرِ

مَعَ ابْنِ عَيْبَى وَ السَّرَاجِ الزَّاهِرِ حَتَّى تُدَايِنُوا لِلْعَبِيِّ الْقَادِرِ

ضَرْبٌ غَلَامٍ صَارِمٍ مِمَّا هِرِ

جواب رجز ياسر تهديدا و بتيف قاهر

يَنْصُرُنِي رَبِّي خَيْرٌ نَاصِرٍ أَمَنْتُ بِاللَّهِ بِقَلْبٍ شَاكِرٍ

أَضْرِبُ بِالسَّيْفِ عَلَى الْمُعَافِرِ مَعَ النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى الْمُهَاجِرِ

رجز ابو البليت عن در غزاي خيبر

أَنَا أَبُو الْبَلَيْتِ وَ اسْمِي عُنْتَرٌ شَاكِي السِّلَاحِ وَ بِلَادِي خَيْبَرٌ

أَشْجَعُ مِفْضَالٍ هَزْبَرٌ أَرْوَمٌ جَهْمٌ عَبُوسٌ بَارِزٌ مَبْرَمٌ

عِنْدَ اللَّيُوثِ لِلْيُوثِ قَسُوسٌ

جواب رجز عنتر بالهام خدای اکبر

أَنَا عَلِيُّ الْبَطْلُ الْمُظْفَرُ عَشْمَتُ الْقَلْبِ بِذَاكَ أَذْكَرُ

وَفِيَّ يَمِينِي لِلِقَاءِ أَحْضَرُ يَلِدُ مِنْ حَاقِفِهِ بَرْقٌ يَزْهُرُ

لِلضَّرْبِ وَالطَّعْنِ الشَّدِيدِ مَحْضَرٌ

مَعَ النَّبِيِّ الطَّاهِرِ الْمُطَهَّرِ

اخْتَارَهُ اللَّهُ الْعَلِيُّ الْأَكْبَرُ

الْيَوْمَ يُرَضِّيهِ وَيَجْزِي عُنْتَهُ

حكايت عجمك بالوهيت مقوم مصر لوند با وجو تهاديد شد توبه انابه نيم نمودن

۱۲ طعن نيزه زون
۱۳ اخزا اورسوا كردن

بلاک کردن نه نفرين کردن
قال الله تعالى يوم لا يخزي الله

البنی والذین امنو معه ۱۲ محض
الحسن عفی عنه ۱۳ قنبر غلام

مرتضی و تازمان حجاج اورا
بکشت ۱۲ اف ۱۳ احتقار

گور کند ن و حفر گور گوناگون
نصیر و برقه کس از اتباع او

بودند و چون این جماعت
را نزدیک آتش آوردند گفتند

اعتقاد ما به الوهیت تو زیاد
شد چه بیغایم صلی الله علیه

والر و اصحابه وسلم فرمود لا یضآن
بالنار الارباب الناس عبد الله

ابن عباس رضی الله عنهما
گفتند لو کنت مکان علی

کنت اقتلهم و اما کنت
احد و ۱۲ صدر ۱۳ محمد فیض الحسن

عفی عنه ۱۴ المدرج مدره
والعرا لیسى القریه مدره ۱۲

۱۴ حج اسود است ۱۲ اف
۱۵ معد بفتح الیمیم الوالعرب

و هو فی معد بن عدان و مدح
بفی الیمیم و تقدیم الحار المملک

الوقیلة ۱۲ اف ۱۳ جمع کفل
میان سرین ۱۲ ۱۳ الوفاء لرب

۱۴ الکلم الجراحه ۱۲ الیه لبت
مینه ۱۲ ۱۳ نور مع غر و بود مع

القلده من الصدر ۱۲ ۱۳ نغیض
چشم بر هم نهادن و غش ملازم غرض اذ

و غاب ۱۲

مَا رَأَيْتُ الْأَمْرَ مَنَّكَرًا

أَوْ قَدَاتُ نَارِي وَ دَعَوْتُ قَنَبْرًا

ثُمَّ اسْتَفْرَتُ حُفْرًا وَ حُفْرًا

وَقَنَبْرٌ يُجِدُّ حَطًّا مَنَّكَرًا

مدح اهل بیت سید عالم صلی الله علیه و آله

قَدْ يَعْلَمُ النَّاسُ أَنَا خَيْرُهُمْ نَسَبًا

وَنَحْنُ أَفْخَرُهُمْ بَيْدًا إِذَا فُخِرُوا

رَهْطُ النَّبِيِّ وَ هُمْ قَاوِي كَرَامَتِهِ

وَنَاصِرُ الدِّينِ وَ الْمَنصُورُ مِنَ نَصْرِهِ

وَالْأَرْضُ تَوْلَمُ أَنَا خَيْرُ سَاكِنِهَا

كَمَا يَهْ تَشْهَدُ الْبَطْحَاءُ وَ الْمَدَارُ

وَالْبَيْتُ دُ وَالسِّرُّ لَوْ شَاءُوا يُحَدِّثُهُمْ

فَادَى بِذَلِكَ رُكْنُ الْبَيْتِ وَ الْحَجْرُ

باز نمودن شجاعت و قوت اشکارا کرن فتوت و قوت

إِذَا اجْتَمَعَتْ عَلَيَا مَعْبِدٌ وَ مَذْجِحٌ

بِمَعْرَا كَةِ يَوْمًا قَانِي أَمِيرَهَا

مُسَلَّمَةٌ الْكِفَالُ خَيْبِكِ فِي الْوَعَا

وَتَكَلُّومَةٌ لَبَّ نَهَا وَ نَحْوَرَهَا

حَرَامٌ عَلَى أَدْمَا حِنَاطَعُنْ مُدْبِرٌ

وَتَنَدَّقُ مِنْهَا فِي الْقَصْدِ وَ رِصْدَا رَهَا

بیان اغماض زقبائهم اعمال قران و اعراض ان فضائهم اقوال ایشان

أَغْبِضُ عَيْنِي عَنِ أُمُورٍ كَثِيرَةٍ

وَ إِنِّي عَلَى تَرْكِ الْعُمُورِ حَيْدِيرٌ

وَ قَامِنٌ عَلَى أَعْضَى وَ لَكِنَّ رَبَّنَا

تَعَاظَى وَ أَعْضَى الْمَرْءِ وَ هُوَ بَصِيرٌ

وَ أَسْكُتُ عَنِ أَشْيَاءَ لَوْ شِئْتُ قَلْتَهَا

وَلَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْمَقَالِ أَمِيرٌ

أَصْبِرْ نَفْسِي بِاجْتِهَادِي وَطَاقِي

وَأِنِّي بِأَخْلَاقِي الْجَبِيحِ خَيْرٌ

له اصل تمنى تمنى بود ١٢ له
وفي المثل من عز بز یعنی من غلب

افضل السلب ١٢ له والذمة

ما يذم الرجل صناعة من عهد ١٢

له الودق المطروف في الاساس

حرب ذات ودقين شبهت بجملة

ذات مطرين وقال الجوهري

ذات دقين الداهية اي ذات

دهبين كانها جارت من دهبين

١٢ محمد فيض الحسن عفي عنه -

له عفي ناينا شدن ١٢ -

له اصل امان ١٢ له

شيعه گروه هم دل ١٢

قال صاحب الاسامة القيت

عليه مجرى و مجرى اذا اطلعت على

معائب لثقتك ١٢ محمد فيض

الحسن عفي الله عنه ١٢

جدع بدال بهله ومعه برين

بني ١٢ له الضباب بالضم

و بضا و بهله جمع صيا به البقية

من المار و بالفتح و بضا معجمه

سحابة تغش الارض كالدهان ١٢

له اشابة مفيد کردن موه

١٢ له استراق درویدن ١٢

له الثاني العود قال الله

تعالى ان شانك موالابر

١٢ محمد فيض الحسن عفي عنه

١٢

١٢

١٢

بَلَّغْتُ قُرَيْشَ نَمَاتِي لِيَقْتُلَنِي

فَإِنْ بَقِيْتُ فَرَهْنٌ ذِمَّتِي لَكُمْ

وَإِنْ هَلَكْتُ فَإِنِّي سَوْفَ أُورِثُكُمْ

إِنَّا بَقِيْتُ فَإِنِّي لَسْتُ مُتَّخِذًا

قَدًّا يَا عَوْنِي وَلَمْ يُوَفِّ بِبَيْعِهِمْ

وَنَاصِبُونِي فِي حَرْبٍ مُضَرَّمَةٍ

فَلَا وَرَبِّكَ تَابِرُوا وَلَا ظَفَرُوا

بِذَاتٍ وَدَقِينٍ لَا يَغْفُو لَهَا أَثَرٌ

ذَلَّ الْحَيَوةَ فَقَدْ خَاتَرُوا وَقَدَّعَدُوا

أَهْلًا وَلَا شَيْعَةً فِي الدِّينِ إِذْ فَجَرُوا

وَمَا كَرُونِي فِي الْأَعْدَاءِ إِذْ مَكَّرُوا

وَمَا لَمْ يَلَاقِ أَبُو بَكْرٍ وَلَا عُمَرُ

اظهار كمال اندوه و ملال ز قتل طلحه و زبير سعادت مال

أَشْكُو إِلَيْكَ عَجْرَتِي وَجِرْمِي

إِنِّي قَتَلْتُ مُضَرِّي بِضَرِّي

شكوه از بوز خلافت او در ايام فتنه و بلا و وقوع اما او در روزگار محنت و غنا

صَبَرْتُ عَلَى مَرِّ الْأُمُورِ كِرَاهَةً

وَأَبَقِيْتُ فِي ذَاكَ الضُّبَابِ مِنَ الْأَمْرِ

خطاب عمرو بن عاص و حزب صفين و تعبير او بمسأله در باب دين

يَا عَجْبًا لَقَدْ رَأَيْتُ مُنْكَرًا

يَسْتَرِقُ السَّمْعَ وَيُعْشِي الْبَصَرَ

أَنْ يَغْدِلُوا وَجِيهَهُ وَالْأَبْتَرَا

وَمَعْشَرًا أَعْشَوْا عَلَيَّ بِصَرِّي

جَدَعْتُ أَنفِي وَقَتَلْتُ مَعْشَرِي

كَيْدٌ بَاعَلَى اللَّهِ يُشَيِّبُ الشَّعْرَا

مَا كَانَ يُرِضُنِي أَحْمَدَ لَوْ خَيْرًا

شَأْنِي النَّبِيِّ وَاللَّعِينِ الْأَخْرَدَا

كَلَاهِمًا بِجُنْدِيهِ قَدْ عَسَكَرَا
 بِمَلِكٍ مِصْرَانِ أَصَابَا ظَفَرَا
 يَا ذَا الَّذِي يُطَلِّبُ مِنِّي الْوَتْرَا
 حَقًّا وَتُصَلِّي بَعْدَ ذَاكَ الْجَهْرَا
 لَا تَحْسِبْنِي يَا ابْنَ عَامِرٍ عَسَرَا
 كَانَتْ قُرَيْشٌ يَوْمَ بَدْرٍ جَزْرَا
 أَضْرَمْتُ نَارِي وَدَعَوْتُ قُنْبَرَا
 لَنْ يَنْفَعَكَ الْحَاذِرُ مَا قَدْ حَدَرَا
 إِنَّ الْحِذَارَ لَا يَرُدُّ الْقَدَرَا
 دَعَوْتُ هَبْدَانَ وَادْعُوا حَمِيرَا
 أَوْ حَنْزَرَةَ اللَّيْثِ الْمُهَامِ الْأَزْهَرَا

قَدْ بَاعَ هَذَا دِينَهُ إِذْ فَجَّرَا
 مِنْ ذَا يَدُنَا بَيْعُهُ قَدْ خَسِرَا
 إِنْ كُنْتَ تَبْنِي أَنْ تَزُودَ الْقَبْرَا
 أَسْعَطُكَ الْيَوْمَ ذُعَا فَاصْبِرَا
 سَلِّ بِنِي بَدْرًا ثُمَّ سَلِّ بِنِي خَيْبَرَا
 إِنِّي إِذَا مَا الْحَرْبُ يَوْمًا حَضَرَا
 قَدِمَ لِي وَإِنِّي لَا تَوَخَّرُ حَدَرَا
 وَلَا أَخَا الْجَيْلَةِ عَمَّا قَدَرَا
 لَمَّا رَأَيْتُ الْمَوْتَ مَوْتًا أَحْمَرَا
 لَوْ أَنَّ عِنْدِي يَوْمَ حَرْبِي جَعْفَرَا
 رَأَتْ قُرَيْشٌ نَجْمَ لَيْلٍ ظَهَرَا

۱۰ جند لشکر جمع
 آن جنود ۱۲
 ۱۱ عسکره لشکر ساختن
 ۱۲ مصر ملکیت
 که طولش از عریض
 است تا اسوان و
 عرضش از برقه تا ابله
 ۱۳ محمد فیض الحسن عفا
 الله عنه ۱۴ در ترفیح
 و او کینه ۱۲
 السعوط در اریصب
 فی الاف و قد اسطت
 الرجل ۱۲
 زعاف
 بضم الذال زهر کننده
 ۱۲ موت ۱۲
 کلفت تلخ ۱۲
 کنایه از مرگ سخت
 است ۱۲
 لطف در بیغ خوردن
 ۱۲ شمر یکسره شین
 و تشدید الرای
 شدید ۱۲
 شررا پنجه از آتش
 ۱۲

اظهار لال از کشتن احمر غلام عثمان بقصاص غلام خود که مسمی بوبلیسا

لَهْفَ نَفْسِي وَقَلِيلُ مَا أُسْرَا
 لَمَّا رَدِنِي الدَّهْرُ يَوْمًا حَرْبَهُمْ

بِهَا أَصَابَ النَّاسَ مِنْ خَيْرٍ وَشَرَا
 وَهُمْ السَّاعُونَ فِي الشَّرِّ الشِّمْرَا

و تشدید الرای
 شدید ۱۲
 شررا پنجه از آتش
 ۱۲

خطاب سعادمآ باصحاب صاحب تمکین در حرب صفین برای تقویت دین

دَبُّوَادِيْبِ التَّمْلِ قَدَانِ الظَّفَرَا

لَا تُتَكَبَّرُوا فَأَلْرَبُّ تَرْمِي بِالشَّرِّ

إِنَّا جَبِيْعًا أَهْلُ صَبْرٍ لَا خَوْرٍ

جستن معاویه برای مبارزه در حرب صفین دشمن فضايل خود جستن

<p>أَنَا عَلِيٌّ فَاسْئَلُونِي تَخْبِرُوا سَيْفِي حَسَامٌ وَسِنَانِي يَزْهَرُ وَحَمْرَةُ الْخَيْرِ وَتُرْبِي جَعْفَرُ وَقَاطِمٌ عَرَسِي وَفِيهَا مَفْخَرُ</p>	<p>ثُمَّ يَرْمِي رُوِيَ فِي الْوَعَاءِ وَأَدْبِرُوا مِثَالِ النَّبِيِّ الطَّاهِرِ الْمَطَهَّرِ لَهُ جَنَاحٌ فِي الْجَنَانِ أَحْضَرُ هَذَا الْهَذَا وَأَيْنَ هُنْدٍ مَحْجَرُ</p>
--	--

له من الابرار وهو
 الانهار ١٣ ف
 الوعى بمعنى الحرب ١٢
 ف ١٣ بزنده ١٢
 ١٤ بهال ١٢ ف

مُدْبِدَابٌ مُطَرَّدٌ مُؤَخَّرُ

١٥ تراب بمن جمع
 أن اتراب كما قال الله
 تعالى وكواعب اتربا
 ١٦ محمد فيض الحسن عفيف

شكوا زحيلة عمر بن عاص با ابو موسى اشعر عديا ب تحكيم لعب انكشترى

١٧ شيتت متفرق
 ويراكنده جمع أن شتت
 كمرض جمع أن مرضى
 ١٨ محمد فيض الحسن
 عفيف عنده مبارز

<p>لَقَدْ عَجَزْتُ عَجْرَمَنْ لَا يَقْتَدِرُ أَرْفَعُ مِنْ ذَيْلِي مَنْ كَانَ يَجْرُ</p>	<p>سَوْفَ أَكَيْسُ بَعْدَهَا وَأَسْمَرُ قَدْ يَجْمَعُ الْأَمْرَ الشَّيْئَتِ لِلنَّشْرِ</p>
---	---

مخارب ١٢ ف
 من الجبين وأن نا
 مردى است ١٣
 بطل بمعنى مرد لير
 جمع بطال ف

اقامت بينه وبرهان برفناى افراد ايشان

<p>حَيَاتُكَ أَتَقَاسُ تَعَدُّ فُكْلَمَا وَيُحْيِيكَ مَا يَقْتِيكَ فِي كُلِّ نَالَةٍ فَتُصْبِحُ فِي لَيْسٍ وَتُمْسِي بِغَيْرِهَا</p>	<p>مَضَى لَفْسٌ مِنْهَا أَنْتَقَصَتْ بِهِ الْجَزْءُ وَيُحْنُوكَ حَادِقًا يُرِيدُ بِكَ الْهَزْءُ وَمَالِكَ مِنْ عَقْلِ تَحْسِبُ بِهِ رِزْءُ</p>
--	--

جمع نفس ١٢ ف

مبارزت جستن عمر بن عبد الله بن زحر خندق ود ليري نمودن ز جاهل الحق

<p>وَلَقَدْ عَجَبْتُ مِنَ النَّبَاءِ بِمَعْرَمٍ هَلْ مِنْ مَبَارِزِ وَكَذَلِكَ إِنِّي لَمْ أَزَلْ مَسْتَرِعًا حَوْلَ الْهَزَاهِزِ</p>	<p>وَقَفْتُ إِذْ جَبَزَ الشُّجَاعُ بِمَوَاقِفِ الْبَطْنِ الْمَتَاخِرِ إِنَّ الشُّجَاعَةَ وَالشَّمَاحَةَ فِي الْفَتَى خَيْرٌ الْعَزَائِرِ</p>
--	---

١٤
 ١٥
 ١٦
 ١٧
 ١٨

جواب عمر بن عبد الله بحسن عبارات وا بين اشارات

<p>يَا عَمْرُودِي حَاتٍ قَدَاتَاكَ حَيْبُ صَوْنِكَ غَيْرُ وَلَقَدْ دَعَوْتُ إِلَى الْبَرَازِ فَتَى يُجِيبُ إِلَى الْمَبَارِزِ</p>	<p>ذُوئِيهِ وَبَصِيرَةٍ وَالْحَقُّ مِنْجِي كُلِّ قَائِنِ يُعَلِّدُكَ أَيْضًا مَنَابِئًا كَالْمَلِمِ حَتْفًا لِلنَّجَازِ</p>
--	--

كلمة ديل ١٢ ف
 موت ١٢

إِنِّي أَوْقِلُ أَنْ تَقُومَ عَلَيْكَ نَائِحَةُ الْجَنَائِزِ

مِنْ ضَرْبَةٍ نَجْلَاءَ يَبْقَى ذِكْرُهَا عِنْدَ الْمُرَاهِرِ

نصحت امام هام وسيدنا ام امير المؤمنين حسن عليه السلام

الْعِلْمُ زَيْنٌ فَكُنْ لِلْعِلْمِ مُكْتَسِبًا
وَارْكُنْ إِلَيْهِ وَثِقًا بِاللَّهِ وَأَعِزِّ بِهِ
لَا تَسَامَنَّ فَإِمَّا كُنْتَ مِنْهُمْ كَمَا
وَكُنْ فَتَى نَاسِكًا مَحْضَ التَّقْوَى وَرِعًا
فَمَنْ تَخَلَّقَ بِالْأَدَابِ ظَلَّ بِهَا
وَأَعْلَمُ هُدَيْتَ بِأَنَّ الْعِلْمَ خَيْرٌ صَفَا

وَكُنْ لَهُ طَالِبًا مَا عَشْتَ مُقْتَسِبًا
وَكُنْ حَلِيمًا رَمِيزَ الْعَقْلِ مُحْتَرَسًا
فِي الْعِلْمِ يَوْمًا وَإِمَّا كُنْتَ مَنَعِيَسًا
لِلدِّينِ مَغْتَنِمًا لِلْعِلْمِ مَقْتَرَسًا
رَبِيبَ قَوْمٍ إِذَا مَا فَارَقَ الرُّؤْسَا
أَضْحَى لِطَالِبِهِ مِنْ فَضْلِهِ سَلَسًا

فهي از اعتراض بر قضای خالق و امر بمسأله با جميع خلایق

لَا تَتَّهَمُ رَبَّكَ فِيمَا قَضَى
يَكْفُلُ أَمْرَ فَرْجٍ عَاجِلًا

وَهَوِّنِ الْأَمْرَ وَطِيبِ نَفْسًا
يَأْتِي عَلَى الْمُصْبِحِ وَالْمُهْسِي

شكایت از قحط رجال و تنبیه نفس بر فنا و زوال

الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا لَا شَرِيكَ لَهُ
لَمْ يَبْقَ لِي مَوْئِسٌ فَيَوْمَ نَسِنِي
فَاعْتَرِلِ النَّاسَ مَا امْتَطَعْتَ وَلَا
فَالْعَبْدُ يَرْجُو مَا لَيْسَ يَدْرِكُهُ

فِيهِ دَابِيٌّ فِي صُبْحِهِ وَفِي غَلَسِهِ
إِلَّا أَنْ يَسَّ أَخَافُ مِنْ أَنْفُسِي
تُرَكَّنُ إِلَى مَنْ تَخَافُ مِنْ أَنْفُسِي
وَالْمَوْتُ أَدْنَى إِلَيْهِ مِنْ أَنْفُسِي

تقریب نفس بموت که لازم حیو است و ترغیب بطهارت که موجب است

لَا قَامِنَ الْمَوْتِ فِي طَرْفٍ وَلَا نَفْسٍ

وَلَوْ تَمَنَعْتَ بِالْحُجَابِ وَالْحَرَسِ

ع جناز جمع جنازة دهي
بالكسر السرير وبالفتح البيت او
بالعكس ١٣ الركون ميل
کردن ١٢ ف ٣ ع وثق بمعنی اعتد
كما قال الحريري ع ولاشق بو
مبيض من برقه فهو خلب ١٢ محمد

سلسین

فیض الحسن عفا الله عنه ملكه ای
صاحب الحكم فی جمع الامور والثانی
فی افعال فیض ع رصین العقل
محکمات ع ناسکا ما بد اشتقا
من شک بمعنی پرستیدن و عبادت
کردن ١٢ ان حکم فرن یعنی کشاورگی
ع عاقل سر دست ١٢ ان
ع عزال گوشه نشین شدن
١٢ ان شک و نس یعنی چکر
ع جمع عارس یعنی بهره دار
و محافظ دگمبان ١٢ محمد فیض
الحسن عفی عنه عه التام
من السام بمعنی عاجز شدن
و ملول شدن خاصر کما قال الله
تعالی ولا تسؤوا ان تکتبوا
سفیرا او نبیرا ای اجله
وقال لا یسمی الامان
من دعوا الخیر ع عجز
نعم فیض الحسن ع

۱۰ شاعرے گویدہ
 از تیر اجل جو جان نخواستی بردن
 باید که همیشه دل نبی بر مردن
 تا چند برائے مال و اسباب دنیا
 ہر دم دل خلاق عالمی آزدن
 ۱۲ محمد فیض الحسن عفی عنہ
 نفوذ گزشتن تیر از نشانہ ۱۲
 ۱۳ اوراع زره پوشیدن
 ۱۴ اتراس سپر پیش داشتن
 ۱۵ تدنیس چرکین ساختن
 ۱۶ دوارس جمع دارس
 از درس بمعنی کہنہ شدن
 جامہ دنیا پذیر شدن نشانہ ۱۶
 ۱۷ انشاء بازگشتن ۱۷
 مداعس جمع مدعس بالکسر بمعنی
 نیزہ آگندہ ۱۷
 ۱۸ نگونسا کردن ۱۸
 شوسس نگر بستن بگوشہ چشم
 انز تکبر انشوس لغت من شوس
 جمع ۱۲
 ۱۹ متاسد جرات
 کنندہ دقوی ۱۲
 ۲۰ تقریبی در آخر شب فرود
 آمدن مسافران ۱۲
 ۲۱ تفریص محرب و محکم گردانیدن
 ۲۲ حرب و سفر مردار ۲۲
 ۲۳ حرب کردن مبارز پیادہ ۲۳

وَأَعْلَمُ بِأَنْ سَهَامَ الْمَوْتِ نَافِدَةٌ
 مَا بَالُ دِينِكَ تَرْضَى أَنْ تَدَانِسَهُ
 تَرْجُوا لِنَجَاةٍ وَلَمْ تَسْأَلْ مَسْأَلَةَ
 فِي كُلِّ مَدَارِعٍ مِنْهَا وَمُتْرٍ
 وَثَوْبُ نَفْسِكَ مَغْسُولٌ مِنَ الدَّنَسِ
 إِنَّ السَّفِينَةَ لَا تَجْرِي عَلَى الْبَيْسِ

عرض و سلام براہل قبو پریشان و تذکار آثار و اطوار ایشان

سَلَامٌ عَلَى أَهْلِ الْقُبُورِ الدَّوَارِسِ
 وَلَمْ يَشْرَبُوا مِنْ بَارِدِ الْمَاءِ شَرِبَةٍ
 كَانَهُمْ لَمْ يَجْلِسُوا فِي الْمَجَالِسِ
 وَلَمْ يَأْكُلُوا مِنْ كُلِّ رَطْبٍ وَيَابِسِ

مفاخرت شجاعت خویش در بیدار و مباحات بملازمت رسول عالیقدر

أَتَحْسَبُ أَوْلَادُ الْجَهَالَةِ إِنَّنَا
 فَسَائِلُ بَنِي بَدْرٍ إِذَا مَا لَقِينَهُمْ
 وَإِنَّا أَنَا لَأَنْتُمْ لَأَنْتُمْ الْحَرْبِ سَبْتَةٌ
 وَهَذَا رَسُولُ اللَّهِ كَالْبَدْرِ بَيْنَنَا
 فَمَا قِيلَ فِينَا بَعْدَهَا مِنْ مَقَالَةٍ
 عَلَى الْخَيْلِ لَسْنَا مِثْلَهُمْ فِي الْقَوَارِسِ
 بِقَتْلِي ذَوِي الْأَقْرَانِ يَوْمَ التَّمَارِسِ
 وَلَا تَنْتَنِي عِنْدَ الرِّجَاحِ الْمَدَاعِيسِ
 بِهِ كَشَفَ اللَّهُ الْعِدَى بِاللَّنَائِسِ
 فَمَا غَادَرَتْ مَنَاجِدِي إِلَّا الْبَاسِ

مفاخرت با ننگہ پیمان او شمشیر و خنجر سرست و شراب خور و ساغر اکاسہ سرست

السِّيفُ وَالْخَنْجُورُ يَجَانُنَا
 شَرَابُنَا مِنْ دَمِ أَعْدَائِنَا
 أَيْ عَلَى التَّرْجِسِ وَالْأَسِ
 وَكَأَسْنَا حُجْبَةَ الرَّأْسِ

خطاب بتجماعت ماب بسالت دثار بطحہ بن ابی طلحہ راحد حشت آثار

إِنِّي أَنَا اللَّيْفُ الْهَرَبِيُّ الْأَشْوَسُ
 إِذَا الْحُرُوبُ أَقْبَلَتْ تُفْزَسُ
 وَالْأَسَدُ الْمُسْتَأْسِدُ الْمَعْرُوسُ
 وَاحْتَدَفَتْ عِنْدَ الثَّرَائِلِ الْأَنْفُسُ

فَاهَابَ مِنْ وَقِعِ الرَّفَاحِ الْأَشْرَسِ

له اشرس بد خود درشت ودليل

تخويف اسامه بن زيد عورم تهديداودرا حدبتيغ ظفر بيكر

۱۷ وقيل في الفارسية

ترسم كه شود قبر الهي ظاهره در نيزه

من قتل تو گردد و صادره چون آتش قبر

من فروزان گردد از شعله آن جهان

بسوزد آخره ۱۲ محمد فيض الحسن عفي عن

۱۳ فلك ناگاه كشتن ۱۲

ظلايس بالضم شجاع ودليل ۱۷

كبوته بر روي افتادن ۱۲

جذوة حذر ك آتش قال المجاهدي قوله

تعالى او جذوة من اى قطعه من الحجر

وهي لغة جميع العرب وقال ابو عبدة

الجذوة مثل الجذمة وهي القطعة الفيلقة

من الخشب كان في طرفها نار او لم يكن

۱۷ جمع معطن ميني ۱۲

كه حضرت علي رضه ساخت بودند ۱۲

اتم الناس اى اكل الناس ۱۲

اعرفهم اى اعلمهم ۱۲

شكستن قبر كردن و خوار گردانيدن از

فتح ۱۲ مداناة بجزى نزدك

شدن ۱۲ قصاد در كردن ۱۲

۱۳ استغلا در گران شمردن ۱۲

استرخاص ارزان شمردن ۱۲

دلاس زره نزم روشن واحد و

جمع يكسان است ۱۲

جمع قلاص خست ماده جوان و هي بنه

الباية من النساء ۱۲

جاني گزيه ۱۲ وقيل في الفارسية

س كاي كه ز نقص خویش واقف

باشي در ندرت با كمال عارف

باشي در اول حقينته مرغان در مرغ و تاخير

ارزانه عارف باشي ۱۲ محمد فيض الحسن

سَوْفَ يَرَى الْجَمْعَ ضِرَابَ الْفَاتِكِ بِي

وَطَعْنَةً قَدْ شَدَّهَا لِكَبُوتِ الْفَوَازِ

حَتَّى تَرَى فُرْسَانَهَا تَحْرُجُ لِلْمَعَاطِ

الْيَوْمِ اضْرِمُ نَارَهَا بِجَذْوَةٍ لِقَائِ

تر غيب بچستن كبر عافيت كه مؤدى ست بسلامت عافيت

لَا تَرَانِي كَيْسًا مَكِيَسًا

بَنَيْتُ بَعْدَنَا رَفِيعٌ مَخِيَسًا

حِصْنَا حَصِينًا وَأَمِينًا كَيْسًا

حِصْنَا حَصِينًا وَأَمِينًا كَيْسًا

حكايه زندان كه در بصره ساخته و بنايى ن باحكام افراخته

أَتَمُّ النَّاسِ أَعْرَفُهُمْ بِنَقِصِهِ

وَأَقْدَهُمْ لِشَهْوَتِهِ وَحِرْصُهُ

فَذَا إِنِ عَلَى السَّلَامَةِ مِنْ يَدَائِي

وَمَنْ لَمْ تَرْضَ صُحْبَتَهُ فَأَقْصِدْهُ

وَلَا تَسْتَغْلِ عَافِيَةً لِشَيْءٍ

وَلَا تَسْتَغْلِ عَافِيَةً لِشَيْءٍ

وَحَلَّ الْفَحْصَ مَا اسْتَعْنَيْتَ عَنْهُ

فَلَمْ مَسْتَجَلِبْ عَطِيًّا بِفَحْصِهِ

بيان بعمر بن عاص در صفين و تخويف او از شيران معركة دين

لَا صَبْحَنَّ الْعَاصِيَّ بِنِ الْعَاصِي

سَبْعِينَ الْفَاعَا قِدَى النَّوَاصِي

مُسْتَقْبِئِينَ حِائِقَ الدِّالِاصِ

قَدْ جَدَّبُوا الْخَيْلَ مَعَ الْقِلَاصِ

أَسَادُ غَيْلٍ حِينَ لَا مَنَاصِ

أَسَادُ غَيْلٍ حِينَ لَا مَنَاصِ

جواب عمر بن عاص و انحراف او از جاده اخلاص

مَا أَنَا بِالْعَاصِيِّ وَ شَيْخِي الْعَاصِي

مِنْ مَعْشَرِي غَالِبِ مُصَاصِ

تحييه عمر بن عاص معاوية اجرب علي وانكختن غبارقنته بقضاز

تَوَلَّكَ فِيمَا قَالَهُ قَدْ دَحَضًا اِنَّتِ عَلِيًّا فَسَتَلَقِي نَهَضًا

يُورِثُ مَنْ يَسْئَلُ عَنْهُ رَمَضًا

يا معاوية ١٢

خطاب معاوية بعمر بن عاص واجتناب از حرب ميل با خلاص

عَلَيْكَ يَا عَمْرُو تَجِنُّ الْهَرَضًا وَالشَّعْرُ قَدْ يَقْرِضُهُ مَنْ قَرَضًا

لَا تَجْعَلِنِي لِعَلِيٍّ غَرَضًا

ثانية ١٢

بيان توجه خویش با وساطه واجتناب تفريط و افراط

تَجِنُّ نَأْمَ التَّمَطِّ الْأَوْسَطَا لَسْنَا كَمَنْ قَصَّرَ أَوْ أَخْرَطَا

حاشا ١٢ میان ١٢

تنبیه بر رضا و ایمان بقضا و نھی از اقامت در مقام تعب و عناء

صَبِرْ عَلَى الدَّهْرِ لَا تَتَضَبَّ عَلَى أَحَدٍ فَلَا تَرَى غَيْرَ مَا فِي اللُّوحِ مَحْفُوظٌ

لَا تُقِيمَنَّ بَدَا رِلا انْتِفَاعَ بِهَا قَالَا اَرْضٌ وَّاسِعَةٌ وَالرِّزْقُ مَسْطُورٌ

بر برتری که نیست هیچ بود داشتن آن سر ١٢ زیر که زمین فراغت و رزق گسترده است

ترجیم خواب مردم پریشان بر بیداری و آگاهی ایشان

تَوَمَّ امْرءٌ خَيْرَ لَهٗ مِنْ يَقْطَعِي لَمْ يَرْضَ فِيهَا الْكَاتِبِينَ الْحَفْظَةَ

بومون ١٢

بیداری ١٢

وَفِي صُرُوفِ الدَّهْرِ لِلْمَرْءِ عِظَةٌ

مفعول لم يرض ١٢

بند ١٢

منع از احسان بار اذل ترغیب بر رعایت افاضل

لَا تَضِعِ الْمَعْرُوفَ فِي سَاقِطٍ فَذَاكَ صَنَعٌ سَاقِطٌ ضَارِعٌ

احسان ١٢ ای شریف ١٢ و کینه ١٢

وَضَعَتْ فِي حَرْ كَرِيمٍ يَكُنْ عَرَفَكَ مِسْكَ عَرَفَهُ ذَا يَعْرِفُكَ

ارشاد بجامد اعراض از اهل شقاوت و هدایت با اعتدال در محبت عدالت

له و حض و حوض باطل شد حجت ١٢
٢ النهض النهوض برخواستن و بختی
بعضی المناقضه ای المقادیر ١٢
٣ رخص بالتحريك اشتداد گرمی
و سوزش و سوختن قد بها و سوختن در
و دردناک شدن ١٢ اجنان
پوشانیدن ١٢ ه قرض شعر
گفتن ١٢ ام اینک کردن
از اول و النمط الجماعة من الناس
امر هم واحد في الحديث غیره ال
النمط الاوسط يلحق بهم التال في رجع
البيهم العالي والافراط از حد در گذشتن
یعنی ما اینک میکنم گروه میانه را میستم
چون کسی که تقصیر کرد یا از حد در گذشت
١٢ قوله لا تضع بفتح تا از وضع
بالضم از اضاعة یعنی
ضائع کردن و اول
طاء
الرب بصنعة الساقط
التييم في حبه ونسبه وضع کار و سقوط
افتادن و عرف بالضم نیکی با فتح
بوی خوش و ضاع المسك حرکت
فانتشرت رائحة یعنی مننه نیکی را
در نسیم چه آن کاریست افتاده
ضائع دنیه آزاد را آزاد کریم که
باشد نیک کی تو مشک کی بوی او را کند
باشد

حرف

طاء

حرف

عين

دجاد القائل بالفارسية
ه با مردم بد کسی چا باشد
نیک - ضائع چه کند روغن خود را در
ریک هرگز بد نیک خوش نخواند بهم
با آنکه نهند - برود در دیک ١٢

۱۔ قولہ تغار یا کسر الراء
 ای دسٹا بین الجید والروئی
 ۲۔ مفسدہ خلاف مصلحت
 ای ماید عوصاحب الی العساد
 ۳۔ منیع نیکی و احسان
 ۴۔ التپاح آلودہ شدن
 بطح آلودہ کردن ۱۲ ۱۳ ۱۴
 ۵۔ فی الناس الغیبة و العتنة ۱۲
 ۶۔ اول رجوع کردن ۱۲
 ۷۔ قولہ علی الشریفہ الخ
 ای علی الاخلاق الشریفہ
 و الخنیة ۱۲ ۱۳ ۱۴
 ۸۔ قولہ مات
 الوفاء الخ یعنی وفا تو گویا زنده
 سے مرگئی نہ بخشش باقی رہی
 نہ طمع لوگوں میں محض ناامید
 اور بے صبری رہ گئی ہے
 ای مخاطب تو تو بس خدا پر
 بھروسہ کر کے صبر اختیار
 کر لے اور اسی میں خوش
 رہ کیونکہ جن لوگوں سے امید
 کی جاتی ہے اور جن کا پھل
 کیا جاتا ہے ان سے اللہ
 تعالیٰ زیادہ کریم ہے کسی
 نے خوب کہا ہے رباعی
 از خلق جهان وفا جوئید کہ
 نیست و ز اہل زمان صفا
 جوئید کہ نیست و سرچشمہ
 فیض ہا خدا باشد و بس ناز غیر
 خدا عطا جوئید کہ نیست
 محمد نظام الدین کیرانوی
 ۹۔ بالکسر بخشش و عطا
 ۱۰۔ جزع بے صبری
 نمودن و بے صبری ۱۲ ۱۳

فَكُنْ مَعِدَانًا لِلْجَلْمِ وَأَصْفَحْ عَنِ الْأَذَى
^{کان ۱۲} ^{درگذری ۱۳}
 وَأَحْبِبْ إِذَا أَحْبَبْتَ حَبَابًا مَقَارِبًا
^{من الا بغاض دشمن داشتن ۱۲} ^{میانہ ۱۳}
 وَأَبْغِضْ إِذَا أَبْغَضْتَ بَعْضًا مَقَارِبًا

فَإِنَّكَ رَأِ عِ مَا عَمِلْتَ وَبَسَامِعِ
^{اسم فاعل ۱۲}
 فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَتَى أَنْتَ نَارِعُ
 فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَتَى أَنْتَ رَاجِعُ

تبيين مراسم اخوت و تعيين لوازم فتوت

إِنَّ أَخَاكَ الصَّدِّقَ مَنْ تَسَعَّى مَعَكَ
^{صدق بجنے صادق ۱۲}
 وَمَنْ إِذَا عَايَنَ أَمْرًا فَظَعَلَتْ
^{موصوف ۱۲} ^{صفت ۱۲}

وَمَنْ يَضُرُّ نَفْسَهُ لِيَنْفَعَكَ
^{بلا کندہ کند ۱۲} ^{جمعیت ۱۲}
 شَتَّتَ فِيهِ شَبْلَهُ لِيَجْبَعَكَ

هدایت بلوازم و مراسم احسان کہ شرف اخلاقت در انسان

الْفَضْلُ مِنْ كَرِيمِ الطَّبِيعَةِ
^{ابر و احسان ۱۲}
 وَالْخَيْرُ أَمْنٌ جَانِبًا
 وَالشَّرُّ أَسْرَعُ جَرِيئًا
 تَرَكَ التَّعَاهُدَ لِلصَّدِّقِ يَكُونُ دَاعِيَةً الْقَطِيعَةَ
 لَا تَلْتَطِعْ بِوَقَيْعَتِي
 إِنَّ التَّخَلُّقَ لَيْسَ يَبْكُثُ أَنْ يَوُولَ إِلَى الطَّبِيعَةِ
^{ای خلق ۱۲} ^{الملكث ادرنگ کردن ۱۲}
 جَبِيلُ الْأَنَامِ مِنَ الْعِبَا

وَالْمَنْ مَفْسَدَةٌ الصَّنِيعَةِ
^{منہت نهادن ۱۲}
 مِنْ قُلَّةِ الْجَبَلِ الْمَنِيَعَةِ
 مِنْ جَرِيَةِ الْمَاءِ الشَّرِيعَةِ
 فِي النَّاسِ تَلَطُّكَ الْوَقَيْعَةِ
 دَعَى الشَّرِيفَةِ وَالْوَضِيعَةِ

تشجيع براهل ما از خود بترک فاوارشا بصبر کہ منته قست و موجب صفا

مَاتَ الْوَفَاءُ قَلِيلًا رَفْدًا وَلَا طَعْمًا
^{افقاد کردن ۱۲}
 فَاصْبِرْ عَلَى نِقَةِ بِلَلِهِ وَأَرْضِ بِيهِ

فِي النَّاسِ لَمْ يَسِقْ إِلَّا الْيَأْسُ وَالْجَزْءُ
^{الفاء اتعليل ۱۲}
 فَاللَّهُ أَكْرَمُ مَنْ يَرْحَى وَيَتَّبَعُ

تنبیه بر آنکہ دفع دشمن در وظرفه لا بخت سعید اعتبار ارجاز صواب بقصد

فَإِنَّ مَدَارَ أَيْهِ الْعِدَى لَيْسَ يَنْفَعُ <small>انفا، تطليت ١٢</small>	دَاوِدُ عَدُوًّا دَاوِدَ لَا مَدَارَ لَهُ <small>١١ ربه ١٢ عام سال ١٢</small>
إِذَا أَمَلْتِ يَوْمًا مِنَ الدَّهْرِ تَلَسَّعُ	نَايِكَ لَوْ دَارَيْتِ عَامِينَ عَقْرِيًّا

نهي از جرعه در نواب و امر بصبر در مصائب و نواب

وَاصْبِرْ فِي الصَّبْرِ عِنْدَ الضِّيْقِ فَتَسْعُ	لَا يَجْرَعَنَّ إِذَا نَابَتْكَ نَائِبَةٌ <small>عادتہ ١٢</small>
لَمْ يَبْدَأْ مِنْهُ عَلَى عِلَّتِهِ الْهَلْغُ	نَّ الْكُرَيْمِ إِذَا نَابَتْهُ نَائِبَةٌ

نهي از حرص و هوا و ترغيب بقناعت و رضا

وَفِي الْعَيْشِ فَلَا تَطْمَعُ	دَعِ الْجُرْحَ عَلَى الدُّنْيَا
فَلَا تَدْرِي لِمَنْ تَجْمَعُ <small>موسولہ ١٢</small>	وَلَا تَجْمَعُ مِنَ الْمَالِ
كَأَمْ فِي غَيْرِهَا تَصْرَعُ <small>انگندہ خواہی کنی</small>	وَلَا تَدْرِي أَيْ أَرْضِ
وَكَيْدُ الْمَرْءِ لَا يَنْفَعُ	فَإِنَّ الرِّزْقَ مَقْسُومٌ
غَنَى كُلُّ مَنْ يَقْنَعُ	فَقِيرٌ كُلُّ مَنْ يَطْمَعُ

بیا آنها را جمعیت پریشانی و شکایت از روزگار بے سامانی

وَالْوَصْلُ فِي الدُّنْيَا انْقِطَاعُ	قَصْرًا الْجَدِيدِ إِلَى بَلِي <small>غایت و انتہا ١٢</small>
لِثَنَّتْ مِنْهُ اجْتِمَاعُ <small>برائندگی ١٢</small>	أَيُّ اجْتِمَاعٍ لَمْ يَصِرْ
لَمْ يَفْرِقْهُ انْقِطَاعُ	أَمْ أَلَمْ تَعْبِ لِتَبِي
ثُمَّ ثَمَلَهُ انْتِفَاعُ	أَمْ أَلَمْ تَنْتَفِعِ بِشَيْءٍ <small>سخنی ١٢</small>
مَا زَالَ مُخْتَلِفًا طِبَاعُ <small>با کلمہ طبیعت ١٢</small>	يَأْبُو مِنْ لَدُنْهِ الدُّنْيَا
يَكْفِيكَ مِنْ قَبْلِ سَمَاعُ	قَدْ قِيلَ فِي أَمْثَالِهِمْ

١٤ قولہ اذا رکنت
 ١٤ العقب انت الفعل
 لکون العقب مؤنثا سماویا
 ١٢ محمد نظام الدین کیرانوی
 ٢٤ سع کزیدن مار کثرتا
 ١٢ ٣٤ نابتک اے
 اصابتک ١٢ ٣٤ علی
 علانہ ای علی کل حال ١٢
 ٥٤ البلع افحش الجرح ١٢
 ٤٤ کدنج و سمنی
 کشیدن ١٢ ٤٤ قولہ
 یقنع من القناعت بالفتح
 و ہوا الرضا بالقسم ١٢
 ٤٤ مراد از اجتماع
 اول مجتمع ١٢ ٤٤
 القیام بیوستہ شدن ١٢
 ١٤ الصدع تکافؤ
 شدن ١٢ ١٢

نفي توغل در هوا و هوس و تنبيه بر فوت و موت همي کس

له قوله البلاء الخ البلاء

الاستحسان والعلامة نشان

و نزع عن الامر نزوعا لى

انتهى عنه ترجمه از آزمودن

بر بلا نشانى است که ندیده

نمی شود مرا ترا از هوا و هوس

خود باز ایتادنى و لیلست

ترا از تغییر حادثها آنکه نشان

آنست که گفته میشود نود

در کرده میشود گشت ۱۲

۱۲ تجوع خویشتن را

گر سندا شتن و شبع سیر

شدن و مجانبت از چیز

یکسو شدن و صفار جمع

صغیره در کوب الذنب

اتیانه ۱۲ ۳ تبارک

افزون شدن و بزرگوار

بودن و بلند شدن ۱۲ -

۱۲ خزر با لکسر جائے

استوار ۱۲ ۵ مویل

پناه گاه از دال بفضله پناه

گرفتن ۱۲ ۶ یسر

آسانی و تو نگرى ۱۲

۷ فرخ پناه بستن

از سمع ۱۲ ۵ ۵

۵ ۵

۵

وَمِنَ الْبَلَاءِ عَلَى الْبَلَاءِ عَلَامَةٌ

أَنْ لَا يَرَى لَكَ عَنْ هَوَاكَ تَزُدُّ

وَكُفَاكَ مِنْ غَيْرِ الْخَوَارِثِ إِنَّهُ

يَبْلُغُ بَيْنَكَ الْجَدِيدُ وَيَحْصِدُ الْمَزُودُ

ترغيب بجمع كه هل دل اصرار تست تنفير از گناه صغیره كه واسطه كذا تست

تَجُوعٌ فَإِنَّ الْجُوعَ مِنْ عَيْلِ الثَّقَلِ

وَأَنَّ طَوِيلَ الْجُوعِ يَوْمًا سَيَشْبَهُ

وَجَانِبِ صَغَارِ الذَّنْبِ لَا تَرْكِبْنَهَا

فَإِنَّ صَغَارَ الذَّنْبِ يَوْمًا سَيَجِبُ

اعتراف بكثره گناه و اعتماد بر فضل اله

ذُنُوبِي إِنْ فَكَّرْتُ فِيهَا كَثِيرَةٌ

وَرَحْمَةُ رَبِّي مِنْ ذُنُوبِي أَوْ سَعٌ

فَهَا طَبَعِي فِي صَلَاحٍ قَدْ عَيْلَتْهُ

وَالْكَفَى فِي رَحْمَةِ اللَّهِ أَطْعَمَ

فَإِنْ يَلِكُ غُفْرَانٌ فَذَلِكَ بِرَحْمَةِ

وَإِنْ تَكُنِ الْآخِرَى فَمَا لَنْتُ أَصْنَعُ

مَلِيكِي وَمَعْبُودِي وَرَبِّي وَحَافِظِي

وَأَبِي لَهُ عَبْدٌ أَقْرٌ وَأَخْضَعُ

سپاس سعادت اساس لباس

لَكَ الْحَمْدُ أَمَا عَلَى نِعْمَتِي

وَأَمَّا عَلَى نِقْمَةٍ تَدْفَعُ

تَشَاءُ فَتَفْعَلُ مَا شِئْتَهُ

وَتَسْمَعُ مِنْ حَيْثُ لَا يَسْمَعُ

تضرع و مناجات با قاضى الحاجات

لَكَ الْحَمْدُ يَا ذَا الْجُودِ وَالْمَجْدِ وَالْعِلْمِ

تَبَارَكْتَ تَعْطَى مَنْ تَشَاءُ وَتَنْتَعِ

إِلَهِي وَخَلَقْتَنِي وَجَزَيْتَنِي وَمَوْتِي

إِلَيْكَ لَدَى الْأَعْسَارِ وَالْيَسْرِ أَفْرَجْ

إِلَهِي لَيْنَ جِلَّتْ وَجَمَّتْ خَطِيئَتِي

فَعَفُوكَ عَنْ ذَنْبِي أَجَلٌ وَأَوْسَعُ

هِيَ لَيْنٌ اَعْطَيْتُ نَفْسِي سُؤْلِهَا
 هِيَ تَرَى حَالِي وَفَقْرِي وَفَاقَتِي
 هِيَ فَلَا تَقْطَعُ رَجَائِي وَلَا تَزْعُمُ
 هِيَ اَجْرِي مِنْ عَذَابِكَ اِنَّنِي
 هِيَ فَاِنْ سَنِي بِتَلْقَيْنِ حُجَّتِي
 هِيَ لَيْنٌ عَدَّتْ بَيْنِي اَلْفَ حِجَّةٍ
 هِيَ اِذْ قِنِي طَعْمَ عَفْوِكَ يَوْمَ لَا
 هِيَ اِذَا الْمُرْتَعِفُ عَنِّي كُنْتُ ضَائِعًا
 هِيَ اِذَا الْمُرْتَعِفُ عَنِّي غَيْرُ حَسِينٍ
 هِيَ لَيْنٌ قَرَطْتُ فِي طَلَبِ التَّقِي
 هِيَ ذُنُوبِي بِدَائِلِ تَطْوِدُوا
 هِيَ لَيْنٌ اَخْطَا تُ جَهْلًا فَطَالَمَا
 هِيَ يَنْحِي ذِكْرُ طَوْلِكَ لَوْ عَنِّي
 هِيَ اَقْلَبِي عَثْرَتِي وَاَمَحُّ حَوْبِي
 هِيَ اَنْلِنِي مِنْكَ دَوْحًا وَرَحْمَةً
 هِيَ لَيْنٌ اَقْصَيْتَنِي اَوْ اَهْنَيْتَنِي
 هِيَ لَيْنٌ خَيْبَتَنِي اَوْ طَرَدْتَنِي
 هِيَ حَلِيفُ الْحَبِّ بِاللَّيْلِ سَاهِرٌ

الفائقة الحاجه

بالسران مع جمع

نخچه دور کردن

افانده شدن

دبا نعم

هم عهد

فَهَا اَنَا فِي دَوْضِ النَّدَامَةِ اَرْتَعُ
 وَاَنْتَ مَنَا جَائِي اَلْخَفِيَّةِ تَسْمَعُ
 تَوَادِي قَلِي فِي سَيِّبِ جُودِنِ مَطْمَعُ
 اَسِيرُ ذَلِيلٌ خَائِفٌ لَكَ اَخْضَعُ
 اِذَا كَانَتِي فِي الْقَبْرِ مَقْوِي وَمَنْعَمُ
 فَحَبْلُ رَجَائِي مِنْكَ لَا يَنْقَطَعُ
 بَنُونَ وَاَلْمَالُ هُنَالِكَ يَنْفَعُ
 وَاِنْ كُنْتَ تَرَعَانِي فَاسْتِ اُضْبِعُ
 فَمَنْ لَيْسَتِي بِالْهَوَى يَكْتُمَعُ
 فَهَا اَنَا اِذَا الْعَفْوُ اَقْفُو وَاَتْبَعُ
 وَصَفْحَكَ عَن ذَنْبِي اَجَلٌ وَاَرْفَعُ
 رَجْوَتِكَ حَتَّى قَيْلَ مَا هُوَ يَجْزَعُ
 وَذِكْرُ الْخَطَايَا الْعَيْنِ مِتِّي يَدَامَعُ
 فَاِنِّي مَقْرٌ خَائِفٌ مَتَضَرِّعُ
 فَلَسْتُ سِوَى ابْوَابِ فَضْلِكَ اَفْرَعُ
 فَمَنْ ذَا الَّذِي اَرْحُو وَمَنْ ذَا اَيْسِفَعُ
 فَمَا حِيلَتِي يَا رَبِّ اَمْ كَيْفَ اصْنَعُ
 يِنَاجِي وَيَدُ عَوْدًا لَمُغْفَلٍ يَهْجَعُ

له سؤل بالصم خواست در تبع دور
 توع چرا کردن ۱۲ که مناجاة با کسی را
 زگفتن دسرگوشی کردن مناجاتی الخفیه
 موصوف صفته مفعول تسمع ای تسمع مناجاتی
 الخفیه ۱۲ محمد نظام الدین عفی عنه ۱۳
 ازافه کشیدن وائل کردن اذا عندهن الطریق
 ای مال و سب روان شدن آب الکت
 اجارة پناه دادن و مضوع فرشتن کردن ۱۵
 قول فانسى الحسن المواتمه و بستی کسی ایمن
 کردن و تلقین کلمه بدین دادن و الحجه بران
 و صبح و ضجوع پہلو بزمین نهادن و مضوع
 ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰ ۱۰۱ ۱۰۲ ۱۰۳ ۱۰۴ ۱۰۵ ۱۰۶ ۱۰۷ ۱۰۸ ۱۰۹ ۱۱۰ ۱۱۱ ۱۱۲ ۱۱۳ ۱۱۴ ۱۱۵ ۱۱۶ ۱۱۷ ۱۱۸ ۱۱۹ ۱۲۰ ۱۲۱ ۱۲۲ ۱۲۳ ۱۲۴ ۱۲۵ ۱۲۶ ۱۲۷ ۱۲۸ ۱۲۹ ۱۳۰ ۱۳۱ ۱۳۲ ۱۳۳ ۱۳۴ ۱۳۵ ۱۳۶ ۱۳۷ ۱۳۸ ۱۳۹ ۱۴۰ ۱۴۱ ۱۴۲ ۱۴۳ ۱۴۴ ۱۴۵ ۱۴۶ ۱۴۷ ۱۴۸ ۱۴۹ ۱۵۰ ۱۵۱ ۱۵۲ ۱۵۳ ۱۵۴ ۱۵۵ ۱۵۶ ۱۵۷ ۱۵۸ ۱۵۹ ۱۶۰ ۱۶۱ ۱۶۲ ۱۶۳ ۱۶۴ ۱۶۵ ۱۶۶ ۱۶۷ ۱۶۸ ۱۶۹ ۱۷۰ ۱۷۱ ۱۷۲ ۱۷۳ ۱۷۴ ۱۷۵ ۱۷۶ ۱۷۷ ۱۷۸ ۱۷۹ ۱۸۰ ۱۸۱ ۱۸۲ ۱۸۳ ۱۸۴ ۱۸۵ ۱۸۶ ۱۸۷ ۱۸۸ ۱۸۹ ۱۹۰ ۱۹۱ ۱۹۲ ۱۹۳ ۱۹۴ ۱۹۵ ۱۹۶ ۱۹۷ ۱۹۸ ۱۹۹ ۲۰۰ ۲۰۱ ۲۰۲ ۲۰۳ ۲۰۴ ۲۰۵ ۲۰۶ ۲۰۷ ۲۰۸ ۲۰۹ ۲۱۰ ۲۱۱ ۲۱۲ ۲۱۳ ۲۱۴ ۲۱۵ ۲۱۶ ۲۱۷ ۲۱۸ ۲۱۹ ۲۲۰ ۲۲۱ ۲۲۲ ۲۲۳ ۲۲۴ ۲۲۵ ۲۲۶ ۲۲۷ ۲۲۸ ۲۲۹ ۲۳۰ ۲۳۱ ۲۳۲ ۲۳۳ ۲۳۴ ۲۳۵ ۲۳۶ ۲۳۷ ۲۳۸ ۲۳۹ ۲۴۰ ۲۴۱ ۲۴۲ ۲۴۳ ۲۴۴ ۲۴۵ ۲۴۶ ۲۴۷ ۲۴۸ ۲۴۹ ۲۵۰ ۲۵۱ ۲۵۲ ۲۵۳ ۲۵۴ ۲۵۵ ۲۵۶ ۲۵۷ ۲۵۸ ۲۵۹ ۲۶۰ ۲۶۱ ۲۶۲ ۲۶۳ ۲۶۴ ۲۶۵ ۲۶۶ ۲۶۷ ۲۶۸ ۲۶۹ ۲۷۰ ۲۷۱ ۲۷۲ ۲۷۳ ۲۷۴ ۲۷۵ ۲۷۶ ۲۷۷ ۲۷۸ ۲۷۹ ۲۸۰ ۲۸۱ ۲۸۲ ۲۸۳ ۲۸۴ ۲۸۵ ۲۸۶ ۲۸۷ ۲۸۸ ۲۸۹ ۲۹۰ ۲۹۱ ۲۹۲ ۲۹۳ ۲۹۴ ۲۹۵ ۲۹۶ ۲۹۷ ۲۹۸ ۲۹۹ ۳۰۰ ۳۰۱ ۳۰۲ ۳۰۳ ۳۰۴ ۳۰۵ ۳۰۶ ۳۰۷ ۳۰۸ ۳۰۹ ۳۱۰ ۳۱۱ ۳۱۲ ۳۱۳ ۳۱۴ ۳۱۵ ۳۱۶ ۳۱۷ ۳۱۸ ۳۱۹ ۳۲۰ ۳۲۱ ۳۲۲ ۳۲۳ ۳۲۴ ۳۲۵ ۳۲۶ ۳۲۷ ۳۲۸ ۳۲۹ ۳۳۰ ۳۳۱ ۳۳۲ ۳۳۳ ۳۳۴ ۳۳۵ ۳۳۶ ۳۳۷ ۳۳۸ ۳۳۹ ۳۴۰ ۳۴۱ ۳۴۲ ۳۴۳ ۳۴۴ ۳۴۵ ۳۴۶ ۳۴۷ ۳۴۸ ۳۴۹ ۳۵۰ ۳۵۱ ۳۵۲ ۳۵۳ ۳۵۴ ۳۵۵ ۳۵۶ ۳۵۷ ۳۵۸ ۳۵۹ ۳۶۰ ۳۶۱ ۳۶۲ ۳۶۳ ۳۶۴ ۳۶۵ ۳۶۶ ۳۶۷ ۳۶۸ ۳۶۹ ۳۷۰ ۳۷۱ ۳۷۲ ۳۷۳ ۳۷۴ ۳۷۵ ۳۷۶ ۳۷۷ ۳۷۸ ۳۷۹ ۳۸۰ ۳۸۱ ۳۸۲ ۳۸۳ ۳۸۴ ۳۸۵ ۳۸۶ ۳۸۷ ۳۸۸ ۳۸۹ ۳۹۰ ۳۹۱ ۳۹۲ ۳۹۳ ۳۹۴ ۳۹۵ ۳۹۶ ۳۹۷ ۳۹۸ ۳۹۹ ۴۰۰ ۴۰۱ ۴۰۲ ۴۰۳ ۴۰۴ ۴۰۵ ۴۰۶ ۴۰۷ ۴۰۸ ۴۰۹ ۴۱۰ ۴۱۱ ۴۱۲ ۴۱۳ ۴۱۴ ۴۱۵ ۴۱۶ ۴۱۷ ۴۱۸ ۴۱۹ ۴۲۰ ۴۲۱ ۴۲۲ ۴۲۳ ۴۲۴ ۴۲۵ ۴۲۶ ۴۲۷ ۴۲۸ ۴۲۹ ۴۳۰ ۴۳۱ ۴۳۲ ۴۳۳ ۴۳۴ ۴۳۵ ۴۳۶ ۴۳۷ ۴۳۸ ۴۳۹ ۴۴۰ ۴۴۱ ۴۴۲ ۴۴۳ ۴۴۴ ۴۴۵ ۴۴۶ ۴۴۷ ۴۴۸ ۴۴۹ ۴۵۰ ۴۵۱ ۴۵۲ ۴۵۳ ۴۵۴ ۴۵۵ ۴۵۶ ۴۵۷ ۴۵۸ ۴۵۹ ۴۶۰ ۴۶۱ ۴۶۲ ۴۶۳ ۴۶۴ ۴۶۵ ۴۶۶ ۴۶۷ ۴۶۸ ۴۶۹ ۴۷۰ ۴۷۱ ۴۷۲ ۴۷۳ ۴۷۴ ۴۷۵ ۴۷۶ ۴۷۷ ۴۷۸ ۴۷۹ ۴۸۰ ۴۸۱ ۴۸۲ ۴۸۳ ۴۸۴ ۴۸۵ ۴۸۶ ۴۸۷ ۴۸۸ ۴۸۹ ۴۹۰ ۴۹۱ ۴۹۲ ۴۹۳ ۴۹۴ ۴۹۵ ۴۹۶ ۴۹۷ ۴۹۸ ۴۹۹ ۵۰۰ ۵۰۱ ۵۰۲ ۵۰۳ ۵۰۴ ۵۰۵ ۵۰۶ ۵۰۷ ۵۰۸ ۵۰۹ ۵۱۰ ۵۱۱ ۵۱۲ ۵۱۳ ۵۱۴ ۵۱۵ ۵۱۶ ۵۱۷ ۵۱۸ ۵۱۹ ۵۲۰ ۵۲۱ ۵۲۲ ۵۲۳ ۵۲۴ ۵۲۵ ۵۲۶ ۵۲۷ ۵۲۸ ۵۲۹ ۵۳۰ ۵۳۱ ۵۳۲ ۵۳۳ ۵۳۴ ۵۳۵ ۵۳۶ ۵۳۷ ۵۳۸ ۵۳۹ ۵۴۰ ۵۴۱ ۵۴۲ ۵۴۳ ۵۴۴ ۵۴۵ ۵۴۶ ۵۴۷ ۵۴۸ ۵۴۹ ۵۵۰ ۵۵۱ ۵۵۲ ۵۵۳ ۵۵۴ ۵۵۵ ۵۵۶ ۵۵۷ ۵۵۸ ۵۵۹ ۵۶۰ ۵۶۱ ۵۶۲ ۵۶۳ ۵۶۴ ۵۶۵ ۵۶۶ ۵۶۷ ۵۶۸ ۵۶۹ ۵۷۰ ۵۷۱ ۵۷۲ ۵۷۳ ۵۷۴ ۵۷۵ ۵۷۶ ۵۷۷ ۵۷۸ ۵۷۹ ۵۸۰ ۵۸۱ ۵۸۲ ۵۸۳ ۵۸۴ ۵۸۵ ۵۸۶ ۵۸۷ ۵۸۸ ۵۸۹ ۵۹۰ ۵۹۱ ۵۹۲ ۵۹۳ ۵۹۴ ۵۹۵ ۵۹۶ ۵۹۷ ۵۹۸ ۵۹۹ ۶۰۰ ۶۰۱ ۶۰۲ ۶۰۳ ۶۰۴ ۶۰۵ ۶۰۶ ۶۰۷ ۶۰۸ ۶۰۹ ۶۱۰ ۶۱۱ ۶۱۲ ۶۱۳ ۶۱۴ ۶۱۵ ۶۱۶ ۶۱۷ ۶۱۸ ۶۱۹ ۶۲۰ ۶۲۱ ۶۲۲ ۶۲۳ ۶۲۴ ۶۲۵ ۶۲۶ ۶۲۷ ۶۲۸ ۶۲۹ ۶۳۰ ۶۳۱ ۶۳۲ ۶۳۳ ۶۳۴ ۶۳۵ ۶۳۶ ۶۳۷ ۶۳۸ ۶۳۹ ۶۴۰ ۶۴۱ ۶۴۲ ۶۴۳ ۶۴۴ ۶۴۵ ۶۴۶ ۶۴۷ ۶۴۸ ۶۴۹ ۶۵۰ ۶۵۱ ۶۵۲ ۶۵۳ ۶۵۴ ۶۵۵ ۶۵۶ ۶۵۷ ۶۵۸ ۶۵۹ ۶۶۰ ۶۶۱ ۶۶۲ ۶۶۳ ۶۶۴ ۶۶۵ ۶۶۶ ۶۶۷ ۶۶۸ ۶۶۹ ۶۷۰ ۶۷۱ ۶۷۲ ۶۷۳ ۶۷۴ ۶۷۵ ۶۷۶ ۶۷۷ ۶۷۸ ۶۷۹ ۶۸۰ ۶۸۱ ۶۸۲ ۶۸۳ ۶۸۴ ۶۸۵ ۶۸۶ ۶۸۷ ۶۸۸ ۶۸۹ ۶۹۰ ۶۹۱ ۶۹۲ ۶۹۳ ۶۹۴ ۶۹۵ ۶۹۶ ۶۹۷ ۶۹۸ ۶۹۹ ۷۰۰ ۷۰۱ ۷۰۲ ۷۰۳ ۷۰۴ ۷۰۵ ۷۰۶ ۷۰۷ ۷۰۸ ۷۰۹ ۷۱۰ ۷۱۱ ۷۱۲ ۷۱۳ ۷۱۴ ۷۱۵ ۷۱۶ ۷۱۷ ۷۱۸ ۷۱۹ ۷۲۰ ۷۲۱ ۷۲۲ ۷۲۳ ۷۲۴ ۷۲۵ ۷۲۶ ۷۲۷ ۷۲۸ ۷۲۹ ۷۳۰ ۷۳۱ ۷۳۲ ۷۳۳ ۷۳۴ ۷۳۵ ۷۳۶ ۷۳۷ ۷۳۸ ۷۳۹ ۷۴۰ ۷۴۱ ۷۴۲ ۷۴۳ ۷۴۴ ۷۴۵ ۷۴۶ ۷۴۷ ۷۴۸ ۷۴۹ ۷۵۰ ۷۵۱ ۷۵۲ ۷۵۳ ۷۵۴ ۷۵۵ ۷۵۶ ۷۵۷ ۷۵۸ ۷۵۹ ۷۶۰ ۷۶۱ ۷۶۲ ۷۶۳ ۷۶۴ ۷۶۵ ۷۶۶ ۷۶۷ ۷۶۸ ۷۶۹ ۷۷۰ ۷۷۱ ۷۷۲ ۷۷۳ ۷۷۴ ۷۷۵ ۷۷۶ ۷۷۷ ۷۷۸ ۷۷۹ ۷۸۰ ۷۸۱ ۷۸۲ ۷۸۳ ۷۸۴ ۷۸۵ ۷۸۶ ۷۸۷ ۷۸۸ ۷۸۹ ۷۹۰ ۷۹۱ ۷۹۲ ۷۹۳ ۷۹۴ ۷۹۵ ۷۹۶ ۷۹۷ ۷۹۸ ۷۹۹ ۸۰۰ ۸۰۱ ۸۰۲ ۸۰۳ ۸۰۴ ۸۰۵ ۸۰۶ ۸۰۷ ۸۰۸ ۸۰۹ ۸۱۰ ۸۱۱ ۸۱۲ ۸۱۳ ۸۱۴ ۸۱۵ ۸۱۶ ۸۱۷ ۸۱۸ ۸۱۹ ۸۲۰ ۸۲۱ ۸۲۲ ۸۲۳ ۸۲۴ ۸۲۵ ۸۲۶ ۸۲۷ ۸۲۸ ۸۲۹ ۸۳۰ ۸۳۱ ۸۳۲ ۸۳۳ ۸۳۴ ۸۳۵ ۸۳۶ ۸۳۷ ۸۳۸ ۸۳۹ ۸۴۰ ۸۴۱ ۸۴۲ ۸۴۳ ۸۴۴ ۸۴۵ ۸۴۶ ۸۴۷ ۸۴۸ ۸۴۹ ۸۵۰ ۸۵۱ ۸۵۲ ۸۵۳ ۸۵۴ ۸۵۵ ۸۵۶ ۸۵۷ ۸۵۸ ۸۵۹ ۸۶۰ ۸۶۱ ۸۶۲ ۸۶۳ ۸۶۴ ۸۶۵ ۸۶۶ ۸۶۷ ۸۶۸ ۸۶۹ ۸۷۰ ۸۷۱ ۸۷۲ ۸۷۳ ۸۷۴ ۸۷۵ ۸۷۶ ۸۷۷ ۸۷۸ ۸۷۹ ۸۸۰ ۸۸۱ ۸۸۲ ۸۸۳ ۸۸۴ ۸۸۵ ۸۸۶ ۸۸۷ ۸۸۸ ۸۸۹ ۸۹۰ ۸۹۱ ۸۹۲ ۸۹۳ ۸۹۴ ۸۹۵ ۸۹۶ ۸۹۷ ۸۹۸ ۸۹۹ ۹۰۰ ۹۰۱ ۹۰۲ ۹۰۳ ۹۰۴ ۹۰۵ ۹۰۶ ۹۰۷ ۹۰۸ ۹۰۹ ۹۱۰ ۹۱۱ ۹۱۲ ۹۱۳ ۹۱۴ ۹۱۵ ۹۱۶ ۹۱۷ ۹۱۸ ۹۱۹ ۹۲۰ ۹۲۱ ۹۲۲ ۹۲۳ ۹۲۴ ۹۲۵ ۹۲۶ ۹۲۷ ۹۲۸ ۹۲۹ ۹۳۰ ۹۳۱ ۹۳۲ ۹۳۳ ۹۳۴ ۹۳۵ ۹۳۶ ۹۳۷ ۹۳۸ ۹۳۹ ۹۴۰ ۹۴۱ ۹۴۲ ۹۴۳ ۹۴۴ ۹۴۵ ۹۴۶ ۹۴۷ ۹۴۸ ۹۴۹ ۹۵۰ ۹۵۱ ۹۵۲ ۹۵۳ ۹۵۴ ۹۵۵ ۹۵۶ ۹۵۷ ۹۵۸ ۹۵۹ ۹۶۰ ۹۶۱ ۹۶۲ ۹۶۳ ۹۶۴ ۹۶۵ ۹۶۶ ۹۶۷ ۹۶۸ ۹۶۹ ۹۷۰ ۹۷۱ ۹۷۲ ۹۷۳ ۹۷۴ ۹۷۵ ۹۷۶ ۹۷۷ ۹۷۸ ۹۷۹ ۹۸۰ ۹۸۱ ۹۸۲ ۹۸۳ ۹۸۴ ۹۸۵ ۹۸۶ ۹۸۷ ۹۸۸ ۹۸۹ ۹۹۰ ۹۹۱ ۹۹۲ ۹۹۳ ۹۹۴ ۹۹۵ ۹۹۶ ۹۹۷ ۹۹۸ ۹۹۹ ۱۰۰۰ ۱۰۰۱ ۱۰۰۲ ۱۰۰۳ ۱۰۰۴ ۱۰۰۵ ۱۰۰۶ ۱۰۰۷ ۱۰۰۸ ۱۰۰۹ ۱۰۱۰ ۱۰۱۱ ۱۰۱۲ ۱۰۱۳ ۱۰۱۴ ۱۰۱۵ ۱۰۱۶ ۱۰۱۷ ۱۰۱۸ ۱۰۱۹ ۱۰۲۰ ۱۰۲۱ ۱۰۲۲ ۱۰۲۳ ۱۰۲۴ ۱۰۲۵ ۱۰۲۶ ۱۰۲۷ ۱۰۲۸ ۱۰۲۹ ۱۰۳۰ ۱۰۳۱ ۱۰۳۲ ۱۰۳۳ ۱۰۳۴ ۱۰۳۵ ۱۰۳۶ ۱۰۳۷ ۱۰۳۸ ۱۰۳۹ ۱۰۴۰ ۱۰۴۱ ۱۰۴۲ ۱۰۴۳ ۱۰۴۴ ۱۰۴۵ ۱۰۴۶ ۱۰۴۷ ۱۰۴۸ ۱۰۴۹ ۱۰۵۰ ۱۰۵۱ ۱۰۵۲ ۱۰۵۳ ۱۰۵۴ ۱۰۵۵ ۱۰۵۶ ۱۰۵۷ ۱۰۵۸ ۱۰۵۹ ۱۰۶۰ ۱۰۶۱ ۱۰۶۲ ۱۰۶۳ ۱۰۶۴ ۱۰۶۵ ۱۰۶۶ ۱۰۶۷ ۱۰۶۸ ۱۰۶۹ ۱۰۷۰ ۱۰۷۱ ۱۰۷۲ ۱۰۷۳ ۱۰۷۴ ۱۰۷۵ ۱۰۷۶ ۱۰۷۷ ۱۰۷۸ ۱۰۷۹ ۱۰۸۰ ۱۰۸۱ ۱۰۸۲ ۱۰۸۳ ۱۰۸۴ ۱۰۸۵ ۱۰۸۶ ۱۰۸۷ ۱۰۸۸ ۱۰۸۹ ۱۰۹۰ ۱۰۹۱ ۱۰۹۲ ۱۰۹۳ ۱۰۹۴ ۱۰۹۵ ۱۰۹۶ ۱۰۹۷ ۱۰۹۸ ۱۰۹۹ ۱۱۰۰ ۱۱۰۱ ۱۱۰۲ ۱۱۰۳ ۱۱۰۴ ۱۱۰۵ ۱۱۰۶ ۱۱۰۷ ۱۱۰۸ ۱۱۰۹ ۱۱۱۰ ۱۱۱۱ ۱۱۱۲ ۱۱۱۳ ۱۱۱۴ ۱۱۱۵ ۱۱۱۶ ۱۱۱۷ ۱۱۱۸ ۱۱۱۹ ۱۱۲۰ ۱۱۲۱ ۱۱۲۲ ۱۱۲۳ ۱۱۲۴ ۱۱۲۵ ۱۱۲۶ ۱۱۲۷ ۱۱۲۸ ۱۱۲۹ ۱۱۳۰ ۱۱۳۱ ۱۱۳۲ ۱۱۳۳ ۱۱۳۴ ۱۱۳۵ ۱۱۳۶ ۱۱۳۷ ۱۱۳۸ ۱۱۳۹ ۱۱۴۰ ۱۱۴۱ ۱۱۴۲ ۱۱۴۳ ۱۱۴۴ ۱۱۴۵ ۱۱۴۶ ۱۱۴۷ ۱۱۴۸ ۱۱۴۹ ۱۱۵۰ ۱۱۵۱ ۱۱۵۲ ۱۱۵۳ ۱۱۵۴ ۱۱۵۵ ۱۱۵۶ ۱۱۵۷ ۱۱۵۸ ۱۱۵۹ ۱۱۶۰ ۱۱۶۱ ۱۱۶۲ ۱۱۶۳ ۱۱۶۴ ۱۱۶۵ ۱۱۶۶ ۱۱۶۷ ۱۱۶۸ ۱۱۶۹ ۱۱۷۰ ۱۱۷۱ ۱۱۷۲ ۱۱۷۳ ۱۱۷۴ ۱۱۷۵ ۱۱۷۶ ۱۱۷۷ ۱۱۷۸ ۱۱۷۹ ۱۱۸۰ ۱۱۸۱ ۱۱۸۲ ۱۱۸۳ ۱۱۸۴ ۱۱۸۵ ۱۱۸۶ ۱۱۸۷ ۱۱۸۸ ۱۱۸۹ ۱۱۹۰ ۱۱۹۱ ۱۱۹۲ ۱۱۹۳ ۱۱۹۴ ۱۱۹۵ ۱۱۹۶ ۱۱۹۷ ۱۱۹۸ ۱۱۹۹ ۱۲۰۰ ۱۲۰۱ ۱۲۰۲ ۱۲۰۳ ۱۲۰۴ ۱۲۰۵ ۱۲۰۶ ۱۲۰۷ ۱۲۰۸ ۱۲۰۹ ۱۲۱۰ ۱۲۱۱ ۱۲۱۲ ۱۲۱۳ ۱۲۱۴ ۱۲۱۵ ۱۲۱۶ ۱۲۱۷ ۱۲۱۸ ۱۲۱۹ ۱۲۲۰ ۱۲۲۱ ۱۲۲۲ ۱۲۲۳ ۱۲۲۴ ۱۲۲۵ ۱۲۲۶ ۱۲۲۷ ۱۲۲۸ ۱۲۲۹ ۱۲۳۰ ۱۲۳۱ ۱۲۳۲ ۱۲۳۳ ۱۲۳۴ ۱۲۳۵ ۱۲۳۶ ۱۲۳۷ ۱۲۳۸ ۱۲۳۹ ۱۲۴۰ ۱۲۴۱ ۱۲۴۲ ۱۲۴۳ ۱۲۴۴ ۱۲۴۵ ۱۲۴۶ ۱۲۴۷ ۱۲۴۸ ۱۲۴۹ ۱۲۵۰ ۱۲۵۱ ۱۲۵۲ ۱۲۵۳ ۱۲۵۴ ۱۲۵۵ ۱۲۵۶ ۱۲۵۷ ۱۲۵۸ ۱۲۵۹ ۱۲۶۰ ۱۲۶۱ ۱۲۶۲ ۱۲۶۳ ۱۲۶۴ ۱۲۶۵ ۱۲۶۶ ۱۲۶۷ ۱۲۶۸ ۱۲۶۹ ۱۲۷۰ ۱۲۷۱ ۱۲۷۲ ۱۲۷۳ ۱۲۷۴ ۱۲۷۵ ۱۲۷۶ ۱۲۷۷ ۱۲۷۸ ۱۲۷۹ ۱۲۸۰ ۱۲۸۱ ۱۲۸۲ ۱۲۸۳ ۱۲۸۴ ۱۲۸۵ ۱۲۸۶ ۱۲۸۷ ۱۲۸۸ ۱۲۸۹ ۱۲۹۰ ۱۲۹۱ ۱۲۹۲ ۱۲۹۳ ۱۲۹۴ ۱۲۹۵ ۱۲۹۶ ۱۲۹۷ ۱۲۹۸ ۱۲۹۹ ۱۳۰۰ ۱۳۰۱ ۱۳۰۲ ۱۳۰۳ ۱۳۰۴ ۱۳۰۵ ۱۳۰۶ ۱۳۰۷ ۱۳۰۸ ۱۳۰۹ ۱۳۱۰ ۱۳۱۱ ۱۳۱۲ ۱۳۱۳ ۱۳۱۴ ۱۳۱۵ ۱۳۱۶ ۱۳۱۷ ۱۳۱۸ ۱۳۱۹ ۱۳۲۰ ۱۳۲۱ ۱۳۲۲ ۱۳۲۳ ۱۳۲۴ ۱۳۲۵ ۱۳۲۶ ۱۳۲۷ ۱۳۲۸ ۱۳۲۹ ۱۳۳۰ ۱۳۳۱ ۱۳۳۲ ۱۳۳۳ ۱۳۳۴ ۱۳۳۵ ۱۳۳۶ ۱۳۳۷ ۱۳۳۸ ۱۳۳۹ ۱۳۴۰ ۱۳۴۱ ۱۳۴۲ ۱۳۴۳ ۱۳۴۴ ۱۳۴۵ ۱۳۴۶ ۱۳۴۷ ۱۳۴۸ ۱۳۴۹ ۱۳۵۰ ۱۳۵۱ ۱۳۵۲ ۱۳۵۳ ۱۳۵۴ ۱۳۵۵ ۱۳۵۶ ۱۳۵۷ ۱۳۵۸ ۱۳۵۹ ۱۳۶۰ ۱۳۶۱ ۱۳۶۲ ۱۳۶۳ ۱۳۶۴ ۱۳۶۵ ۱۳۶۶ ۱۳۶۷ ۱۳۶۸ ۱۳۶۹ ۱۳۷۰ ۱۳۷۱ ۱۳۷۲ ۱۳۷۳ ۱۳۷۴ ۱۳۷۵ ۱۳۷۶ ۱۳۷۷ ۱۳۷۸ ۱۳۷۹ ۱۳۸۰ ۱۳۸۱ ۱۳۸۲ ۱۳۸۳ ۱۳۸۴ ۱۳۸۵ ۱۳۸۶ ۱۳۸۷ ۱۳۸۸ ۱۳۸۹ ۱۳۹۰ ۱۳۹۱ ۱۳۹۲ ۱۳۹۳ ۱۳۹۴ ۱۳۹۵ ۱۳۹۶ ۱۳۹۷ ۱۳۹۸ ۱۳۹۹ ۱۴۰۰ ۱۴۰۱ ۱۴۰۲ ۱۴۰۳ ۱۴۰۴ ۱۴۰۵ ۱۴۰۶ ۱۴۰۷ ۱۴۰۸ ۱۴۰۹ ۱۴۱۰ ۱۴۱۱ ۱۴۱۲ ۱۴۱۳ ۱۴۱۴ ۱۴۱۵ ۱۴۱۶ ۱۴۱۷ ۱۴۱۸ ۱۴۱۹ ۱۴۲۰ ۱۴۲۱ ۱۴۲۲ ۱۴۲۳ ۱۴۲۴ ۱۴۲۵ ۱۴۲۶ ۱۴۲۷ ۱۴۲۸ ۱۴۲۹ ۱۴۳۰ ۱۴۳۱ ۱۴۳۲ ۱۴۳۳ ۱۴۳۴ ۱۴۳۵ ۱۴۳۶ ۱۴۳۷ ۱۴۳۸ ۱۴۳۹ ۱۴۴۰ ۱۴۴۱ ۱۴۴۲ ۱۴۴۳ ۱۴۴۴ ۱۴۴۵ ۱۴۴۶ ۱۴۴۷ ۱۴۴۸ ۱۴۴۹ ۱۴۵۰ ۱۴۵۱ ۱۴۵۲ ۱۴۵۳ ۱۴۵۴ ۱۴۵۵ ۱۴۵۶ ۱۴۵۷ ۱۴۵۸

التي تنبع زشت گفتن بر کسی صلته
 بعلی يقال شغنت عليه تشيغاً ١٢
 انقادها نیدن منقدر باننده و تدبیر
 هلاک کردن ١٢ قوله و آله الخ مختلف
 العلماء فی ان آل النبی صلعم من هم قدس
 الرافعی و صاحب الحادی الصغیر و کثیر
 من الفقهاء الی ان آل منوچشم و منو
 عبد المطلب لظاهر النص المنقول عن الثاقب
 و خالفهم النوری فقال فی شرح صحیح مسلم
 اختلاف العلماء فی آل النبی صلعم علی
 اقوال الظهور و هو اختیار الازهر و غیره
 من المحققین انهم جمیع الامة ١٢
 شمع جمیع خاشع یعنی فروتنی کننده ١٢
 انشاز زنده گردانیدن و انا به بخدا
 تعالی بازگشتن و قوت فرمانبرداری کون
 ١٢ انی او اشبع یعنی بعد ١٢
 ١٢ الضمیر فی و داد هم یرجع الی الساء
 و التصنع خویشتن برابر آستن معنی شعر
 آنکه از مصاحبت لیکن سدر کن زیر کله
 ایشان از تو مفاد دوستی ندازند و
 تصنع (یعنی بناوٹ) میکنند و تشریح
 تصنع ایشان در شعر ثانی است و آن
 اهل الموداة الخ و معنی آن ظاهر است ١٢
 محمد نظام الدین عفی عنده ١٢ انقاد
 یراب گردانیدن و ترنادن میوه
 و در او و غیره سم نایق و منفع بفتح الف
 زهر پر درده و یراب ١٢ سر ١٢
 جمع سریره یعنی راز ١٢ و ایجاب
 بزما قیل فی الفارسیه شاعر هر کس
 که حدیث غیر گوید بتو بار بار نرساند که
 اورا کنی محمد م راز تو و ایضا هر که
 عیب دیگران پیش تو آورد ضمرد
 لیکن عیب تو پیش و گران خواهد بود
 لله امان امین داشتن و اعتماد

وَكَلَامٌ يَرْجُو نَوَالِكَ سَرَّاجِيًّا
زال عطا ١٢
 إِلَهِي يَمْنِيَنِي سَرَّاجِيًّا سَلَامَةً
 إِلَهِي فَإِنْ تَغَفَّرَ فَغَفُوكَ مُنْقِدًا
 إِلَهِي بِحَقِّ الْهَاشِمِيِّ وَالِإِسْمِ
ای عمر صلعم بن عبد الله بن عبد المطلب
 إِلَهِي فَأَنْشُرَنِي عَلَى دِينِ أَحْمَدَ
 وَلَا تُحْرِمَنِي يَا إِلَهِي وَسَيْدِي
 وَصَلِّ عَلَيْهِ مَا دَعَاكَ مُوَحِّدًا

بِرَحْمَتِكَ الْعُظْمَى فِي الْخَلْدِ يُطَمِّئُ
متعلق راجعاً ١٢ متعلق بيطمئ ١٢
 وَقُبْحُ خَطِيئَاتِي عَلَيَّ يَشْلَعُ
 وَإِلَّا فَيَا الذَّنْبِ الْمَدْمَرِ أَصْرُ
 وَحُرْمَةُ أَبْرَارِهِمْ لَكَ خَشَعُ
 مُنِيبًا تَقِيًّا قَانِتًا لَكَ أَخْضَعُ
 شَفَاعَتَهُ الْكَبْرَى فَذَاكَ الْمَشْفَعُ
ای باب بیگ ١٢ جمیع راجع ١٢
 وَنَاجَاكَ أَخْيَارِ بِبَابِكَ سُرُكُ

نصائح محتوی بر مصالک و فرائد منطوبه بر فوائد

قَدِمَ لِنَفْسِكَ فِي الْحَيَاةِ تَزْوُدًا
از رفتن تزد
 وَاهْتَمَّ لِلشَّفْرِ الْقَرِيبِ فَإِنَّهُ
 وَاجِلٌ تَزْوُدُكَ الْمَخَافَةُ وَالْتِقَا
 وَاقْتَعِ بِقُوَّتِكَ فَالْقَنَاءُ هُوَ الْغِنَى
ای مادام ١٢
 وَأَحْذَرْ مَصَابِحَةَ اللَّيْلِ فَايْتِمُ
ذالت دادن ١٢
 أَهْلُ الْمُوَدَّةِ مَا أَنْلَبَهُمُ الرِّضَى
مؤمن ١٢
 لَا تَفْشِ سِرًّا مَا اسْتَطَعْتَ إِلَى امْرَأَةٍ
مؤمن ١٢
 فَلَمَّا تَرَاهُ بِسِرِّ غَيْرِكَ صَانِعًا
این نشانه شوکی ١٢
 وَإِذَا اسْتَمْتَّ عَلَى السَّرَائِرِ أَخْفِهَا
 لَا تَبْدَأَنَّ بِسِنِّطِي فِي مَحْفَلِ

فَعَدَا تَفَارِقَهَا وَأَنْتَ مُوَدَّةٌ
 أَنْتَى مِنَ الشَّفْرِ الْبَعِيدِ وَأَشْسَعُ
ای موتک ١٢ فبا نگاه
 وَكَأَنَّ حَتْفَكَ مِنْ مَسَائِكَ أَسَارُ
 وَالْفَقْرُ مَقْرُونٌ بِمَنْ لَا يَقْنَعُ
 مَنَعُوكَ صَفْوُودٌ إِدِيمٌ وَتَصْنَعُ
 وَإِذَا مَنَعْتَ فَسَمِّهِمْ لَكَ مَنَعُ
 يَفْشِي إِلَيْكَ سَرًّا تَسْتَوِدُ
صفت ١٢
 فَلَمَّا تَرَاهُ بِسِرِّكَ لَا مَحَالَةَ يَصْنَعُ
 وَأَسْتَرْعِيوْبَ أَخِيكَ حِينَ تَطَلَّ
رأى نوى ١٢
 قَبْلَ السُّوَالِ فَإِنَّ ذَاكَ يُشْنَعُ

فَالصَّمْتُ يَحْسِنُ كُلَّ ظَنٍّ بِالْفَتَى
 وَدَرِ الْمِزَاحَ فَرُبَّ لَفْظَةٍ مَازِحٍ
 وَحِفَاطِ حَارِكٍ لَا تَضَعُهُ فَإِنَّهُ
 وَالضَّيْفَ أَكْرَمَهُ تَجْدَاهُ مُخْبِرًا
 وَإِذَا اسْتَقَالَكَ ذُو الْإِسَاءَةِ عَشْرَةً
 لَا تَجْزَعَنَّ مِنَ الْخَوَادِثِ إِنَّمَا
 وَأَطِيعُ أَبَاكَ بِكُلِّ مَا وَصَى بِهِ

وَلَعَلَّهُ خَرِقُ سَفِيهِهِ أَرْقَعُ
 جَلَبَتِ إِلَيْكَ بِلَا بِلَا لَا تُدْفَعُ
 لَا يَبْلُغُ الشَّرَفَ الْجَسِيمَ مُضَيِّعُ
 عَمَّنْ يَجُودُ وَمَنْ يَضُنُّ وَيَمْنَعُ
 فَأَقْلَهُ إِنَّ ثَوَابَ رَبِّكَ أَوْسَعُ
 خَرِقُ الرِّجَالِ عَلَى الْخَوَادِثِ يَجْزَعُ
 إِنَّ الْمَطِيعَ أَبَاهُ لَا يَتَضَعُّعُ

خطاب ابو طالب بمرتضى وارشاد او بتأييد مصطفى

إِصْبِرْ يَا بَنِيَّ فَالصَّبْرُ أَحْسَنُ
 قَدْ بَدَأْنَاكَ وَالْبَلَاءُ شَدِيدٌ
 لِفَدَاءِ الْأَعْرَازِيِّ الْحَسْبِ النَّاسِ
 إِنْ تَصْبِكَ الْمُنُونُ فَالْتَبَلُّ يُزْ
 كُلَّ حَيٍّ وَإِنْ تَبَلَّى عَيْشًا

كُلُّ حَيٍّ مَصِيرُهُ لِشَعْوَبِ
 لِفَدَاءِ النَّجِيبِ وَابْنِ النَّجِيبِ
 قَبِ وَالنَّاسِ وَالْفَنَاءِ الرَّحِيبِ
 فَيَصِيبُ مِنْهَا وَغَيْرُ مَصِيبِ
 اخِذْ مِنْ سَهْمِهَا بِنَصِيبِ

پاسخ دادن حیدرو پذیرفتن نصیحت پدر

أَتَا مَرَّتِي بِالصَّبْرِ فِي نَصْرٍ أَحْمَدُ
 وَلَكِنَّنِي أَحْبَبْتُ أَنْ تَرَى نَصْرَتِي
 وَسَعِي لَوْ جَرَّ اللَّهُ فِي نَصْرٍ أَحْمَدُ

فَوَاللَّهِ مَا قُلْتُ الَّذِي قُلْتَ جَارِعًا
 لَتَعْلَمَنَّ إِنِّي لَمْ أَزَلْ لَكَ طَائِعًا
 نَبِيَّ الْهُدَى الْمُخْمَرِ وَطِفْلًا وَيَا فِعَا

خطاب عمر بن معد كرب بعلی بن ابی طالب راضی الله عنه

له خرق آنکه هیچ کارنداند یعنی نادان
 اخراق جمع ۱۲ له عن بالكسر وضمانه
 بالفتح بجلی کردن از سمع ۱۲ له
 استاله درگذرد و معاف خواستن
 واقاله درگذشتن از گناه ۱۲ له
 تضعضع فرونشستن بنا و اقادن
 و خراب شدن و فروتنی کردن ۱۲ له
 نقل ان قریشا اتفقوا على ترك المناكحة
 والمبايعة والمخالطة من بني باشم في السنة
 الثامنة من النبوة وجعلوا يوذون المسلمين و
 يزجرونهم فجاء ابو طالب الى رسول الله صلى
 عليه وسلم وذهب اليه شعبة كان تحفظه كما
 الكفار يضيق الطعام على اهل الاسلام
 حتى مضى عليه ثلث سنين فنقص العدد بعضهم
 وهم مطعم بن عمار بن نوفل بن مناة ثم
 بن عمر بن ربيعة زهير بن امية بن مغيرة
 المخزومي و ابو الجحري بن العاص بن
 هشام بن الحرث بن اسد بن جحلي المسلمون
 ايديهم وكان ابو طالب يحفظه في هذه السنة
 غاية حفظه حتى انه لو اطلع على انهم انزروا
 مكان قبيوتية بغير مكانه وبعيت في مكانه
 نفسه فقال ليلا على ان تبين مكانه صلعم
 فبات فلما مضى زلف من الليل قال يا
 اباها اني مقتول فقال ابو طالب بذه اليا
 ۱۲ محمد نظام الدين له قول مصير
 انتما ليصار لي كذا اي انتهي اليه قال
 الله تعالى واليه المصير وهو مصير الله
 بمعنى الى وشعوب معناه موت وهي معرفة لا
 خليا الالف واللام ۱۲ له باع بازو و قد
 منه اليبين دنياكي و قد تم شمس اهلان عليا
 لما سمع من ابي امان يرض على العبر و تانيد النبي
 صلواته عليه وسلم اعتذر عن قوله وقال هو الهيا
 ۱۲ محمد نظام الدين عفي عنه

له نقلص گرد آمدن با هم کایه بالفهم مرده
 کلی بالفهم جمع آن در الوقیعة انتقال و سطوح بلند
 شدن اربعه ۱۲ لوق باریک میان شدن
 و ایطل بیظه اسپ ایاطل جمع لاحتی الا ایاطل
 باریک میان و شزوب باریک شدن
 دندان اسپ فرس شازب خیل شرب الی
 ضوامر یعنی اسپان باریک سبک و لغزنی
 گا و واسپ سه ساله و اشتر بنجاله
 والاقرع و هولفت لكل الفکما ان
 مینده اسم لكل مانه یقال سقط الیک
 الفقا اقرع من الخیل و غیر ای الفکاما
 نکل باز ای تادان از دشمن
 و نکلک باز ای تادان دیدنی کردن ۶۲
 عمرو بن معدی کرب انهار شجاعت
 خود میکند و میگوید که بدرستی که من مردی
 هستم که حمایت آبروی خود میکنم و در نیکه
 حادثه شدیده لاحق میشود جزع نمیکند و من
 هر جا منظر بیده ام و من گوهری هستم که در
 حوادث طلوع میکند و هر که از من لاحق
 شد یعنی بخیرال جنگ از مرگ طاقی شد گوید این
 بسیار دلیر هستم پس تو ای علی از جمله من
 قصه این جنان است که در سال دهم هجری
 با قبیلہ خود که زبید آزد و پیغمبر آمد
 شد و از اشعت شخصی خون پدر خود خوا
 آنحضرت صلعم فرمودند که ابدالانما
 ماکان فی الجالبیة پس عمر و باز گشت
 در مرتد شد و منی حرت بن کعب را
 کرد پس مومرب او شاد نبوی حضرت
 علی مع جماعت کثیر از صحابه برائے
 سر کوبی آن روانه شد چون رسید عمرو
 و بنارت بست و این اشعار متضمن
 دلیری خود خواند حضرت علی جوالبش باشعاً
 داد بنامانی آرد پس پرده خوف غالب آمد
 دیگر نخواست در برادر پسر و زن او بریزد
 و حضرت علی خالده بن سعید را آنخام

الآن حین تَقَلَّصْتَ مِنْكَ الْكَلْمَ
 وَالْخَيْلُ لِأَحِقَّةِ الْأَيَّاطِلِ شُرَابٌ
 يَجْبَلُنَ فُرْسَانًا كِرَامًا فِي الْوَعْيِ
 إني امرؤٌ أَحْبَبْتِي حَيَاةً بِعِزَّةٍ
 وَأَنَا الْمُظْفَرُ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا
 مَنْ يَلْقِنِي يَلْقِ الْمَنِيَّةَ وَالشَّرْدَى
 فَأَحْذَرُ مَصَاوِلَتِي وَجَانِبَ مَوْقِفِي

در جمع اقب یعنی باریک
 قطب بطون ایان باریک شکر ۱۲

أَذْحَرْنَا رِكَ فِي الْوَقِيْعَةِ لَيْسَطَعُ
 قُبُّ الْبُطُونِ تَيْبَهَا وَالْأَقْرَعُ
 لَا يَنْكَلُونَ إِذَا الرِّجَالُ تَلَعَّكُوا
 وَإِذَا يَكُونُ شَدِيدَةً لَا أُجْرَعُ
 وَأَنَا شَهَابٌ فِي الْخَوَادِثِ يَلْبَعُ
 وَحِيَاضَ مَوْتٍ لَيْسَ عَنْهُ مَدَاقِعُ
 إني لَدَى الْهَيْجَا أَضْرُ وَأَنْفَعُ

ای حادثه شدیده ۱۲
 ای حادثه شدیده ۱۲

پاسخ دادن مرتضی با فصیح عبارات و املح استعارات

يَا عَمْرُ وَقَدْ حَيَّيْتُ الْوَطِيْسَ وَأَصْرَمْتُ
 وَتَسَاقَتِ الْأَبْطَالُ كَأَسْ مَنِيَّةٍ
 فَأَيْلِكَ عَنِّي لَا يَنَالُكَ مِخْلَبِي
 إني امرؤٌ أَحْبَبْتِي حَيَاةً بِعِزَّةٍ
 إني إِلَى قَصْدِ الْهُدَى وَسَبِيلِي
 وَرَضِيْتُ بِالْقُرْآنِ وَحْيًا مَنْرَلًا
 فَيُنَا رَسُولُ اللَّهِ أَيْدِي الْهُدَاةِ

باضم فیهما والتشديد بجائز زهر دار و پر زنده با خالصی با اثر ۱۲

نَارَ عَلَيْكَ وَهَاجَ أَمْرٌ مَقْطَعُ
 فِيهَا ذَرَارِيحٌ وَسَمٌّ مَنْقَعُ
 فَتَكُونُ كَالْأَمْسِ الَّذِي لَا يَرْجِعُ
 وَاللَّهُ يُخْفِضُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْفَعُ
 وَإِلَى شَرِّ أَرْبَعٍ دِينُهُ أَسْرَعُ
 وَيَرْتِنَارُ بَابًا يَضْرُ وَيَنْفَعُ
 فَلِوَأَوْهَةٍ حَتَّى الْقِيَمَةِ يَلْمَعُ

شدن برانگیزه بهجان دشوار ۱۲
 زهر پرورده و سیراب ۱۲
 بست کند ۱۲
 علی صله شش تن شریک

حکایة قتل اغثم بتیغ خوفشان و بیان سهو مرتبه علوشان

أَوْ دَى بِأَغْثَمَ دَهْرًا كَانَ يَأْمَلُهُ
 قَدْ كَانَ يَكْتُرُ فِي الْكَلَامِ تَسْمَعًا

فَخَرَّ مُجْدِلًا فِي الْأَرْضِ مَضْمُوعًا
 حَتَّى سَمَّاهُ حَسَامَةً تَرَوِيْعًا

اوردی بجهت پلاک و بار برای تعدیه ۱۲
 ادرسی بجهت پلاک و بار برای تعدیه ۱۲
 ادرسی بجهت پلاک و بار برای تعدیه ۱۲
 ادرسی بجهت پلاک و بار برای تعدیه ۱۲

مگر از شتر بارگشت و بعد از آن که در پیش خاله و فرزند اسلام قبول کردی محمد نظام الدین کیرازی ۷۵
 وطن تنور آهینجی الوکیس عبارات از سخت شدن عرب ۱۲

فَلَوْ تَهْ مِنْي بِضْرِبَةٍ فَأَيَّتِ
مَنْ كَانَ يُنْكِرُ فَضْلَنَا وَسَاءَ تَأْتِ

مَا كَانَ يَوْمًا فِي الْحَرْبِ جُرُوعًا
فَأَنَا عَلَيَّ لِإِلَهِ مُطِيعًا

له ربح قوت و غلبه دولت
معنی بیت آنکه آیا کوفته
شود سنگ از آب و از باران
آیا پیوسته شود دولت بامید
و طمع ۱۲ له زمع دشت
خوردن و بخورد شدن ۱۲ له
ربیعه الفرس ابو قبیلته دهروری
بن زار بن معد بن عدنان
و انما سمی ربیعه الفرس لانه
اعطی من میراث ابيه الخیل
واعطی اخوه الذی سب فسمی
بصیر الحمراء ۱۲ له محالی
نهای دادی یعنی جایهای
گردش میزند که دسوق بازار
سوق الحرب حومه القتال
معنی بیت آنکه شنیدم ایشان
را که بود با ایشان مقاله
در میان جانها گردش
بازاهان و جای فروختن ۱۲
هه الرثه بالكسر
حزن و تشدید
لعین التاء کنه رخت
خاندرخت جمع ۱۲ له
عصبه گروهی مردم ازده
تا تا چیل ۱۲ له قالد
سنت قدم ۱۲ له
رقیعه بجز کرده شده ۱۲ له
خصیه آذاز جربگاه نبی الخنیه
جنگیان ۱۲ له

بیان تسلط خود برای عدا دین و اظهار قدا بر دفع مفسدین

هَلْ يَقْرَعُ الصَّخْرَ مِنْ مَاءٍ وَمِنْ
أَنَا عَلَيَّ أَبُو السَّبْطَيْنِ مُقْتَدِرٌ

هَلْ يُلْحَقُ الرِّيحَ بِالْأَمَالِ وَالطَّبَعِ
عَلَى الْعُدَاةِ عِدَاةُ الرَّوْعِ وَالزَّمْعِ

از اظهار ملالت و اندوه از فوت دوستان صاحب شکوه
یال هف نفسي قتلت ربیعه
سمعتها كانت بها الوقیعه
فبأیها نقص ولا و ضیعه
كانت قدیبا عصبه منیعه
وموة أنسا بها ولیعه
لیست كأصوات بنی الخطیعه
من غیر ما یطل ولا خدایعه

رَبِيعَةُ السَّامِعَةُ الْمُطِيعَةُ
بَيْنَ مَحَابِي سَوْقِهَا وَالْمَبِيعَةُ
وَلَا الْأُمُورَ الرِّثَّةُ الشَّنِيعَةُ
تَرْجُو ثَوَابَ اللَّهِ بِالصَّنِيعَةُ
قَالَعَةُ أَصْوَاتِهَا رَقِيعَةُ
دَعَا حَكِيمٌ دَعْوَةَ سَمِيعَةُ
نَالَ بِهَا الْمَنْزِلَةَ الرَّفِيعَةُ

هل يقراع الصخر من ماء ومن مطي
انا على ابو السبطين مقتدر
هل يلحق الريح بالامال والطبع
على العداة عداة الروع والزمع

فرمانبردار ۱۲
جنگ ۱۲
زبان ۱۲
سركش ۱۲
زبیر ۱۲
بطالی ۱۲
الغتم بالطل شدت ۱۲

في الشرف العالی من الداسیعه

بیان آنکه اشتغال بدنیای حاصل است و توجه باو در نظر اهل حق باطل

أَرَى الْمَرْعَ وَالذُّنْيَا كَمَا لِحَاسِبِ

يَضُمُّ عَلَيْهَا الْكَفَّ وَالْكَفَّ فَارِعَ

امیدوار ساختن گناهکاران و ترسانیدن امیدواران

أَيَا صَاحِبِ الدَّنْبِ لَا تَقْتَطِنُ

فَإِنَّ الْإِلَٰهَ رَأَوْفٌ رَوُفٌ

عزیز ندانم ۱۲
امید مشو ۱۲

وَلَا تَرْجَلِينَ بِإِلْعَادِ <small>کویج کین</small>	فَإِنَّ الطَّرِيقَ مَخُوفٌ مَخُوفٌ
امیدوار ساختن ارباب مناهی بفضل رحمة الهی	
مَنْ عَدَا لِمَا عَدَدَايَ ثُمَّ اقْتَرَفَ <small>بے سارز رای</small>	ثُمَّ اذْعَوَى ثُمَّ اَمْتَنَى ثُمَّ اعْتَرَفَ
أَبَشِرُ بِقَوْلِ اللَّهِ فِي آيَاتِهِ	إِنْ يَنْتَهُوْا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ
توفیق شرف انسان بر فضل عفو و احسان	
إِنْ كُنْتَ تَطْلُبُ رُتْبَةً الْأَشْرَافِ <small>بگذار ادب را</small>	فَعَلَيْكَ بِالْإِحْسَانِ وَالْأَنْصَابِ <small>پاداش دهنده</small>
وَإِذَا اعْتَدَايَ أَحَدًا عَلَيْكَ فَخَلِّمْ	وَالدَّهْرُ فَهُوَ لَهُ مَكَانٌ كَأَنَّ
منع از بخل که لازم حساست ارشاد بچو که مستلزم ریاست است	
لَا تَبْتَخَنَّ يَدُنِيَا وَهِيَ مُقْبِلَةٌ <small>سزادار</small>	فَلَيْسَ يَنْقُصُهَا التَّبْدِيرُ وَالشَّرْفُ
وَإِنْ تَوَلَّيْتُ فَأَحْرَى أَنْ تَجُودِيهَا	فَالشُّكْرُ مِنْهَا إِذَا مَا أَدْبَرْتَ خَلْفًا
دم زدن از مقام تفویض رضا و سپرن عنان ارادت بدست قضا	
مَا لِي عَلَى قُوْتٍ فَأَيْتِ اسْفَ <small>اندر</small>	وَلَا تَرَانِي عَلَيْهِ الْهَيْفُ
فَأَقْدَارَ اللَّهِ لِي فَلَيْسَ لَهُ	عَنِّي إِلَى مَنْ سِوَايَ مَنْصَرَفٌ
فَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَا شَرِيكَ لَهُ <small>نگهدستی توگری</small>	مَا لِي قُوْتٌ وَهَيْبَتِي الشَّرْفُ <small>مضاف الی یاء المتکلم</small>
أَنَارِضٍ بِالْعُسْرِ وَالْيَسَارِ فَبَا	تَدْخُلِي ذِلَّةً وَلَا صِلَفًا <small>لاف زدن</small>
بیان اضطرار خلاق و تفویض اختیار بخالق	
كَمْ مِنْ عَلِيمٍ قَوِيٍّ فِي تَقْلِبِهِ <small>بسی دانای</small>	مُهْدَبٍ لَلْبِ عَنَّا الرِّزْقُ يَنْحَرِفُ <small>پایزه عقل</small>
كَمْ مِنْ ضَعِيفٍ مَخِيفٍ الْعَقْلِ مَخْلُطٍ	كَأَنَّهُ مِنْ خَلِجِ الْخَرِّ يُعْتَرِفُ <small>گشتن از بر برت اعتراف</small>

له عدد عدوان
بیداد کردن و از حد در
گزشتن و اعتدای مبالغه
دران ۱۲ له الاعتراض
اعم من الاکتساب
اساءة او غیرها لکنه فی
الاساءة اکثر استعمالا ۱۲
له ارعوا باز ایستادن
از بدی ۱۲ له اعتراف
اقرار نمودن ۱۲
له ابشار مرزده دارن
له تبنیر پریشان
کردن باسراف ۱۲
له سرف گزاف
کاری ۱۲ - له
خلف الشئ ما قام مقامه
له التهاون در بیخ
وحسرت خوردن و
اندر و گین شدن ۱۲ -
له منتصرف قد کیون
مصدر او قد کیون
مکانا ۱۲ له انحراف
بازگشتن ۱۲ - له
سخف بالضم سبکی
عقل سخیف کم عقل ۱۲
له مختلط پریشان
عقل ۱۲ ۱۲ ۱۲

ستایش موی که روح را از قید بند برهانند و با اسما قدس میسراند

جَزَى اللَّهُ عَنَّا الْمَوْتَ خَيْرًا فَإِنَّهُ
يَجْعَلُ تَخْلِيصَ النَّفُوسِ مِنَ الْأَذَى

أَبْرِيَّامِينَ وَالِدَيْنَا أَرْءَاكَ
وَيَدِينِي مِنَ الدَّارِ الَّتِي هِيَ أَشْرَفُ

بیان صفات الهی که بحر سیتنا فتنای

قَدْ كُنْتَ يَا سَيِّدِي بِالْقَلْبِ مَعْرُوفًا
وَكُنْتَ إِذْ لَيْسَ نُورٌ يَسْتَضَاءُ بِهِ
قَرَبَتَنَا بِخِلَافِ الْخَلْقِ كُلِّهِمْ
وَمَنْ يَرِدُهُ عَلَى التَّشْبِيهِ مُثْبِتًا
وَفِي الْمَارِجِ تَلْقَى مَوْجَ قُدْرَتِهِ
فَاتْرَكَ أَحَا حِدَلٍ بِالذِّينِ مُشْتَبِهًا
وَاصْحَبَ أَحَا مَقَّةً حَبَّ السَّيِّدَةِ
أَمْسَرَ دَلِيلَ الْهَدَى فِي الْأَرْضِ مُنْتَشِرًا

وَلَمْ تَزَلْ سَيِّدِي بِالْحَقِّ مَوْصُوفًا
وَلَا ظَلَامَ عَلَى الْأَفَاقِ مَعْلُوفًا
وَكُلِّ مَا كَانَ فِي الْأَوْهَامِ مَعْرُوفًا
يَرْجِعُ أَحَا حَضْرًا بِالْعِزِّ مَكْنُوفًا
مَوْجًا يَعْارِضُ حَرْفَ الرِّيمِ مَكْفُوفًا
قَدْ بَاشَرَ الشَّكَّ مِنْهُ الرَّأْيُ مَوْدُوفًا
وَبِالْكَرَامَاتِ مِنْ مَوْلَاةٍ مَحْفُوفًا
وَفِي السَّمَاءِ جَبِيلُ الْحَالِ مَعْرُوفًا

حکایت کشته شدن کعب بن اشرف بتیغ خون اشام و

پیرون کردن قبیله نصیر از مدینه یشام

عَرَفْتُ وَمَنْ يَعْتَدِلُ يَعْرِفُ
عَنِ الْكَلِمَا لَصَدَقِ يَأْتِي بِهَا
رَسَائِلُ يَدَارِسُنَ فِي الْمُؤْمِنِينَ
فَأَصْبَحَ أَحَا حِدُ فِينَا عَزِيزًا

وَأَيَقُنْتُ حَقًّا وَلَمْ أَصْدِبْ
مِنَ اللَّهِ ذِي الرَّحْمَةِ الْأَرْوَفِ
بِهِنَّ أَصْطَفَى أَحَا حِدَا لِمُصْطَفَى
عَزِيزًا مَقَامَةً وَالْبَوَاقِ

۱۱ تشبیه مانند کردن
۱۲ امثال امثال گفتن
۱۳ حصر در ماندن در
سخن ۱۲ مکنون
فراز گرفته و احاطه کرده
شده ۱۲ معارج
محلها مے بالا رفتن یعنی
مصاعد ۱۲
مکفوف بانداشته شده
۱۲ مباشرت
خود بکاری قیام کردن
۱۳ مؤذون آفت
رسیده ۱۲
مقته دوستی و
و محبت دمن ماده ۱۳
مخفوف احاطه
کرده شده ۱۲
صدف روی گردانیدن
از ضرب ۱۲
عزیز غالب و زبردست
و گرامی و قوی ۱۲

له احوال آواز برداشتن در گریه
 گریستن و نغمه خیر مرگ دادن از فتح
 و ذرف رفتن اشک از چشم از ضرب
 یعنی هر گاه داده میشد خبر مرگ کعب آن
 چشمها را اشک میریختند نوشته اند که کعب
 بن اشرف بن جوینا بر اصحاب او گفته بود
 دنام زنان ایشان برده آنحضرت متضرر
 شد فرمود کیست که کعب بن اشرف را
 قتل کند که اذیت بخد او رسول اورساند
 محمد بن مسلمه برخواست و گفت اگر اذیت
 قتلست مرا رخصت فرمای که پیش او
 بر چه خواهم بگویم آنحضرت او را رخصت
 فرمود پس محمد بن مسلمه پیش کعب رفت
 و گفت که این شخص از ما صدقه می طلبد
 و ریخ میدهد ما را قرض بده گفت شما از
 ملول گشتید محمد بن مسلمه گفت متابعت
 او میکنم تا ببینم که حال او تا بجای میرسد
 کعب گفت چیزی بر من بدید محمد بن
 مسلمه و رفیق او ابونائله گفتند چه بخوای
 گفت تو ملول قبول نکردند گفت فرزند آن
 قبول نکردند گفت فرزندان قبول کردند
 گفتند ما سلاح برهن کنیم و دعه کردند
 که شب بردند و در چهاردهم ربیع الاول
 مساجد بگری بر رفتند و آواز دادند کعب
 برخواست که از خصم فرود آید زورش
 گفت کجا میردی آوازی شنیدم که خون
 از آن می چکد او گفت عهد بن مسلمه
 و ابونائله برادر رضاعی من است و فرود
 آمد او را بکشتند و سر نزد پیغمبر صلی الله
 علیه و سلم بردند ۱۲ طعن پیر
 کردن و رفتن و کوچ کردن ۱۲
 اجلا از خاندان بیرون کردن ۱۲
 و بر ریش از خم پشت شتر ۱۲
 ریف بالکسر زمین باکشت و علف ۱۲
 افلات رستق و گریختن ۱۲

فَيَا أَيُّهَا الْمَوْعِدُوهُ سَفَاهَا
^{بیم کننده گان ۱۱} ^{سفاقت ۱۲}
 اَلَسْتُمْ تَخَافُونَ اَدْنَى الْعَذَابِ
^{از ب ۱۲}
 فَإِن تَصْرَعُوا تَحْتَ اَسْيَا فِينَا
^{افکنده شوید ۱۲} ^{ایمان جمع سبقت ۱۲}
 عَدَاةَ رَأَى اَللّٰهُ طُعْيَانَهُ
 فَاَنْزَلَ جِبْرِيلَ فِي قَتْلِهِ
 فَدَسَّ الرَّسُولُ رَسُوْلًا لَهُ
^{پنهان فرستاد ۱۲} ^{فرستاده را برای او ۱۲}
 فَبَاتَتْ عِيُونَ لَهُ مَعُولَاتٍ
^{پس شب گذشت ۱۲} ^{چشمها برای او گریه کننده ۱۲}
 فَقَالُوا اَلَا حَمْدًا ذَرْنَا قَلِيْلًا
^{از گنا ۱۲}
 فَخَلَّاهُمْ ثُمَّ قَالَ اَطْعَمُونَا
^{بر دید ۱۲}
 وَاَجَلُ النَّصِيْرَةِ اِلَى غُرْبَةٍ
 اِلَى اَذْرُعَاتٍ رِدَا قَالَهُمْ
^{نام اذرع ۱۲} ^{جمع اذرع ۱۲}

نظر بر صبح صدر ۱۲

وَلَمَّيَاتٍ جَوْرًا وَلَمْ يَعْنِفِ
^{الواو حالیه ۱۲} ^{درستی کرد ۱۲}
 وَمَا اَمَّنَ اَللّٰهُ كَاَلَا خَوْفٍ
 كَبَصْرِعِ كَعْبِ اِبْنِ اَلْاَشْرَفِ
^{افکنده ۱۲}
 وَاَعْرَضَ كَا اَجْمَلِ اَلْاَجْنَفِ
^{در و گردانید از راه راست ۱۲} ^{کوزه پشت ۱۲}
 بِوَحْيِ اِلَى عَبْدِهِ الْمَلُطَفِ
^{لطف کرده نند ۱۲}
 بِاَبْيَضِ ذِي طَبَةِ مَرْهَفِ
^{ششبر ۱۲} ^{قوله السيف ثبته ۱۲} ^{تیز و باریک ۱۲}
 مَتَى يَمْعُ كَعْبٌ لَهَا تَذْرِفِ
 فَاِنَّا مِنَ النَّوْحِ لَمْ نَشْتَفِ
^{نوح کردن ۱۲} ^{آرام یافتن ۱۲}
 دُحُوْرًا عَلٰى زَعْمَةِ الْاَنْفِ
^{دو رواندن در کردن ۱۲} ^{جمع انف ۱۲}
 وَكَانُوا يَدَارِعُوْنَ ذِي زُخْرِفِ
 عَلٰى كُلِّ ذِي دَبْرٍ اَعْجَفِ

خبر گریختن غطریف بن چشم از غایت عجز و سستی مقلد

يَا لَهْفَ نَفْسِيْ عَلَى الْغَطْرِيفِ
 اَفَلَتَ مِنْ ضَرْبٍ لَهُ خَفِيْفِ

^{چشم بالضم از قبيله کنز و هوا قبيلة من اليمن ۱۲}

اَلْمَدَّعِي الْبَاسِ وَيَدَلِ الرَّيْفِ
 غَيْرِ كَرِيْمًا لَجْدًا مَّ ظَرْيْفِ

اظهار شوق بکوفه و مساکن مالوفه

يَا حَبْدًا اَسَيْفَ بَارِضِ الْكُوفَةِ
 يَطْرُقُهَا حَبَالُنَا الْمُعْلُوفَةِ
 اَرْضُنَا مَالُوفَةً مَعْرُوفَةً
 عَمِّي صَبَاحًا وَاَسْلَمِي مَالُوفَةً

تو غیب نفس به توکل تفویض مر بخالق جزو کل

مطالع سيف بالکسر اصل الجواکف جمع ۱۲

أَعْنِ عَنِ الْخَلْقِ بِالْحَالِقِ
وَاسْتَرْزِقِ الرَّحْمَنَ مِنْ فَضْلِهِ
مَنْ ظَنَّ أَنَّ الْوَزْقَ فِي كَفِّهِ
أَوْ قَالَ إِنَّ النَّاسَ يُغْنُو نَبِيَّ

تَفَنِّ عَنِ الْكَاذِبِ بِالصَّادِقِ
فَلَيْسَ غَيْرُ اللَّهِ بِالرَّازِقِ
فَلَيْسَ بِالرَّحْمَنِ بِالْوَالِقِ
زَلَّتْ بِهِ التَّلْعَانِ مِنَ حَالِقِ

اظهار کمال کیاست خود بیان تضاد میان غنی و خرد

لَوْ كَانَ بِالْحَيْلِ الْغَنَى لَوَجَدْتَنِي
لَكِنَّ مَنْ رَزَقَ الْحَيَّ حَرَمَ الْغِنَى

بِنَجْوَمِ أَقْطَارِ السَّمَاءِ تَعَلَّقْتَنِي
ضِدَّانِ مُفْتَرِقَانِ أَيْ تَفَرَّقْتَنِي

اظهار رضا بقضای الهی و شکر نعم و الطاف ناستاهی

رَضِيتُ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لِي
لَقَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ فِيمَا مَضَى

وَقَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَى خَالِقِي
كَذَلِكَ يُحْسِنُ فِيمَا بَقِيَ

ترجیح و تفضیل علم بر مال که علم موضوع بود است مال بزوال

عَلِمْتُ مَعِيَ أَيْمًا قَد كُنْتُ يَتَّبَعُنِي
إِنْ كُنْتُ فِي الْبَيْتِ كَانَ الْعِلْمُ فِيمَا مَعِيَ

قَلْبِي وَعَاءٌ لَهُ لَا جَوْفَ صِنْدَاقِي
أَوْ كُنْتُ فِي السُّوقِ كَانَ الْعِلْمُ فِي السُّوقِ

بیان فنای جهان و سرعت زوال آن

أَرَى الدُّنْيَا سَتُوزَنُ بِالنُّطَاقِ
فَلَا الدُّنْيَا بِبَاقِيَةٍ لِحَيِّ

مُسْتَمَرَّةٌ عَلَى قَدَمِ وَ سَاقِ
وَلَا حَيٌّ عَلَى الدُّنْيَا بِبَاقِيَةٍ

مذمت دنیا که مورث بلا و محدث عناست

أَيُّ عَلَى الدُّنْيَا وَاسْبَاءُهَا

فَإِنَّهَا لِلْحُزْنِ مَخْلُوقَةٌ

در تفسیر صفحه ۷۶ (۷۶) حکایت حال
بنا بر تفسیر چنان است که بنویسید در تفسیر
قرع داشتند و آزار بهره می گفتند و چون
حضرت رسالت پناه علیه السلام فرمودند
فرمودند که با او حرب نکنند و دشمنان
او ننمایند پس قصص عهد کردند و کعب بن اشرف
را در سنه ثلث بمکه فرستادند و با مشرکان
سؤگند شدند و چون کعب باز گردید محمد بن
مسلمه او را بکشت پیغمبر در ربیع الاول
حرف ستره اربع بمسجد قبا رفت
و نماز گزار پس پس نبی
تفسیر رفت و گفت که مرا اعانت کنید
در دیت دوم در از نبی عامر که من ایشان
را امان داده بودم و عمر و بن امیه معلوم
نداشته و در وقت مراجعت از پیش
معدیه ایشان را بکشت بی تفسیر قبول کردند
و خواستند که عذر کنند عمر و بن عباس گفت
من بی امانان روم و سنگی بر سر او زخم زد
جبریل پیغمبر را واقف ساخت و در
حالی متوجه بمکه شد و محمد بن مسلمه
را ببنی تفسیر فرستاد که از زمین من بیرون
روید و ایشان را در روز هجرت داد
و چون ایشان بکار سازی مشغول شدند
بعدها شد بن ابی سول پیام با ایشان
کرد که مراد و هزار مرد هست و در غلام
کرد و بنو قریظه و عطفان هم مدد کردند
بجای نزد ایشان یاد الله التند و حکمت
رسالت پناه صلعم فرستادند که ما بیرون نمی
رویم هر چه می توانی کرد کن پیغمبر علیه السلام
و مسلم تفسیر گفت و با صحابه بنو جوی ایشان نزد
علم در دست مرتضی رضی الله عنه بود و ایشان
بمسار رفتند و تیر سنگی انداختند و چون
بسیار معادنت ایشان نکرد ما نیاید شد
و قرار کردند که جلا بجا کنند و محمد بن مسلمه
را با ایشان گذاشت تا زان و اولاد و اموال

هُمُومَهَا مَا تَقْضِي سَاعَةً	عَنْ مَلِكٍ فِيهَا دَعَنْ سَوْقَةٍ
--------------------------------	------------------------------------

شکایت از فقدان یاران موافق و عدم دوستان مطابق

تَغْرَبْتُ أَسْأَلُ مَنْ عَنِ لِي	مِنَ النَّاسِ هَلْ مِنْ صَدِيقِي صَدُوقِي
-----------------------------------	---

فَقَالُوا عَزِيزَانِ لَا يَوْجِدَانِ	صَدِيقٌ صَدُوقٌ وَبِضٌ الْأَنْوَقِي
--------------------------------------	-------------------------------------

شکوہ از یاران منافق و رفیقان ناموافق

تَرَابٌ عَلَى رَأْسِ الزَّمَانِ فَإِنَّهُ	زَمَانٌ عَقُوقِي لَا زَمَانَ حُقُوقِي
---	---------------------------------------

فَكُلُّ رَفِيقِي فِيهِ غَيْرُ مُوَاْفِقِي	وَكُلُّ صَدِيقِي فِيهِ غَيْرُ صَدُوقِي
---	--

خطاب عبید بن برید که از خواص صحابه است او باده و قصب سبب از اقرار خویش ربوده

مَا مِنْ صَدِيقِي وَإِنْ تَمَّتْ صِدَاقَتُهُ	يَوْمًا يَا نَجْمِي فِي الْحَاجَاتِ مِنْ طَبِيقِي
--	---

إِذَا تَلَّمَّ بِأَلْمَدِ يَلِي مُنْطَلِقًا	لَمْ يَخْشَ صَوْلَةَ بَوَّابٍ وَلَا غَلِقِي
---	---

لَا تَكْذِبَنَّ فَإِنَّ النَّاسَ مَدْخُلُقُوا	لِرَغْبَةِ يَكْرُمُونَ النَّاسَ أَوْ قَرِيقِي
---	---

حکایت غزای بدر عالی قدر

مَا تَرَكْتُ بَدَارَ لَنَا صَدِيقًا	وَلَا لَنَا مِنْ خَلْفِنَا طَرِيقًا
-------------------------------------	-------------------------------------

خطاب بموسی بن حازم علی بن نصررت رسول هاشمی مکی

دُونَهَا مُتْرَعَةٌ دِهَاقًا	كَأَسَازُعًا فَا مَرْجَبَتْ زُعَاقًا
------------------------------	--------------------------------------

إِنَّا لَقَوْمٌ مَا تَرَى مَا لَاقَا	أَقْدَهَامًا وَأَقْطُ سَاقَا
--------------------------------------	------------------------------

اخبار از غیب بے شائبه ریب

أَرَى حَرْبًا مَعْتَبَةً وَ سَلِيبًا	وَ عَهْدًا لَيْسَ بِالْعَهْدِ الْوَعِيقِي
--------------------------------------	---

این سوخته باضم مردم فرومایه سوت جمع ۱۲
 که عن ای ظریفی پیش آمد ۱۲ الله الون
 مردار خوار در فی المثل اعز من بیض الا نوق لانا
 تحززه فلا یکا ویضفر بیان ادکار برانی رد
 الحیال والا ماکن الصبغة البعیده ۱۲ الله
 عقوق نافرمانی کردن ۱۲ طبن کرده
 مردم ۱۲ اللهم دین بند بربتن ۱۲
 الله الفرق بفتح الفاء والار بمعنی الخون
 از سمع ۱۲ دونک اسم فعل بمعنی خدی
 بگریر ۱۲ يقال زعفر عفا ای قلبه
 مکانه و ستم زعات بالضم زهر کشنده و الزعاع
 بالضم الماء المنزوح اللعج الشدید ای المملو
 والقدا القطع طولاً والقطا القطع عرضاً یگوید
 که فرآگیر این کاسه را بر کرده بر کاسه زهر آمیخته
 است نیک آب بدرستی که ما بهر آئینه خوی
 باشیم که نه بینم آنچه ملاقی شود ما را اشکافم
 بدر آنست تارک را بر دم به پینا ساق را ۱۲
 الله وثیق بمعنی میم مولوق به یعنی
 بینم حربی غایب ساخته و صلح و پیمان که
 پیمان استوار حکایت حال نیست که ترضی
 علی به تزد ویر و یا حریش بن راشد را پیش
 از حرب صفین امیر اموز ساخت او بعد از
 مراجعت آنحضرت تزد و نمود و مرتضی
 معقل بن قیس رباحی را بحرب او فرستاده
 و او را بکشت و جمعی ازین ناحیه که معاون
 حریش بودند ایر شدند و مصقله بن سیر
 شبانی که او نیز در هو عامل مرتضی بود او معقل
 انماس کرد که فدا آنجماعت بتانده ایشان
 را نزد مرتضی برد و پانصد هزار در هم مقرر
 و مصقله بن جماعت را را کرد و بر فتنه اذند
 او و بگریخت و بصره نزد عبید الله بن عباس رفت
 که امیر نجاب بود و معقل شرح حال بعبد الله
 و او از مصقله از رطلبید پس از بصره بگریخت و
 بکوفه نزد مرتضی رفت و معقل و عبید الله شرح
 حال بر ترضی نوشتند و آنجناب بطلبید فدا شد

<p>تَرَكَتْ نِسَاءَ الْحَيِّ بَكْرِ بْنِ أَبِي وَفَارَقْتُ خَيْرَ النَّاسِ بَعْدَ مُحَمَّدٍ</p>	
<p>وَاعْتَقَتْ شَيْبًا مِنْ لُؤَيِّ بْنِ غَالِبٍ بِمَالٍ قَلِيلٍ لَا مَحَالَةَ ذَاهِبٍ</p>	
<p>اظهار فراست از حدس و کياست</p>	
<p>أرأيتُ امرأةً تَقْضِي عُرُوقَ نِسَاءِ</p>	<p>وَحَبْلًا لَيْسَ بِالْجَبَلِ الْوَثِيقِ</p>
<p>تعمیر معاویہ برای مسجد که در دمشق ساخته و قبر انرا بغایت رفعت فراخته</p>	
<p>سَمِعْتِكَ تَبْنِي مَسْجِدًا مِنْ حَبَابِيَّةٍ كَبُطِيمَةٍ الرَّمَانِ مِمَّا زَنْتَ بِهِ</p>	<p>وَأَنْتَ بِحَمْدِ اللَّهِ غَيْرُ مَوْثِقٍ جَرَتْ مَثَلًا لِلْحَائِنِ الْمُتَصَدِّقِ</p>
<p>فَقَالَ لَهَا أَهْلُ الْبَصِيرَةِ وَالنُّقْطَا</p>	<p>لَكَ الْوَيْلُ لَا تَزْنِي وَلَا تَتَصَدَّقِي</p>
<p>بیان عجز عقول خلائق از ادراک حقیقت خالق</p>	
<p>أَلْجَزُّ عَنْ دَرَكِ الْإِدْرَاكِ إِدْرَاكٌ وَرَفِي سِرِّ إِتْرَهَاتِ الْوَدْعِ هَمٌّ</p>	<p>وَأَبْحَثُ عَنْ سِرِّ ذَاتِ الرَّبِّ إِشْرَاكٌ عَنْ ذِي النَّهْيِ عَجَزْتُ حِينَ وَأَفْلَاكٌ</p>
<p>يَهْدِي إِلَيْهِ الَّذِي مِنْهُ إِلْيِهِ هَمٌّ</p>	<p>مُسْتَدْرَكًا وَوَلِيَّ اللَّهِ مُدْرَكٌ</p>
<p>توحید ذاتی که اشرف مطالب لیا و ارفع مراتب اصفیاست</p>	
<p>لَا تَعْبُدْ إِلَّا اللَّهَ فَإِذَا فَعَرَّكَ هَمٌّ كَأَنَّ</p>	<p>يَكْفِيكَ رَبُّ النَّاسِ مَا أَهَمُّكَ</p>
<p>اشارات مجزائی عمال احوال رحیم اوقاف احوال</p>	
<p>أَيُّهَا الْكَاتِبُ مَا أَنْتَ بَمَكْتُوبٍ عَلَيْكَ</p>	<p>فَأَجْعَلِ الْمَكْتُوبَ خَيْرًا فَهُوَ دُودٌ إِلَيْكَ</p>
<p>نهی مردم برگشته روزگار از اضطراب منتهی با اضطراب</p>	
<p>مَنْ لَمْ يَكُنْ حَذَاةَ مَسَاعِدَةٍ</p>	<p>فَحَتْفُهُ أَنْ يَجِدَّ فِي الْحَرَكَةِ</p>

له تنفس شکافه شدن

دعوه گوشه ترجمه اینکه می بینم
کاری که شکافه است دو گوشه
ادریسمانی که نیست ریسمان
استوار ۱۲ له جایه و خزانه
زمین و گرد کردن اخراج ۱۲

۳ اشاره الی قصه و بیان
امراة کانت ترفی و تشری

الرمان من مال حصل لها بائنا
فتصدق و تطعم المساکین

فرأها رجل حاذق و قال لك
الويل لا تزني ولا تصدقي
فان كفك عن الزنا خير من
تصدقك من مال الحرام فانه فرد
بنا الفاسد علی الفاسد فحبرت
مثلا للخائن المتصدق و فيه تعبير

لمعادية في بناء مسجد من مال الخراج
فانه فيه خيانة ۱۲ محمد نظام الدين

کیرانوی ۵ ذناد علی المرأة
بغير عقد شرعی ۱۲ له بحث

کاویدن و باز جستن ۱۲ له
سرا جمع سریره راز پنهانی ۱۲

له نهي جمع نهية بالضم یعنی
خورد ۱۲ له الماک در شکان

جمع ملک ۱۲ له متدرک
در یافتن ۱۲ له مدرک

در بنده ۱۲ له هم قصدا
له هم غناک کردن و

باندیشه آوردن ۱۲ ۱۲

له قولية روى گردانيدن ۱۱
 له عرض پیش آمدن ۱۲
 حراک بالفتح حرکت ۱۲
 الهلاک ۱۲
 اشتباک هم
 در شدن ۱۲
 ۵۶ درع بلکه
 دره در جمع جمع ۱۲
 بعضی انکار در فرض کن ۱۲
 موافق موافقت و ساز دار
 کردن ۱۲
 ۹۱ میل نشانه
 فرنگ ۱۲
 ۱۰۵ نیز دم مینه
 سینه و گرد اگر د سینه حیا زیم
 جمع ۱۳
 اله بیضه بالفتح خود
 دکلاه آهنی ۱۲
 اله اضماک
 خندانیدن ۱۲
 ۱۰۳ ابکاؤ
 گرمانیدن ۱۲
 اله معالیک
 جمع معلوک یعنی درویش ۱۲
 ۱۰۵ ساریع و متاریک
 جمع مسراع و متراک یعنی
 شاینده و ترک کننده ۱۲
 ۱۰۶
 بجده شجاعت و دیر ۱۲
 الحیبه نا امیدى يقال غاب الرجل
 خيبة اذا لم ينل ما طلب ۱۲
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

فَقُلْ لِمَنْ حَالُهُ حَمُولِيَّةٌ
 ۱۲۵۶

لَا تَعْرِضُنَّ بِالْحَرَكَاتِ لِإِلْهَلِكَةٍ

تَضَرَّعَ وَمَتَاجَاتٍ بِأَخَالِقِ الْبُرْدِ رُوقِ قَتْلِ مَرَّةٍ بِنِ مِرَانِ بَجِيْبِرِ

إِلَيْكَ رَبِّي لَا إِلَى سِوَاكَ
 ای التوجه الیک ۱۲

أَسْأَلُكَ الْيَوْمَ بِهَادِعَاكَ

إِنْ يَيْتَكَ مِنِّي قَدْ دَنَا قَضَاكَ

أَقْبَلْتُ عَبْدًا ابْتِغَى رِضَاكَ
 غیر منصرف بجمته و علمیه ۱۲
 الملب ۱۲

أَلْيُوبُ إِذْ حَلَّ بِهِ بَلَاءُكَ
 ابن عیص بن اسحق ۱۱
 ای نزل ۱۲

رَبِّ فَبَارِكْ لِي مِنْ رِيقَاكَ

مدح عساكر ظفر ماثر
 در اصل
 آن کیون بود ۱۲

قَوِّحِي إِذَا اشْتَبَيْكَ الْقَنَا

إِلَّا يَسُونَ دُرُوعَهُمْ

جَعَلُوا الصُّدُودَ لَهَا مَسَالِكُ

فَوْقَ الْقُلُوبِ لِأَجْلِ ذَلِكَ

بازداشتن نفس زحرص هو اوارشاد بمقام قناعت ورضا

هَبِّ الدُّنْيَا مَوَاتِيكَ

وَمَا تَصْنَعُ بِالدُّنْيَا

أَلَيْسَ الْمَوْتُ يَا تَيْتِكَ

وَحِظْلٌ أَيْمِلُ يَكْفِيكَ

تنبیه نفس خویش برسیدن اجل قطع سلسله رجا و سرشته اهل

حَيَا زَيْمِكَ لِلْمَوْتِ فَإِنَّ الْمَوْتَ لَا يَفِيكَ
 گردان ۱۲
 یعنی سخت ۱۳

فَإِنَّ الدَّارِعَ وَالْبَيْضَةَ يَوْمَ الرَّوْعِ يَلْفِيكَ
 خوف ۱۴

فَقَدْ أَعْرِفُ أَقْوَامًا وَإِنْ كَانُوا صَاعِلِيكَ

وَلَا تَجْزَعُ مِنَ الْمَوْتِ إِذَا حَلَّ بِوَدِّيكَ

كَمَا اضْحَكْتَ الدَّاهِرَ كَذَلِكَ الدَّاهِرُ يَسِيكَ

مَسَارِيِعِ إِلَى التَّجْدَاةِ لِلغِيِّ مَسَارِيِكَ
 گرا ۱۳

مشاهدة دينا در عالم مثال بصورت زن صاحب جمال

لَقَدْ خَابَ مَنْ غَرَّتْهُ دُنْيَا دَنِيَّةً

أَتَتْنَا عَلَى نَهْرِي الْعَرِيضِ يَثِينَةٌ

وَمَا هِيَ إِنْ غَرَّتْ قُرُونًا بِطَائِلِ

وَزِينَتِهَا فِي مِثْلِ تِلْكَ الشَّمَائِلِ
 شهود ۱۲

فَقُلْتُ لَهَا عَرَّبِي سِوَايَ فَاِنَّي
 وَمَا اَنَا وَاللَّيْنِ يَا فَاِنَّ مَحْتَدَا
 وَهَبْنَا اَتْتَنَا بِاللُّنُوزِ وَدَرَهَا
 اَلَيْسَ جَمِيعًا لَلْفَنَاءِ مَصِيرَهَا
 فَعَرَّبْتَنِي سِوَايَ اِنَّي غَيْرُ رَاغِبٍ
 وَقَدْ قَنَعْتُ نَفْسِي بِبَا قَدْرِ زَيْفَتِهَا
 فَاِنِّي اَخَافُ اللّٰهَ يَوْمَ يَقَآئِهِ

عَرَّفْتُ عَنِ الدُّنْيَا وَلَسْتُ بِجَاهِلٍ
 رَهَيْنُ بِفَقْرِ بَيْنَ تِلْكَ الْجُنَادِلِ
 وَاَمْوَالِ قَارُونَ وَمَلِكِ الْقِبَائِلِ
 وَيُطَلَّبُ مِنْ خَرَّافِهَا بِالطَّوَائِلِ
 لَهَا فَيْدُكَ مِنْ عِزِّ وَمَلِكِ وَنَائِلِ
 فَسَانَكَ يَادُ نِيَا وَاهْلُ الْغَوَائِلِ
 وَآخِشَةُ عِيَابًا دَائِمًا غَيْرُ رَاغِبِ

له عرفت بالضم روی بر تافتن
 از چیزی و دل سر و شدن و بافتن
 مرد خشکیا و سیر و کار شناس ۱۲
 له داد و والد دنیا یعنی مع و
 مقرونان مخدوف بمذرب بصرا
 خبرد کوفیان گویند والد دنیا است
 ۱۲ قفرزین خالی از آب
 و گیاه و جنادل سنگها و سنگستان ۱۳
 له زب یعنی انکار و فرس کن
 تارون اسم رجل من قوم موسی فصیح
 حضرت الله به انخل فی الغنی ولا
 ينصرف ۱۴ طوائل جمع طائله
 یعنی عداوت يقال بینهم طائله ای
 عداوة ۱۵ یعنی ای دنیا فریب
 غیر مراد بدستی که من غیر رغبت
 کتده ام مرا بخیر را که در تو است
 ازار جنیدی و شاهی و عطا و من بر
 تقدیر فایده و از خداوند تعالی مخالف
 استم امام جعفر صادق رضی الله عنه
 از مرقی علی رضی الله عنه روایت
 کند که در فدک بیلی داشتیم و بکار
 مشغول بودم ناگاه زنی دیدم که
 از غایت جمال به بشیبه دختر عامر
 جمعی من مالیت گفتند ای پسر
 ابو طالب مرا زن کن خزائن زمین
 را بتو بنمایم گفتم کیستی تو گفت من
 دنیا ام گفتم باز گرد شو پسر دیگر بوی
 داین ابیات در ان وقت فرمود
 اند و شک خلیت که این مشاوه
 در واک جواب در عالم مثال بوده
 گمان در مثال این در بیداری میر
 است ۱۶

اشارت با سرار ارباب طریقت و تشبیه دنیا بچیزهای حقیقت

اِنَّهَا الدُّنْيَا كَالظُّلِّ زَا سِدِّ
 اَوْ كَتَوِّمٍ قَدْ يَرَاةَ نَائِمٌ

اَوْ كَضَيْفِ بَاتٍ لَيْلًا فَا رَحَلُ
 اَوْ كَبُرِّ قِي لَاحٍ فِي اُفُقِ الْاَمَلِ

بیدار ساختن نفس خدا را از خواب غفلت و پندار

يَا مَنْ بَدَّ نِيَاةً اَشْتَعَلَ
 اَلْمَوْتَ يَأْتِي بَعْثًا
 اَوْ لَمْ تَزَلْ فِي غَفْلَةٍ

قَدْ غَرَّ طَوْلُ الْاَمَلِ
 وَالْقَبْرِ صَنْدُوقِ الْاَمَلِ
 حَتَّى دَنَا مِنْكَ الْاَجَلُ

متع از طلب مال شقاوت مال

هَبِ الدُّنْيَا تَسَاقُ اِلَيْكَ عَفْوًا
 وَمَا تُرْجُو لِشَيْءٍ لَيْسَ يَبْقَى
 سَاقِعٌ مَا يَفِيْتُ بِعُقُوبَتِيَوْمٍ

اَلَيْسَ مَصِيرُ ذَاكَ اِلَى التَّرَوَالِ
 وَشَيْكَا قَدْ تَغَيَّرَ اَللِّيَالِي
 وَلَا اَبْغِي مَكَآثِرَةَ بِيَالِ

ترجيم اخوت برنيايا بين اشارات و تقسيم حرو و بجل با حسن عبارات

فَانْ تَكُنِ الدُّنْيَا تُعَدُّ نَفْسَةً	۱۲	فَدَارُ ثَوَابِ اللَّهِ أَعْلَى وَأَنْبَلُ
وَإِنْ تَكُنِ الْأَرْضُ أَوْ قِسْمًا مَقْدَرًا	۱۳	فَقِلَّةٌ حِرْصِ الْمَرْءِ فِي الْكَسْبِ أَجْبَلُ
وَإِنْ تَكُنِ الْأَبْدَانُ لِلْمَوْتِ أَنْشَلَتْ	۱۴	فَقَتْلُ أَمْرٍ بِالسَّيْفِ فِي اللَّهِ أَفْضَلُ
وَإِنْ تَكُنِ الْأَمْوَالُ لِلتَّرِكِ جَمْعَهَا	۱۵	فَمَا حَالُ مَتْرُوكٍ بِهِ الْمَرْءُ يَبْجَلُ

۱۱ اهل اهل افضل
 ۱۲ افشافاش و اظهار
 ۱۳ كردن ۱۲ عه مخاوه
 و خداع کسی را فریب دادن
 ۱۴ خطر بازداشتن
 از چیزے و حرام کردن
 ۱۵ عیال جمع عیال
 زن و فرزند و هر که در
 نفقه باشد ۱۲ عه
 قال الغزالی المثل یوضح
 الشئ و المثل ما یشابه
 الشئ ۱۲ عه تهوی
 آرزو میکنی ۱۲ عه
 تزود توشه برگیر ۱۲
 ۱۳ عه بهادرة ثناضن
 و سبقت نمودن ۱۲

اظهار هیت علیا و مجرد از دنیا

دُنْيَا تُنْجَادِ عَنِّي كَأَنِّي لَسْتُ أَعْرِفُهَا	۱۶	حَضَرَ الْمَلِيكَ حَرَامًا وَأَنَا اجْتَنَبْتُهَا
مَدَدْتُ إِلَيْهَا يَمِينَهَا فَدَدْتُهَا وَتَشَامَلْتُهَا	۱۷	وَرَأَيْتُهَا مُحْتَاجَةً فَوَهَبْتُ جَمَاتَهَا

بیان اشتغال مردم بکارها بحاصل ضائع شدن عمر باندیشنها باطل

إِذَا عَاشَ امْرُؤٌ سِتِينَ حَوْلًا	۱۸	فَنِصْفُ الْعُمُرِ تَحْقِيقُ الدُّنْيَا
وَنِصْفُ النِّصْفِ مَضَى لَيْسَ يَدْرِي	۱۹	إِعْفَانَهُ يَهِينًا عَنِ شَهَائِلِ
وَتَلَّتْ النِّصْفِ مَالٌ وَحِرْصٌ	۲۰	وَسُخْلٌ بِالْمُكَاسِبِ الْعِيَالِ
وَبَاقِي الْعُمُرِ اسْقَامٌ وَشَيْبٌ	۲۱	وَهُمْ يَارْتَجِلُونَ وَانْتِقَالِ
كُحِبَّ الْمَرْءُ طَوْلَ الْعُمُرِ جَهْلٌ	۲۲	وَقِسْمَتُهُ عَلَى هَذَا الْمَثَالِ

بیان فناي زمان و زوال جهان

مَضَى الدَّهْرُ وَالْأَيَّامُ وَالذُّنُوبُ حَاصِلٌ	۲۳	وَإِنَّتِ بِمَا تَهْوِي مِنْ الْحَقِّ غَائِلٌ
سُرُوتٌ فِي الدُّنْيَا عُرُودٌ وَخَسِرَةٌ	۲۴	وَعَيْشُكَ فِي الدُّنْيَا حَالٌ وَبَاطِلٌ
تُرُودٌ مِنَ الدُّنْيَا قَائِلٌ رَاحِلٌ	۲۵	وَبَادِرِقَانِ الْمَوْتِ لَا شَاكَ نَازِلٌ

أَلَا إِنَّمَا الدُّنْيَا كَمَنْزِلِ رَأْبٍ

أَذَاخَ عَشِيًّا وَهُوَ فِي الصَّبِيِّ رَأْبٌ

ارشاد نفس بصفا فاخر وتنبية برمرگ ومرزاخر

لَا تَجْزَعَنَّ مِنَ الْمُرَالِ فَرُبَّ مَا

ذِيحَم السَّمِينِ دَعُو فِي الْمَهْرُودِ

وَاجْعَلْ قُوَادِكَ لِلتَّوَاضِعِ مَنْزِلًا

إِنَّ التَّوَاضِعَ يَا شَرِيفَ جَبِيلٍ

وَإِذَا وُلِيَّتْ أُمُورَ قَوْمٍ كَيْلَةً

فَاعْلَمْ بِأَنَّكَ عَنْهُمْ مَسْئُولٌ

وَإِذَا حَمَلْتَ إِلَى الْقُبُورِ جَنَازَةً

فَاعْلَمْ بِأَنَّكَ بَعْدَ هِيَ عَجْبُولٌ

يَا صَاحِبَ الْقَبْرِ الْمُنْقَشِ سَطْحًا

وَلَعَلَّهُ مِنْ تَحْتِهِ مَخْلُودٌ

مَا يَنْفَعُهُ أَنْ يَكُونَ مُنْقَشًا

وَعَلَيْهِ مِنْ خَلْقِ الْعَذَابِ كَبُولٌ

لَا تَعْتَرِ رَبِّعِيهِمْ وَبُلْكِهِمْ

الْمَلِكُ يَفْنَى وَالنَّعِيمُ يَزُولُ

خطاب مجابر بن عبدالله انصاري وارشاد بكرم وشكر بار

مَا أَحْسَنَ الدُّنْيَا وَإِقْبَابَهَا

إِذَا أَطَاعَ اللَّهَ مَنْ مَنَّا لَهَا

مَنْ لَمْ يُؤَاسِرِ النَّاسَ مِنْ فَضْلِهِ

عَرَّضَ الْإِدْبَارَ اقْبَابَهَا

فَاخْتَارَ زَوَالَ الْفَضْلِ يَا جَابِرُ

وَأَعْطَى مِنْ دُنْيَاكَ مَنْ سَأَلَهَا

فَإِنَّ ذَا الْعَرْشِ جَزِيلُ الْعَطَا

وَيُضْعَفُ بِالْحَبِيَّةِ أَمْثَالَهَا

وَكَمْ دَأْبْنَا مِنْ ذَوِي تَرْوَةٍ

لَمْ يَقْبَلُوا بِالشُّكْرِ اقْبَابَهَا

تَاهُوا عَلَى الدُّنْيَا بِأَمْوَالِهِمْ

وَقَيْدُ ذَا بَابِ الْبُخْلِ أَقْبَابَهَا

لَوْ شَكَرُوا النَّعْبَةَ حَارًا مَمًّا

مَقَالَةَ الشُّكْرِ الَّذِي قَالَهَا

لَإِنْ شَكَرْتُمْ لَا زَيْدًا تَكُمُ

لَكِنَّهَا كَفَرُهُمْ غَالَهَا

بمع قول

له اناخه فرد خوا باينه
شتر و منزل کردن ۱۲
بزال بانضم لا فر شدن
يقال بنزلت الدابة بنزال
على الم يسم فاعله ۱۲
مخلول دست پاكردن
بسته و غل بنهاده ۱۲
كبل بمعنى بندگدان
تکول جمع نکل باکسسته
داهن تکلم ۱۲
بن عبدالله بن عبدالله بن
عمرو بن خزام انصاري من
نبی سلمه و كان ابو من كبار
الصحابة قتل في احد وكان
عم جابر تسعين واربع مئة
سات في سنة ثمان وسبعين
في المدينة المنورة ۱۲
توا ساسة ياری
کردن بمسال و تن با کسی
غمواری کردن ۱۲
اشاره الى قوله تعالى مثل
الذين يتقصون اموالهم
في سبيل الله مثل جنة
انبت سبع زابل في
كل سنه مائة جنة والله
يضاعف لمن يشاء ۱۲
محمد نظام الدين كيرالوي

حکاسا لطین گدشته که ازایشان اثر نماند و زکات را ابقیان

له معاقل جمع مقفل حاجی
 پناه ۱۲۵ له تشدید برافراختن
 بنا بلند و استوار کردن ۱۲
 وحش بالتسکین جنگ
 و حالی از اب ولیا ۱۲۵ له
 جدت بفتحتین گوراجدات
 جمع ۱۲ له نور گزانی کردن
 و بگرانی برخاستن و فکاردن
 ۱۲ له عصبه بالضم ازده
 تا چهل عدد از مردان و فی
 هذا البيت اشاره الى قوله تعالى
 وابتناه من الكثير زمان مفاتح
 لتتوء بالعصبة اولى القوة ۱۲
 مقوی فالتقری فی نفسه
 والمقوی فی دابة لیکن اینجا
 مراد از مقوی قوی ست ۱۲
 ۱۵ ذیل جمع ذایل معنی
 باریک ۱۲ ۱۵ کفافة جمع
 کافی کار گزار ۱۲ ۱۵ کفافة
 جمع کمی مرد و لادرو سلاح
 پوشیده ۱۲ له موج
 بهم بر آمدن واضطراب کردن
 ۱۲ له حماة جمع حامی یعنی
 نگهبانانند ۱۲ ۱۳ دول
 یکسر اول و فتح ثانی جمع دولت
 گردش نیکی و ظفر بسوی کسی
 واقبال و چیز که دست بر دست
 گرود ۱۲ ۱۴ له اتصال تیر
 بیکدیگر انداختن ۱۲

بَاتُوا عَلَى قُلل الْأَجْبَالِ تَحْسِبُهُمْ
 ضمیر با تو اعد بلوک ۱۲
 و استنزلوا بعد عرو عن معاقبتهم
 استنزال فرود آوردن ۱۲
 ناداهم صاخخ من بعد ما ذرفوا
 صراخ ناله کردن ۱۲
 ابن الوجوه التي كانت محجبة
 اقصم اضمرا کردن ۱۲
 وقد طالبا اكلوا فيها وهم شرابوا
 اکلهم و شربهم
 وطالبا اكثر والاموال وانه نروا
 اكلهم و شربهم
 وظالما شيئا وادورا التحية هم
 ارضحت مساكنهم وحشام عطلة
 موافاة رسیدن ۱۲
 اين الكنوز التي كانت مفاخرها
 رجا و تحموا شتن ۱۲
 اين العبيد التي ارضدتهم عدا
 سدان سازد جمع عدا
 اين الفوارس والعلماء فاصنعوا
 این الكفافة الميكفو اخليقهم
 اين الكفافة التي ما جوا اليا غضبا
 جمع راجحی تیر انداز ۱۲
 اين الرفاة الم تمنع باسهمهم
 جمع راجحی تیر انداز ۱۲
 هيرفات فاصنعوا ضيما وادفعوا
 شتم ۱۲

عذب جمع اعذب یعنی مرد صدمه و دستگیر کردن ۱۲

غلب الرجال فلم يبقهم القل
 أي با قوم ملین نزد لیس ۱۲
 الى مقابرهم يا بس ما نزلوا
 اسر جمع سر بخت ۱۲
 ابن الاسرة والتيجان والحلل
 تاج تاجان بشار طلوع
 من دونها تضرب بالاسرار والكل
 ضربی یعنی که کل
 تلك الوجوه عليها الدود لتتعلى
 کرم کرم
 فاصبحوا بعد طول الاكل
 بکذا شنته ۱۲
 فخلقوها على الأعداء وارتحلوا
 بکذا شنته ۱۲
 فقاروا الداوروا الهدين انقلوا
 باقی
 وساليتها الى الاجداث قدرهوا
 باقی
 اين الجنود واین الخيل والحو
 باقی
 تنوء بالعصبة المقوين لوصلوا
 بیخ تیر غود ۱۲
 اين الحديد واین البيض والأسل
 نیزه نظی ۱۲
 اين الصواريم والخطية الذبل
 باقی
 لتار اوه صريعا و هويتهم
 کون زاری ۱۳
 اين الحماة التي تحمى بها الدول
 باقی
 لما اتت سهام الموت تنصل
 تنزل ۱۲
 عنك المنيئة اذ وافي بك الاجد
 تنزل ۱۲

وَلَا الرِّشْمَةَ دَعَمَهَا عَنْكَ لَوْ بَدَلُوا
 مَا سَاعَدُواكَ وَلَا وَاسَاكَ أَقْرَابًا
 مَا بَالَ قَبْرِكَ لَا يَأْتِي بِهِ أَحَدٌ
 فَأَبَالَ ذِكْرِكَ مَنْسِيًّا وَمَطْرَحًا
 مَا بَالَ قَصْرِكَ وَحَشَا لَا أَنْ يَسِي بِهِ
 لَا تَنْكِرْتِ فَمَا ذَامَتْ عَلَيْهِ مِلَابِ
 وَكَيْفَ يَرْجُوا دَوَامَ الْعَيْشِ مَتَّعًا
 وَجِسْمًا لِيَلِيَّاتِ الرَّدَى غَرَضًا

وَلَا الرِّقَّةَ نَفَعَتْ فِيهَا وَلَا الْجَيْلُ
 بَلْ سَأَمُواكَ لَهَا يَا قُبْحَ مَا فَعَلُوا
 وَلَا يَطْوُونَ بِهٍ مِنْ بَيْنِهِمْ رَجُلًا
 وَكُلُّهُمْ بِاِقْتِسَامِ الْمَالِ قَدْ شَغَلُوا
 يُعْشَاكَ مِنْ كُنْفِيهِ الرُّوعُ وَالْهَلُ
 إِلَّا إِذَا خَرَّ عَلَيْهِ الْمَوْتُ وَالْوَجَلُ
 وَأُورِحَهُ بِجِبَالِ الْمَوْتِ مَتَّعًا
 وَمَلَائِكَةُ ذَائِلُ عَنْهُ وَمَنْقَلُ

له رشی جمع رشوت ۱۲
 ۱۳ رتی جمع رقیه افسون
 ۱۴ دہل ترس و فزع
 ۱۵ اناختہ خوا بانیدن شتر
 یعنی منزل کردن و سکونت
 در زیدن ۱۲ ۱۵ تعدی
 باہداد می کند ۱۳ ۱۴ نفوس
 جمع نفس یعنی خون یقال
 سالت نفسہ و فی الحدیث ما
 لیس له نفس فانه لا یخیر الما
 اذا مات فیه ۱۲ ۱۳ تعزیر
 اقامت کردن بجای المعزج
 ام ممکن از مصدر ۱۴ ۱۵
 تعزیر عزیز شدن یعنی بریدن
 بروز بائے عزیز شدن
 یاد کردن او را در عزیز
 اینجا خوا را است ۱۲ ۱۳
 شرط دور شدن یا بریدن
 تعدیر ۱۳ ۱۴ نام یعنی
 بعید از نزدیکت یعنی دور
 شدن ۱۳ ۱۴ المات فی الین
 در باب جیدانی

حکایت شتیاق خویش بفاطمه و شکایت از فراق و محزونترانه

أَلَا هَلْ إِلَى طُولِ الْحَيَاةِ سَبِيلٌ
 وَإِنِّي وَإِنْ أَصْبَحْتَ بِأَمُوتِ مُوقِنًا
 وَلِلدَّهْرِ لَوَانٌ تَرُوحُ وَتَعْتَدِي
 وَمَنْزِلٌ حَقٌّ لَا مَعْرَجَ دُونَهُ
 قَطَعْتَ بِأَيَّامِ التَّعْزِيرِ ذِكْرَهُ
 أَرَى عِلَلَ الدُّنْيَا عَلَى كَثِيرَةٍ
 وَإِنِّي لَمُشْتَاقٌ إِلَى مَنْ أَحَبَّهُ
 وَإِنِّي وَإِنْ شَطَّتْ بِي الدَّرَنَانِهَا
 فَقَدْ قَالَ فِي الْأَمْتَالِ فِي الْبَيْنِ قَائِلٌ

وَإِنِّي وَهَذَا الْمَوْتُ لَيْسَ بِمَكُولٍ
 قَلْبِي أَمَلٌ مِنْ دُونِ ذَلِكَ طَوِيلٌ
 وَإِنَّ نَفْسًا بَيْنَهُنَّ تَسِيلُ
 لِكُلِّ أَمْرٍ مَتَّعًا إِلَيْهِ سَبِيلُ
 وَكُلُّ عَزِيزٍ مَا هُنَاكَ ذَلِيلُ
 وَصَاحِبُهَا حَتَّى الْمَمَاتِ عَلِيلُ
 فَهَلْ لِي إِلَى مَنْ قَدْ هَوَيْتُ سَبِيلُ
 وَقَدْ مَاتَ قَبْلِي بِالْفِرَاقِ جَبِيلُ
 أَصْرِبُ بِهَا يَوْمَ الْفِرَاقِ رَحِيلُ

یا در کردن او را در عزیز
 اینجا خوا را است ۱۲ ۱۳
 شرط دور شدن یا بریدن
 تعدیر ۱۳ ۱۴ نام یعنی
 بعید از نزدیکت یعنی دور
 شدن ۱۳ ۱۴ المات فی الین
 در باب جیدانی

وَكُلَّ الَّذِي دُونَ الْفِرَاقِ قَلِيلٌ دَلِيلٌ عَلَى أَنْ لَا يَدُومَ خَلِيلٌ لَعَمْرُكَ شَيْءٌ مَا إِلَيْهِ سَبِيلٌ وَيُظْهِرُ بَعْدِي لِلْخَلِيلِ عَدِيلٌ إِذَا غَيَّبَتْ بِرِضَاةٍ سِوَايَ بَدِيلٌ وَيَحْفَظُ سِرِّي قَلْبُهُ وَدَخِيلٌ فَإِنَّ بُكَاءَ الْبَاكِياتِ قَلِيلٌ وَلَيْسَ إِلَيَّ مَا يَبْتَغِيهِ سَبِيلٌ وَلَكِنَّ رِزْقَ الْأَكْرَمِينَ جَلِيلٌ وَفِي الْقَلْبِ مِنْ حَرِّ الْفِرَاقِ غَلِيلٌ	لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ قُرْقَةٌ وَإِنَّ اقْتِقَادِي فَأَجِبًا بَعْدَ أَحَدٍ وَكَيفَ هُنَاكَ الْعَيْشُ مِنْ بَعْدِ نَقْدِي سَيَعْرِضُ عَن ذِكْرِي وَتَنْسَى مَوَدَّتِي وَلَيْسَ خَلِيلِي بِأَلْمَلُولِ وَلَا الَّذِي وَلَكِنَّ خَلِيلِي مَنْ يَدُومُ وَصَالُهُ إِذَا انْقَطَعَتْ يَوْمًا مِنَ الْعَيْشِ قَدَاتِي يُرِيدُ الْفَتَى أَنْ لَا يَمُوتَ حَبِيلِي وَلَيْسَ جَلِيلًا مُرْزَقٌ مَالٍ وَنَقْدُهُ لِذَا لِكَ جَنِينِي لَا يُؤَاتِيهِ مَضْجَعُهُ
---	--

له اقتقادم کردن
و نایا فتن ۱۲ له او خیل
دخول کننده در کار یقال
و خیل الرجل للذی یأخذه
فیه امورہ و یختص به ۱۲
له غلیل تشنگی ۱۲ -
له قولہم اہل ایتیت
اہلاً لا اجانب فیہا فاسات
ولا تستوحش و سہلا ای
و طہیت مکانا سہلاً لا ذرا
۱۲ الف بالکسر
دوست ۱۲ له تولى
ردی گردانیدن ۱۲ له
اقول فرار فتن ستاره
و غروب شدن و ناپدید
گشتن از نظر ۱۲ له
تمثل تصور کردن تمثیل
در خیال آوردن نمود
چیزی گویا می بیند او را
و زکا شدن پیکری مانند
پیکری ۱۲ ۱۲

حکایت آمدن پیری و رفتن جوانی و رضادادن بضعفاناتوانی

وَأَسْتَوْدِعُ اللَّهَ الْفَارِحَلُ وَجَلَّ الْمَشِيبُ كَانَ لَمْ يَزَلْ وَأَمَّا الشَّبَابُ كَبَدِّهَا أَقْلُ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ الْبَدَلُ	فَأَهْلًا وَسَهْلًا بِضَيْفِ نَزَلْ تَوَلَّى الشَّبَابُ كَانَ لَمْ يَكُنْ كَانَ الْمَشِيبُ كَصَبِيٍّ بَدَا سَقَى اللَّهُ ذَاكَ وَهَذَا مَعَا
--	---

انظر ارحزم عاقلان بیان غفلت جاهلان

مَصَائِبُهُ قَبْلَ أَنْ تَنْزِلَا لَهَا كَانَ فِي نَفْسِهِ مَثَلًا	تَمَثَّلَ ذُو الْعَقْلِ فِي نَفْسِهِ فَإِنْ نَزَلَتْ بَعْتَهُ لَمْ يَرِعْ
---	--

رَأَى الْأَمْرَ يُفْضَى إِلَى الْخَيْرِ <small>افشار سيدن ۱۲</small>	فَصَبَّرَ آخِرَةً أَوْ لَا <small>تصير گردانیدن ۱۲</small>
وَدَّ الْجَاهِلُ يَأْمَنُ أَيَّامَهُ <small>حوادث ۱۲</small>	وَيُنْسِي مَصَارِعَ مَنْ قَدْ خَلَا <small>از سمع ۱۲</small>
فَإِنْ بَدَّهِنَّ صُرُوفُ الزَّمَانِ <small>بص</small>	يَبْعَثُ مَصَابِيَهُ أَعْوَالًا <small>بص</small>
وَلَوْ قَدَّمَ الْحَزْمَ فِي نَفْسِهِ	لَعَلَّمَهُ الصَّبْرُ عِنْدَ الْبَلَاءِ

۱ مصارع جمع مصرع
بعضی جائے اقلندون ۱۲
۲ غلامی مضی ۱۲
بدون ناگاہ دنا اندیشہ آمدن
از فتح ۱۲
آواز برداشتن در گریه
در لیکن ۱۲

منع از بخل و وعده کاذب و ترغیب بعلم و عقل صائب

إِذَا اجْتَمَعَ الْأَفَاتُ فَأَبْجَلُ مَثَرُهَا <small>بص</small>	وَشَرَّ تَبَنِ الْبُخْلِ الْمَوَاعِيذُ وَالْمَطْلُ <small>بص</small>
وَلَا خَيْرَ فِي وَعْدٍ إِذَا كَانَ كَاذِبًا	وَلَا خَيْرَ فِي تَوَلٍّ إِذَا لَمْ يَكُنْ فِعْلًا <small>بص</small>
إِذَا كُنْتَ ذَا عِلْمٍ وَلَمْ تَكُ عَافِيًا	فَأَنْتَ كَذِي نَعْلِ وَ لَيْسَ لَكَ رِجْلًا <small>بص</small>
وَإِنْ كُنْتَ ذَا عَقْلٍ وَلَمْ تَكُ عَابِدًا	فَأَنْتَ كَذِي رِجْلِ وَ لَيْسَ لَكَ نَعْلًا <small>بص</small>
أَلَا إِنَّمَا إِلَّا نَسَانُ عِنْدَ لِعْقَلِهِ	وَلَا خَيْرَ فِي عَمْدٍ إِذَا لَمْ يَكُنْ نَصْلًا <small>ای تیغ ۱۲</small>

الموعود واحد میعاد مثله
مواعد جمع ۱۲ مطلق رنگ
و در کردن حاصل آنکه بخل
بهترین آفات است
و در رنگ و رایغای عهد
بدتر از بخل است شاعری
گوید از بخل کسی که میکند
وعده دروغ بگریزد
که آب دارد و دروغ
آن صبح که خلق کاذبش
میخوانند هرگز نرسد
از دبا فاق فردغ ۱۲

بیان توقف دانش بر مشقت و محنت و ترغیب

بتحصيل علم و فطنت

لَوْ كَانَ هَذَا الْعِلْمُ يَحْصُلُ بِالْمَنَى <small>بص</small>	مَا كَانَ يَبْقَى فِي الْبَرِيَّةِ جَاهِلًا <small>بص</small>
أَجْمَدًا وَلَا تَكْسَلُ وَلَا تَكُ عَافِيًا	فَإِنَّ أُمَّةَ الْعُقْبَاءِ لَمِنْ مَتَكَا سَلًا <small>بص</small>

۳ غند خلاف شمشیر ۱۲
۴ منی جمع نید بالضم
بمعنی آرزو ۱۲
الجبار قیل من الحیة یعنی
الاصح و منه جبر العظم
و قیل من الجبر بمعنی الاله
دقیل منیع لایاله
الافکار و لا یبیطر به الابصار
منه تحله جبار اذا طلعت
وقال ابن عباس هو اعظم
شاعری مطابق معنی این
بر دست گوید سه آرزو
کشد روی مردم تقسیم
داوند بالم بد و تمن زردیم

رضا بقضادر قسمت و مفاخرت بعلم و حکمت

رَضِينَا قِسْمَةَ الْجَبَّارِ فِينَا <small>بص</small>	لَنَا عِلْمٌ وَإِلَّا عَدَّ آءِ مَا لَنَا <small>بص</small>
فَإِنَّ الْمَالَ يُفْتَنُ عَنْ قَرِيبٍ	وَإِنَّ الْعِلْمَ بَاقٍ لَا يَزَالُ <small>بص</small>

ترغیب بتحصیل معارف اخروی و تنفیر از جمع اسباب نیوی

ان الغني هو الغني بقلبه	ليس الغني هو الغني بهاله
وكذا الكريم هو الكريم بخلقه	ليس الكريم بقومه وباله
وكذا الفقيه هو الفقيه بحاله	ليس الفقيه بنطقه ومقاله

نهي از گفتن بسيار و امر بزهفتن اسرار

فلا تكثرت القول في غير وقته	واذ من على الصمت المزين للعقل
يموت الغني من عثرة بلسانه	وليس يموت المرء من عثرة الرجل
فلا تك مبدأنا لغيرك مفسيا	فلا تستجيب بغضاء من ذلة الذليل

منع جمع كه عيب مردم جويند سخن بدارشان مردم گویند

وفي الخلق احبانا لعمري مرارة	وثقل على غض الرجال ثقيل
ولما ارانا نسانا يرمي عيب نفسه	وان كان لا يخفى عليه جليل
ومن ذا الذي ينجو من الناس سالما	وللتاس قال بالظنون وقيل
احبك قوم حين صرت الى الغنا	وكل نحني في العيون جليل
وليس الغني الا غنى زين الفتن	عشية يقرى او عداة يديل
ولم يفتقر يوما وان كان معدما	غني ولم يستغن قط بخيل

ارشاد بعلاومت و تجمل و هدايت بشكيباني و تحمل

صن النفس واجملها على ما يوزنها	تعش سالبا والقول فيك جميل
ولا تريم الناس الا تجملا	تبايك دهر او جفاك خليل
وان ضاق رزق اليوم فاصبر الى غد	عسر نكبات الدهر عنك تزول

۱۰ هو ضمير فصل بر کم
 ۱۱ حصر ۱۲ اکثر
 ۱۳ بسیار گفتن ۱۲
 ۱۴ اومان بپوشته کاری کردن
 ۱۵ و دادمت نمودن بر چیزی
 ۱۶ ثبات پراگنده
 ۱۷ منتشر کننده ۱۲
 ۱۸ مفشی فاش کننده ۱۲
 ۱۹ استجاب بسوی
 ۲۰ خود کشیدن ۱۲
 ۲۱ بغض و دشمنی ۱۲
 ۲۲ غض کم کردن قدر کسی
 ۲۳ قال و قيل بها
 ۲۴ اسان ۱۲
 ۲۵ جوان قیان و فقیه بالسر
 ۲۶ فیها جمع ۱۲
 ۲۷ بخشش کند ۱۲
 ۲۸ بین بخشش کند ۱۲
 ۲۹ معلوم فقیر
 ۳۰ در ویش از اعدام یعنی
 ۳۱ در ویشی ۱۲
 ۳۲ نگاه داشتن ۱۲
 ۳۳ بالفتح اراستن ۱۲
 ۳۴ بنوموافق نیاید
 ۳۵ صلته با براد از نظر ۱۲
 ۳۶ بالفتح رنج کبالت
 ۳۷ بختین جمع ۱۲ ۱۲

يَعْرِضُ غَنِيَّ النَّفْسِ إِنْ قَلَّ مَالُهُ وَلَا خَيْرَ فِي وَدِّ أَمْرِي مُتَلَوِّنِ جَوَادٍ إِذَا اسْتَدْرَجْتِ عَنْ أَخِي مَالَهُ فَبَاكَ كَثْرَ الْأَخْوَانِ حِينَ تَعُدُّهُمْ	وَيَعْنِي غَنِيَّ الْمَالِ وَهُوَ ذَلِيلٌ إِذَا الرِّجْحُ قَالَتْ مَالٌ حَيْثُ تَبِيلٌ وَعِنْدَ اسْتِمَالِ الْفَقْرِ عِنْدَكَ بِخَبَلٍ وَلَكِنَّهُمْ لِلتَّائِبَاتِ قَدِيلٌ
--	--

له تلون رنگ
گرفتن دامیل العدل
عن الوسط الى احد الجانبين
وتائبت مالت بسبب
انكده مع مؤنث سماعيت

١٢ ٢٠ تبيع الى قوله
تعالى ان مع العسر يسيرا

٢١ ٢٢ اعتياض بدل كفرن
٢٣ ٢٤ بدل دادن در
در باختن ١٣ ١٤

رجحان اخرون آمدن
رجح الميزان اي مال
٢٥ المظالم بالكسر
المطل ١٢ ١٣ بلوت

ازمايش كردم ١٢ ١٣
قرن زمانه القرن من
الناس اهل زمان واحد

٢٦ ٢٧ خطوب جمع خطب
کار بزرگ و حادثه ١٢

ترغيب نفس بجانب رجاء ونهي از ياس بحكم خدا

فَلَا تَجْرِعْ وَإِنْ أَعْسَرْتَ يَوْمًا وَلَا يَتَأَسَّ فَإِنَّ الْيَأْسَ كُفْرٌ وَلَا تَظُنُّ بِرَبِّكَ ظَنًّا سَوْءًا رَأَيْتُ الْعُسْرَ يَتَّبِعُهُ يَسَارٌ	فَقَدْ أَيْسَرْتَ فِي دَهْرٍ طَوِيلٍ نَعَلَّ اللَّهُ يُغْنِي عَنْ قَلِيلٍ فَإِنَّ اللَّهَ أَوْلَى بِمَا يُجْمِلُ وَقَوْلُ اللَّهِ أَصْدَقُ كُلِّ قِيلٍ
--	---

منع از اتش حرص افروختن و ابرو مردم فروختن

مَا أَعْتَاضَ بِأَذِلُّ وَجْهَهُ بِسْؤَالِهِ وَإِذَا السُّؤَالُ مَعَ النَّوَالِ وَزِينَتُهُ وَإِذَا ابْتُلِيَتْ بِبَدَلٍ وَجْهَكَ سَائِلًا إِنَّ الْكَرِيمَ إِذَا جَبَاكَ بِمَوْعِدٍ	عَوْضًا وَلَوْ نَالَ أَلْمَنَى بِسْؤَالِ رَحِمَ السُّؤَالُ وَخَفَّ كُلُّ نَوَالٍ فَأَبْدَلُهُ لِلتَّكْرِيمِ الْمِفْضَالِ أَعْطَاكَ سَلِسًا بَغَيْرِ مِطَالٍ
---	--

منع از تكبر و دشمنی و سؤال از مردم ذنی

بَلَوْتُ النَّاسَ قَرْنًا بَعْدَ قَرْنٍ وَلَمْ أَرَ فِي الْخُطُوبِ أَشَدَّهُ وَلَا وَذَقْتُ مَرَارَةَ الْأَشْيَاءِ طَرًّا	فَلَمْ أَرِ مِثْلَ مِخْتَالِ بِيَالٍ وَأَصْعَبَ مِنْ مَعَادَاةِ الرِّجَالِ فَبَاطِعُمْ أَمْرًا مِنَ السُّؤَالِ
---	--

نكوهش سوال ندامت مال

أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ مِثْنِ الرَّجَالِ	كُنْفَلُ الصَّخْرِ مِنْ قَلِيلِ الْجِبَالِ
فَقُلْتُ الْعَارِفِي ذَلِ السُّؤَالِ	يَقُولُ النَّاسُ لِي فِي الْكَسْبِ عَارٌ

له نقل الشئ تحويلة
من موضع الى موضع
معنى آنكه گردانیدن
سنگ از سر مائے كوه
محبوب تر است بمن از
منت مردان اگر كوهی نقل
عمر از قله بشکل نیست
چه بطبیعت است و شکل
نقل بقله است که قسری
ست گوئیم نظر ناظم بقرب
و بعد مسافت است
ز طبع و قسری ۱۲

اظهار استغنا از خلق عالم و اجتناب از منت اولاد ام

وَلَا أَشْتَرِي عِزًّا لِمَرَاتِبِ بِالذُّبِ	فَمَا أَقْبَلَ اللَّهُ نِيًّا جَمِيعًا مِثْنَةً
لِيَلَّا يَرَى فِي عَيْنِهَا مِثْنَةً الْكُلِّ	وَأَعَشِقُ كَحَلَاءِ الْمَدَامِ مِثْنَةً خِلْفَةً

و بعد مسافت است
ز طبع و قسری ۱۲
ما قبل یعنی قبول نمیکنم
اشترای فرد و ختن ۱۲ و غیر
بالکسر از جهندی ۱۲
کلاه سیاه چشم و مدام
گوشه های چشم و اطراف
آن ۱۲
خوا بانیدن شتر ۱۲
ویل گران و ناگوار ۱۲
جلال بزرگ قدر گردانیدن
۱۲ و اذلال خوار کردن ۱۲
۱۲ او معمم بالضم تان
خوش ۱۲
بے توشه ملان و بے ناو
شدن ۱۲
برگزیدن ۱۲
پوشدن يقال الملائت من
الطعام و الشراب ۱۲

دمزدن از مروت کامل با زهمون قوت شامل

وَدَارِي مَنَاخَ مَا قَدْ نَزَلَ	وَزَادِي مِبَاحٍ لِمَنْ قَدْ أَكَلَ
أَقْدَامُ مَا عِنْدَنَا حَاضِرٌ	وَإِنْ لَمْ يَكُنْ غَيْرَ خَبِيرٍ وَحَلٌّ
فَأَمَّا الْكَرِيمُ فَرَاضِي بِهِ	وَأَمَّا اللَّيْمُ فَذَاكَ الْوَبْلُ

هدایت بکبر قناعت اند و ختن منع از ابرو فروختن

صَبْرُ الْفَتَى بِفَقْرِهِ يَجِلُّهُ	وَبَدْلُهُ لِرُوحِهِ يَدَّأَهُ
يَكْفِي الْفَتَى مِنْ عَيْشِهِ أَقْلُهُ	الْخَبِيرُ لِلجَائِعِ أَدَمُ كَلَّهُ

اظهار کمال احسان با فقیران و زبردستان

إِنِّي أَمْرٌ بِإِلَهِ عِزِّي كُلُّهُ	وَمِثْلُ الْمَكَارِمِ الْخَيْرِي مِنْ أَوْلِي
فَإِذَا صَطَنَعْتُ صَنِيعَةً ابْتَعْتَهَا	بِصَنِيعَةِ الْخَيْرِي وَإِنْ لَمْ أَسْأَلْ
وَإِذَا بَصَا حَبْنِي رَفِيقٌ مَرْمَلٌ	أَثَرْتُهُ بِالزَّادِ حَتَّى يَمْتَلِي
وَإِذَا دُعِيتُ لِلزَّيْبَةِ فَرَجَّجْتُهَا	وَإِذَا دُعِيتُ لِغَدْرَةٍ لَمْ أَفْعَلْ

وَإِذَا بَصِيحٌ فِي الصَّرِيحِ لِحَاوِثٍ
وَأَعْدَاءُ بَارِيٍّ مِنْ عِيَالِي إِيَّاهُ
وَحَفِظْتُهُ فِي أَهْلِهِ وَعِيَالِهِ

وَاقْبَتَهُ مِثْلَ الشَّهَابِ الْمُسْتَعْلِ
إِخْتَارَ مِنْ بَيْنِ الْمَنَازِلِ مَنْزِلَ
بِتَعَاهِدِ مَتْنِي وَ لَمَّا اسْتَعْلِ

ارشاد بقطع دشمنی بوسیله عجز و فروتنی

وَحَيٌّ ذَوِي الْأَضْعَانِ تَشْفِقُ قُلُوبَهُمْ
فَإِنْ أَعْرَضُوا كُرْهًا فَحَيٌّ تَكَرَّمًا
فَإِنَّ الَّذِي يُؤْذِيكَ مِنْهُ اسْتِمَاعُهُ

تَحَيُّتُكَ الْعَظْمَى وَقَدْ أَيْدِ بَعِ النَّعْلِ
وَإِنْ حَبَسُوا عَنْكَ الْحَدِيثَ فَلَا تَسَلْ
وَإِنَّ الَّذِي قَالُوا أَوْرَاكَ لَمْ يَقُلْ

شکایت از مخالفت دھو کہ شھداً اُمینتہ است بزھرا

أَحِبُّ لِيَا لِيَّ الْهَجْرَ لَا فَرْحًا بِهَا
وَأَكْرَهُ أَيَّامَ الْوِصَالِ لِأَنَّيْ

عَسَى الدَّهْرُ يَأْتِي بَعْدَهَا بِوِصَالٍ
أَرَى كُلَّ شَيْءٍ مَوْلَعًا بِزَوَالٍ

خطاب بہام بن اعقل ثقفی و بیان علامات محبت خفی

لَا تَخَذَ عَنِّي فَلْيَحْبِبْ دَلَّائِلُ
مِنْهَا تَنْعَمُهُ بِهَا يُبْلَى بِهِ
فَالْمَنْعُ مِنْهُ عَطِيَّةٌ مَعْرُوفَةٌ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يَرَى مَحْفُظًا
وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ تَرَاهُ مُتَمَرًّا
وَمِنَ الدَّلَائِلِ زُهْدُهُ فِيمَا تَرَى
وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يَرَى مِنْ عَزْمِهِ

وَلَدَائِدِهِ مِنْ نَجْوَى الْحَبِيبِ رَسَائِلُ
وَمُرُورُهُ فِي كُلِّ مَا هُوَ فَاعِلُ
وَالْفَقْرُ الْكَرَامُ وَالطُّفُّ عَاجِلُ
مُنْقَشِقًا فِي كُلِّ مَا هُوَ نَازِلُ
فِي خِرْقَتَيْنِ عَلَى شَطُوطِ السَّاحِلِ
مِنْ دَارِ دَلِيلٍ وَالنَّعِيمِ الزَّائِلِ
طَوَعُ الْحَبِيبِ إِنْ أَلَمَّ الْعَاذِلُ

اصباح بانگ کردن الصريح
المستغِيث، و ہر من الافراد والشہاب
بالکسر و رخس آتش دستارہ شہب جمع
والاشتغال افر وقتن ۱۲ علی قولہ
استعل علی وزن الضر لصیغۃ المتکلم
من السعال بمعنی سرفہ کردن و ہنہا کنایۃ
من الکراہتہ یقال عضاک السوال فاخذک

السعال ۱۲ محمد نظام الدین کیرتو
۳ التھیما ان یقال ہیاک السہای
جعل لک حیوۃ ثم جعل کل دعا و سخن
بالکسر لہذا اضغان جمع و دباخہ
پوست تراشدن و نعل اناؤیم بالکسر
فسہ فہو نعل و قیہ شیء من نعل بالتحریک

ای فساد کذا فی کتب اللغۃ و اعلم
ان ہذا الابیات فی ہذا الدایران مسویۃ
الی علی کرم اللہ وجہہ و قال الشیخ فی اللہ
فی وصایا القنوجات ان اعرابیا شکر
من فصحاء العرب جلوالی النبی صلی
اللہ علیہ وسلم و قال بل فی ما نزل
علیک ربک مثل ما قاتل فقال النبی

صلی اللہ علیہ وسلم ما قلت فانتہی
عربی ہذا الابیات فانزل اللہ تعالی
ہذا الابیات البینات لا تستوی الحسن
ولا السیئۃ اذ فح بالقیہ ہی احسن
فاذا الذی بینک و بینہ عداوۃ کانہ
ولی حمیم و ما یلقبہا الا الذی یسبر
و ما یلقبہا الا الذی یسبر

الاعرابی ہذا و اللہ ہوا اللہ الحلال و السلم
ہذا استفدنا من بعض افراد با ۱۲ نظام الدین
عفی عنہ علیہ الیہ و سخت حرجی کردن
یقال اولغۃ بالشی ادا و لہ بہ فہو موع یعق
اللام ۱۲ التحفظ و التسیف و قد
الفعلۃ ۱۲ منقشت الذی یقع
بالقوت و بالمربع و الخرقۃ یعنی مرد سنگ عین قناع

۱۲ منقشت الذی یقع
بالقوت و بالمربع و الخرقۃ یعنی مرد سنگ عین قناع

وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يَرَى مِنْ شَوْقِهِ
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يَرَى مِنْ أَنْسِهِ
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يَرَى مَتَبَسِّمًا
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ ضِحْكُهُ بَيْنَ الْوَرَمِ
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ حُرْنُهُ وَنَجِيْبُهُ
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يَرَى مَتَمَسِّكًا
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ تَرَاهُ بَاكِيًا
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ تَرَاهُ مُسَافِرًا
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ تَرَاهُ مُسَلِّمًا

مِثْلَ السَّقِيمِ وَفِي الْفَوَاقِدِ غَدَائِلُ
 مُسْتَوْحِشًا مِنْ كُلِّ مَا هُوَ شَاغِلٌ
 وَالْقَلْبُ فِيهِ مَعَ الْخَنِينِ بِلَائِلُ
 وَالْقَلْبُ حَزُونٌ كَقَلْبِ الشَّاكِلِ
 جَوْفَ الظَّلَامِ فَبَالَهُ مِنْ عَاقِلِ
 بِسْوَالٍ مَنْ مَجْطَى لَدَيْهِ السَّائِلِ
 أَنْ قَدَرَاهُ عَلَى قَبِيْمٍ عَاقِلِ
 نَحْوَ الْجِهَادِ وَكُلِّ فِعْلٍ فَاضِلِ
 كُلِّ الْأُمُورِ إِلَى الْمَلِيكِ الْعَادِلِ

اعتراف بجرم وگناه وانتظار فضل الله

أَخَافُ وَأَرْجُو عَفْوَكَ وَعِقَابَكَ
 فَإِنَّ يَكُ عَفْوًا فَهُوَ مِنْهُ تَفَضُّلٌ

وَأَعْلَمُ حَقَائِقَهُ حَكْمَ عَدْلٍ
 وَإِنْ يَكُ تَعَذُّبًا فَإِنِّي لَهُ أَهْلٌ

حكايت احوال واهوال قيامت و اظهار توب و ندامت

إِذَا قَرَبْتُ سَاعَةً يَالَهَا
 تَسِيرُ الْجِبَالُ عَلَى سُرْعَةٍ
 وَتَنْفَطِرُ الْأَرْضُ مِنْ نَفْحَةٍ
 وَلَا بَدَأَ مِنْ سَائِلٍ قَائِلٍ
 تُحَدِّثُ أَخْبَارَ هَارِ بَهَا

وَزُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا
 كَثِيرًا السَّمَابُ تَرَى حَالَهَا
 هُنَالِكَ تُخْرِجُ أَثْقَالَهَا
 مِنَ النَّاسِ يَوْمَئِذٍ مَا لَهَا
 وَرَبِّكَ لَا شَكَّ أَوْحَى لَهَا

عنه إشارة إلى قوله تعالى ترى الجبال تحسبها جبالاً وهي نخرم السحاب
 عنه إشارة إلى قوله تعالى وقال الإنسان إنهما آخرا السورة

١٥ غلائل جمع غليل
 بمعنى تشنگی ١٦
 بلابل جمع بلبل ١٧
 مثل مصيبت زده شدن
 از مردن فرزندان ١٨
 ١٩ قوله ساعة الم
 الساعة القيامة قيل
 الساعات التي هي
 القيامة ثالثة الساعة
 الكبرى وهي بعثت
 للمناسبة وهي التي اشار
 اليها النبي صلى الله عليه
 وسلم بقوله لا يقدر عم
 الساعة حتى يظفر الفخس
 والمتفخس وحتى يعيد
 الدرهم والدينار و
 الساعة الوسطى وهي
 موت اهل القرن الواحد
 وذلك نحو ما روي انه
 صلى الله عليه وسلم
 رأى عميد الله ابن
 انس فقال ان يطال
 عمر هذا الغلام لم يميت
 تقوم الساعة فقيل ان
 آخر من مات من الصحابة
 والساعة الصغرى
 وهي موت الانسان
 وهي المشار اليها بقوله
 قد خسر الذين كذبوا
 بقاء الله حتى اذا جاء
 الساعة نفقة قالوا
 يا حسرتنا و معلوم ان
 هذه الحرة تنال الانسان

وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ تَرَاهُ مُسَلِّمًا وَبَيْنَكَ فِي كُلِّ حَكْمٍ نَازِلٌ

وَيَصْدُرُ كُلُّ إِلَى مَوْقِفٍ
تَرَى النَّفْسَ مَا عَمِلَتْ مُحَضَّرًا
يَحَا سِبَّهَا مَا لَيْتَ قَادِرٌ
تَرَى النَّاسَ سُكْرَى بِبَلَا قَهْوَةٍ
ذُنُوبِي بِبَلَايِي فَمَا حِيلَتِي
نَسِيتُ الْمَعَادَ فَيَا وَيْلَهَا

يُقِيمُ الْكُهُولَ وَأَطْفَالَهَا
وَلَوْ ذُرَّةً كَانَتْ مُثْقَلَهَا
فَمَا مَا عَلَيْهَا وَإِمَّا لَهَا
وَلَكِنْ تَرَى الْعَيْنُ مَا هَا لَهَا
إِذَا كُنْتُ فِي الْبَعَثِ حَمًّا لَهَا
وَأَعْطَيْتُ لِلنَّفْسِ أَمَّا لَهَا

بہ کہل مرد میانہ
سال و آنکہ عمراواز
سہی تجاؤز کند کھول
جمع ۱۲ علی حضرت
عاصر آورده ۱۲ علی
ذرتہ مورچہ در وزن
صد ذرہ مقدار یک ج
باشد ۱۲ علی منغال
ہم سنگ ۱۲ علی
سکران رست مکار
جمع سکرے ہوت
سکران اشعرانظر الی
قولہ تعالیٰ و تروی
الناس سکاری
وما ہم بسکارے
ولکن عذاب
اللہ شدید
بہ ہول ترمانید
از نظر ۱۲ علی
قبلاً لے مقابلاً
وعیاناً ۱۲ علی
طرف بکون الاوسط
بمعنی چشم ۱۲ علی
مقرض پیش آئندہ
سہ خیل دیوانگی
وفسادہ نقل ۱۲ علی
راجع بارگشتن ۱۲
۱۲ علی افانین جمع
افان و ان جمع فن
بمعنی شاخ افانین
بمعنی اقسام ۱۲

خطاب بحارث اعور ہمدانی و نوید دادن او بقیض رحمانی

يَا حَارِثَ هَذَا مَنْ يَمُتُ يَرِنِي
يَعْرِفُنِي طَرْفُهُ وَأَعْرِفُهُ
وَ أَنْتَ عِنْدَ الصِّرَاطِ مُعْتَرِضِي
أَقُولُ لِلنَّارِ حِينَ تُوَقَّفُ
ذَمِّي لِي لَا تَقْرَبِيهِ إِنْ لَهْ
أَسْتَيْتُكَ مِنْ بَارِدٍ عَلَى ظَهَائِي
قَوْلٌ عَلِيٍّ لِحَارِثِ عَجَبٌ

مِنْ مُؤْمِنٍ أَوْ مُنَافِقٍ قُبُلًا
بِنَعْتِهِ وَأَسْبِهِ وَمَا فَسَلًا
فَلَا تَخَفِ عَثْرَةً وَلَا زَلَلًا
لِلْعَرَضِ ذَمِّي لِي لَا تَقْرَبِيهِ الرَّحْبَلَا
حَبْلًا يَجْبِلُ الْوَصِيَّ مَتَّصِلًا
تَخَالَهُ فِي الْحَلَاوَةِ الْعَسَلًا
كَمْ تَمَّ أَنْجُوبِيَهُ لَهْ جَمَلًا

من مؤمن او منافق قبلاً
بنعتہ و اسبہ و ما فسلاً
فلا تخف عثرۃ و لا زلاً
للعرض ذم می لی لا تقر بیہ
حبلًا یجبیل الوصی متصلًا
تخالہ فی الحلاوۃ العسلًا
کم تم انجو بیہ لہ جملًا

نفي قواعدا احكام نجوم و منع از وصف ستاره بسعد شوم

خَوَّفَنِي مِنْجَمًا أَوْ خَبَلًا
فَقُلْتُ دَعْنِي مِنْ أَكَاذِبِ الْجَبَلِ
أَدْفَعُ عَن نَفْسِي أَفَايِبِينَ الدُّوَلِ

تَرَا جَعِ الْمَرِيخِ فِي بَيْتِ الْحَمَلِ
الْمُسْتَرِي سَوَاءٌ عِنْدِي وَرَحَلِ
بِحَالِقِي وَتَرَازِقِي عَزَّ وَجَلِ

نفي قواعدا احكام نجوم
منع از وصف ستاره بسعد شوم
خوفن می منجماً او خبلاً
فقلت دعنی من اکاذیب الجبل
ادفع عن نفسی افایبین الدول
ترا جمع المریخ فی بیت الحمل
المستری سواء عندی و رحل
بحالقی و ترازقی عز و جل

خبر دادن از خرم چم مهدی موعود بنحیت فرخ و طالع مسعود

وَلَا يَهْدِي إِلَّا رَحْمَةُ اللَّهِ وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مَبْدَأَ لَهُ فِي الْأَشْيَاءِ	بُنِي إِذَا مَا جَاشَتْ التُّرُكُ فَانْتَظِرْ وَذَلْ مُلُوكُ الْأَرْضِ مِنَ آلِ هَاشِمٍ صَبِيٍّ مِنَ الْعَبْيَانِ لَا أَرَى عِنْدَهُ فَتَمَّ يَقُومُ الْقَائِمُ الْحَقُّ مِنْكُمْ سَيُّ نَبِيِّ اللَّهِ نَفْسِي فِدَاءَهُ
--	---

خطاب لشیر عتیق ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ

بِأَنَّ عَلِيًّا خَيْرُ حَائِفٍ وَنَا عَمَلٍ وَأَلَدُ فِيهِ قَوْلُهُ فِي الْفَضَائِلِ إِلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ أَصْدَقُ قَائِلٍ	تَعَلَّمُوا يَا بَكْرٌ وَلَا تَكُ جَاهِلًا <small>إِنَّهُ الْبَيَاتُ الْحَاقَّةُ مَلُولٌ ۱۲</small> وَأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ أَوْصَى بِحَقِّهِ وَلَا تَجَسَّنَّهُ حَقَّهُ وَازْدِدِ الْوَرَاءَةَ
---	--

دم زدن از مال دلیری خواہ در طفلی و خواہ در پیری

عِتَاقُ الطَّيْرِ تَجْدِلُ انْجِدَاكَ فَلَمَّا شِدَّتْ أَفْنَيْتُ الرِّجَالِ وَلَمْ يَدْعِ السَّخَاءُ لَدَى مَا لَا	أَنَا الصَّقَرُ الَّذِي حَدَّثَتْ عَنْهُ وَقَاسَيْتُ الْحُرُوبَ أَنَا بِنُ سُبُعِ فَلَمْ يَدْعِ السُّيُوفُ لَنَا عُدَاوًا
---	---

اظهار دلیری و دعوی شیری

وَإِذَا رَكِبْتُ فَصَيْدِي الْأَبْطَالُ عِنْدَ الْوَغَالِغَضْفَرِ قَتَانُ	صَيْدُ الْمُلُوكِ أَرَانِبٌ وَقَالِبٌ صَيْدِي فِي الْفَوَارِسِ فِي الْقَاءِ وَأَنْتِي
--	--

امر سعادت مال بکتمان شجاعت علم مال

له جیش جوش آمدن دیگر
و موج زدن ترک طائفه مردم از
اولاد یافتن بن لوح و مهدی
شخصی متصرف بصفات کمال
از اولاد فاطمه رضی اللہ عنہا که
بینوایان علی اللہ علیه و سلم در
کردن ظهور او که ما جوهری فی
الحقیقت و اکثر اکابر روز در
تاریخ ظهور گفته شیخ سعد الدین
محمد حموی گوید که اذ بلغ
الزمان عقب صوم بسم اللہ
فالمهدی قاما به ۱۲ حافی
برهنه پا و ناغل پوشنده کشف
و بحسب کما سن حق و کم کردن
آن از فتح اقول بنده القطعه
الحاقیه لیست لعلی کرم اللہ
وجهه دان کانت فعیب منه
لان ابوبکر کان مقدم الصحابة
مسلم احکم الدین در تب
الشرع المبین دان کانت الحاقیه
حقه لما ترک و عمل الیه کما فعل
فی عزل معاویه ۱۲ محمد
تظام الدین کیرانوی ۱۳
عتاق الطیر الجوارح منها جمع
عتیق ۱۳ ۱۴ انجیدال قاتل
۱۲ ۱۳ مقاساة ریح کثیر
۱۲ ۱۳ انب خرگوش
۱۴ ۱۵ ثعلب روابه
۱۶ ۱۷ انبطل جمع بطل یعنی
دلیری

عَلَيْكُمْ بِالثَّلَاثَةِ قَالَتْ مَوْهَا
فَإِنَّ النَّاسَ أَعْدَاءُ لِهَذَا

شَجَا عَنكُمْ وَعَلَيْكُمْ وَمَال
وَلَا يُرْضِيهِمْ إِلَّا الزَّوَالُ

له رجل جواد و امرأة
جواد بنوی فيه المذکر الموت
و نساء جواد ۱۲ له مراد

مرثیه خدیجه و ابوطالب مدح ایشان بمجاهد مناصب

أَعْيَنِي جُودًا بَارَكَ اللَّهُ فِيكُمَا
عَلَى سَيِّدِ الْبَطْحَاءِ وَابْنِ رَيْسِيهَا
مُحَمَّدًا بِهِ قَدْ طَيَّبَ اللَّهُ خَيْرَهَا
مُصَابِهَا أَدَجِي لِي الْجَوْ وَالْهُوَا
لَقَدْ نَصَرَا فِي اللَّهِ دِينَ مُحَمَّدٍ

عَلَى هَالِكِينَ لَا تَرَى لَهُمَا مِثْلًا
وَسَيِّدَةَ النِّسْوَانِ أَوْلَ مَنْ صَلَّيْ
مُبَارَكَةً وَاللَّهُ سَأَقُهَا الْفَضْلَا
فِيئَاتُ قَاسِي مِنْهُمَا الرَّمَّ وَالشُّكْلَا
عَلَى مَنْ بَعِي فِي الدَّيْنِ قَدَرَعِيَا لَأَلَا

از سیده النسوان حضرت بی بی
خدیجه رضی الله عنها عمر او شربت
در خیال بود و میان موت
از موت ابی طالب بی و شجره
و هر دو در سیزده عشر از نبوت
وفات یافتند ۱۲ له
تطیب خوشبو کرد انیدن
۱۲ له خیم بالکسر خود بهیمن
۱۲ له مصاب بعث
مصیبت ۱۲ له او بی
تاریک کرد ۱۲ له ال
پیمان و عهد و خویشی ۱۲
۱۲ له قفو پیردی کردن
۱۲ له صلوة درود زمخت

اظهار اخلاص با بنی و خدمت هر جنبی

إِنَّ عَبْدًا أَطَاعَ رَبًّا جَلِيلًا
فَصَلَوَةُ الْإِلَهِ تَتَرَى عَلَيْهِ
إِنَّ ضَرْبَ الْعِدَاةِ بِالسِّيفِ يُرْفَى
لَيْسَ مَنْ كَانَ قَاصِدًا مُسْتَقِيمًا
خَسِيَ اللَّهُ عِصْمَةَ لِأُمُورِي

وَقَفَا الدَّاعِيَ النَّبِيَّ الرَّسُولَ لَا
فِي دَجَى اللَّيْلِ بُكْرَةً وَاصِيلًا
سَيِّدًا قَادِرًا وَيَسْفِي عَلِيلًا
مِثْلَ مَنْ كَانَ هَادِيًا وَذَلِيلًا
وَخَيْبَةَ مُحَمَّدٍ لِي خَلِيلًا

۱۲ له متری پیای
والاصیل الوقت بعد العصر
الی المغرب ۱۲ له القصد
العدل ۱۲ له اودی فرد
اقار ۱۲ له اتی ازوت
نگاه داشتن ۱۲ له عمه بالغم
انده و تاریکی ۱۲ له
جو بار بالفتح جان و نفس
دتن ۱۲ له می بالغم
جان میو جن ۱۲ له
استما کسی نسبت کردن و
نسبت یافتن استمی ایای
اقسب ۱۲ له العاش
برداشتن ۱۲ له

دم زدن از محبت رسول که فرض عین است در هر همت بمشابهت

أَقِيكَ بِنَفْسِي أَيُّهَا الْمُصْطَفَى الَّذِي
رَيْفِيكَ حَوْبَاتِي وَنَاقِدُ رَجَبِي
وَمَنْ كَانَ لِي مَدًّا كُنْتُ طِفْلًا وَيَا فَا
جوان ۱۲

هَذَا نَابِهَ الرَّحْمَنِ مِنْ عَمَةِ الْجَهْلِ
لِمَنِ أَنْتُمْ مَتَّةٌ إِلَى الْفَرَعِ وَالْأَضَلِ
وَالْغَشِيِّ بِالْعَلِّ مِنْهُ وَيَا تَهْلُ

استما کسی نسبت کردن و
نسبت یافتن استمی ایای
اقسب ۱۲ له العاش
برداشتن ۱۲ له

له نخل نسل و فرزند ۱۲
 البار و بلا عطا دادن و نعمت دادن
 ۱۳ ملاقات کسی را دیدن و پیچیده
 رسیدن ۱۲ هوا ن بالفتح ذلت
 و خواری ۱۲ اسار بالکسر قید
 کردن ۱۲ عز قوی و غالب شدن
 ۱۳ زینغ بالفتح بالفتح بازگشتن از
 طریق حق و میل کردن از استقامت
 از طریق ۱۳ نخل بالفتح و کون
 الثاني تباهی نجوم جمع ۱۲
 دست و قدرت دادن ۱۲
 بیض یعنی شمشیر ۱۲
 السيف روشن کردن آن ۱۲ جلا
 بالکسر روشن کردن ۱۲ عقل
 زدودن شیشمر ۱۲ کهل مرد
 میان سال ۱۲ رش باران
 اندک رشاش جمع ۱۲ دین
 باران بزرگ قطره ۱۲ دخل
 کینه و دشمنی دخول جمع ۱۲
 تسلیب جامه سوگ پوشیدن ۱۲
 ۱۹ حزن بالضم درشتی زمین
 و بفتح زمین درشت و در بیت اشاره
 است آنچه در صحیح بخاری مسطور
 است و بر روایت ابو طلحه که رسول
 الله صلی الله علیه و آله وسلم در روز
 بدر فرمود تا بستم و چهار نفر از مشرکان
 قریش را در چاه انداختند و روزی
 سوار شد و با اتفاق صحابه بر سر آن
 چاه آمد و بایستاد و ایشان را بنا
 عباسی ایشان و پدر آن بخوان فرمود
 اللهم کما انکم اطعتم الله و رسولہ
 فانا قد وجدنا ما وعدنا ربنا حقا
 نخل وجدتم ما وعد ربکم حقا فمؤمن
 عن گفت یا رسول الله صلعم چه با اجساد

م فی ارواح سخن بیکدیگر ز سرور انانی امی محمد بن عباس انصاری با هم ما انقول من قول

وَمَنْ جَدُّهُ جَدِّي وَمَنْ أَبُوهُ ابْنِي
 وَمَنْ حِينَ أَخِي بَيْنَ مَنْ كَانَ حَافِرًا
 لَكَ الْفَضْلُ إِنِّي مَا حَيِّتُ لَشَاكِرًا

وَمَنْ نَجَلَهُ نَجَلِي وَمَنْ بِنْتُهُ أَهْلِي
 دَعَائِي وَإِخَائِي وَبَيْنَ مَنْ فَضْلِي
 لِإِحْسَانِ مَا أَوْلَيْتَ يَا خَاتَمَ الرُّسُلِ

حکایت غزای بدر و فتح رسول عالی قدر

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ رَسُولَهُ
 بِمَا أَنزَلَ الْفَارِ دَارَ مَدَلَّةٍ
 فَأَمْسَرَ رَسُولُ اللَّهِ قَدْ عَزَّ نَصْرُهُ
 فِجَاءً يَفْرُقَانِ مِنَ اللَّهِ مُنْزَلٍ
 فَأَمَّنَ أَقْوَامٌ كِرَامٌ وَآيَقُنُوا
 وَأَنْكَرَ أَقْوَامٌ فَرَاغَتْ قُلُوبُهُمْ
 وَأَمَكْنَ مِنْهُمْ يَوْمَ بَدْرٍ رَسُولُهُ
 بِأَيْدِيهِمْ بِيضٌ خِفَافٌ قَوَاطِعُ
 فَكَمْ تَرَ كُؤُومًا مِنْ نَاشِئِي ذِي حِمِيَّةٍ
 وَبِكَلِي عِيُونَ النَّائِمَاتِ عَلَيْهِمْ
 نَوَائِمٌ تَبِكُّ عُنْبَةَ الْغَيِّ وَابْنَهُ
 وَذَالِ الدَّحْلِ تَنْعِي وَابْنَ جَدِّ عَازِفِهِمْ
 ثَوِي مِنْهُمْ فِي بَيْتِ بَدْرِ عَصَابَةٌ
 دَعَا الْغَيِّ مِنْهُمْ مَنْ دَعَا جَابَةَ

بَلَاءَ عَزِيْزِي ذِي اِقْتِدَارٍ وَذِي فَضْلِ
 وَكَأَقْوَاهُ وَأَنَا مِنْ إِسَارِهِ وَمِنْ قَتْلِ
 وَكَانَ أَمِينُ اللَّهِ أُرْسِلُ بِالْعَدْلِ
 مَبِيَّتِنَا أَيَاتُهُ لِيَذِي الْعَقْلِ
 وَأَمْسُوا بِمُحَمَّدٍ اللَّهُ مَجْتَمِعِ الشَّمْلِ
 فَرَادَهُمُ الرَّحْمَنُ نَجَلًا عَلَى نَجْلِ
 وَقَوْمًا غَضَابًا فَتَلَمَّهُمْ أَحْسَنُ الْفِعْلِ
 وَقَدْ حَادَتْ ثَوَاهَا بِالْجَلَاءِ وَبِالصَّقْلِ
 صَرِيحًا وَمِنْ ذِي نَجْدَةٍ مِنْهُمْ كَهْلٍ
 تَجُودٌ بِإِسْبَالِ الرَّشَاشِ وَبِالْوَبْلِ
 وَشَيْبَةَ تَنْعَاةٍ وَتَنْعِي أَبَا جَهْلٍ
 مُسَلَّبَةً حَرَى مَبِيَّتِنَا التَّكْلِ
 ذُو وَجْدَاتٍ فِي الْحُرُونِ وَفِي السَّهْلِ
 وَدَلَّغِي أَسْبَابَ مَقْطَعَةِ الْوَصْلِ

فَأَضْحَى الْوَالِدِي دَارًا كَيْفَ يَنْعَزِلُ
ما ۱۲ شد نزدیک دخول جهنم علیه السلام

عَنِ الْبَغِيِّ وَالْعُدُوِّ أَنْ شَغِلَ الشَّغْلُ

حکایت غزای احد در حوالی مدینه و غالب شدن اهل کفر و کینه

رَأَيْتُ الْمُشْرِكِينَ بَعُثُوا عَلَيْنَا
وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ إِذَا لَقَوْنَا
فَإِنْ يَبْعُثُوا وَيَفْجُرُوا عَلَيْنَا
فَقَدْ أَوْذَى بِعُتْبَةَ يَوْمَ بَدْرٍ
وَقَدْ فَلَّتْ خَيْلَهُمْ بِبَدْرٍ
وَقَدْ غَادَرْتُ كِبَشْرَهُمْ جِهَادًا
فَتَلَّ بِوَجْهِهِ فَرَفَعَتْ عَنْهُ
كَأَنَّ الْمِلْحَ خَالَطَهُ إِذَا مَا

وَلَجُوا فِي الْغَوَايَةِ وَالضَّلَالِ
عُدَاةَ الرَّؤُوفِ بِالْأَسَلِ الطَّوَالِ
بِحِمْرَةٍ وَهُوَ فِي الْغُرْفِ الْعَوَالِي
وَقَدْ أَوْذَى وَجَاهِدًا غَيْرَ الْإِلْهِ
وَأَتَّبَعْتُ الْمَرْيَمَةَ بِالرِّجَالِ
بِحَمْدِ اللَّهِ طَلْحَةَ فِي الْمَجَالِ
رَقِيقَ الْكِدْحِ حَوْدِثَ بِالصِّقَالِ
تَنْقُ كَالْعَقِيقَةِ فِي الظِّلَالِ

۱ حال کونهم مشغولین
۲ صاحبهم من مصاب الحکم
۳ یعنی هر کشتی کردن يقال
۴ بفاعلیه ای عدا و ظلم ۱۲
۵ خصوصت کردند
۶ یا ما حال آنکه بودند در کربلا
۷ یا اصرار کردن دران و باز
۸ نیامدند ۱۲
۹ کردن نفر رسیده بیکبار پیش
۱۰ آمدن بکاری رحله کردن
۱۱ غداة وقت صبح و روز
۱۲ نام شهر دومین ۱۲
۱۳ اسل جمع اسد یعنی تیرها و
طوال جمع طویل یعنی دراز
۱۴ غن جمع غنم بالغنم
۱۵ کیشک ۱۲
۱۶ ای ملک و با برای تعدیه
۱۷ و تقصیر کردن ۱۲
۱۸ تل بر روی افکندن
۱۹ رفع نزدیک گردانیدن
۲۰ رقیق الحد شمشیر تنگ
۲۱ و تیز ۱۲
۲۲ التجارات جلا و السیف ۱۲
۲۳ قتال جلا کردن
۲۴ مصدر است نه جمع ۱۲
۲۵ تلطی زمانه زدن آتش ۱۲
۲۶ معروض ظاهر و انضمام
۲۷ يقال عرضت الشیء فاعرضت
۲۸ ای اظهرة فظهر ۱۲
۲۹ بینه ترسیدن از سمع ۱۲
۳۰ حول بر گشتن و از

رَجَزَ عَثْمَانَ ابْنِ طَلْحَةَ مَرْدُودَ كَهْ دَر أَحَدِ عَمَلِ مُشْرِكِينَ بُوَد

أَنَا ابْنُ عَبْدِ الدَّارِ ذِي الْفُضُولِ

وَأَنْتَ عِنْدِي يَا عَلِيُّ مَقْتُولُ

أَوْ هَارِبٌ خَوْفَ الرِّدَى مَقْلُولُ

مغلول بفاشکت داده و
مغلول بفتح سخت تشنه شده
و طروق نهاده ۱۲

جواب و عبارات فصیح و اشارت ملیح

هَذَا مَقَامِي مُعْرَضٌ مَبْدُولُ
وَلَا أَهَابُ الصَّوْلَ بَلْ أَصُولُ
يَوْمًا لَدَى الْيُنْحَا وَلَا أَحْوَلُ

مَنْ يَلْقَى سَيْفِي فَلَهُ الْعَوِيلُ
إِنِّي عَنِ الْأَعْدَاءِ لَا أَرْوُلُ
وَالْقِرْنَ عِنْدِي فِي الْوَعَامِ مَقْتُولُ

۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

أَوْ هَالِكٌ بِالسَّيْفِ أَوْ مَقْتُولُ
بزیمت داده از فعل ۱۲
غل نهاده بینه ۱۲

رجزيکه ابوالحکم عمر بن احنس بن شریق ثقفی از بخت آشفته
در روز غزای احد گفته

يَا مَرْحَبًا بِفَارِسٍ مَعَكُمْ
يَرْجُو قِرَانًا قَاصِدًا نَحُونَا
مَا عِنْدَنَا شَيْءٌ سِوَى مَا تَشْرِي
ذَاكَ الَّذِي يَقْرِي ضِيُوتَ الْوَعَا

بیک روزمان جنگ کردی که در میان جنگ است

اِذْ جَاءَنَا فِي حَوْمَةِ الْقَسَطِلِ
نَسْقِيهِ مِنْ مَاءِ السَّمَاءِ الْمُجَلِّ
مِنْ حَادِثٍ بِالْعَهْدِ بِالصَّبْقِ
وَالَّذِي لِلْأَضْيَافِ فِي الْمَنْزِلِ

جواب او بعبارة خوب و طرز مرغوب

إِحْسًا عَلَيْكَ اللَّعْنُ مِنْ جَاحِدٍ
الْيَوْمَ أَعْلُوكَ بِذِي رَوْتِقٍ
يَقْرِي شُؤْنَ الرَّأْسِ لَا يَنْثَنِي
أَرْجُوا بِذَاكَ الْفَوْزَ فِي جَنَّةٍ

بشیر
مثل برق از کشته

يَا ابْنَ لَعِينٍ لَاحٍ بِالْأُرْدَلِ
كَالْبَرْقِ فِي الْمَخْلُوقِ الْمَسْبَلِ
بَعْدَ فِرَاشِ الْحَاجِبِ الْأَجْرَلِ
عَالِيَةٍ فِي أَكْرَمِ الْمُدْخَلِ

حکایت غزای خندق و فتح رسول بر حق صلعم

أَحْمَدُ لِلَّهِ الْجَبِيلِ الْمَفْضِلِ
شَكَرًا عَلَى تَكْيِينِهِ لِرَسُولِهِ
كَمْ نِعْمَةٍ لَا اسْتَطِيعُ بِلُوعِهَا
بِاللَّهِ أَصْبَحَ فَضْلُهُ مَنَظًا هِرًا
قَدْ عَايَنَ الْأَحْرَابُ مِنْ تَأْيِيدِهَا
مَا فِينَا مَوْعِظَةٌ لِكُلِّ مُفَكِّرٍ

الْمَسْبِغِ الْمَوْلَى الْعَطَاءِ الْمَجْرَلِ
بِالنَّصْرِ مِنْهُ عَلَى الْغَوَاةِ الْجَهْلِ
جَهْدًا وَلَوْ أَعْمَلْتُ طَاقَةَ مَقُولِ
مِنْهُ عَلَى سَأَلِ أُمَّ لَمَّا سَأَلِ
جُنْدَ النَّبِيِّ وَذِي الْبَيَانِ الْمُرْسَلِ
إِنْ كَانَ ذَا عَقْلٍ وَإِنْ لَمْ يَعْقِلِ

۱۰ ای معظم القطل یعنی معظم
القتال والقسطل بمعنی القیاض
۱۱ قطل و قسطل بمعنی گرد غبار
۱۲ قران بیکه مگر پوستن
۱۳ ثنا با نیدن و بر انگختن و جلدی نمود
۱۴ حادث حادث ضد قدیم ای چیزیکه
تازه عمده بجلا کننده است یعنی نوجلا
۱۵ است صیقل آنچه این روشن کند
۱۶ که قری بالکسر مهانی کردن
۱۷ ضیوت جمع ضیف بمعنی همان
۱۸ خس زانیدن سگ آوردن و دور شدن
۱۹ قزم و متعدی از فتح اخس ای دور
۲۰ قول بالا زوال ای بالحال لا
زوال ۱۲ الله علوته بالیفت ای کینه
شدن جامه مخلوقی جامه کینه
۲۱ اسال فرو گذاشتن جامه
۲۲ قول یقری رو همون القری بمعنی القطع
یقال قرأه یضربه تیغ حد امیسا زد
در زمانه سررا که قطع میسازد سرا
از در میان و باز نیگردد و بعد بریدن
سختو انهای باریک ابرو جسته شده
و نمی آیند بلکه فعل بریدگی تا انتها
میرساند ۱۲ الله شان در زواب
را به چشم و شد سر شون جمع
۲۳ باز بستن ۲۴ که فرش الرأس نظام و قفا
یعنی سختو انهای تند
۲۵ اجزل برید
۲۶ و خسته ۲۷ فضل بکسر میم صیغه میالو
بسیار فضل کننده یضم میم اسم فاعل مکرول
بتر است و معنی دوم بر عایت دیگر الفاظ
۲۸ اسباغ تمام گردانیدن نعمت را
بر کسی ۲۹ ایما و ادن و بخشدن
۳۰ اجزال بسیار دادن
۳۱ غواة جمع غلوی
گمراه ۳۲ مقول بالکسر زیان ۳۳

حكايت قتل حبي بن خطب مرد و دكه بزرگ قبائل يهود بود

لَقَدْ كَانَ ذَا جِدِّ وَجَدًّا لِكُفْرِهِ
فَقَلَّدَهُ بِالسَّيْفِ ضَرْبَةً مُحْفِظًا
فَذَاكَ مَأْبَأَ الْكَافِرِينَ وَمَنْ يَكُنْ

فَقِيدًا لَيْنًا فِي الْمَجَامِعِ يُعْتَلِّمُهُ
فَصَارَ إِلَى قَعْرٍ بِالْحَبِيمِ يَكْبَسُ
مُطِيعًا لِأَمْرِ اللَّهِ فِي الْخُلْدِ يَنْزِلُ

باز نمون اراجيف منافقان صاحب کين در وقت خليفه ساختن مصطفی اور آمد

أَلَا بَاعَدَ اللَّهُ أَهْلَ الْبَغْيِ
يَقُولُونَ لِي قَدْ قَلَّكَ الرَّسُولُ
وَمَا ذَاكَ إِلَّا لِأَنَّ النَّبِيَّ
فَسِرْتُ وَسَيَفِي عَلَيَّ عَائِقَةٌ
فَلَبَّأَ مَا إِنِّي هَفَا قَلْبًا
أَمِيرًا بِنِ عَيْتِي فَأَنْبَأْتُهُ
فَقَالَ أُرْحَى أَنْتَ مِنْ دُونِهِمْ

وَأَهْلَ الْأَرَاخِيفِ وَالْبَائِلِ
فَخَلَّكَ فِي الْخَالِفِ الْخَازِلِ
جَقَّا كَدًّا مَا كَانَ يَأْلَفَا عَلِيَّ
إِلَى الرَّاحِمِ الْحَاكِمِ الْفَاضِلِ
وَقَالَ مَقَالَ الْأَخِ السَّائِلِ
يَا دُجَاءَ فِرْدِي الْحَسِدِ الدَّاعِلِ
كَهْرُونَ مِنْ مَوْسَى وَلَمْ يَأْتَلِ

اظهار اندك و ملال زاهل جدل رجدار در وقت نزديك شد احزاب

قَدْ طَالَ لَيْلِي وَالْحَزِينُ مَوْكَلٌ
وَالنَّاسُ تَعْرَوُهُمْ أُمُورٌ جَبَّةٌ
فِتْنٌ تَحِلُّ بِهِمْ وَهِنَّ سَوَارِعٌ
فِتْنٌ إِذَا نَزَلَتْ بِسَاحَتِ أُمَّةٍ

لِحْدَا إِرْيُومٍ عَاجِلٍ وَ مَوْجَلٍ
مَرْمَدًا أَقْمَهَا كَطَعِيمِ الْخَذَلِ
يُسْفَى أَوْ أَخْرَجَ كَبَاسِ الْأَوَّلِ
خَيْفَتٌ بِعَدَلٍ بِنْتِهِمْ مَتَبَهِّلِ

شكايت از ظلمه و زير رفته الله عنهما و جزا هما بالخير

له قید از قود بیعتی کشیدن
له مثل سخت کشیدن
از نصر و ضرب ۱۲
تقلید قلاوه در گردن افکندن
و قلاوه سیف کردن کنایه
از قتل نمودن است ۱۲
احتفاظ بخشم آوردن
اراجیف بمع ارجاف
بالفتح بمع خبر دروغ ۱۲
له قلی بالکسر قلاوه
بالفتح بمع دشمنی و دشمن
دشمن از ضرب ۱۲
الخالف المتأخر انقصان
له خال ترک یا ای
کنه و باز مانده ۱۲
له پیش ازین چنین
نمیکرد یا از نشان ادبیت
که فاعل چنین جفا باشد
له مفرد بال زدن مرغ
و پریدن و جنبیدن بمقابله
ای طیبید دل او ۱۲
دغل یعنی فساد ۱۲
سرسر و فرد آمدن چیزی
یکس از نصر ۱۲
اجم الکثیر من کل شیء مجسم
ومن الظیوه و المار و غیره
گنجه ۱۲
مرد ثقه و معتبر و عده و زن
را بهم می گویند ۱۲

الفاعل لم يكن والى الظلم متعلق
 به و علم الله جملہ معترضه بمعنى القم
 يعني خدا ميداند که بر اے من راهی
 و توجیہ نیست کہ مرا بطرف ظلم خلق
 خدا رساند ۱۲ الاللتبسيه في تبه
 يا ايها القاصد فانك تبليغ قولي فلا تغفل
 فان تبليغ القاصد القول عادة مستمرة
 فينع ان يكرن فيها ۱۲ ع ۳
 محاولة نحو استن چیزے و کارے الام
 الحويل ۱۲ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲
 جنگ نمودن ۱۲ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲
 و ہزارے کل شئی در رئیس القوم ۱۲
 ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲
 تولى خذل بمعنى ترك من النصري
 مانصره احد من الناس وان كان رب
 العالمين مانصره حتى كل حين ۱۲ ۳
 مجالده با کسی شمشیرزدن ۱۲ ۵
 فل رخنه و کندی فلول جمع ۱۲ ۹
 وان ای اطلاع و انقاد ۱۲ ۱۰ ۱۱ ۱۲
 ای سپس ای طریقہ الطریق الغویاتی یعنی
 راه شمارا گمراهی است و السبيل الثنا
 مبتدأ اول خبره و يمكن ان يكون
 یا العکس امکان لا يخفى عليك ان ابا سفيا
 صحابي فقط جابل بر ا على الاصحاب فنبسته
 الی الغویاتی و الا سلام مکررا لانصح اصحابا
 حسب عقیده اهل السنة و الجماعة فلهذا
 القوم في نسبة هذه القصيدة الى مظهر
 المولى ولى الله الذي هو الله تعالى
 ابن ابی طالب کرم الله وجهه بل اکثر
 اشعاره لا يناسب شان کلامه الفصيح
 فيعلم ان مثل هذه الاشعار احتاجت
 الى توكيد باكثر من دوايتان
 و سپارفتن ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲
 فوگذاشتن ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲
 و رافق ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲
 خاله برداشدن نشان

طَلْحَةَ فَمَا يَسُوءُ نِي لَطْوَسُلٍ <small>در باب چیزیکه ناگوارے کند و بر من ۱۲</small>	انَّ يَوْمِي مِنَ الزَّبِيرِ وَ مِنْ ظَلْمَاتِي وَ لَمْ يَكُنْ عِلْمَ اللَّهِ
--	--

پیام معاویة بن ابی سفیان در اوقات بغ و طغیان

فَإِنَّ الْقَوْلَ يُبْلَغُ الرَّسُولُ لَقَدْ حَاوَلْتِ لَوْ تَفَعَّ الْحَوِينُ <small>تصد کرده ۱۲</small>	أَلَا مَنْ ذَا يُبْلِغُ مَا أَقُولُ أَلَا أَبْلَغُ مَعَاوِيَةَ بْنَ صَخْرٍ وَمَا كُنْتُ إِلَّا كَارِمًا مِنْ رِجَالِ هَمْ نَصْرًا وَالنَّبِيِّ وَهُمْ أَجَابُوا نَبِيًّا جَالِدًا الْأَصْحَابُ عَنْهُ <small>ای لشرد انبیاء ۱۲</small>
هُمُ الْهَامُّ الَّذِينَ لَهُمْ أُصُولُ رَسُولَ اللَّهِ إِذْ خُذِيَ الرَّسُولُ وَنَابُ الْحَرْبِ لَيْسَ لَهُ فُلُوقُ <small>ای در میدان حرب شکست پذیرد ۱۲</small>	قَدِئْتُ لَهُ وَ دَانَ الْتُوكُ كُرْهًا <small>اطعت ۱۲</small> مَعْضِي قَدْ كَفَّيْتُمَا لَهَا تَوَارِي إِذَا مَا الْحَرْبُ أَهْدَبَ عَارِضًا هَا فِيوشاكُ أَنْ يَحُولَ الْخَيْلُ يَوْمًا <small>پس خراب میشود ۱۲</small>

جواب جواب با عین صواب

لَا وَرَدَتِ شَامَكَ الصَّوَاهِدُ <small>نی گشت شام الذي هو لك ۱۲</small>	أَصْبَحْتَ ذَا حَقِّ تَبَنِّي الْبَاطِلُ <small>شده لے صاحب حقاقت که آرزو میکنی باطل را و ابسته دارم ۱۲</small>
لَا رَمِيَّتْ مِنْكُمْ الْكُؤَاهِدُ <small>نیز از آنرا ۱۲</small>	تَدْعِيْنَ أَلْفًا مَرَّاحًا وَ نَابِلًا <small>نیزه زن ۱۲</small>
بِالْحَقِّ وَالْحَقِّ يَزِيحُ الْبَاطِلُ <small>از احمه دور کردن ۱۲</small>	هَذَا لَكَ الْعَامُّ وَ دَرَّتِي قَابِلُ <small>سال مصیبت ۱۲</small>

عنه حيله وكره يكند با دروغ و غرور
حرب كره با دشمنان مشهور است ۱۲

صفت لشكر ظفر پيكر

تيفها في عيقل كرده شده ۱۲

كَاسَادٍ غَيْلٍ وَأَسْبَالِ خَيْسٍ
جمع اسد شير ۱۲
بشبه اسب ۱۲
بالكسر بيئه ۱۲

غَدَاةُ الْخَمِيْسِ بِبَيْضِ صَقَالٍ
غداة الخميس بيض صقال
نكره بجمع مكن ۱۲

يَحْيِي الضَّرَابِ وَحَزْرَ الرَّقَابِ
حيد ميل كردن ۱۲

أَمَامَ الْعَقَابِ غَدَاةُ النَّزَالِ
كعب بند نيزه ۱۲
نزدل ميدان جنگ ۱۲

تَكِيدُ الْبُكَدُوبَ وَتُخْزِي الْهَيْبَةَ
اخره رسوا كردن ۱۲

وَتُرْوِي الْكُعُوبَ دِقَاءَ الْقَدَالِ
شبه

اظهار خوشنود خوشي بحسب مين از عبد لغزي زنجاد دت در صفين

شَرَيْتَ بِأَمْرِ لَا يُطَاقُ حَفِيظَتَهُ
شرى فروختن ۱۲
اطاقه توانستن ۱۲

حَيَاءٌ وَإِخْوَانُ الْحَقَاطِ قَلِيلٌ
صاحبان غيرت كم اند ۱۲

جَزَاكَ إِلَهُ النَّاسِ خَيْرًا فَقَدْ وَفَّتْ
كامل كردن ۱۲

يَدَاكَ بِفَضْلِ مَا هُنَاكَ جَزِيلٌ
شبه

تمنا مود خوشي ز كمال اتد كلال رؤيه شاهد عمار بن ياسر سعا مال

أَلَا أَيُّهَا الْمَوْتُ الَّذِي لَيْسَ تَارِكِي
اذاك مضرا بالذنين احيهم

أَرْحَمِي فَقَدْ أَفْنَيْتَ كُلَّ خَلِيلٍ
كأنك تنحو نحوهم يدليل

حكايت قتل لشكر شام بتيغ ابدار خون اشام

كَأَيِّنْ تَرَكْنَا فِي دِمَشِقٍ وَأَهْلِهَا
وَعَانِيَتِ صَادَ الرَّمَاحِ حَلِيلَهَا
تبيكه على بعل لها راح غاريا
وَمَنْ أَنَا سٌ لَا تَصِيدُ رِجْلَنَا

مِنْ أَشْمَطِ مَوْتُورٍ وَشَمْطَاءِ تَأْ كُلِّ
وَأَضْحَتِ بَعْدَ الْيَوْمِ أَحَدَ الْأَرَامِلِ
وَلَيْسَ إِلَى يَوْمِ الْحِسَابِ بِتَقَابِلِ
إِذَا مَا طَعْنَا الْقَوْمَ غَيْرَ الْمُقَاتِلِ

دعاي مجرب در قضاي حاجات مشتمل بر تضرع و مناجات

يَا سَا مَعَ الدُّعَاءِ وَيَا رَافِعَ السَّمَاءِ

وَيَا دَائِمَ البَقَاءِ وَيَا وَاسِعَ العَطَاءِ

لِيَذِي الفَاقَةَ العَدِيمِ

مفلس محتاج ۱۲

۱۰ اشبال جمع شبل بالكسر شچ
شیر ۱۲
۱۱ غداة یعنی صبح و خميس
یعنی لشکر که آنرا پنج حصه می شوند
یکه مقدمه دوم قلب سوم میمند
چهارم میسر و پنجم ساقه که در عقب
می باشد و قوله بیض صفت له ای
الخميس الذي هو كامن مع الرينو
المجلاة ۱۲
۱۳ صقال جمع صقل
یعنی مصقول صاف در زرش کوه
شده ۱۲
۱۴ خزیرین و جزیرین
پشم و غیره ۱۲
۱۵ عقاب علم پرگ
العقاب الراهية ۱۲
۱۶ هیوب
بدول و ترسان ۱۲
۱۷ سیراب کردن ۱۲
بالفتح پس سر ۱۲
۱۸ حفیظ جفا
یعنی عار و حیثیت و غیرت است
جزیل یعنی بسیار صفت فضل و ضم
آن بر نایت ماقبل است ۱۲
۱۹ اشمت مرد در رموی یعنی
سفید و سیاه موی ۱۲
۲۰ اهلها
الذی قتل له اهلها فلم يدرك
ناره یعنی آنکه کینه کشد خود در
نیاید ۱۲
۲۱ شکل بالضم می فرزند
شدن شکل بفتحین کند که از
سبع امرأة تا کل و شکل بفتح من
۲۲ غایب زن بی بیار بخوبی
خود از پیرایه و ایشوی خود از
سرپایه ۱۲
۲۳ ارامل بیوگان
جمع ارملة زن بی شوهر یعنی
بیوه ۱۲
۲۴ لا لا لا

وَيَا عَالِمَ الْغُيُوبِ يَا غَافِرَ الذُّنُوبِ	وَيَا مَا تَرَى الْعُيُوبِ يَا كَاشِفَ الْكُرُوبِ
عَنِ الْمَرْهُوقِ الْكَبِيمِ	از مبتلای مصیبت خاموش
وَيَا قَاتِلَ الصِّفَاتِ يَا مُخْرِجَ النَّبَاتِ	وَيَا جَامِعَ الشِّتَاتِ يَا مُنَشِّئَ الرَّفَاتِ
مِنَ الْأَعْظَمِ التَّرْمِيمِ	
وَيَا مَنْزِلَ الْغِيَابِ مِنَ الدَّلَجِ الْجَنَابِ	عَلَى الْحَزَنِ وَاللَّهَابِ إِلَى الْجَوْعِ الْعِرَابِ
مِنَ الْهَزَمِ الرَّزْمِ	بطرف گشت زاری های شکر آبر
وَيَا خَالِقَ الْبُرُوجِ سَمَاءً بِدَلْفُوجِ	مَعَ اللَّيْلِ فِيهِ الْوَلُوجِ عَلَى الضُّوْعِ ذِي الْبَلُوجِ
يُعْشَى سَنَا الشُّجُومِ	
وَيَا قَاتِلَ الصَّبَاحِ وَيَا قَاتِلَ النَّجَاحِ	وَيَا مُرْسِلَ الرِّيَّاحِ يَكُونُ مَعَ التَّوَّاجِ
قَيْدُنَانِ يَا الْغُيُومِ	
وَيَا مُرْسِي الرُّوَايِحِ أَوْ تَادَهَا الشُّوَايِحِ	فِي أَرْضِهَا السُّوَايِحِ أَطْوَادَهَا الْبُوَايِحِ
مِنْ صُنْعِهِ الْقَدِيمِ	سوخ استوار شدن میخها در زمین شود
وَيَا هَادِيَ الرَّشَادِ وَيَا مَلِيحَ السَّدَادِ	وَيَا دَارِقَ الْعِبَادِ وَيَا حَيِّيَ الْبِلَادِ
وَيَا قَارِحَ الْعَمُومِ	
وَيَا مَنْ يَدُ الْعَوْذِ وَيَا مَنْ يَدُ الْوَدِّ	وَمَنْ حَكْمَهُ النُّفُوذِ فَمَا عِنْدَ الشُّدِّ
تَبَارَكْتَ مِنْ حَلِيمِ	
وَيَا مُطَلِقَ الْأَسَدِ وَيَا حَابِرَ الْكَسَدِ	وَيَا مُعْتَمِدَ الْفَقِيرِ وَيَا غَاذِيَ الصَّغِيرِ
وَيَا شَافِيَ السَّقِيمِ	

۱۰ ستر یعنی پوشیدن مراد
 مخ کردن ۱۲ ۱۰ ابراهام کجینف
 دادن و بردن شواری داشتن ۱۲
 کظیم خشم فروخورنده و یعبیر عن
 اسالت ۱۲ ۱۰ مدقات باضم
 ریزه ریزه ۱۲ ۱۰ غیاب
 جمع غیث یعنی باران ۱۲
 درج جمع دارج یعنی ابريقال
 سحاب دارج و سحاب دارج از دارج
 یعنی آب بر کشیدن و اد آب از دریا
 میکشد ۱۲ ۱۰ الخنثیت
 المصراع خنثیت جمع ۱۲
 حزن جمع حزنه زمین درشت
 ۱۰ و مست جای نرم رنگین
 دماث بالکسر جمع ۱۲
 عزات جمع عزتان دغری یعنی
 گرسنه ۱۲ ۱۰ بنزیم ابر
 یقال للسحاب بنزیم لانه
 تشقق بالمطر ۱۲ و رزم جمع
 کردن ۱۲ ۱۰ بلوج
 بوکن شدن ۱۲ ۱۰
 تقشیر پاشانیدن ۱۲ ۱۰
 جمع غیم یعنی ابر ۱۲ ۱۰
 رسوخ استوار کردن ۱۲
 ۱۰ اوتا و جمع قد یعنی
 میخ ۱۲ ۱۰ الطوار جمع
 طود کوه بزرگ استوار
 ۱۰ تمیر من صنع راجع
 الی من یرسی المقوم
 من یرسی الرواسخ ۱۲
 الرشاد یعنی الهدایة فی بعضه
 لمدی الرشاد و منقبض
 الهدایة علی سبیل التجویذ
 یعنی نود و نود و نود و نود ۱۲

وَيَأْمَنُ بِهِ اعْتِزَالِي وَيَأْمَنُ بِاخْتِزَالِي	من الدليل الخازي والآفات المرآزي
اعيدني من الهووم	گراهی ۱۲
وَمِنْ جَنَّةٍ وَائِسٍ لِيذِكِرَ لِلْمَعَادِ	لِلْقَلْبِ عَنِّي مَقْسِي وَمِنْ شَرِّ عَنِّي نَفْسِي
وَشَيْطَانِهَا الرَّجِيمِ	عنه شیطان نفس که بانفس همراه است
وَيَأْمَنُ الْمَعَاشِ عَلَى النَّاسِ وَالْمَوْشِي	وَالْأَفْرَاحِ وَالْعِشْيَاشِ مِنَ الطَّعْمِ وَالرِّيَا
تَقَدَّسَتْ مِنْ عَلِيمِ	
وَيَا مَالِكَ التَّوَاصِي لِلْبَطِيحَاتِ الْعَوَاصِي	فَبَاعَنَّهُ مِنْ مَنَاصٍ لِعَبْدٍ وَلَا خَلَاصِ
لِمَاضٍ وَلَا مَقِيمِ	
وَيَا خَيْرِ مُسْتَعَاذٍ لِحُضْرِ الْيَقِينِ رَأَى	بِمَا هُوَ عَلَيْهِ قَاضٍ مِنْ أَحْكَامِهِ الْمَوَاضِي
تَعَالَيْتَ مِنْ حَكِيمِ	
وَيَأْمَنُ بِنَايِجِيطٍ وَعَنَّا لِأَذَى يَمِيطُ	وَمَنْ مَلِكُهُ الْبَسِيطُ وَمَنْ عَدْلُهُ الْقَسِيطُ
عَلَى الْبِرِّ وَالْأَشِيمِ	
وَيَارَانِي الْكُحُوظِ وَيَأْسَامِعَ الْكُفُوظِ	وَيَا قَاسِمَ الْكُحُوظِ بِأَخْصَابِهِ الْكُحُوظِ
بِعَدَلٍ مِنَ الْقَسُومِ	
وَيَأْمَنُ هُوَ السَّمِيعُ وَمَنْ عَرَّ الرَّفِيعُ	وَمَنْ خَلَقَهُ الْبَدِيعُ وَمَنْ جَارَهُ الْمَلْبِيعُ
مِنَ الظَّالِمِ انْعَشُومِ	
وَيَأْمَنُ حَنَافًا سَخَرًا قَدْحًا وَسُومِ	وَيَأْمَنُ كَفَى وَبَلَغَ مَا قَدَّ كَفَى وَأَفْرَغَ
مِنْ مَنِّهِ الْعَظِيمِ	

۱۰ احتراز از ماخوذ از جزئی یعنی قطع
 علیحدگی من از ذلت در سوا یتها
 جمله آفات و مصائب بد و دست
 ۱۲ اعازة پناه داون یعنی هر از
 غموم در پناه دار ۱۲ فراموش
 گرداننده ای در پناه دلبر از شر جن
 و انس که برایک از ان مر از یاد کردن
 معاد در فراموشی می اندازد ۱۲
 ۱۲ اقصاء سخت دل کردن ۱۲
 ۱۲ المعاش مایعاش به من المطام
 و الملابس ۱۲ مواشی چهار پان
 ۱۲ فرخ بچ مرغ افراخ جمع ۱۲
 ۱۲ عش بالضم آشیانه عشاش
 بالکسر جمع در یاش جمع ریش یعنی
 پرندگان و بچنه لباس فاخر ۱۲
 مناص جائے گریز از نوص یعنی
 باز پس شدن و گریختن ۱۲
 استعاض عوض خواستن و عوض
 جستن ۱۲ مواضی جمع ماض یعنی
 التافذ ۱۲ لخط نگریتن بد
 نبال چشم ۱۲ احصا احاطه و ضبط
 کردن حفیظ یعنی محفوظ ۱۲
 ۱۲ قسم جمع بالفتح مصدر
 لا القم بالکسر یعنی نصیب الجز
 من الشئ اقسام و جمع ۱۲
 ۱۲ حو بخشیدن و عطا کردن
 و اسباغ تمام گردانیدن نعمت
 را بر کسی ۱۲ تسویغ روا
 داشتن در و آوردن عطا ۱۲
 ۱۲ بیط زمین واسع ای
 ملک در تمام روی زمین
 است ۱۲

در صورتی که در صورتی که در صورتی که

وَيَا مُلْجَأَ الضَّعْفِ وَيَا مَعْرَةَ اللَّهَيْفِ

تَبَارَكْتَ مِنْ لَطِيفِ رَحِيمِ بِنَارُونَ

۱۵ اسی حذر کر دین

از موت نافع نیست کہ از

موت برائی بکسی صورت

نیست ۱۲ ۱۳ کشیدن

از نظر ۱۳ ۱۴ اغشار

در پوسانیدن غشیان در

آمون از سمع ۱۲ ۱۳

عصوم نگه دار ۱۲ ۱۳ ۱۴

مجال بالکسر الاخذ بالغفوة

والکبیر جزاء الکائین

اطلق علیه لفظ کید المثلثا

کلمة و علی بنده الصنعة

ما وقع فی القرآن فمن ترجم

بذا اللفظ بالمرکز فقد اخطا

لان تعانے جری عن المکر

جميع صفات الماکرین

۱۲ محمد عبدالحق السمارغری

۱۴ فعال بالفتح کرم

ولیکونی ۱۲ ۱۳ اجارة

پناه دادن ۱۲ ۱۳

خوف و ترس و ترسانیدن

۱۲ ۱۳ اصحاب یارساق

۱۲ ۱۳ مناد لته بکسی چیز

دادن ۱۲ ۱۳ الله ادکار

بیاد آوردن ۱۲ ۱۳

بذا امکان نزیه و انزاهت

البعث من السور ۱۳ ۱۴

لغوب بالضم مادگی و

ماده شدن ۱۲ ۱۳

کل امر باتیک من غیر

تعب فهو منعی ۱۳ ۱۴

برای یک حاصل شود به رخ و

تعب ۱۲

خَيْرِ بِنَا كَرِيمِ

وَيَا مَنْ قَضَى بِحَقِّي عَلَى نَفْسِ كُلِّ خَلْقٍ

وَقَاةٌ بِكُلِّ اُفْقٍ فَمَا يَنْفَعُ التَّوَلَّى

مِنَ الْمَوْتِ وَالْحَتُّومِ

تَرَانِي وَلَا أَدَاكَ وَلَا رَبِّي سِوَاكَ

فَقَدْتَنِي إِلَى هَذَاكَ وَأَوْعَيْتَنِي رَدَاكَ

بِتَوْفِيقِكَ الْعَصُومِ

وَيَا مَعْدِنَ الْجَلَالِ فَالْخَيْرُ وَالْجَمَالِ

وَذَا الْكَيْدِ وَالْمِحَالِ ذَا الْمَجْدِ وَالْفِعَالِ

تَعَالَيْتَ مِنْ شَرِّ حَيْمِ

أَجْرَتِي مِنَ الْجَحِيمِ وَمِنْ هَوْنِهَا الْعَظِيمِ

وَمِنْ عَيْشِهَا الْدَمِيمِ وَمِنْ حَرِّهَا الْمَقِيمِ

وَمِنْ مَاءِهَا الْكُحِيمِ

وَأَصْبَحْتَنِي الْقُرْآنَ وَأَسْكَنْتَنِي الْجَنَانَ

وَزَوَّجْتَنِي الْحَسَادَ وَأَوْلَيْتَنِي الْأَمَانَ

إِلَى جَنَّةِ النَّعِيمِ

إِلَى نِعْمَةٍ وَلَهُوَ بِغَيْرِ اسْتِمَاعٍ لَعْوٍ

وَلَا بِإِدْكَارٍ شَجْوٍ وَلَا بِاعْتِدَادٍ شَاوٍ

سَقِيمٍ وَلَا كَلِيمِ

إِلَى الْمَنْظَرِ النَّزِيهِ الَّذِي لَا لُغُوبَ فِيهِ

هَنِيئًا لِسَاكِينِهِ فَطُوبَى لِعَامِرِيهِ

ذَوِي الْمَدْحِ خَلِ الْكَرِيمِ

إِلَى مَنْزِلِ تَعَالَى يَا أَحْسَنَ قَدَاتِلَا

بِالنُّورِ قَدْتُوا لَا تَلْقَى بِهِ الْجَلَالَ

قَدْ خُفَّ بِالنَّسِيمِ

خُفَّ بِالنَّسِيمِ

إِلَى الْمَعْرِشِ الْوُطِيِّ إِلَى الْمَلْبَسِ الْبَيْتِيِّ

إِلَى الْمَطْعَمِ الشَّهِيِّ إِلَى الْمَشْرَبِ الْهَنْئِيِّ

مِنَ السَّنْسَلِ الْخَتِيمِ

طلسم دافع صواع و کدورت که مجرب کا برست با این صورت

ثَلَاثُ عَصُو صَفَقَتٌ بَعْدَ خَاتَمِ
 وَمِيمٌ طَبِيسٌ أَبْتَرٌ ثُمَّ سَلَمٌ
 وَأَرْبَعَةٌ مِثْلُ الْأَصَابِعِ صَفَقَتُ
 وَهَاءٌ شَفِيقٌ ثُمَّ دَاوٌ مَقْوَسٌ
 فَيَا حَامِلَ الْأَسْمِ الَّذِي لَيْسَ مِثْلُهُ
 فَذَاكَ اسْمُ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ

عَلَى رَأْسِهَا مِثْلُ السِّنَانِ الْمَقْوَمِ
 إِلَى كُلِّ مَأْمُولٍ وَ لَيْسَ بِسَلَمٍ
 تُشِيرُ إِلَى الْخَيْرَاتِ مِنْ غَيْرِ مَعْصَمٍ
 عَلَيْهَا إِذَا بَدَأَ وَ كَابُوبٌ حَجْمٌ
 تَوْقٌ مِنَ الْأَسْوَاءِ تَنْجِيٌّ وَ تَسْلَمٌ
 إِلَى كُلِّ فَخْلَوِيٍّ فَيَسِيهِ وَ أَجْمٌ

بیان آنکه عقل برای اقامه رسم عبودیت است بر آدرالت ستر الوهیت

كَيْفِيَّةُ الْمَوْءُ لَيْسَ الْمَرْءُ يَدْرِكُهَا
 هُوَ الَّذِي أَنْشَأَ الْأَشْيَاءَ مُبْتَدِعًا

فَكَيْفَ كَيْفِيَّةُ الْجَبَّارِ فِي الْقِدَامِ
 فَكَيْفَ يَدْرِكُهُ مَسْتَحْدَاتُ النَّسَمِ

بیان عجز انسان و ایمان بقضای یزدان

كَمْ مِنْ أَدَبٍ فَطِنَ عَالِمٍ
 وَمِنْ جَهُولٍ مَكْثَرٌ مَالُهُ

مُسْتَكْمِلُ الْعَقْلِ مِقْلٌ عَدِيمٌ
 ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

تفویض مور بقضا و دم زدن از مقام رضا

قَضَى اللَّهُ أَمْرًا وَجَفَّ الْقَلَمُ
 فِي الْأَمْرِ مَا خَانَ لِمَا قَضَى

وَفِيهَا قَضَى رَبَّنَا مَا ظَلَمَ
 وَ فِي الْحُكْمِ مَا جَارَ لِمَا حَكَمَ

۱۰ بهی زیبا دروشن ۱۲
 ۱۱ سلسل آنیکه آسان بگلو فرورد
 ۱۲ خنتم بمعنی مخنوم یعنی مهر کرده
 ۱۳ ای بعد شکل مهر
 عصاها است که مراد سه الفها
 است که حرکت فتح راست
 شده است بعد از آن حرف
 میم است که بشکل عروض خود
 است که بخط عربی بنویخته شده
 است باز شکل نرومان است
 که بطرف هر مقصدی رساند
 بنظر نروبان نیست پس چار
 الفها است که هم شکل چار انگشته
 است که برابر کرده شده باشند
 که آن بنام دست اشاره
 بخیرات می کند پس ازان
 دو چشمی است باز او کج کرده
 شده که بشکل قوس نوشته شده
 ۱۴ طس پدید شدن
 و پاک شدن و ناپدید گشتن
 خط در رفتن نور بصر
 ۱۵ تصفیق دست بردست زدن
 ۱۶ انبوب میان دو بندی
 ۱۷ نجم بکسر میم الحجام
 ۱۸ ای یک انسان حال کج
 یا بنوی نمی داند پس حال خداوند
 متعال چگونه داند
 ۱۹ استحداث چیزی تو پیدا کردن
 دنو آوردن
 ۲۰ شدن مقل درویش
 ۲۱ انکار بسیار مال شدن
 جف جفوف جفاف خشک شدن
 ۲۲ جفات قلم کنایه از عدم تغییر در قضا
 ۲۳ خون خیانت کردن

بَدَا أَوَّلًا خَلَقَ أَرْضًا قِنَا وَقَدْ كَانَ أَرْضًا حَنَا فِي الْعَدَمِ

زم جمع که بنفی حشر قائلند پندارند که حکیم کاملند

قَالَ الْمُنَجِّمُ وَالطَّبِيبُ كَلَامَنَا لَنْ يَحْشَرَ الْأَمْوَاتُ قَلَّتْ إِلَيْكُمَا

إِنَّ صَحَّ قَوْلُكُمَا فَلَسْتُ بِخَاسِرٍ إِنَّ صَحَّ قَوْلِي فَالْخَسَارُ عَلَيْكُمَا

تنبيه بزوال زمان و فناء جهان

مَا الدَّهْرُ إِلَّا يَقْطَعُ وَنَوْمٌ وَلَيْلَةٌ بَيْنَهُمَا وَيَوْمٌ

يَعِيشُ قَوْمٌ وَيَمُوتُ قَوْمٌ وَالدَّهْرُ قَاضٍ مَا عَلَيْهِ لَوْمٌ

بیان امتزاج شهید دهر بزهر از دو واج لطف او بقهر

أَنَا بِالدَّهْرِ عَلِيمٌ وَأَبْوَالُ الدَّهْرِ دَامَةٌ لَيْسَ يَأْتِي الدَّهْرُ نَوْمًا يَسْرُورَ فَيُتِمُّهُ

وَإِذَا سَرَّكَ يَوْمًا فَغَدًا يَا تَيْكَ هَبَّةٌ

مذمت دنیا که دام فریب و کان اسیب است

فَمَنْ يَجْهَدِ الدُّنْيَا يَعْشِيسُ يَسْرَةً فَسَوْفَ لَعْرِي عَنْ قَلِيلٍ يَلُومُهَا

إِذَا أَقْبَبْتَ كَانَتْ عَلَى الْمَرْءِ فِتْنَةٌ وَإِنْ أَدْبَرْتَ كَانَتْ كَثِيرًا هُمُومًا

امر بشکر نعم ذوالجلال و بیان انتهای هر کمالی بزوال

إِذَا كُنْتَ فِي نِعْمَةٍ فَادْرَعْهَا فَإِنَّ الْمَعَاصِيَ تَزِيلُ النِّعَمَ

وَحَافِظِ عَلَيْهَا بِشُكْرِ الْإِلَهِ فَإِنَّ الْإِلَهِ شَدِيدٌ لِنِقَمِ

فَأَيْنَ الْقُرُونُ وَمَنْ حَوْلَهُمْ تَفَالَوْا جَبِيحًا وَرَبِّي الْحَكَمُ

وَكَنْ مَوْسِرًا سَلْتًا أَوْ مَعْسِرًا فَمَا تَقْطَعُ الْعَيْشَ إِلَّا بِهِمْ

له یعنی او تعالی رزق

ما پیش از ناپید کردن

ایکما اسم فعل بمعنی دور

شودید یعنی اگر

قول شما بالفرض صحیح است

پس در آن صورت بهم

نیگویی کردن دنیا اعمال

بجا آوردن موجب خساره

نست لیکن اگر قول من

درست شده پس خساره

تمام شما را خواهد شد

و این حسب عقیده ایشان

گفته در نه کلمه شک که

لفظ آن است از مسلمان

هرگز صحیح نیست

رعایه نگا برداشتن از

فتح ۱۲ ۵۵ نغم

جمع نفقه کینه ۱۲ ۵۶

قرن جمع قرن اول یک

روزگار ۱۲ ۵۷ و بتمند

شوبا تنگ دست پس

قطع عیش نخواهی کرد مگر

بغم و در خج ۱۲ ۱۲

بغم و در خج ۱۲ ۱۲

بغم و در خج ۱۲ ۱۲

بغم و در خج ۱۲ ۱۲

بغم و در خج ۱۲ ۱۲

بغم و در خج ۱۲ ۱۲

حَلَاوَةٌ دُنْيَاكَ مَسْمُومَةٌ
 فَحَامِدُ دُنْيَاكَ مَذْمُومَةٌ
 إِذَا تَمَّ أَمْرُ دُنَا تَقْصُصُهُ
 وَكَمْ قَدَرٍ دَبَّ فِي عَقْلِيهِ ^{تزیب شود ۱۲}

فَلَا تَأْكُلْ كَلِمَةَ الشَّهَدَةِ إِلَّا بِسْمِ
 فَلَا تَكْسِبِ الْحَمْدَ إِلَّا بِذَمِّ
 تَوَقَّعْ زَوْالًا إِذَا قِيلَ لَكُمْ
 فَلَمْ يُشْعِرِ النَّاسَ حَتَّى هَجَمَ

له حلاوة شیرینی مطعومات
 ولذا اند دنیا شنیده شده اند که شهادت
 بزهر آمیخته شده است پس بخور شهادت
 آن مگر مخلوط بزهر یعنی عیش آن
 از مصیبت جدا نیست ۱۲
 تم صیغه ماضی است یعنی وقتیکه
 گفته شود که این چیز تمام شد و
 زوالش را توقع کن ۱۲

نصیحت خلاصه از امام حسین علیه السلام

تَثَرَةٌ عَنِ مُصَادَقَةِ اللِّئَامِ
 وَلَا تَكُ وَاثِقًا بِالذَّهْرِ يَوْمًا
 وَلَا تَحْسُدْ عَلَى الْمَعْرُوفِ قَوْمًا
 وَثِقُ يَا لَهِ رَبِّكَ ذِي الْمَعَالِي
 وَكُنْ لِلْعِلْمِ ذَا طَلَبٍ وَبِحَثِّ
 وَبِالْعَوْرَاءِ لَا تَنْطِقُ وَلَكِنْ
 وَإِنْ خَانَ الصَّدِيقُ فَلَا تَخْنَهُ
 وَلَا تَحْمِلْ عَلَى الْإِخْوَانِ ضِعْفًا ^{کینه ۱۲}

وَأَلْمُمْ بِاللِّئَامِ بَنِي الْكِرَامِ
 فَإِنَّ الدَّهْرَ مَنْحَلٌ النَّظَامِ
 وَكُنْ مِنْهُمْ تَنَلُ دَارَ السَّلَامِ ^{بهشت ۱۲}
 وَذِي الْأَلَاءِ وَالنَّعَمِ الْجَسَامِ
 وَنَاقِشْ فِي الْحَلَالِ وَفِي الْحَرَامِ
 بِمَا يَرْضَى الْإِلَهَ مِنَ الْكَلَامِ
 وَدُمْ يَا بِحِفْظِ مَنِّكَ وَبِالذَّمَامِ
 وَعُدْ بِالصَّفْحِ تَنْجِيًّا مِنَ الْأَشَامِ ^{بازار از آن خواص کن ۱۲}

در غفلت آمد و در بنی شعوری
 ناگاه غلبه آورد و پدید بزم رفتن
 و هجوم ناگاه در آمدن یقال عجم
 علیه ای انتهی الیه بعتت ۱۲
 مصادقه دوستی و با هم دوستی
 کردن و لشام جمع لئیم ناکس و کینه
 ۱۲ امام فرود آمدن ۱۲
 مناقش استقصا شمار
 کردن و بار یکی نمودن در حجاب
 و مخالفت نمودن ۱۲
 انحلال جدا شدن و شکستن نظم
 ای انتظام زمانه شکسته شد است
 تا بل و ثوق نیست ۱۲
 عوراء غت زشت ۱۲
 دوست خیانت کند پس تو خیانت
 باد کن ۱۲ صفحه در گذشتن
 و عفو کردن گناه و اتمام الفتح یاد
 گناه و عقوبت ۱۲
 بالکسر کج دهن استباق جمع ۱۲
 افاعی جمع افعی مار ماده ۱۲
 پس ملاقات و سلام ادرا
 کافی است از بیان حاجت یعنی
 بیان حاجت نیست ۱۲

بیان نقاست احسان نزد کریم و خاستان نزد لئیم

أَرَى الْإِحْسَانَ عِنْدَ الْحَرِّ دَيْنًا
 كَقَطْرِ صَارِي فِي الْأَصْدَانِ دُرًّا

وَعِنْدَ الْقَيْنِ مَنْقَصَةٌ وَذَمًّا
 وَفِي سِدْقِ الْأَفَاعِي صَارَ سَمًّا

بالکسر کج دهن استباق جمع ۱۲
 افاعی جمع افعی مار ماده ۱۲
 پس ملاقات و سلام ادرا
 کافی است از بیان حاجت یعنی
 بیان حاجت نیست ۱۲

نفی احتیاج بسؤال زاهد کرم و ارباب کمال

وَإِذَا طَلَبْتَ إِلَى كَرِيمٍ حَاجَةً

فَلِقَادُهُ يَكْفِيكَ وَالتَّسْلِيمُ

کافی است از بیان حاجت یعنی
 بیان حاجت نیست ۱۲

وَإِذَا رَأَاكَ مُسَلِّمًا ذَكَرَ الَّذِي	حَتَلْتَهُ فَكَانَتْهُ مَلْرُومٌ
ای لا تظهور ^{۱۲}	نهی از گفتن اسرار یا غیر کرام و ابرار لازم کرده شده ^{۱۲}
لَا تُودِعُ السِّرَّ إِلَّا عِنْدَ ذِي كَرَمٍ	وَالسِّرُّ عِنْدَ كِرَامِ النَّاسِ مَكْتُومٌ
وَالسِّرُّ عِنْدِي فِي بَيْتٍ لَهُ عَلَقٌ	تَدَاصَعُ مِقْتَاحَهُ وَالْبَابُ مَخْتُومٌ
نهی از ستم در وقت اقتدار و تحویف از دعای مظلوم در شب تار	
لَا تَطْلِمَنَّ إِذَا مَا كُنْتَ مُقْتَدِرًا	فَالظُّلْمُ مَوْتَعَةٌ يُفْضِي إِلَى النَّدَامِ
فَأَحْذَرُ بَنِيَّ مِنَ الْمَظْلُومِ دَعْوَتَهُ	كَيْلَا يَصِيبَكَ سَهَامُ النَّيْلِ فِي الظُّلْمِ
تَنَامُ عَيْنُكَ وَالْمَظْلُومُ مُنْتَبِهٌ	يَدْعُو عَلَيْكَ وَعَيْنُ اللَّهِ لَمْ تَنَمْ
منع هراس فتنه خیز و نھی هزل علایق انگیز	غزاید ^{۱۲}
لَا تَمْزِجَنَّ الرِّجَالَ إِنْ مَزَّحُوا	لَمَّا رَقَوْمًا تَمَّازَ حَوْا سَلِيمُوا
فَالْجُرْحُ جُرْحٌ اللِّسَانُ تَعْلِمُهُ	وَدَبَّ قَوْلٌ يَسِيدُ مِنْهُ دَمٌ
بیان مراسم اخوت و معالم فتوت	
أَخُوكَ الَّذِي إِنْ أَحْمَضْتِكَ فِلْتَةً	مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَبْرَحْ لَهَا الدَّهْرُ وَاجِمًا
وَلَيْسَ أَخُوكَ بِالَّذِي إِنْ تَشَعَّبَتْ	عَلَيْكَ أُمُورٌ ظَلَّ يَلْحَاكَ لَا يَبًا
اظهار تاسف و پشیمانی در افتد ام ارکان مسلمانانی	
لَيْبِكَ عَلَى الْإِسْلَامِ مَنْ كَانَ بَالِيًا	فَقَدْ تَرُكْتَ أَرْكَانَهُ وَمَعَالِمَهُ
لَقَدْ ذَهَبَ الْإِسْلَامُ إِلَّا بِقِيَّةٍ	قَلِيلٍ مِنَ النَّاسِ الَّذِي هُوَ لَازِمُهُ
رجزان زن از رده که شکوه شوهر مجید بر برد	

۱۱ تجیل بعضی تکلیف
 ۱۲ ای ایداع در لیت
 نهادن ۱۲ که مخوم
 هر کرده شده ۱۲
 مرقع چراگاه ۱۲
 مزج ظرافت و نوش طبعی
 کردن ۱۲ و الاسم المزاج
 ۱۲ جیض غلبه کردن
 یق جیضه و اجفیه غلب
 غلبه ۱۲ که لم یبرح
 ای لم یزل ۱۲
 ای بسبب آن حادثه
 از کثرت غم طاقت
 کلام کردن ندارد ۱۲
 الواجم الذی
 اشتار حزنه حتی اسرک
 عن العلام از هجوم
 بعضی خاموش شدن
 از اندوه و خشم ۱۲
 ۱۹ تشعب پراکنده
 شدن ۱۲
 لحوامت کردن ۱۲

زَوْجِي كَرِيمٌ بَعْضُ الْمَحَارِمَا
وَيُصِيبُ الدَّهْرَ لَدَيْنَا صَائِبَا

يَقْطَعُ لَيْلًا قَاعِدًا أَوْ قَائِمَا
وَقَدْ خَشِيتُ أَنْ يَكُونَ اثِمَا

۱۲ محرم معنی حرام محارم جمع ۱۲
۱۳ مراغمة جدائی و علیحدگی کردن
و از یکدیگر ناخوش شدن يقال برانهم
نابندیم و بجزرم ۱۲ ق ۱۳ همیم
و همان شیفته دل شدن بدوستی
و سرگشتگی از عشق از ضرب ۱۲
برای تو روانیست که آنرا نبرد خود

داری و از آن علیحد و جدائی ۱۲
۱۴ ای صبر میکنی بر مصیبت نرض
حصول ثواب و بطور شکیبائی بحکم
قضا پس ثواب داده شوی یا مثل
بها تم و چو پانگان فراموشی غم
میکنی یعنی مثل بهادران در اول
مرتب صبر باید کرد که در آخر خود صبر
خواهد شد بادی و بلا مصیبت
و عزا شکیبائی و صبر نمودن ۱۲
۱۵ الحبتة بالكسر توقيع الاجراء
۱۶ سلوخرند و بے غم شدن
فراموش کردن ۱۲
بها در روی کردن و تکلیف برداشتن
يقال تجلد ای تکلف ۱۲
اسی اندوه ۱۲
زن حسین که بفره حسن خود بی نیاز
باشد و قال فی القاموس الغائبة
المرأة تطلب الاطلاق محمد بن
السبار نفوی
یا صبر کنم است یا خاص استورات
و بدان است کذا فی القاموس
۱۷ مثل خشک سال رنگی محول
جمع ۱۲ ۱۲ ۱۲

لَا نَهْ يُصِيبُ لِي مَرَاغِمًا

جواب گفتن شوهر بالفاظ چون گوهر

لَا أَصِيبُ الدَّهْرَ مِنْ هَاتِمَا
لَا بَلُّ أَصْلِي قَاعِدًا أَوْ قَائِمَا

وَلَا أَكْفُونُ بِالنِّسَاءِ نَاعِمًا
فَقَدْ أَحْكُونُ لِنَدَى تَوْبٍ لَا زِمَا

۱۲ خوش عیش
۱۳ خوش عیش

يَا لَيْتَنِي نَجَوْتُ مِنْهَا سَالِمًا

ای لایتنی از گناهان بسلامتی نجات یابم ۱۲

حکم کردن حیدر بروفق شرع ازهر

روشن ۱۲

مَهْلًا فَقَدْ أَصْبَحْتَ فِيهَا اثِمَا
ثَلَاثَةٌ تَصِيبُ فِيهَا صَائِمَا
وَلَيْلَةٌ تَخْلُودُ فِيهَا نَاعِمَا

لَكَ الصَّلَاةُ قَاعِدًا أَوْ قَائِمَا
وَرَابِعٌ تَصِيبُ فِيهَا طَائِمَا
مَا لَكَ أَنْ تَمْسِكَهَا مَرَاغِمَا

ترغیب نفس بجلادت که منتهی است بکمال سعادت

أَتَصْبِرُ لِلْبُلُوَى عَزَاءً وَجِسْبَةً
خَلِقْنَا رَجَالًا لِلتَّجْلِيدِ وَالْأَسْبَةِ

فَتَوْجِرَاءُ تَسْلُو سَاءَ الْبَرَاءِ سِجْمًا
وَتِلْكَ الْغَوَايِي نَلْبِكَا وَأَمَاتِمًا

مرثیه ابوطالب و مدح او بمناقب

أَبَا طَالِبٍ عِصْمَةَ الْمُسْتَجِيرِ
لَقَدْ هَدَى فَقْدَكَ أَهْلَ الْحَقَائِدِ

وَعَيْنُكَ الْمَحْمُولِ وَنُورِ الظُّلَمِ
وَتَدَا كُنْتَ لِلْمُطَفَى حَيِّ عَمِّ

خطاب بفاطمه برای طعمه بیتی بینوا که یکی زاسب بوده در نزول هدایتی

فَاطِمَةُ بِنْتُ السَّيِّدِ الْكَرِيمِ قَدْ جَاءَنَا اللَّهُ بِذَلِكَ الْيَتِيمِ مَوْعِدًا فِي جَنَّةِ النَّعِيمِ مَنْ يَسْلِمَ الْبُخْلَ يَعْشِ سَلِيمًا يَهْوَى بِهِ فِي وَسْطِ الْجَحِيمِ	بِنْتُ نَبِيِّ لَيْسَ بِالزَّانِمِ مَنْ يَرْحَمُ الْيَوْمَ فَهُوَ رَحِيمٌ حَرَمَهَا اللَّهُ عَلَى اللَّيْمِ وَصَاحِبِ الْبُخْلِ يَقِفُ ذَمِيمٌ شَرَابَةُ الصَّيْدَانِ وَالْحَكِيمِ
--	--

له زینم کسی که نشانه
باشد در بدی ۱۲
الذی حرّمها فهو صفة ونقطة
الذی محذوف واللاطف تقع
صفة لان الجملة فی حکم النکرة
۱۳ وسط الشیء حرکت
ما بین طرفیه و اذا سلکت
کان نظر قاف ۱۲ ق ۱۳
ترجمه خواهم داد در راه خدا
دادن را بر خیر عیال خود
۱۴ اشبال جمع شبل بالنسبة
بجوش شیر ۱۲
ناگاه گشتن ۱۲
یا حاصل کرد عزت کسیکه
صبرکننده است بر نعمت
خود ۱۲
و حصه ۱۲
کل جبار غنم من
الکفار ۱۲

هَذَا صِرَاطُ اللَّهِ مُسْتَقِيمٌ

جواب گفتن فاطمه بصدا و صواب پذیرفتن نصیحت بتوقع ثواب

إِنِّي أُعْطِيهِ وَلَا أَبَايَ أَمْسُوا جِياعًا وَهُمْ أَشْبَالِي	وَأَوْثِرُوا اللَّهَ عَلَى عِيَالِي أَصْغَرُ هُمُ يُعْتَلُ بِأَغْتِيَالِي
--	--

لِلْقَاتِلِ الْوَيْلُ مَعَ الْوَيْالِ

دم زدن از علوهمت و افتخار و شکایت از افلاس و افتقار

أَصْحَبْتُ بَيْنَ الْهُومِ وَالْهَيْمِ طُوبَى لِمَنْ نَالَ قَدْرَ هَيْمَتِهِ	هُومٌ حِزْبٌ وَهَيْمَةٌ الْكَرَمُ أَوْ نَالَ عِزَّ الْقُنُوعِ بِالْقِسْمِ
---	--

مباهات بقرابت بنی و مفاخرت بر مردم اجنبی

لَقَدْ عَلِمَ الْأَناسُ بِأَنَّ سَهْمِي وَأَحْمَدُ النَّبِيِّ أَخِي وَصِهْرِي وَأِنِّي قَائِدٌ لِلنَّاسِ طَرًّا وَقَاتِلٌ كُلِّ حِدْدَانٍ رَيْسِي	مِنَ الْإِسْلَامِ يَفْضُلُ كُلَّ سَهْمٍ عَلَيْهِ اللَّهُ صَلَّى وَابْنُ عَمِّي إِلَى الْإِسْلَامِ مِنْ عَرَبٍ وَجُمٍّ وَجَبَّارٍ مِنَ الْكُفَّارِ ضَخْمٍ
--	---

وَفِي الْقُرْآنِ الزَّمَهُمْ وَلَا يَمُنُّ
 كَمَا هَارُونَ مِنْ مُوسَى أَخُوهُ
 لِذَلِكَ أَقَامَنِي لَهُمْ إِمَامًا
در وقت خليفه رسالتن ادرادر مدینه ۱۲
 فَمَنْ مِنْكُمْ يُعَادِلُنِي بِسَهْمِي
 فَوَيْلٌ لَكَ ثُمَّ وَيْلٌ ثُمَّ وَيْلٌ
 وَوَيْلٌ ثُمَّ وَيْلٌ ثُمَّ وَيْلٌ
 وَوَيْلٌ لِلَّذِي يُشَقُّ سَفَاهًا

وَأَوْجَبَ طَاعَتِي قَرْضًا بَعْرَمٍ
بچنگلی ۱۲
 كَذَلِكَ أَنَا أَخُوهُ وَذَلِكَ إِسْمِي
 وَأَخْبَرَهُمْ بِهِ بَعْدَ يُرْحَمَهُ
 وَإِسْلَامِي وَسَابِقَتِي وَرُحْمِي
 مَنْ يَلْقَى الْإِلَهَ غَدًا يَظْلَمُنِي
 لِحَاجِدِ طَاعَتِي وَمُرِيدِ هَضْمِي
 يَرِيدُ عَدَاوَتِي مِنْ غَيْرِ حُرْمِي
گناه ۱۲

۱۱ لازم کرد دستی من برایش
 ۱۲ غدیر خم موضع ثلثه
 امیال من الحقیقه بین الحرمین ۱۲
 ۱۳ پس که ام کس از شما
 برابری من می کند در حصه من ۷
 ۱۴ جود منکر شدن با علم
 از فتح بضم چیزی از حق کسی
 باز شکستن و کم کردن از حق
 کسی دستم کردن و شکستن چیزی
 ۱۵ سفاه بالفتح سکی
 و نازانی ۱۲ دعا مار بالکسر
 مستون خانه دعائم جمع ۱۲
 ۱۶ زیارت ما میکند جبریل
 علیه السلام که وحی در خانه
 مای آورد ۱۲ الزام
 الشد و ما شد به ۱۲
 فوض بکاره در آمدن و
 غمزات شدائد و کرمه سختی
 حرب ۱۲ قوی جمع
 قوه ۱۲ و مرار جمع مریره سن
 دراز سخت تافته درس محکم
 تافته و ابرام استوار کردن ۱۲
 ۱۷ اطارة پرانیدن و
 فرخ ولد الطائر و الهام
 جمع هاسته راس کل شیء ۱۲
 ۱۸ ق فادیه سحاب بالمد
 ۱۹ سید فخرین سر بلند
 داشتن از که فهو صید ۱۲
 ۲۰ شکر که بیخ فوج
 داشته باشد ۱۲

مفاخرت بناقب حشمت اثر در مجلس میرا مؤمنین عمر

اللَّهُ الْكَرَمَانَا بِنَصْرِ نَبِيِّهِ
 وَبِنَا عَزَّ نَبِيِّهِ وَكِتَابِهِ
ای القرآن ۱۲
 وَيَزُورُنَا جِبْرِيلُ فِي آيَاتِنَا
 فَتَكُونُ أَوَّلَ مُسْتَجِلِّ حِلَّةِ
 نَحْنُ الْخِيَارُ مِنَ الْبَرِيَّةِ كُلِّهَا
 الْخَائِضُونَ غَمْرَاتِ كُلِّ كَرِيمَةٍ
 وَالْمَبْرُمُونَ قُوَى الْأُمُورِ بَعِيرَةٍ
بچنگلی گنهگان در نیکی ۱۲
 فِي كُلِّ مَعْرَكَةٍ تُطِيرُ سَيُوفُنَا
 إِنَّا لَنَنْعُ مَنْ أَرَدْنَا مَنَعَهُ
 وَتُرَدُّ غَادِيَةُ الْخَمِيْسِ سَيُوفُنَا

وَبِنَا أَقَامَ دَعَائِمَ الْإِسْلَامِ
 وَأَعَزَّنَا بِالنَّصْرِ وَالْإِقْدَامِ
 يَفْرَأِيضَ الْإِسْلَامِ وَالْأَحْكَامِ
 وَحَرَّمَ تِلْكَ كُلَّ حَرَامِ
 وَنِظَامُهَا وَزِمَامُ كُلِّ زِمَامِ
 وَالضَّامِنُونَ حَوَادِثَ الْآيَاتِ
شکندگان رسای بچنگلی ۱۲
 وَالنَّاقِضُونَ مَرَايِرَ الْإِبْرَامِ
 فِيهَا الْجَبَاحِمَ عَنْ فِرَاحِ الْمَامِ
 وَتَجُودُ بِالْمَعْرُوفِ لِلْمَجْتَامِ
بزرگوار ۱۲
 وَتَقِيمُ رَأْسَ الْأَصِيدِ الْقَهْقَامِ
شکر بر دار ۱۲

۱۲ دَعَائِمَ الْإِسْلَامِ
 ۱۳ وَالْأَحْكَامِ
 ۱۴ حَرَّمَ تِلْكَ كُلَّ حَرَامِ
 ۱۵ وَنِظَامُهَا وَزِمَامُ كُلِّ زِمَامِ
 ۱۶ وَالضَّامِنُونَ حَوَادِثَ الْآيَاتِ
 ۱۷ وَالنَّاقِضُونَ مَرَايِرَ الْإِبْرَامِ
 ۱۸ فِيهَا الْجَبَاحِمَ عَنْ فِرَاحِ الْمَامِ
 ۱۹ وَتَجُودُ بِالْمَعْرُوفِ لِلْمَجْتَامِ
 ۲۰ وَتَقِيمُ رَأْسَ الْأَصِيدِ الْقَهْقَامِ

شکوة ازار یاب نفاق واصحاب شفاق

۱۲ له تعلیق در آویختن ۱۲
 ۱۳ له تکریب چوب گوشه
 دلودلو ۱۲ ۱۳ له دزم دووال
 ۱۴ له ای کسانیکه عایت
 احکام اسلام بدل خود کردند
 و منافق بودند بعد ان بهم منافق
 مانند داین اشاره بمنافقال
 است نه بایل اخلاص و حضرت
 خلفای ثلاثه از کلمای
 فخلصین بودند ۱۲ ۱۳ له
 ۱۴ بهار جمع همه معنی بیابان
 له یعنی مریضه بود
 ۱۵ له فی الاخرة ۱۲ له ردید
 کسر را مرد بهر اسان ۱۲
 ۱۶ له ابلا کارزار سخت کرد
 و ظاهرا کردن شجاعت ۱۲
 ۱۷ له تشمیر دامن بییدن کنایه
 از شدت آن و قیام آن براق
 بهم شتداد آنست ۱۲ له
 ۱۸ له الامه من اوار ملامت شدن
 له ذی رونق شمشیر باب
 و تاب ۱۲ له ضمیمه استخوان
 رسیده و گذرنده ۱۲ ۱۳ له
 ۱۹ له ارقصاض پراکنده شدن
 ۲۰ له عبادید گرویی از
 مردم دوده بهر سو ۱۲
 ۲۱ له الصمیم العظم الذی
 بهوتوام العضو ۱۲
 ۲۲ له

علت ای الامه را از نترسیدن بعد النبی صلی الله علیه وسلم ولولوا بعد زمان ۱۲ عبد الحق السهاری لغوری عقیقه ۱۲

أَطْلَبُ الْعِدَا مَن قَوْحِي وَقَدْ جَهَلُوا
 حَيْلُ الْأَمَامَةِ مِنْ بَعْدِ أَحْمَدِنَا
 لَا فِي نُبُوَّتِهِ كَانُوا ذَوْيَ قَدِيمٍ
 لَوْ كَانَتْ لِي جَائِزًا سَرْحَانُ أَمْرِهِمْ

معی ای قبل العزیمهم و اقمهم معذورون ۲
 مال ۱۱
 ای الامامة ۱۲
 بچرا گذشتن ۱۲
 ترک و مخالفت ۱۲

فَرَضَ الْكِتَابِ وَنَالُوا كُلَّ مَا حَرَمًا
 كَالَّذِي وَعَلَقَتِ التَّكْرِيبَ وَالْوَدَمَا
 وَلَا رَعَا بَعْدَهَا الْأَوْلَا ذِمَمًا
 خَلَفْتُ قَوْحِي وَكَانُوا أُمَّةً أُمَّمَا

ای در پید بهر امر حرام را ۱۲
 ال عمده دغوشی ۱۲
 خلاف می کردم ۱۲

رجز در شان حارث بن صهبه انصاری و مدح او بکمال محبت و وفاداری

لَأَهْمَرَانِ الْكَارِثِ بِنِ صِهْبَةٍ
 أَقْبَلَ فِي مَهَامَةٍ مَهْمَةٍ
 بَيْنَ رِمَاحٍ وَسِيُوفٍ جَهْتَةٍ

ای غم ۱۲
 غمناک کننده ۱۲
 بسیار ۱۲

كَانَ وَفِيًّا وَبَنَّا ذَا ذِمَّةٍ
 فِي لَيْلَةٍ كَيْلَاءِ مَدْلُهْمَةٍ
 تَبَغَّى رَسُولَ اللَّهِ فِيهَا ثَمَّةٍ

وفادار ۱۲
 اس داد مته بنا ۱۲
 شب تاریک ۱۲
 ناپدید شدن ۱۲
 بر آنجا ۱۲

لَأَبْتًا مِنْ بَيْتَةِ مِلَّةِي

فرو آمد ۱۲

مباها بشجاعت افعال ستوه در وقتیکه از احد مراجعت نموده

أَقَاظِمُ هَاكَ السَّنْفَ غَيْرِ ذِمِّمْ
 أَقَاظِمُ قَدْ أَبْلَيْتُ فِي نَصْرٍ أَحَدٍ
 أُرِيدُ ثَوَابَ اللَّهِ لَا شَيْءَ غَيْرَهُ
 وَكُنْتُ أَمْرًا أَسْمُوًّا ذَا الْحَرْبِ شَمْرَتِ
 أَحْمَتْ أَبْنَ عَبْدِ الدَّارِ حَتَّى ضَرَبْتَهُ
 فَعَادَرْتَهُ بِالْقَاعِ فَأَرْفَضَ جَعَمَهُ
 وَتَسَبَّحْتُ بِكَفِّي كَالشَّهَابِ أَهْرَهُ

ای خند ۱۲
 بگیر سفت در برید ۱۲
 ای نیک کردم ۱۲
 ای ترکت ۱۲
 جناب نیدن ۱۲

فَلَسْتُ بِرِعْدٍ يَدِي وَلَا يَلْبِئُكُمْ
 وَمَرْضَاتِ رَبِّي بِالْعِبَادِ رَحِيمٍ
 وَرِضْوَانُهُ فِي جَنَّةٍ وَنَعِيمٍ
 وَتَأَمَّتْ عَلَيَّ سَاقي بَعِيرِ مِلِّمْ
 يَدِي سَاقِي يَفْرِي الْعِظَامَ صَمِيمٍ
 عِبَادِي دَمٍ ذِي قَانِطٍ وَكَلِيمٍ
 أَحْرَمُهُ مِنْ عَانِي وَصَمِيمٍ

فلست بر عید ید و لا یلبئکم
 و مرضات ربی بالعباد رحیم
 و رضوانه فی جنه و نعیم
 و قامت علی ساقی بعیر میلیم
 ای یقطع ۱۲
 تا میم ۱۲
 دا قطع میزدم بان آن ۱۲

فَبَارِزْتُ حَتَّى قَضَى رَّبِّي جُيُوعَهُمْ
قض برانگزه کردن ۱۲

وَأَشْفَيْتُ مِنْهُمْ صَدْرَ كُلِّ حَلِيمٍ

رَجَزَ عَطْرِيْفِ بْنِ جِشْمٍ وَأَظْهَرَ شَجَاعَتَ ثُبَاتِ قَدِيمٍ

إِنِّي عَطْرِيْفٌ نَعَمَ وَأَبْنُ جِشْمٍ

أَنزَلَ الْمَوْتَ إِذَا الْمَوْتُ جِئْتُمْ
اقابل ۱۲

أَنَا صَافِي الشَّقْرَةِ حَمُودُ النَّسَمِ

رَبِّي الْوَعَا أَوَّلُ لَيْتٍ مُقْتَحِمٍ

أَثْبَتُ لِحَاكَ إِدِلَّهُ لَلَيْتِ قِطْمِ
ای قطم بن ثبات ۱۲

جواب و عبارات فصیحی و اشارات ملیحی

أَنَا عَلَى الْمُزْتَجَى دُونَ الْعِلْمِ
ای الموزجی منه فی الحرب ۱۲

مُرَّهَنْ لِلْحَيْنِ مَوْفٍ بِالذِّمَمِ

أَنْصَرُ خَيْرَ النَّاسِ بَجْدًا وَكِرْمًا
مفعول الغر ۱۲

نَبِيَّ صَدَقٍ رَاحِيًا وَقَدْ عَاثَ
بدل من غیر الناس ۱۲

إِنِّي سَأَشْفِي صَدْرَةَ وَأَنْتَقِمُ

فَهُوَ بَيْنَ اللَّهِ وَالْحَقِّ مُعْتَصِمٌ

فَأَثْبَتُ لِحَاكَ اللَّهُ يَا شَرَّ قَدِيمٍ

فَسَوْفَ تَلْقَى حَرْنَارًا تَضْطَرُّمُ

حَمَلٌ فِيهَا تَمَّ كَمَدِي كَأَلْحَمِ
المثبت ۱۲
مردمندی که
بازنواهی ندارد
دوران آن که
توایم

خطا بمبني براظهارحق بعمر بن عبد الودد غزائي خندق

يَا عَمْرُو قَدْ لَاقَيْتَ فَارِسَ بَهْمِيًّا

عِنْدَ الْإِقَاءِ مُعَاوِدًا إِقْدَامِ

مِنْ آلِ هَاشِمٍ مِنْ سَنَاءٍ بَاهِرٍ
باهر ۱۲

وَمُهَذَّبٍ بَيْنَ مَتَّوَجِينَ كِرَامِ
ای من مذبذبین ۱۲

يَدْعُو إِلَى دِينِ آلِهِ وَنَصْرِهِ

وَأِلَى الْهُدَى وَشَرَايِعِ الْإِسْلَامِ

مُهَنَّدٍ عَضِبَ رَقِيقِي حَدَاةً
باریکه طافت ۱۲

ذِي رَوْحٍ يَفْرَى الْفِقَارَ حَسَامِ
جلادار ۱۲
نقطع ۱۲

وَمُحَمَّدٌ فِينَا كَانَ جَبِينًا

لَسَمَسٌ تَجَلَّتْ مِنْ خِلَالِ عَمَامِ
در بیان ۱۲

وَأَلَّهُ نَاصِرُ دِينِهِ وَنِدِيَّةِ

وَمُعِينٌ كُلِّ وَوَحِيدٌ مِقْدَامِ

له چشمه لایسان میبشم اذ انزم
مکانه فلم یبرح ۱۲ و سکت من کسی
هرستم که کاروش جلا کرده شده است
یعنی بهادریه مقابله تیار است
و در حرب مثل شیر اول حمل کننده
است ۱۲ سکت نه هم دم در دم ۱۲
سکت افتخام بسختی در آمدن ۱۲
سکت لحاک اشداى اعنه و قبح ۱۱ سکت
القطم کتفت من قطم کفرج یعنیه
اللحم ۱۲ سکت مرتجی امید داشته
شده ۱۲ سکت چین بفتح باک ۱۱
سکت انتقام کینه کشیدن ۱۲ -
سکت اضطرام زمانه زدن آتش
سکت تهو سے ای تسقط ۱۲
سکت عمم بضم اول و فتح ثانی فا کترو
سکت انگشت دهر چه سوخته باشد ۱۲
سکت بهت و اورادیر بهم جمع يقال
فارس بهت و لیت غایه و بمعنی لکر
سکت معاد و مواظب و عادت کننده
ای اقدام حرب را مثل عادت
و طبیعت کننده ۱۲ سکت باهر یعنی
غالب ۱۲ سکت تنوع تاج بر سر
کسی نهادن ۱۲ سکت المهند من
هندا کیست ای سخده و العصب
القاطع و الحام کفراب السیف
القاطع ۱۲ سکت تقار جمع فقره
سکت پشته ۱۲ ۱۲ ۱۲

شَرِهَدَتْ قُرَيْشٌ وَالْقَبَائِلُ كُلَّهَا

أَنْ لَيْسَ فِيهَا مَنْ يَقُومُ مَقَامِي

له ان ليس فيها من يكون

مثلي في الشجاعة ولو ازم الحرب

بعد النبي عليه السلام فاني من

شوادنه ۱۲ له عاوده انكسر

عجارت الدم وعجار يفة له

شوادنه ۱۲ له خضم چاه

بسيار آب مراد بسيار ريزند

خون ۱۲ له بنان سر انگشت

۱۲ له پرهيز ميكنم از خلاف

عند و گريز در حرب ۱۲ له

كتيبه اش كرتاب جمع ۱۲

۱۲ له احتمال پرهيز كردن ۱۲

۱۲ له بلا شك من يقسم ب

حجر اسود مكرم ميگويم كه برائے

خدا گوشت و خون خود را شمار

كرده ام ۱۲ له يعني حجر اسود

۱۲ له جمع جملة بالضم بمعنى

القوت ۱۲ له بفتح جلاله

در خشنده ۱۲ له القاتم

صغار القروان و ضرب من

القمل ۱۲ له قاصم پاره

پاره كننده ۱۲ له من

اعصوبت الابل جدت في

السيراى انا مسرع في نفع الحب

۱۲ له مناي جمع ميه بمعنى

موت ۱۲ له الفرقام الشجاع

والاسد و بهنا بمعنى الشجاع و الا

سد و بهنا بمعنى الشجاع ۱۲ له

بازاز تر بجهت قطع ۱۲ له اليل

تيز كردن ۱۲ له تعويد نو كرت

كردن ۱۲ له كاتم جمع كمة

بالضم بمعنى العنسوة و قدى

الكمائم الرجال ۱۲ له

بجواب

جَوَابٌ وَبِأَحْسَنِ كَلَامٍ وَأَمِينِ نَظْمٍ

أَتَيْتُ لِحَاكِ اللَّهِ أَنْ لَمْ تُسَلِّمْ

لَوْ قَعِ سَيْفِ عَجْرَتِي خِضْرًا

تَحِيلُهُ مِنِّي بِنَانِ الْمَعْصَمِ

أَحْمِي بِهِ كِتَابِي وَ أَحْتَمِي

قَدَّ جُدَّتْ لِلَّهِ بِالْحَمِي وَ دَرِي

خطاب بیهود خیر و تهدید او بتیغ ظفر پیکر

هَذَا الْكُفْرُ مِنَ الْعَالَمِ الْمَأْتَمِ

مِنْ ضَرْبِ صِدْقٍ فِي ذَرِّ الْكَمَاثِمِ

ضَرْبِ يَقُودٍ شَعْرًا لِحَبَايِمِ

بِصَارِمِ أَبْيَضِ آتَى صَا رَامِ

أَحْمِي بِهِ كِتَابِي الْقَمَائِمِ

عِنْدَ عَجَالِ الْخَيْلِ بِالْأَقَادِمِ

مرجز در وقت کشتن صحیح خیر و دم زدن از کمال دلاوری

أَنَا عَلِيٌّ وَلَدْتُ نِي هَاشِمِ

لَيْتُ حُرُوبِ لِلرِّجَالِ قَاصِمِ

مَعْصُومِي فِي نَفْعِهَا مُقَادِمِ

مَنْ يَلْقَانِي يَلْقَاهُ مَوْتٌ هَاجِمِ

خطاب بزبیر بن العوام در حرب جمل و غی او از شتاب و عجل

لَا تَعْجَلَنَّ وَ اسْمَعَنَّ كَلَامِي

إِنِّي وَ رَبِّ الرِّكَعِ الصِّيَامِ

إِذَا الْمَنَائِيَا أَقْبَلَتْ خِيَامِي

حَبَلْتُ حَبْلَ الْأَسَدِ لِنُزْغَامِ

بِبَايِزِ مُؤَلِّي حُسَارِي

عَوْدَ قَطْعِ اللَّحْمِ وَالْعِظَامِ

خطاب معاویه بن ابی سفیان در وقت بغی و حرب هیجان

أَمَا وَاللَّهِ إِنْ الظُّلْمَ شُؤْمِ

وَلَا زَالَ الْمَسِيءُ هُوَ الظُّلُومِ

إِلَى الدَّيَّانِ يَوْمَ الدِّينِ تَبَضِّي
 سَتَعَلَمُ فِي الحِسَابِ إِذْ التَّقَبُّلُ
 سَتَنْقَطِعُ اللُّدَّ اذَّةً عَنِ انَّاسِ
 لِأَمْرٍ مَا تَصَرَّفَتِ اللَّيَالِي
 سَلِيَ الأَيَّامَ عَنِ أُمِّ تَقَضَّتْ
 تَرُومُ الخُلْدِ فِي دَارِ المَنَايَا
 تَمَّ وَلَمْ تَمَّ عَنْكَ المَنَايَا
 لَهْوَتِ عَنِ الفَنَاءِ وَأَنْتِ تَقْفِي
 تَمُوتُ غَدًا وَأَنْتِ قَرِيرُ عَيْنِ

وَعِنْدَ اللّٰهِ يَجْمَعُ الخُصُومَ
 غَدًا عِنْدَ المَلِيكِ مِنَ العُشُومِ
 مِنَ الدُّنْيَا وَتَنْقَطِعُ الهَيُومُ
 لِأَمْرٍ مَا تَحَرَّكَتِ النُّجُومُ
 سَتُخْبِرُكَ المَعَالِمُ وَالرَّسُومُ
 فَكَمْ قَدَرًا مِثْلَكَ مَا تَرُومُ
 تَنْبَتْهُ لِمَنِئِيَّةٍ يَا نُومُ
 فَمَا شئٌ مِنَ الدُّنْيَا يَدُومُ
 مِنَ العَضَلَاتِ فِي الحُجُومِ

۱۰ غشوم از غشم یعنی ظلم
 کردن ۱۲ که قریب است
 که لذت دنیا و غمهای او از اهل
 دنیا مقطع خواهد شد مگر وبال
 بد افعال خواهد ماند ۱۲ که
 تقضی سپری شدن ۱۲ که
 روم جستن ۱۲ که ای بسیار
 بردمان همین قصد کردند تا کام
 رفتند ۱۲ که نوم بسیار نخوا بنده
 حکم اللہ الاعراض والوادیع
 دانت تقضی حالیه ۱۲ که ای غافل
 هستی ۱۲ که عموم شناساری
 کردن ۱۲ که سکن بر چوبی آلا
 گیرد مراد ز زن و فرزند ۱۲ که
 ای الحسن و الحسین رضی الله تعالی
 عنهما ۱۲ که ای من کیون تکلم مثل
 ۱۲ که ای در حالت طفلی مسلماً
 شدم و درین امر از هم سبقت
 بردم ۱۲ که اذان هنگام ۱۲
 ۱۵ که علم بلوغ ۱۲ که نام
 موضع ۱۲ ÷ ÷ ÷

خطاب عتاب امیربعا و به و بمفاخرت بمناب عالی

فَعَدَدِ النَّبِيِّ أَخِي وَ ضَهْرِي
 وَ جَعْفَرِ الَّذِي يَهْفَى وَيَمْسِي
 وَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ سَكْنِي وَ عِرْسِي
 وَ سِبْطِ أَحْمَدَ وَ لَدَايَ مِنْهَا
 سَبَقْتُكُمْ إِلَى الإِسْلَامِ طَرًا
 وَ أَرْجَبِي وَ لَأَيَّتَهُ عَلَيْكُمْ
 وَ أَوْصَانِي النَّبِيِّ عَلَى اخْتِيَارِ
 الأَمْنِ شَاءَ فُلْيُؤُ مِنْ يَهْدَا

وَ حَمْرَةَ سَيِّدِ الشُّهَدَاءِ عَمِّي
 بِطَيْرٍ مَعَ المَلِئِكَةِ ابْنِ أُمِّي
 مَشُوبٌ لِحَمَاهَا بِدَائِي وَ لِحَمِي
 فَمِنْ مَنَّاكُمْ لَهُ سَهْمٌ كَسَهْمِي
 عَلَا مَا مَا بَلَغْتُ أَدَايَ حُلْمِي
 رَسُولِ اللّٰهِ يَوْمَ غَدَا يُرْحَمُ
 لِأَمْتِهِ بِرَضِي مَنَّاكُمْ بِحُكْمِي
 وَإِلَّا فَبَلِّغْتُ كَعِدَا بِغَمِّ

(بغوه الا بیات الفقه الحنفیه ۱۲)

مخلوط ۱۲
 از سیم ۱۲
 کلام باطنی ۱۲

أَنَا الْبَطْلُ الَّذِي لَمْ تُنْكَرُوهُ

لِيَوْمِ كَرِيحَتِهِ وَلِيَوْمِ سَلَامِهِ

مَذَامِتِ ارَاذِلِ بِنَا فِرْيَانِي كَمَا مَوْدِي سِتْ بِتَفْرِقِ بِيَسَامَانِي

فَلَوَ أَنِّي أَطَاعْتُ عَصَيْتُ قَوْمِي

إِلَى رُكْنِ الْيَمَامَةِ أَوْ يَشَامِ

وَلَكِنِّي إِذَا انْبَرَمْتُ أَمْرًا

تَخَافُنِي أَقَا وَيْلُ الطَّغَامِ

حكايت مقاتله قبائل عرب وصفين وغلبه كردن ربا بنحو واحدا يقين

لَنَا الرَّايَةُ السَّوَدُ أَمْ تَخْفَقُ ظِلْمَانَا

إِذَا قِيلَ قَدِ عَمَّا حَصِينُ تَقَدَّمَا

قِيُورُهُمَا فِي الصَّغْفِ حَتَّى يُؤَيِّرُهُمَا

حَيَاضًا لِمَنَاءِ يَاقُطِ الْمَوْتِ وَالذَّنَا

تَرَكَهُ إِذَا مَا كَانَ يَوْمَ كَرِيحَتِي

أَبِي قَيْدِ الْأَعِزَّةِ وَتَكَرُّمًا

وَإِجْمَلَ صَبْرًا حِينَ يُدْعَى إِلَى الْوَعَا

إِذَا كَانَ أَصْوَاتِ الرِّجَالِ تَمْتَعَانَا

وَقَدْ صَبَرْتُ عَلَيْكَ وَلَحْمٌ وَجَمِيمٌ

لَمَذَّحَجٌ حَتَّى أَوْرَثُوا هَاتِنْدَمَا

وَنَادَتْ جَدَانًا بِالْمُدْحَجِ وَيَحْكُمُ

جَزَى اللَّهِ شَرًّا أَيْتَانَا كَانَ أَظْلَمَانَا

أَمَا تَتَّقُونَ اللَّهَ فِي حُرْمَاتِنَا

وَمَا قَرِيبَ الرَّحْمَنِ مِنَّا وَعَظْمَانَا

جَزَى اللَّهُ قَوْمًا قَاتَلُوا فِي بَقَائِرِهِمْ

لَدَى الْمَوْتِ قَدِ مَامَا عَزَّ وَكُرَّمَا

رَبِيعَةً أَعْنَيْتَهُمْ أَهْلُ نَجْدَةٍ

وَبِأَسِّ إِذَا لَأَقُوا أَحْمِسًا عَرْمَرَمَانَا

أَذَقْنَا ابْنَ هِنْدٍ طَعْنًا وَضْرَابَانَا

بِأَسِيَانَا حَتَّى تَوْلَا وَأَجْحَبَانَا

وَدَلِي يَنَادِي زَيْبُرْقَانَ بْنَ ظَالِمِ

وَذَا كَلِمٍ يَدْعُوا كَرِيبًا وَأَنْفَعَانَا

وَعُمْرًا وَنَعْمَانًا وَيُسْرًا وَمَا لِكَا

وَحَوْشَبِ الدَّاهِي مَعَاوِي وَأَظْلَمَانَا

وَكُزَيْبِ بْنِ يَهْيَانَ وَابْنِي مَحْمُودِي

وَحَرْتَانَا وَقَيْنِيًّا عَبِيدًا أَوْ سَلْمَانَا

له برائے روز جنگ
در روز صلح که برائے صلح
کردن هم سید قوم پیش
می شود و بر کلام او فیصله
میشود ۱۲ که طعام
بالفتح فرومایه واحد و
جمعه سواء ۱۲ که خفق
جنبیدن علم ۱۲ که
ازاره بزیارقه بردن ۱۲
۵ ای یوم مصیبه
على غير الشجاع وهو يوم الخزر
۱۲ که ای بسبب شور و
غوغای مردم آواز ظاهر
نشود ۱۲ که تندم شدن
۱۲ که بخره دلیری ۱۲
۹ باس شجاعت ۱۲ که
هیس لشکر الله عزوجل
لشکر بسیار ۱۲ که
اجم عنانکس عنایبیه
اس از خوف و ترس
پس باشد ۱۲

حكايت حرب صفين و ذكر قبائل همدان و باز نمون فضائل و مدائمه ايشان

وَلْتَارَا أَيُّمَ الْخَيْلِ تَقَرَّعَ بِالْقَنَا
 وَ أَقْبَلَ سَرَّجُهُمْ فِي السَّمَاءِ كَأَنَّهُ
 وَ نَادَى ابْنُ هِنْدٍ ذَا الْكَلَّاحِ وَ مُحِبِّبَا
 تَمَيَّنْتُ هَمْدَانَ الَّذِينَ هُمُ هُمْ
 وَ نَادَيْتُ فِيهِمْ دَعْوَةً فَأَجَابَنِي
 فَرَارِسٌ مِنْ هَمْدَانَ لَيْسُوا بِعَرَلٍ
 وَ مِنْ أَرْحَبِ الشُّمِّ الْمَطَاعِينَ بِالْقَنَا
 وَ مِنْ كُلِّ حَيٍّ قَدَّ أَتَيْتَنِي فَوَارِسُ
 بِكُلِّ رُدِّيْنِي وَ عَضْبٍ تَخَالُهُ
 يَقُوْدُهُمْ حَامِي الْحَقِيْقَةِ مِنْهُمْ
 فَخَاضُوا الظَّاهَا وَ اصْطَلُوا اِبْتِهَارَهَا
 جَزَى اللهُ هَمْدَانَ الْجَنَانَ فَأَتَهُمْ
 لَهُمْدَانَ أَخْلَاقٌ وَ دِيْنٌ يَزِيْنُهُمْ
 مَتَى تَأْتِيْتُمْ فِي دَارِهِمْ لِيَضِيَا فِي
 أَلَا إِنَّ هَمْدَانَ الْكِرَامِ أَعَزُّوْهُ
 أَنَا سٌ يُحِبُّوْنَ النَّبِيَّ وَ رَهْطُهُ
 إِذَا كُنْتُ بَرَّابًا عَلَى بَابِ جَنَّةِ

فَوَارِسُهَا حُمُرُ الْعِيُونِ دَ وَ اِحْيَى
 غَمَامَةٌ دَجْنٌ مُلْبَسٌ بِقَتَابِمْ
 وَ كِنْدَةَ فِي لَحْمِ وَ حَيٍّ جُنْدَا مِ
 إِذَا نَابَ أَمْرٌ جَنَّتِي وَ سَهَا عِي
 فَوَارِسُ مِنْ هَمْدَانَ غَيْرِ لَيْثَا مِ
 غَدَاةَ الْوَعَامِ مِنْ يَشْكُرُ وَ شَبَا مِ
 وَ رُهُمْ وَ أَحْبَاءِ السَّبِيْعِ وَ يَا مِ
 ذُرْوُ نَجْدَاتِ فِي الْإِقَاءِ كِرَامِ
 إِذَا ائْتَلَفَ الْأَقْوَامُ شَعَلْ ضَامِ
 سَعِيْدُ بْنُ قَيْسٍ وَ الْكَرِيْمُ مِحَارِي
 وَ كَانُوا لَدَى الْهَيْجَا كَشْرِبِ مَدَامِ
 سَامُ الْعِدَايِ فِي كُلِّ يَوْمٍ خِصَامِ
 وَ لَيْنٌ إِذَا الْأَقْوَا وَ حَسُنُ كَلَامِ
 تَبَدَّتْ عِنْدَهُمْ فِي غَيْبَةِ وَ طَعَامِ
 كَمَا عَزَّرُ كُنَّ الْبَيْتِ عِنْدَ مَقَامِ
 سِرَاعٌ إِلَى الْهَيْجَا غَيْرُ كَمَا مِ
 أَقُولُ لَهُمْدَانَ إِذَا دَخَا وَ إِسْلَامِ

۱هـ وقتیکه دیدم اسپان را
 که زده میشوند به نیر ما در حالتیکه
 سواران ایشان سرخ چشمان اند
 جوش خشم و خون آلوده بودند ۱۲
 ۲هـ هر جمع احمد سرخ ۱۲
 بیج بختین گرد و غبار ۱۱ سکة القافیه
 بالفقه السحابة والذجن الباس الغم
 ۳هـ ققام گرد سیا ۱۲
 ۴هـ ذو الکلاخ تام یکی از نوک
 ۵هـ لحمی بالین ۱۲
 سواران از قبیلہ ہمدان کہ غیر لیم
 اند و این کتابیہ است بانیکہ دیگران
 تمام آید ۱۲
 جمع اعزلی ۱۲
 اشم یعنی سید ذو الالف ۲
 قولہ کرام صفتہ قوارس غیر مرفوع
 و الناکسہ لرعاية القافیه ۱۲
 ردی بنی نیزه ۱۲
 آتش ۱۲
 ای مسرورین مبتبین کما یکون عند
 شرب الخمر ۱۲
 الله تعالی قوم ہمدان را در
 جزای این معاوت جنت بود
 ۶هـ سام جمع ہم ۱۲
 رتبط کرده ۱۲
 ۷هـ الکرام البطل ۱۲

حکایت قتل از مفسدین و اظهار شرف خود بحسب دین

صَارِبُهُ بِالسَّيْفِ وَسَطَ الْهَامَةِ
 فَتَنَنْتُ مِنْ جِسْمِهِ عِظَامَهُ
 أَنَا عَلَى صَاحِبِ الصَّمَصَا مَهْ
 أَخُو نَبِيِّ اللَّهِ ذِي الْعَلَامَةِ
 أَنْتَ أَخِي وَمَعْدِنُ الْكِرَامَةِ

۱- وسط الشئ حرکت
 ما بین طرفیه فاذا امكنك
 كان طرفه فاد الهامة راس
 كل شئ جمع هامة وصره
 والنمذم القطع ۱۲
 جبک کسوف قطع کردو
 ارقام الالف بخاک بود
 کردن کتاب الازدلیل کردن
 ۱۲ علم العمامة لغت
 العمامة علمه راسه ويقال
 في هذا المعنى علم ۱۳
 لا يناسه اي لا يبعد عن
 الحرب حال كون الحرب
 بالوجه بالقنا ۱۴
 اي النسب بعضه في
 بعض ۱۵
 جمع جبهة بالقسم القوم
 او العظم الذي فيه الالف
 ۱۲ صفار القروان
 ۱۳ نام قبيله ۱۲
 ۱۴ نكرة روم ۱۳

بِشْفَرَةٍ صَارِمَةٍ هَذَا مَهْ
 وَبَيَّنْتُ مِنْ أَنْفِهِ إِزْغَامَهُ
 وَصَاحِبِ الْخَوْضِ لَدَى الْقِيَامَةِ
 قَدْ قَالَ إِذْ عَمَّنِي الْعَبَامَهُ
 وَمَنْ لَهُ مِنْ بَعْدِي الْإِمَامَةُ

مرثیه هاشم پاران محبت ائین که شهادت یافتند در صفین

جَزَى اللَّهُ خَيْرًا عَصَبَةً أَيْ عَصَبَتِي
 شَفِيقٌ وَعَبْدُ اللَّهِ مِنْهُمْ وَمَعْبُدٌ
 وَعُرْوَةٌ لَا يَنْأَى فَقَدْ كَانَتْ فَارِسًا
 إِذَا اخْتَأَفَ الْأَبْطَالُ وَالشُّبَّانُ الْقَنَا

گردی ز کلامی کرده راسه
 گردی ز کلامی کرده راسه
 جمع بطل بمعنی دیر و هادیه ۱۲

حِسَانٌ وَجُودٌ صِرَّ عَوَا حَوْلَ هَاشِمٍ
 وَنَيْهَانٌ وَأَبْنَا هَاشِمٍ ذِي الْمَكَارِمِ
 إِذَا الْحَرْبُ هَاجَتْ بِالْقَنَا وَالصَّوَارِ
 وَكَانَ حَدِيثُ الْقَوْمِ ضَرْبَ الْجَبَّارِ

تحريك سلسلة حرب بصفين و باز نمودن اتفاق ارباب دین

مَا عَلَّتِي وَأَنَا جَلْدٌ حَازِمٌ
 وَعَنْ يَمِينِي مَذْحَجٌ الْقَبَائِقِمِ
 الْقَلْبُ حَوْلِي مُضْرٌ الْجَبَّاجِمِ
 وَالْأَزْدُ مِنْ بَعْدُنَا دَعَائِمٌ

بهاور ۱۳
 مقام ۱۴

وَفِي يَمِينِي ذُو غَرَارٍ صَارِمٌ
 وَعَنْ يَسَارِي وَابِلٌ الْخَضَارِمِ
 وَأَقْبَلْتُ هَبْدَانَ وَالْأَكَارِمِ
 وَالْحَقُّ فِي النَّاسِ قَدِيمٌ دَائِمٌ

اظهار ملال و اندوه تمام از قتل عیان قبیلہ شیبام

وَصَحَّتْ عَلَيَّ شَيْبَامٌ فَلَمْ تُجِبْنِي

يَعْرِضُ عَلَيَّ مَا لَقِيتُ شَيْبَامٌ

مذمت بعضه از قبائل عرب بربالتادناوت نسب

وَأَبْعَدًا مِنْ حِلْمٍ وَأَقْرَبًا مِنْ خَنَا
 مَوَالِي أَيَادِي شَرِّ مَنْ وَطِئَ الْحَصَا
 فَمَا سَبَقُوا قَوْمًا يُوْتِرُونَ وَلَا دِمِيمَ
 وَلَا قَامَ مِنْهُمْ قَائِمٌ فِي جَبَاعَةٍ

بزرگترین کسانی که با آل کردند منکرند
 ای بزرگترین از همه مردمان

وَأَخْتَدُ نَيْرَانًا وَأَخْلُ أَنْجُمًا
 مَوَالِي قَيْسٍ لَا أُنُوتُ وَلَا فَمَا
 وَلَا تَقْضُوا وَتُرَاؤَ وَلَا أَدْرِكُوا دِمَامًا
 لِيَحْمِلَ ضَيْبًا أَوْ يَدْفَعُ مَغْرَمًا

بزرگوارانند
 بزرگوارانند

لست الخنك الحسنه
 احمل اسقطه واضحه
 من ضمور النار يكون
 لسيها وعدم الظفار
 بزرگوارانند ...
 را غيرت است و نه
 نورت گویای ۱۲ است

الوتر محمد که شرفت

ارشاد سراه قناعت و منع اظهار حاجت باهل لتامت

لَا تَكُنْ لِلْعَيْشِ مَجْرُوحَ الْقَوَادِمِ
 كُنْ غَنِيَّ الْقَلْبِ وَاقْنَعْ بِالْقَلِيلِ

دل

إِنَّمَا الرِّزْقُ عَلَى اللَّهِ الْكَرِيمِ
 مَتَى لَا تَطْلُبُ مَعِيشًا مِنْ لَدُنِّي

بزرگوارانند

القوس و منقعه حاج
 او تار و اسکه برای
 حصول معاش رخیز
 تا طر مشو که رسانیدن
 رزق مقدر بر خدای

کریم است ۱۲

هد گمان من

بهونیک است که

بر من فعل خواهی

کریم ۱۲ است ای

مقر بالجرم الذي قد

وقع مني ذالرب

ایک فلا تعذبونی

بک

الغرض قدم ۱۲

له آرائش

۱۲

ابتهال و مناجات با قاضی الحاجات

إِلَهِي أَنْتَ ذُو فَضْلٍ وَمَنِّي
 وَظَنِّي فِيكَ يَا رَبِّي جَبِيلٌ

وَرَبِّي ذُو خَطَايَا فَاغْفِرْ عَنِّي
 فَحَقَّقْ يَا إِلَهِي حُسْنَ ظَنِّي

تضرع و زاری بحضرت باری

إِلَهِي لَا تُعَذِّبْنِي فَإِنِّي
 وَمَالِي حِيلَةٌ إِلَّا رَحْبَائِي
 فَكَمْ مِنْ زَلَّةٍ لِي فِي الْخَطَايَا
 يَظُنُّ النَّاسُ بِي خَيْرًا وَرَبِّي
 وَبَيْنَ يَدَيَّ مَحْتَبَسٌ طَوِيلٌ
 أَجْنُ بِزَهْرَةِ الدُّنْيَا جُنُونًا

جای نید

مَقْرٌ بِالَّذِي قَدْ كَانَ مِنِّي
 بِعَفْوِكَ إِنْ عَفَوْتَ وَحَسْنَ ظَنِّي
 غَضِضْتُ أَنَا مَلِي وَقَرَعْتُ سِنِّي
 كَثَرِ النَّاسِ إِنْ لَمْ تَعْفُ عَنِّي
 كَأَنِّي قَدْ دُعَيْتُ لَهُ كَأَنِّي
 وَبِقَنَى الْعَبْرُ مِنْهَا بِالتَّمَنِّي

فَأَوَّاتِي صَدَقْتُ الزُّهْدَ فِيهَا قَدَبْتُ لَا هِلَهَا ظَهْرًا مَلَجِي

نصیحت قرۃ العین امیرالمومنین حسین علیہ السلام

وَمِنْ كَرَمَتِ طَبَائِعِهِ تَحَلُّ
وَمَنْ قَلَّتْ مَطَامِيحُهُ تَغَطَّى
وَمَا يَدْرِي الْفَتَى مَاذَا يَلَاغِي
فَإِنْ عَدَرَتْ بِكَ الْأَيَّامُ فَاصْبِرْ
وَلَا تَلْكَ سَاكِنًا فِي دَارِ دُلِّ
وَإِنْ أَوْلَاكَ ذُو كَرَمٍ جَبِيلاً

يَادَابٍ مَفْضَلَةٍ حِسَانِ
مِنَ الدُّنْيَا يَا ثَوَابِ الْأَمَانِ
إِذَا مَا عَاشَ مِنْ حَدَثِ الزَّمَانِ
وَكُنْ يَا لِلَّهِ تَحْمُودَ الْمُعَانِي
فَإِنَّ الدَّلَّ يَقْرُنُ بِالْهَوَانِ
فَكُنْ يَا لِلشُّكْرِ مُنْطَلِقَ اللِّسَانِ

له نزد صادق میگویم
در دنیا ۱۲ که یک
اخلاق طبیعه او کریم اند
با و اسب فاضله و شریف
مزمین و آراسته شده است
۱۳ که اگر کریمی بر تو پیش
کنند پس در شکر او زبان
خود جاری کن که من لم یشکر
الناس لم یشکر الله ۱۴
که مطاوعه فرما بر داری
کردن که هر دو اسب
که بر جای ایستد و نه
رود و اسب سرکش ۱۵
که برگزیده خواهد شد
که بتاین از یکدیگر
بدا شدن ۱۶
آسان کن کار را بر خود
که سهل و سخت ۱۷

امر بصبر که مفتاح مطالب و مصباح مآرب است

الصَّبْرُ مِفْتَاحُ مَا يَسْرَعُ
فَاصْبِرْ وَإِنْ طَالَتِ اللَّيَالِي
وَرَبِّهَا نَيْلٌ بِاصْطِبَارٍ

وَكُلُّ خَيْرٍ يَكُونُ
فَرَبَّهَا طَوَّاعُ الْحَزُونِ
مَا قِيلَ هَيْهَاتَ لَا يَكُونُ

نهی از گراهه مکروهه دینو که مشتمل است بر حکم مصالحه معنوی

لَا تَكْرَهُ الْمَكْرُوهَ عَيْنًا نَزُولِ
كَمْ نِعْمَةٍ لَمْ تَسْقِلْ بِشُكْرِهَا

إِنَّ الْحَوَادِثَ لَمْ تَزَلْ مَتَابِعَةً
يَلِيهِ فِي ظِلِّ الْمَكَارِهِ كَائِنَةٌ

اشارت برضا و اسون و منع از جان بغض فرسودن

هُوَ فِي الْأَمْرِ تَعِيشٌ فِي سَرَاخَةٍ
لَيْسَ أَمْرًا مَرًّا وَسَهْلًا كُلُّهُ

قَلَّ مَا هَوَّنَتْ إِلَّا سَيِّهُونَ
إِنَّمَا الْأَمْرُ سَهْلٌ وَحَزُونٌ

تَطْلُبُ الرَّاحَةَ فِي دَارِ الْعَنَاءِ خَابَ مَنْ يَطْلُبُ شَيْئًا لَا يَكُونُ

امر بغنيمت شمردن اقبال و نواختن درویشان با فضال

إِذَا هَبَّتْ رِيَا حُكْ فَأَعْتَمَتْهَا فَعَقِبَهُ كُلُّ خَافِقَةٍ سَكُونٌ

وَلَا تَعْفَلُ عَنِ الْإِحْسَانِ فَهِيَ نِيكُونِي كَرَمًا مَرَاكِبًا زَمَانًا ۱۱

شکایت از جور و جفای سرورگار و دعوی تحمیل و اضطبار

تَنَكَّرْتُ لِي دَهْرِي وَلَمْ يَأْرَأْنِي أَعْرُودُ وَعَمَّتِ الْخُطُوبُ تَهْوِينٌ

وَبِتُّ أَرِيهِ الصَّبْرَ كَيْفَ يَكُونُ

الظهار قلت خود در از دست روزگار و پخته شدن با آتش اضطراب

الدَّهْرُ إِذْ بَتِي وَالْيَأْسُ إِعْنَانِي وَاعْتَمَتْ مِنَ الْآيَامِ تَجْرِبَةٌ

وَالْقُوَّةُ أَقْنَعَنِي وَالصَّبْرُ دِيَانِي حَتَّى نَهَيْتُ الَّذِي قَدْ كَانَ يَنْهَانِي

فهي از فروتنی یا عزم دنی و تنبیه بر تفویض امر بفضای غنی

لَا تَخْضَعَنَّ لِخَلْقٍ عَلَيَّ كَلِمَةً وَأَسْتَوْزِقِي اللَّهَ وَمَا فِي خَرَا ئِينِهِ

إِنَّ الَّذِي أَنَا تَرْجُوهُ وَتَأْتِيهِ مِنَ الْبَرِيَّةِ وَالْمُسْكِينِ بَيْنَ مُسْكِينِهِ

وَأَقِيمِ الْفُجْلَ فِيمَنْ صِيغَ مِنْ طِينِ لَأَبَارِكَ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا بِكَارِبِ

لَكَانَ كُلُّ لَيْبٍ مِثْلَ قَارُونَ يُعْطِي اللَّيْبِيْبَ وَيُعْطَى كُلُّ مَفْوُونٍ

لَكِنَّمَا الرِّزْقُ بِأَلْمِيزَانٍ مِنْ حَكِيمٍ

۱۱ له مکان سمجته اے دنیا
۱۲ ناکام فخر کی مانند
۱۳ فی چیز را طلبید ۱۱
۱۴ خائفه من الخوف الحركة ای و
۱۵ هو احب مراد تو و زرد و اقبال
۱۶ راست آید آثر غنیمت شمار
۱۷ چرا که انجام هر حرکت سکون
۱۸ است پس این و زید بن بولع
۱۹ اقبال تو نیز روزی ساکن
۲۰ خواهد شد و اقبال سبیل ادب
۲۱ خواهد شد ۱۲ سکون در گون
۲۲ شد ۱۳ اعراض غیب
۲۳ روغات الخطوب
۲۴ ترسای کارهای بزرگ
۲۵ آفتاب خوردند کرد این
۲۶ تا آنکه خود مانع شود
۲۷ کسی را که مرد از بید صبری مخ
۲۸ میکرد ۱۴ اهل امید و آفت
۲۹ از نظر ۱۵ است
۳۰ وقتیکه دین و دنیا جمع شوند
۳۱ در عایت هر دو گردد خود
۳۲ المافون شیف الزل
۳۳ العقل ۱۶ لو لو

دم زدن از لوازم تقدیر و منع کردن از حيله و تدبير

مَا لَا يَكُونُ فَلَا يَكُونُ بِحِيلَةٍ
سَيَكُونُ مَا هُوَ كَائِنٌ فِي وَقْتِهِ

۱۰ تور متعب
من تعجب کفرج
صد استراحت را
تعجب فهو متعب
است در سخن انداخته
شده ۱۲

يَسَعُ الْقَوِيُّ فَلَا يَبَالُ بِسَعِيهِ
لا يتحسّن ۱۲

أَبْدًا وَمَا هُوَ كَائِنٌ سَيَكُونُ
وَأَخْوَالِهَا لَهْ مَتَّعَبٌ فَخُرُونُ
حَطًا وَيُحْطَى عَاجِزٌ وَهَمِينٌ
داده میشود ۱۲

ارشاد بتسلية و خورسندای و منع از عجب و خود پسندای

۱۱ همین زبون و خوازا
۱۲ اعجاب در
عجب و خود بینی
انگندن ۱۲
تیر تیر کردن و میران
شدن ۱۲
۱۳ که یکون مدّة البطله
کثیرة کما قال شاعر
فی الهندیة ۶

إِذَا الْمَرْءُ لَمْ يَرْضَ مَا أَمْلَكَهُ
وَأَعْجَبَ بِالْعَجَبِ فَأَقْتَادَهُ
فَدَاعَهُ فَقَدْ سَاءَ تَدْبِيرُهُ

وَلَمْ يَأْتِ مِنْ أَمْرِهِ أَرْيَنَهُ
وَتَأَا بِهِ التَّيْبَهُ فَأَسْتَحْسَنَهُ
سَيَضْحَكُ يَوْمًا وَيَبْكِي سَنَهُ

دلالت با تش تقوی افروختن و ارشاد بنام نیک اندوختن

۷ بواک دن عیدکا
۸ بیان تو عشره
۹ بی محرم کا
۱۰ ای انجام دیدن در
دنیای بیرون رفتن
است ازان ۱۲

عَدَّ عَنْ نَفْسِكَ الْحَيَاءَ وَصَنَمَهَا
إِنَّمَا جَنَّتْهَا لِلسَّتْقِيلِ الْمَوْتِ
سَوْفَ يَبْقَى الْحَدِيثُ بَعْدَكَ فَانظُرْ

وَتَوَقَّ الدُّنْيَا وَلَا تَأْمَنَهَا
وَأَدْخَلْتَهَا لِتَخْرُجَ عَنْهَا
أَيُّ أَحَدٍ وَشَيْءٌ تُحِبُّ فَكُنْهَا

۱۱ ای ماذکر
تو قریب است
که بعد تو باقی خواهد
ماند ۱۲
۱۳ ای کن حسب
ما ترضی ان تذکر
بعد موتک ۱۲

بیان بی اعتباری جهان و سرعت انقلاب زمان

دُنْيَا تَحُولُ بِأَهْلِهَا
فَعُدُّ وَهَاتِلِ الْجَمْعِ

فِي كُلِّ يَوْمٍ مَرَّتَيْنِ
وَرَدَ أَحْهَالِ الشَّاتِ بَيْنِ

۱۴ ای ماذکر
بعد موتک ۱۲
۱۵ ای ماذکر

شکایت از مردم منافق که بدل مخالفانند و بریان موافق

هَذَا زَمَانٌ لَيْسَ إِخْوَانُهُ
إِخْوَانُهُ كُلُّهُمْ ظَالِمٌ

يَا أَيُّهَا الْمَرْءُ يَا خَوَانِ
لَهُمْ لِسَانَانِ وَوَجْهَانِ

۱۶ و باطن ایشان
تخالف و ارد ۱۲

<p>دَاعِ يُوَأَيِّرِيهِ بِكِتْمَانٍ رَمَاكَ بِالزُّورِ وَالْبَهْتَانِ بِأَلْوَدِّ لَا يُصَدِّقُكَ إِثْنَانِ دَهْرَكَ لَا تَأْتِسُ بِإِنْسَانِ</p>	<p>يَلْقَاكَ بِالْبَشْرِ وَفِي قَلْبِهِ حَتَّى إِذَا مَا عَبَّتْ عَنْ عَيْنِهِ هَذَا زَمَانٌ هَلْكَذَا أَهْلُهُ يَا أَيُّهَا الْمَرْءُ كُنْ مُفْرَدًا</p>
---	---

۱۰ در ظاهر ملاقات است
تو بخنده پیشانی میکند و
در دل او مرض کینه و بغض
است که آنرا مخفی میدارد
۱۱ بشر کشاده روی
۱۲ تک تعفف از حرام باز
۱۳ ایستادن ۱۲
۱۴ ضرور است که بنظر غیر محرم
خیانت کند اگر چه یک نظر
باشد ۱۵
۱۶ کرده اند آنها قسم نیست
ای اعتبار قسم آن اصلانیت
۱۷ ۱۸ کیان نمی کردن
۱۹ مساعف یا ری کردن
درست دادن و سازداری
کردن ۲۰ در قلب
خود جای آن مکن که بوق
جدا بی جسته خاطر باشی و
لفظ شمی بلغا اندوده است
۲۱ کند مقصد محبوب
آرزو تو قریب است که در دل
جای دارد پس چیرا دوستی
حیران هستی لغتم که مثال
این چنین است که آب
پاک و صاف بر پشت
شتری باشد مگر آن تشنه
می ماند و سیر میکند ۲۲
دل بخودی و سرگشنگی دوستی
۲۳ سری بشب رفتن
از ضرب ۲۴ سکه ظمان
تشنه ۲۵ ۲۶

صبا لغه در محافظت زنان از مردان و منع از مساهله نشان جمیع نادان

<p>مَا فِي الرِّجَالِ عَلَى النِّسَاءِ أَمِينٌ لَا بَدَأَ أَنْ يَنْظُرَ نَسِيخُونَ مَا لِلنِّسَاءِ سِوَى الْقُبُورِ وَحُصُونِ</p>	<p>لَا يَا مَتَنَ عَلَى النِّسَاءِ أَشْرٌ أَحَا كُلُّ الرِّجَالِ وَإِنْ تَعَفَّفَ جَهْدًا وَالْقَبْرُ أَوْ فِي مَنْ وَثِقَتْ بَعْدَهُ</p>
---	---

۱۰ مافی الرجال علی النساء امین
تعلق بامین ۱۱
۱۲ لا بد آن بنظر نسیخون
۱۳ ما للنساء سوا القبور و حصون
۱۴ بعد جوده ۱۵
۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰

بیان بیوفائی و سستی زنان مگر آنکه از خلق واقف انداند از خدا آگاه

<p>خَلَسَ لِمَخْضُوبِ البَنَانِ يَدِينِ لِغَيْرِكَ مِنْ خَلَائِهَا سَتَلِينِ عَلَيْكَ شَيْءٌ فِي الصِّدْرِ حَيْثُ يَمِينِ</p>	<p>لَنْ حَلَفْتَ لَا يَنْقُضُ إِلَّا عَمَدًا وَإِنْ هِيَ أَعْطَكَ اللِّبَانُ فَإِنَّهَا تَمْتَعُ بِهَا مَا سَاعَفْتِكَ وَلَا تَكُنْ</p>
---	---

۱۰ خلیس لمخضوب البنان یدین
۱۱ لغیرک من خلایها ستلین
۱۲ علیک شیء فی الصدر حیث یمین
۱۳ خود جایی آن مکن که بوق
جدا بی جسته خاطر باشی و
لفظ شمی بلغا اندوده است
۱۴ کند مقصد محبوب
آرزو تو قریب است که در دل
جای دارد پس چیرا دوستی
حیران هستی لغتم که مثال
این چنین است که آب
پاک و صاف بر پشت
شتری باشد مگر آن تشنه
می ماند و سیر میکند ۲۲
دل بخودی و سرگشنگی دوستی
۲۳ سری بشب رفتن
از ضرب ۲۴ سکه ظمان
تشنه ۲۵ ۲۶

اظهار حرمان در عین وصال دم زدن از عطش در میان زلال

<p>وَإِنَّتَ ذُو وَلَةٍ فِي الْحَبِّ حَيْرَانَ ظَهَرَ الْبَعِيرُ وَيَسْرِي وَهُوَ ظَمَانٌ</p>	<p>قَالُوا حَيْبُكَ دَانٍ مِنْكَ مُقْتَرِبٌ قُلْتُ قَدْ يُحْمَلُ الْمَاءُ الظُّهُورُ عَالِي</p>
---	---

۱۰ و انت ذو وله فی الحب حیران
۱۱ ظهور البعیر و یسری وهو ظمان
۱۲ ایستادن ۱۳
۱۴ ضرور است که بنظر غیر محرم
خیانت کند اگر چه یک نظر
باشد ۱۵
۱۶ کرده اند آنها قسم نیست
ای اعتبار قسم آن اصلانیت
۱۷ ۱۸ کیان نمی کردن
۱۹ مساعف یا ری کردن
درست دادن و سازداری
کردن ۲۰ در قلب
خود جای آن مکن که بوق
جدا بی جسته خاطر باشی و
لفظ شمی بلغا اندوده است
۲۱ کند مقصد محبوب
آرزو تو قریب است که در دل
جای دارد پس چیرا دوستی
حیران هستی لغتم که مثال
این چنین است که آب
پاک و صاف بر پشت
شتری باشد مگر آن تشنه
می ماند و سیر میکند ۲۲
دل بخودی و سرگشنگی دوستی
۲۳ سری بشب رفتن
از ضرب ۲۴ سکه ظمان
تشنه ۲۵ ۲۶

خطاب صواب حقائق ماب یا میرالمؤمنین بر بن الخطاب

<p>مِنَ الْحَيَاةِ وَلَكِنَّ سُنَّةَ الدِّينِ وَلَا الْمَعْرَى وَلَوْ عَاشَرَ إِلَى حِينِ</p>	<p>إِنَّا نَعْرِيكَ لَا أَنَا ثَقِيَّةٌ فَلَا الْمَعْرَى بِيَاقِي بَعْدَ مَيِّتِهِ</p>
---	--

۱۰ من الحیاة ولکن سنه الدین
ولا المعری ولو عاشرا لی حین
۱۱ ایستادن ۱۲
۱۳ ضرور است که بنظر غیر محرم
خیانت کند اگر چه یک نظر
باشد ۱۴
۱۵ کرده اند آنها قسم نیست
ای اعتبار قسم آن اصلانیت
۱۶ ۱۷ کیان نمی کردن
۱۸ مساعف یا ری کردن
درست دادن و سازداری
کردن ۱۹ در قلب
خود جای آن مکن که بوق
جدا بی جسته خاطر باشی و
لفظ شمی بلغا اندوده است
۲۰ کند مقصد محبوب
آرزو تو قریب است که در دل
جای دارد پس چیرا دوستی
حیران هستی لغتم که مثال
این چنین است که آب
پاک و صاف بر پشت
شتری باشد مگر آن تشنه
می ماند و سیر میکند ۲۱
دل بخودی و سرگشنگی دوستی
۲۲ سری بشب رفتن
از ضرب ۲۳ سکه ظمان
تشنه ۲۴ ۲۵ ۲۶

نهی از ارتکاب غربت که مؤویست بتفرقه و کربت	
يَا قَوْمِ لَا تَرْغَبُوا فِي غُرْبَةٍ أَبَدًا	إِنَّ الْغُرْبَانَ غُرْبٌ حَيْثُ مَا كَانَا
شکایت از فسق فاسقان و فجور منافقان	
لَوْلَا الَّذِينَ لَهُمْ وَرْدٌ يَقُومُونَا	وَأَخْرُونَ لَهُمْ سَرْدٌ يَصُومُونَا
تَدَاكَ كَتَّ أَرْضَكُمْ مِنْ تَحْتِكُمْ سَحْرًا	لَا تَكْفُرُ قَوْمٌ سَوْءٍ مَا تَطِيعُونَا
ذقی تاثیر نجوم در اهل حقائق و علوم	
أَتَانِي هُدًى فِي بِيَا النُّجُومِ	وَمَا هُوَ مِنْ شَرِّهَا كَابِنٌ
ذُنُوبِي لِحَاوَاتٍ فَأَمَّا النُّجُومُ	فَانْتَبِي مِنْ شَرِّهَا أَمِنْ
تحسین فال سعادت مال	
تَقَالَ بِهَا تَهْوَى يَكُنْ فَلَقَلَّ مَا	يُقَالُ لِشَيْءٍ كَانَ إِلَّا أَنْ تَكُونَا
دم نهادن از شرف و حسب اظهار علو نسب	
نَحْنُ الْكِرَامُ بَنُو الْكِرَامِ	وَطِفْنَا فِي الْمَهْدِ يَلْتَقِي
إِنَّا إِذَا قَعَدَ إِلَيْنَا مَرٌّ	عَلَى بَسَاطِ الْعِرْقَيْنَا
معها باسم شریف محمد بروفق حساب امجد	
أَلَا خُذْ وَعْدَ مُوسَى مَرَّتَيْنِ	وَضَعِ أَصْلَ الطَّبَائِعِ تَحْتِ ذَيْنِ
وَسِيكَةَ حَاكِ شَطْرِ نَجْمِ خُذْهَا	وَأَدْرِ بَرَجَ بَيْنَ ذَيْنِ الْمُدْرَجَيْنِ
فَذَلِكَ اسْمٌ مِنْ يَمُوءُ أَهَ قَلْبِي	وَقَلْبُ جَمِيعٍ مَنْ فِي الْخَافِقَيْنِ
خطاب بفاطمه برای اطعام مسکینی غم خورده	

۱ یعنی اگر اهل درود ذکر
خدا نبودندی از نحوست شما
زلزله در زمین می افتادی
۲ ورد نوبت ۱۲
۳ سر پایی روزه
داشتن ۱۲
۴ ای صدارت و کاوان
در پی رواب من عین و احدی کا
۱۲ پس بسیار کم است
که برای چیزی بطور فال نیک
گفته شود گردید مگر همچنان
یشود و مراد از قلت در اینجا
نقی است که در اراده معنی
قلت مطلب شعر برعکس شود
۱۳ ای تاخیر دروا
اربعین مرتین نیکون تاخیر
فبحصل لک سبحان و اوری
فبها حوائج طریق شطرنج
من الشائیه و وضع فی الامر
حرف الال لانه بدل علی
عدد الاربعه و اصول الفکر
الربعه فیکون لفظ محمد ۱۲ محمد
عبد الحق السبانی پورس معنی
عند حاکم اوری در نور
وین ۱۲
افق المشرق و المغرب

کہ سوہل آتی بسبب او نزول کردہ

فَاطِمَةُ ذَاتِ الْمَجْدِ وَالْيَقِينِ
 أَمَا تَرَيْنَ الْبَائِسَ الْمُسْكِينِ
 يَدْعُو إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَكِينُ
 كُلُّ أَمْرٍ بِكَيْسِهِ رَهِينٌ
 مَرَعِدَةٌ فِي جَنَّةِ عِلِّيِّينَ
 وَالْبَحِيلُ مَوْقِفٌ حَزِينٌ
 شَرَابُهُ الْحَبِيمُ وَالْفَسِيلُ

يَا بِنْتَ خَيْرِ النَّاسِ أَجْمَعِينَ
 قَدْ قَامَ بِالْبَابِ لَهُ حَنِينٌ
 يَشْكُو إِلَيْنَا جَائِعٌ حَزِينٌ
 وَقَاعِلُ الْخَيْرَاتِ مِنْ يَدَيْنِ
 حَرَمَهَا اللَّهُ عَلَى الضَّعِينِ
 تَهْوِي بِهِ النَّارُ إِلَى سَجِينِ
 يَمُكُّ فِيهِ الدَّهْرُ وَالسِّنِينَ

۱۔ بالسنحت حاجت
 و بہ حال شدہ از احتیاج
 و سختی رسیدہ ۱۳
 ۲۔ الحنین شدہ
 الیکارہ ۱۴
 فروتنی کردن ۱۵
 قولہ جاع ای ہو جاع
 حنین جاع یعنی گرسند
 حنین اندر گین ۱۶
 ۳۔ ضنین بحیل
 ۴۔ عنین بالکفر حق
 و زرد آبی کہ از تن اہل
 نار روان شود ۱۷
 قولہ یکت الخ اسے یکت
 فی مدہ طویلتہ ۱۸
 مجاہد گرسنگی ۱۹
 تذکیر کردن ۲۰
 مکتب نمکین دید حال ۲۱
 ۲۲۔ اقل کم کردن
 ۲۳۔ اطم طیباً بخردن
 ۲۴۔ نفل چشم ۲۵
 ۲۶۔ دراک پیارے
 کردن ۲۷

جواب فاطمہ بروجہ اطاعت بامید بہشت و شفاعت

أَمْ رَكَّ سَمْعُ يَا ابْنَ عَمٍّ وَطَاعَةٌ
 أَرْجُو إِذَا اشْبَعْتُ ذَا الْمَجَاءِ عَهْدٌ

أَطْعِمُهُ وَلَا أَبَا إِلَى السَّاعَةِ
 أَنْ أَدْخَلَ الْخُلْدَ وَبِي شَفَاعَةٌ

۱۔ رکا سماع
 ۲۔ طاعہ
 ۳۔ اشبع
 ۴۔ ذال مجاء
 ۵۔ عہد
 ۶۔ أطعمہ
 ۷۔ لا ابی
 ۸۔ الساعہ
 ۹۔ ادخل الخلد
 ۱۰۔ بی شفاعت
 ۱۱۔ فطار زست کاری
 ۱۲۔ اقل کم کردن
 ۱۳۔ اطم طیباً بخردن
 ۱۴۔ نفل چشم
 ۱۵۔ دراک پیارے
 کردن ۱۶

شکایت از مشرکان باید ای عثمان بن مظعون و تهدید
 و تخویف ان قوم مطعون

أَمِنْ تَذَكُّرِ قَوْمٍ غَيْرِ مَلْعُونٍ
 أَمِنْ تَذَكُّرِ أَمْوَالٍ ذَوِي سَفَهٍ
 لَا يَنْتَهُونَ عَنِ الْفَحْشَاءِ مَا أَمَرُوا
 الْأَيُّرُونَ أَقْلًا إِنَّ اللَّهَ خَيْرُهُمْ
 إِنْ يَأْتِطُونَ وَلَا يَخْشَوْنَ مَعْلَمَتَهُ

أَجَبْتِ مَكْتَبًا تَبْكِي لِذُخْرُونَ
 يَغْشَوْنَ بِالظَّالِمِينَ يَدْعُو إِلَى الدِّينِ
 وَالْقَدْرِ قَبْرِهِمْ سَبِيلٌ غَيْرُ مَأْمُونٍ
 إِنَّا عَضَبْنَا الْعُثْمَانَ بْنِ مَطْعُونٍ
 طَعْنًا وَدْرَاكَ وَخَرَبًا غَيْرَ مَرْهُونٍ

۱۔ امین تذکر
 ۲۔ امین تذکر
 ۳۔ لا ينتهون
 ۴۔ الايرون
 ۵۔ ان الله
 ۶۔ ان ياتطون
 ۷۔ لا يخشون
 ۸۔ ماعلمته
 ۹۔ اجبت
 ۱۰۔ مکتب
 ۱۱۔ تبکی
 ۱۲۔ لذخرون
 ۱۳۔ يغشون
 ۱۴۔ بالظالمين
 ۱۵۔ يدعوا
 ۱۶۔ الى الدين
 ۱۷۔ والقدر
 ۱۸۔ قبرهم
 ۱۹۔ سبيل
 ۲۰۔ غير مأمون
 ۲۱۔ اننا
 ۲۲۔ عضبنا
 ۲۳۔ العثمان
 ۲۴۔ بن مطعون
 ۲۵۔ طعنا
 ۲۶۔ ودراک
 ۲۷۔ وخرابا
 ۲۸۔ غير مرهون

فَسَوْفَ يَحْزِيهِمْ إِنْ لَمْ تَمُتْ عَجَلًا
 أَوْ يَنْتَهُونَ عَنِ الْأَمْرِ الَّذِي وَقَفُوا
 وَيَمْنَعُ الضَّيْمَ مَنْ يَرْجُو هَضْمَتَنَا
 وَمُرَهَفَاتِ كَأَنَّ الْمَلْحَ حَا لَطَهَا
 حَتَّى يَفْرَرِ جَالٌ لَأَحْلُو مَ لَهُمْ
 أَوْ يُؤْمِنُوا بِكِتَابٍ مُنْزَلٍ عَجَبٍ
 يَأْتِي بِأَمْرٍ جَلِيٍّ غَيْرِ ذِي عِوَجٍ

سه پس قریب است
 که ذلیل و خوار خواهد کرد
 خدا تعالی ایشان را و خواهی
 دید اگر زنده خواهی ماند
 بزودی بخوابی مرد که سزای
 بد کردار ایشان مطابق بد
 کرداری شان بلا کمی و نقصان
 خواهد شد ۱۲۷ غبن
 زریان کردن ۱۲۸ بعد
 الاشتهار عن الامر ۱۲۹
 قوله هضمتنا من هضم علم
 حجم ۱۳۰ ای بی تیغ روان
 و جفا کرده شده که در دست
 ماست ۱۳۱ العوان

كَيْلًا بِكَيْلٍ جَزَاءً غَيْرَ مَغْبُونٍ
 فِيهِ وَ يَرْضَوْنَ مِنَّا بَعْدَ الْبَدَا
 بِكُلِّ مُطْرِدٍ فِي الْكَفِّ مَسْنُونٍ
 نَشْفِي بِهِ الدَّاءَ مِنْ هَامِ الْمُجَانِينِ
 بَعْدَ الصَّعُوبَةِ بِالْإِسْمَاءِ وَاللَّيْنِ
 عَلَى نَبِيِّ كَمُوسَى أَوْ كَذَى التُّونِ
 كَمَا تَبَيَّنَ فِي آيَاتِ يَا سِينِ

تهدید کفار نگو نسا در بیدار سعادت اثار

قَدْ عَرَفَ الْحَرْبُ الْعَوَانَ أَيْ
 سَخَنَمُ اللَّيْلُ كَأَنِّي جِئْتُ
 مَعِيَ سِلَاحِي وَمَعِي هِجْتِي
 أَقْصَى بِهِ كُلَّ عَدُوِّ عَنِّي

کسیاب من الحروب التي
 قتل فيها مرة ۱۳۲
 بازل دندان بر آورده یعنی
 جوان ۱۳۳ سخنج کید
 همه شب خواهد بیدار بیدار
 سخنج لاینا اللیل ۱۳۴
 و تین رگ دل ای عرق
 فی القلب یعنی اکبر و اذا
 القطع مات صاحبه ۱۳۵

بَأَذَلِّ عَاصِمِينَ حَدِيثٌ سِينِي
 اسْتَقْبِلُ الْحَرْبَ بِكُلِّ فَنٍ
 وَمِصَارِمٌ يَدُ هِبٍ كُلِّ ضِعْفٍ
 لِمِثْلِ هَذَا وَ لَدَتْ نِي أَيْ

تخویف یکی از کفار بی تیغ ظفر نگار

سَيْفٌ مَرَسُولِ اللَّهِ فِي يَمِينِي
 وَ كُلُّ مَنْ بَارَزَنِي يَجِيئُنِي
 مُحَمَّدًا وَ عَن سَبِيلِ الدِّينِ

سه یعنی ای بیاید
 نزد من ۱۳۶ سله از طالبان
 زمان فراخ چشم این مجاز
 کم است یعنی اصلانی
 تواند شد ۱۳۷ عین
 جمع عیناء یعنی فراخ
 چشم ۱۳۸

وَفِي يَسَارِي قَاطِعُ الْوَتِينِ
 أَضْرِبُهُ بِالسَّيْفِ عَن قَرِينِي
 هَذَا قَلِيلٌ عَن طَلَابِ الْعَيْنِ

تهدید یکی از اشرار بی تیغ اشرار

الْيَوْمَ أَبْلُو حَسْبِي وَ دِينِي

بِصَارِمٍ تَحْبِلُهُ يَمِينِي

عِنْدَ الْإِقَاءِ أَحْبَبْتُ بِهِ عَرِيَّتِي

نقش تیغ او که مرآت قدرت بوه و چهره نصرت دران می نمود

عَضِبَ يَمَانٌ فِي يَمِينِ يَمَانٍ

أَسَدٌ عَلَى أَسَدٍ يَصُولُ بِصَارِمٍ

له محفوظه
در ارام بان پیشه
خود یعنی مقام
نموده را در عین
پیشه شیر را
میگویند و هر
اسد الله الغالب

خطاب در حرب جبل بمحمد بن حنفیه علیه صنا و السلام و التحیه

وَإِنَّ لِلَّهِوتِ عَلَيْكَ جُنَّةً

أَقْحَمُ فَلَنْ تَنَالِكَ إِلَّا سِنَّةً

فلهذا اطلق علی
مقامه لفظ اللطین

خطاب عمر بن عاص در صفین بمردم کوفه لشکر امیر المؤمنین

يَا قَاتِلِي عُثْمَانَ ذَاكَ الْمَوْثَمَنَ

يَا قَادَةَ الْكُوفَةِ مِنْ أَهْلِ الْفِتَنِ

۱۲ له صادم
و غضب بر دو
یعنی شمشیر بران

أَضْرِبُكُمْ وَلَا أَرَى أَبَا الْحَسَنِ

كَفَى بِهَذَا اخْرَانًا مِنَ الْخَرْنِ

۳۳ بیان ای
یعنی همه قلم

جواب اوباحسن عبارات و ابین استعارات

أَلْبَا جِدُّ الْأَيْلَمِ لَنْتَ كَالْقَطَنِ

أَنَا الْإِمَامُ الْقَرِيبِيُّ الْمَوْثَمَنَ

فی الامر کنصری فی
فجارة بلارویة و
قمة تضیفا و اتمته
فانقم ۱۲ له

مِنْ سَاكِنِي تَجْدٍ وَمِنْ أَهْلِ عَدْنِ

يَوْضَعِي بِهِ السِّيَادَةَ أَهْلُ الْيَمَنِ

قائد یعنی لشکر
۱۲ له الجواکف

أَبُو حَسَنِ فَأَعْلَمَنَ وَأَبُو حَسَنَ

تخويف معاندان و مخالفان دین بعد از قتل حریت

غلام معاویة در صفین

ابرود ۱۲ له
روم قصد کردن
و جستن ۱۲ له
غین نقصان

وَلَا تَرَوُمُوهُ فَذَا مِنَ الْغَبْنِ

أَلَا اخْذَرُوا فِي حَرْبِكُمْ أَبَا الْحَسَنِ

در رای ۱۲ له

وَلَا يَخَافُ فِي الْهَيَاجِ مِنْ وَهْنٍ

فَإِنَّهُ يَدُّ قَامٌ دَقَّ الطَّحْنَ

ضعف ۱۲ له

وَقَدْ غَدِيَ فِي الْبَاسِ فِي وَقْتِ اللَّبَنِ

خطاب عبدالله بن عباس در سخن بران بلشکر مرتضی علیه التحیه و الرضوان

أَضْرِبْكُمْ وَلَا أَرَىٰ أَبَا الْحَسَنِ ذَاكَ الَّذِي ظَلَّ إِلَى الدُّنْيَا رَكْبًا

۱۰ له رکون میل کردن از پیغمبر
۱۱ افغان در فتنه افتادن

جواب ابویا ملح اشارات وافصر عبارات

د مال و عقل رفتن ^{۱۲} عمر جمع حمار د اسید جمع اسد جباع

يَا أَيُّهَا الْمُشْرِكُ يَا مَنِ اقْتَتَنَ وَالْمُتَمَتِّي أَنْ يَرَىٰ أَبَا الْحَسَنِ

جمع جابع تروی من المری میراب شدن ای می بینم خزان را کاسب

إِلَىٰ فَإِنظُرَا إِنَّا يَلْقَى الغَبْنَ

المراد می چیرند یعنی نادانان خوش و خرم اند و شیران را گزند

بیان اعتلای ارباب ضلال و ابتلائی اصحاب کمال

و قرصه اکثر زمانه می یابم یعنی بهادران و کمالان در دنیا پریشان

أَرَىٰ حُمْرًا تُرْعَىٰ وَتَعْلَفُ مَا هُوَ وَأَسَدًا جِياعًا تَطْبِأُ اللَّهُ هَرَمًا تُرْوَى

سال اند ۱۲ اخترا از رنگ چشم و خرد چشم ۱۳

وَأَشْرَافَ قَوْمٍ وَيَنَالُونَ قُوَّتَهُمْ قَضَاءُ لِحَلَاقِ الخَلَائِقِ سَابِقُ

العظیم الحادیه بزرگ شکم ۱۴ عادیه بانگ گنده ۱۵

وَمَنْ عَرَفَ الدَّهْرَ الخَوْنَ وَصَرَفَهُ تَصَبَّرَ لِلْبُلُوَى وَلَمْ يَطْهَرِ الشُّكُوَى

۱۶ امید است که روزی محبت خود را نه بینی ۱۷ استتار در پرده شدن ۱۸

خطاب بفرقه باغیة مشتمل بر تثبیه معاویة

تنافس رغبت کردن ۱۹ تمویسیم و زرا اند کردن چیزه

أَضْرِبْكُمْ وَلَا أَرَىٰ مُعَاوِيَةَ هَوَتْ بِهِ فِي النَّارِ أُمَّ هَاوِيَةَ

د آراستن ناقص و تلبیس کردن ۲۰

الْأَخْوَصَ العَظِيمَةَ الخَاوِيَةَ جَاوِرَةً فِيهَا كِلَابٌ عَاوِيَةَ

۲۱ اختراستان بهر خویش چیزه در خزانه نگهداشتن

ارشاد بتجمل و شکیبائی و هدایت بطریق دانائی

اخترازه ای کتبه ۲۲

كُنْ لِلْمَكَارِهِ بِالْعِزِّاءِ مَقْطَعًا فَكُرْبَمَا اسْتَرَأَفْتَنِي فَتَنَا قَسَتْ

مغوه من فاه به نطق و مغوه کعظم بسیار گو یقال منطبق

وَلَكُرْبَمَا اخْتَرَنَ الْكَوَيْمِ لِسَانَهُ وَكُرْبَمَا ابْتَسَمَ الْوَقُورُ مِنَ الْوَدَىٰ

مغوه از تقویه یعنی زبان آور گردانیدن ۲۳ محمد عبد الحق

فَلَعَلَّ يَوْمًا لَا تَرَىٰ مَا تَكْرَهُ فِيهِ العِیُونَ وَإِنَّهُ لَمِیوَةٌ

حَدَّ الْجَوَابِ وَإِنَّهُ لَمِیوَةٌ وَفَوَادَةٌ مِنْ حَرَّةٍ یَسَاوَةٌ

اظهار آثار تحمل فروتنی و منع از انبساط با مردم دینی

۲۴

۲۵

أَصَمَّ عَنِ الْكَلِمِ الْمُحْفَظَاتِ
 وَإِنِّي لَا تَرُكُ جِلَّ الْمَقَالِ
 إِذَا مَا جُتِرَتْ سَفَاةَ السَّفِيهِ
 فَلَا تَغْتَرُّ بِرُؤَاةِ الرِّجَالِ
 فَكَمْ مِنْ فَتَى يُعْجِبُ النَّاطِرِينَ
 يَنَامُ إِذَا حَضَرَ الْمَكْرَمَاتُ

وَاحْلَمُوا وَاحْلَمُوا بِبَنِي أَشْبَهُ
 لِأَنَّ لَا أَحَابِبَ بِنَا الْوَرَى
 عَلَيَّ فَإِنِّي أَنَا إِلَّا سَفَسَ
 وَإِنْ زُخْرُ قَوْلِكَ أَوْ مَوْهُوَ
 لَهُ أَلْسُنٌ وَلَهُ أَوْجُهُ
 وَعِنْدَ النَّاتِئَةِ يَسْتَنْبِهُ

۱ ای از کلمات آوردند
 خشم گرمی شوم و بردباری می کنم
 و همان لائق من است ۱۲
 ۲ حفاظت بخشم آوردند
 ۳ جل الشی و جلالتی
 معظمه ۱۲ لاجتر از جند
 ای وقتیکه نادانی نادان را
 جواب میدهم و بر جواب
 آیم پس از آن سفید تری شوم
 چنانکه مبتنی گفته است الا
 لا یجبن احد علینا فنجعل
 جمل الجا بلینا بهمین معنی است

هدایت یاران محبت شعار در دولت مساعدت روزگار

لَيْسَ الْكَرِيمُ الَّذِي إِنْ نَالَ مَنَزِلَةً
 أَحْرَزَ زِدَادَ الْأَخْوَانِ تَكْرِمَةً

أَوْ نَالَ مَالًا عَلَى إِخْوَانِهِ بَاهِيً
 إِنْ نَالَ فَضْلًا مِنَ السُّلْطَانِ أَوْ حَاهَا

الحدید تقطع بالحدید ۱۲ محمد
 عبدالحق شے ردا باضم
 دیدار و صورت ۱۲ ۴
 زحرفه آراستن ۱۲ ۵

خطا حضرت مصطفی صلی الله علیه و سلم و اظهار اخلاص صفا

يَا كَرَمَ الْخَلْقِ عَلَى اللَّهِ
 مَحْدِي الْمَخْتَارِ مَهْمَا أَتَى
 فَانْدُبْ لَهُ حَيْدَرًا لَا غَيْرَهُ
 تَرَى عِمَادَ الْكُفْرِ مِنْ سَيْفِهِ
 هَلِ الْعِدَى إِلَّا ذَنَابُ عَوْتِ
 مَيْهَرَمِ الْجَمْعِ عَلَى عَقْبِهِ

وَأَلْمُصْطَفَى بِالشَّرَفِ الْبَاهِي
 مِنْ مَحْدَاتِ مُسْتَفْطِحِ نَاهِي
 فَلَيْسَ بِالْغَيْرِ وَلَا اللَّاهِي
 مُنْكَسًا بِأَطْلُهُ وَأَاهِي
 مَعَ كُلِّ نَاسٍ نَفْسُهُ سَاهِي
 بِحَيْدَرٍ وَالنَّصْرُ لِلَّهِ

استباه بیدار شدن ۱۲
 ۵ مباحة فخر کردن ۱۲
 ۹ احداث نوا آوردن ۱۲
 ۱۰ استقطعه له وجده
 قطعاً ۱۲ له غیر بالضم حق
 ۱۲ تنگیس سرنگون کردن
 ۱۳ له از همه مکارم اول
 درجه دین است که بلا رعایت
 موردین کرم شدن اصلا
 تواند ۱۲

شمردن اخلاق حمیده و صفات پسندیده

إِنَّ الْمَكَرَمَ أَخْلَاقَ مُطَهَّرَةً

فَالِدَيْنِ أَوْلَهَا وَالْعَقْلُ ثَانِيهَا

۱۲

۱۰ محترس از احترس در حفاظت داشت ای بسیار حفاظت کنندگان نفس خوداند بوجه خوف لغزش خود ۱۲
 ۱۱ تعلیس بهم گرفتن جامه ۱۲
 ۱۳ قوله جانب الخ ای علیحدگی کرد از امور نادانی و لغزش و بهبودی بغرض پاکدستی پس معبود و مال مال خوبها گردید
 ۱۴ خسته سخن بهبودی
 ۱۵ گفتن از سمع ۱۳ طیش
 ۱۶ سبک شدن ۱۲
 ۱۷ راقعه الشی ای العجبی ۱۲
 ۱۸ ربب الزمان حوادث
 ۱۹ الکوکب الدری الثاقب المضمی یعنی روشن ۱۲
 ۲۰ تجزوع از جزع یعنی بقراری کردن ۱۲
 ۲۱ قوله کفافی باز ماندن از سوال و طمع نکردن قوله وان ابنت ای اگر ازین فنا و لاطعی انکا دارد و از سوال کردن باز نیاید پس سلطنت تمام روی زمین بهم کافی خواهد شد ۱۲

وَالْعِلْمُ ثَالِثُهَا وَالْحِلْمُ رَابِعُهَا
 وَالزُّمُّ سَائِبُهَا وَالصَّبْرُ ثَامِنُهَا
 وَالنَّفْسُ تَعْلَمُ إِنِّي لَا أَصَادِقُهَا

وَالْجُودُ خَامِسُهَا وَالْفَضْلُ سَادِسُهَا
 وَالشُّكْرُ سَابِعُهَا وَاللِّينُ يَاقِيَهَا
 وَلَسْتُ أُرْشِدُ إِلَّا حِينَ أَعْصِيهَا

ذکر صفات ارباب کمال و نعوت اصحاب جلال

وَمُحْتَرِسٍ مِنْ نَفْسِهِ خَوْفَ زَلَّةٍ
 فَقَلَصَ بُرْدِيَّ وَأَفْضَى بِقَلْبِهِ
 وَجَانَبَ أَسْبَابَ السَّفَاهَةِ وَالْخَنَا
 وَصَانَ عَنِ الْفَحْشَاءِ نَفْسًا كَرِيمَةً
 تَرَاهُ إِذَا مَا طَاشَ ذُو الْجَهْلِ وَالصَّامِ
 لَهُ حِلْمٌ كَهَيْلِ فِي صِرَاطِهِ حَازِمٍ
 يَرُوقُ صَفَاءً الْمَاءِ مِنْهُ بِوَجْهِهِ
 صَبُورًا عَلَى زَيْبِ الزَّمَانِ وَصَرِيرِهِ
 لَهُ هَيْبَةٌ تَعْلُو عَلَى كُلِّ هَيْبَةٍ
 وَمِنْ فَضْلِهِ يَرُعَى ذِمَامَ الْجَارِيَةِ

تَكُونُ عَلَيْهِ حُجَّتُهُ هِيَ مَا هِيََا
 إِلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى فَنَالِ الْأَمَانِيَا
 عَقَابًا وَتَنْزِيهَا فَأَصْبَحَ مَا لِيَا
 ابْتِ هَيْبَةً إِلَّا أَلْعَلَّ وَالْمَعَالِيَا
 حَلِيمًا وَقَوْمًا أَصَابَتِ النَّفْسُ دِيَا
 وَفِي الْعَيْنِ أَنْ أَبْصَرْتَ ابْصَرَ سَاهِيَا
 فَأَصْبَحَ مِنْهُ الْمَاءُ فِي الْوَجْهِ صَافِيَا
 كَتُومًا لَا سِرَارِ انْصِمِيرٍ مُدَارِيَا
 كَمَا قَدَّ عَلَا الْبَدْرُ النُّجُومِ الدَّارِيَا
 وَيَحْفَظُ مِنْهُ الْعَهْدَ إِذْ ظَلَّ رَاعِيَا

مدح فقر مستمند و ارشاد بقناعت و خرسندی

النَّفْسُ تَجْزَعُ أَنْ تَكُونَ فَقِيرَةً
 وَغِيَّ النَّفُوسِ هُوَ الْكَفَافُ إِنَّ

وَالْفَقْرُ خَيْرٌ مِنْ غِنَى يُطْغِيهَا
 فَجَمِيعُ مَا فِي الْأَرْضِ لَا يَكْفِيهَا

ترغیب بقناعت که اشراف اوصا و واسطه علواشرا فست

الغنى في النفوس والفقر فيها
علي النفس بالمقنوع والآ
ليتي فيما مضى ولا في الذي

ان تجزيت فقل ما يجزيها
طلبت منك فوق ما يكفيها
لميات من لذة يستحليها

۱ ای اصل غنا و فقر
تعلق بنفوس دارد ۱۲ -
۲ ای اگر نفس ثابت
نماند بلکه دمان تجزی و
و شکستگی آمد پس چیزی
کفایت نخواهد کرد ۱۲ ۳
تعلیل بر چیزی مشغول
داشتن ۱۲ ۴ استظار

انما انت طول عمرك ما عيشت بالساعة التي انت فيها

منع نفس ان تصفاد ميمة وكذا را نيدا او از مرتبه بهيمه

شیرین شمردن ۱۲ ۵
انهار تشنه کردن ۱۲ ۶
اکف جمع کف ۱۲ ۷
ری سیراب شدن ۱۲

فلا تحسد و لا تبخل ولا تحرض على الدنيا

اذا ما شئت ان تحيي حيوة الحيا

منع از غبار حرص انگیختن و ابرو پیش هر کس ریختن

۸ ای اگر چه در خاک
بلکه در درجه اسفل آن باشد
بیت عالی باید داشت ۱۲
۹ نائل بخشش و ابی
انکار کننده بختی آلی یعنی
کیسه بر بخشش دولت مند
نظر خواهد کرد اد بران چیزی که
در دولت او دست هم نظر
خواهد انداخت ۱۲ ۱۰
اراقه ریختن ۱۲ ۱۱
اشاقه اشکارا کردن ۱۲
۱۲ افتاد لاغر و زار
کردن ۱۲ ۱۳ حشر شریف
انحال لاغر کردن اعدام
افلاس ۱۲ ۱۴
الطن ۱۴

كفنت القناعة شبعاً و رياً
و هامة همتيه في الثريا
تراة ليا في يديه ايتا
ة دون اراقه ماء المحنا

اذا اظها لك الكف الرجال
فكن رجلاً برجله في الثريا
ايالنا ايل ذي شروة
فان اراقه ماء الحيوات

هداية نفس برضا و تنبيهه او باطاعة قضا

۱۵ اشاقه اشکارا کردن ۱۲
۱۶ انت ۱۶
بربان تر ۱۶
انت ۱۶
۱۷

يا اميك رزقك حين يوذن فيم
يا تيك خير الوقت اذ تاتي به
للعبد اذ عت من اب بيني
يضي حشاك و انت لا تبديم
فكانه من نفس يخفيها

لا تعتب على العباد فانما
سبق القضاء ووقته فكانه
فتقن بمولاك الكريم فانه
و اشمع عناك وكن لفقرك صائنا
والحر ينجل جسمه اعدامة

تفسیر نفس از دنیا که محل فنامست و ترغیب او بعقبه که منزل بقا

۱۰ حال آنکه دانسته
 ۱۱ است که سلامتی در
 ترک دنیا و مافیهاست
 ۱۲ تا وی مقیم
 ۱۳ کجا اندازد
 که غالب بودند تا آنکه
 ساقی جام موت
 ایشان را جام موت
 داد و ذائقه موت
 چشاند
 ۱۴ چشاند
 میکند آنهارا در ذهن
 خود
 ۱۵ حشیش گیه
 ۱۶ بهم جمع بهم
 ستوران خرد چون بره
 دیزغال
 ۱۷ نه
 نا پخته و خام
 ۱۸ بیانته بالضم حاجت
 لیانات جمع
 ۱۹ انکت ان تضرب فی
 الارض بفضیب فیوثر
 فیها
 ۲۰ بزرگم
 ۲۱ مگردار یک
 قبل مردن خود بین کرده
 مراد انزان اعمال اند

النَّفْسُ تَبْكِي عَلَى الدُّنْيَا وَقَدْ عَلِمَتْ لَا دَارَ لِلْمَرْءِ بَعْدَ الْمَوْتِ يَسْكُنُهَا فَإِنْ بَنَاهَا بِخَبْرٍ طَابَ مَسْكُنُهَا أَيُّ الْمَأْوُكُ الَّتِي كَانَتْ مُسَلِّطَةً لِكُلِّ نَفْسٍ وَإِنْ كَانَتْ عَلَى وَحْلِ فَالْمَرْءُ يَبْسُطُهَا وَالذَّهْرُ يَقْبِضُهَا أَمْوَالُ النَّالِدِ وَيُالِي الْمِيرَاثِ تَجْمَعُهَا كَمْ مِنْ مَدَائِنٍ فِي الْأَفَاقِ قَدْ	أَنَّ السَّلَامَةَ مِنْهَا تَرَكُ مَا فِيهَا إِلَّا الَّتِي كَانَتْ قَبْلَ الْمَوْتِ بَانِيهَا وَإِنْ بَنَاهَا بِشِرِّ خَابَ ثَأْوِيهَا حَتَّى سَقَاهَا بِكَأْسِ الْمَوْتِ سَاقِيهَا مِنَ الْمُنْيَةِ إِمَالٌ يَقْوِيهَا وَالنَّفْسُ تَنْشُرُهَا وَالْمَوْتُ يُطْوِيهَا وَدُورُنَا لِخَرَابِ الذَّهْرِ نَبْنِيهَا أَمَسَتْ خَرَابًا وَدَانَ الْمَوْتَ أَهْلَهَا
---	--

تخويف نفس بجزا تهدید و بندش

وَلَوْ أَنَّا إِذَا مِتْنَا تَرَكْنَا وَلَكِنَّا إِذَا مِتْنَا بَعِثْنَا لَكَانَ الْمَوْتُ رَاحَةً كُلِّ حَيٍّ وَنَسْأَلُ بَعْدَهُ عَنْ كُلِّ شَيْءٍ

ارز و کردن عدم از غایت محنت و الم

لَيْتَ أُمَّيْ لَمْ تَلِدْ نِي لَيْتَنِي كُنْتُ صَبِيًّا لَيْتَنِي وَكُنْتُ حَشِيشًا أَكَلْتَنِي لَهُمْ نِيًّا

بیاینگی صد و سینه از مستجاب در گنجینه جقه عد تحمل ناصان و اهل کینه

وَفِي النَّفْسِ لُبَانَاتٌ نَكَّتْ الْأَرْضَ بِالْكَفِّ فَهَمَّا تَنْبِتُ الْأَرْضَ إِذَا ضَاقَ لَهَا صَدْرِي وَأَبْدَيْتُ لَهَا سِرِّي فَذَاكَ التَّبْتُ مِنْ بَدْرِي

شکایت مرا که مظهر شو و شست و هر ز که ایلیل از ساقی موت ترست

عَجَبًا لِلزَّمَانِ فِي حَالَتَيْهِ
عجبت عجبا ۱۱
رَبِّ يَوْمٍ بَكَيتُ مِنْهُ فَلَمَّا

وَبَدَأَ دُفِعْتُ مِنْهُ الْيَسِيرُ
اگر گریتم برای آن ۱۲
صِرَاتٍ فِي غَيْرِهِ بَكَيتُ عَلَيْهِ

بر اینک چنان نفس بجانب عبادت و توجیه دل بقبله سعادت

يَا نَفْسُ قَوْمِي فَقَدْ قَامَ الْوَسْوَى
وَأَنْتَ يَا عَيْنُ دَعِي عَنِّي الْكُرَى
نوابی ۱۳

إِنْ يَتِمُّ النَّاسُ ذُلًّا وَالْعَرْشُ يَبْرِي
عِنْدَ الصَّبَاحِ يَحْمِلُ الْقَوْمُ السَّيْرَى
شبه ۱۴

استدلال از تکلم بر شرافت و خساست مژم

مَنْ لَمْ يَكُنْ عُنْصُرًا طَيِّبًا
أَصْلًا لَفَتَهُ يَحْفًا وَلِحِنَّةُ

لَمْ يَخْرُجِ الطَّيِّبُ مِنْ فِيهِ
مَنْ فَعَلَهُ يَعْرِفُ مَا فِيهِ

بیان آنکه حرص تابع حیوست حرمان که زهر سمات است

وَفِي قَبْضِ كَفِّ الطِّفْلِ عِنْدَ لُودِهِ
وَفِي بَسْطِهَا عِنْدَ الْمَمَاتِ مَوَاعِظُهُ

دَلِيلٌ عَلَى اُحْرَاصِ الْمُرْكَبِ فِي الْحَيِّ
إِلَّا فَانظُرْ فِي تَنَادُ حَرَجَتْ بِأَشْيُ
بزه موعظه ۱۵

مرثیه سید عالم صلی الله علیه و سلم

الْأَطْرَقُ النَّاعِي بِلَيْسٍ قَرَأَنِي
فَقُلْتُ لَهُ لِمَا رَأَيْتُ الْإِنِّي أَنِي
فَحَقَّقِي مَا أَشْفَقْتُ مِنْهُ وَكَمْ يَبِينُ

وَأَرَقَنِي لَمَّا اسْتَهَمْتُ مَنَادِيًا
غَيْرَ مَسْئُولِ اللَّهِ أَصْبَحْتَ نَاعِيًا
وَكَانَ خَلِيلِي مَنِّي وَجَمَالِيَا
نوع ۱۶

قَوْلَهُ مَا أَتَسَاكَ أَحَبُّ مَا مَشَتْ
وَكُنْتُ مَتَى هَبَطَ مِنْهَا رِضٌ تَلَعَتْ
جَوَادُ الشَّظَى الْخَيْلُ مَتَى كَلَمَاتُهَا
جواز ۱۷

بِئِ الْعَيْسِ يَوْمًا وَجَاوَرْتُ وَادِيًا
أَرَى أَثْرًا قَبْلِي حَدِيثًا وَعَافِيَا
يَبْرُونَ بِهِ لَيْثًا عَلِيمًا ذَمَارِيَا
کهن ۱۸

سنت لیکه انمل او پاکیزه
یست از دهن او سخن پاکیزه
خو اهر بر آمد که قال الله
تدرسه والذی نبثنا بخرقنا

۱۱
یا ضم شب آمدن از انهم
۱۲ ناعی غیر مرگ
دینده ۱۲ - ۱۳ تاریخ

۱۳
بجواب گردانیدن ۱۳
استمال آواز برداشتن
۱۴ شفاق ۱۴

۱۵
لم یبال بود از مبالات ۱۵
ش قوله جمالی بفتح الحیم
الے هو باعث زینتی درونی

۱۶
شتران سپید سرخ موی
اعیس عیسار و احد با ۱۶
ش بهبوط فرود آمدن
۱۷ تشظی الشی اذا
نظار تشظیاه جمع شظیه

بمعنی پاره از عصا
تشظی الخیل عنده ای
گر خستند سواران از او ۱۸

۱۹
ضاری در پی سپهر
دونده دشکار کنند ۱۹
ع

۲۰
له در بناد کردن کت
دست طفل دلالت است
بر طبع و حرص آینه در
هر شخص انده ۲۰

۱۔ قولہ قد احمی من احمی
 ۲۔ مکان جملہ سے لایقرب
 ۳۔ تفادے رہے جتن
 ۴۔ تفادی فلان من کذا سے
 ۵۔ نمانا وازد سے عنہ ۱۲
 ۶۔ رعل ینمدالی معالی الامور نہد
 ۷۔ بر فاستن ۱۲
 ۸۔ مصدر
 ۹۔ مرد سخت سینہ ۱۲
 ۱۰۔ عادی حملہ کنندہ معدی
 ۱۱۔ حملہ کردہ شدہ ۱۲
 ۱۲۔ اغارۃ سخت دویدن ۱۲
 ۱۳۔ کا بیامرتغاق ۱۲
 ۱۴۔ نقف شکستن سر ۱۲
 ۱۵۔ تفالے سر یکدیگر باز
 ۱۶۔ جستن ۱۲
 ۱۷۔ انا للفوز
 ۱۸۔ اے الی الحرب ۱۲
 ۱۹۔ ساک بلند کنندہ ۱۲
 ۲۰۔ قولہ جومۃ الہیجاہ
 ۲۱۔ ای مظهرها ۱۲
 ۲۲۔ روی شناس ۱۲
 ۲۳۔ ذق خورش دادن مرغ
 ۲۴۔ چوزہ را بدہان ۱۲
 ۲۵۔ ایہ دیگر گوی ۱۲
 ۲۶۔ اے فمن یکن شبہا بمثلی
 ۲۷۔ کلیف بی ۱۲
 ۲۸۔ ۱۲
 ۲۹۔ ۱۲

مِنَ الْأَسَدِ قَدْ أَحْمَى الْعَرَيْنَ مَهَابَةً
 شَدِيدًا جَرَى الصَّدْرُ نَهْدًا مَصْدَرًا
 لِيَبْكُ رَسُولَ اللَّهِ خَيْلٌ مَخِيْرَةٌ
 لِيَبْكُ رَسُولَ اللَّهِ صَفًا مُقَدَّمًا

تَفَادَى سِبَاعَ الْأَرْضِ مِنْهُ تَفَادِيًا
 هُوَ اللَّيْتُ مَعْدِيًا عَلَيْهِ وَعَادِيًا
 تُشِيرُ غِيَارًا كَالضَّبَابَةِ كَأَسِيًا
 إِذَا كَانَ ضَرْبُ الْهَامِ نَقْضًا تَقَالِيًا

مفاخر بعلاقہ فاطمہ و حسن و حسین بشجاعت بدو و احد حنین

أَنَا لِلْفَخْرِ لِيَهَا وَبِنَفْسِي أَتَقِيرُهَا
 لَنْ تَرَى فِي حَوْثَةِ الْهَيْجَاءِ فِيهَا شَيْئًا
 وَوَلِي الْقُرْبَى إِنْ قَامَ شَرِيفٌ يَنْتَمِيهَا
 وَوَلِي الْفَخْرِ عَلَى النَّاسِ بِعَرْسِي بَيْنَهَا
 لِي مَقَامَاتٌ بَدَدِ رِحِينَ حَارِ النَّاسِ فِيهَا
 وَأَنَا الْحَامِلُ لِلرَّأْيَةِ حَقًّا حَتَّى حَتَّىهَا
 وَإِذَا أَضْرَامَ حَرْبًا أَحْمَدُ قَدَامِيهَا
 وَأَنَا الْمُسْتَقْبَلُ كَأَسَالِدَةَ الْأَنْفُسِ فِيهَا

فِعْمَةٌ مِنْ سَامِكِ السَّبْعِ مَا قَدْ خَصَّنِيهَا
 وَوَلِي السَّبْقَةِ فِي الْأَسْلَامِ طِفْلًا وَوَجِيًا
 زَقْنِي بِالْعِلْمِ زَقَانِيهِ صُرْتُ فِقِيرًا
 ثُمَّ فَخْرِي بِرَسُولِ اللَّهِ إِذْ رَوَّجْنِيهَا
 وَبِأَحَدٍ وَحْنِي لِي صَوْلَاتٌ تَلِيهَا
 وَأَنَا الْقَاتِلُ عَمْرًا يَوْمَ حَارِ النَّاسِ فِيهَا
 وَإِذَا نَادَى رَسُولُ اللَّهِ تَحَوَّلْتُ بِهَا
 هِبَةُ اللَّهِ مِنْ مِثْلِي فِي الدُّنْيَا شَبِيهَا

دم زد از شجاعت سعادت اثار در وقت قتل یکی از کفار

أَنَا مَدُّ كُنْتُ صَبِيًا
 أَبْطَلُ الْأَبْطَالَ قَهْرًا
 يَا سِبَاعَ الْبَرِّ يُغْنِي

ثَابِتَ الْقَلْبِ جَرِيًا
 ثُمَّ لَا أَفْرَعُ شَيْئًا
 وَكُلِّي ذَا اللَّجْمِ نِيًا

خطاب یکی از اهل عدو بشکر مرتضی از غایه شقاوت

أَضْرِبُكُمْ وَلَا أَرِي عَيْتًا
الْبَيْتُ أَيْضًا مَشْرِيفًا

جواب او بالفاظ فصيحى و عبارات صحيحه

يَا أَيُّهَا الْمُبْتَغَى عَلِيًّا
إِنِّي أَرَاكَ جَاهِلًا غَيْبًا
قَد كُنْتَ عَنْ لِقَائِهِ غَيْبًا
هَلُمَّ فَأَذُنْ هَهُنَا إِلَيَّا

۱۲ ک بی پس قریب شو
در تجا بمقابلہ من بی
۱۲ ۱۲ ک وقہ باریک
شدن از ضرب التے

ارشاد بتفویض و توکل برخالق جز و کل

وَكَمْ لِلَّهِ مِنْ لُطْفٍ خَفِيٍّ
وَكَمْ يُسِرُّ آتِي مِنْ بَعْدِ عُسْرِي
وَكَمْ أَمْرٌ تَسَاءَلُ بِهِ صَبَاحًا
إِذَا ضَاقَتْ بِكَ الْأَحْوَالُ يُوفًا
تَوْسَلُ بِالنَّبِيِّ فَكُلُّ خُطْبٍ
وَلَا تَجْزَأُ إِذَا مَا نَابَ خُطْبٌ
وَبِالْمَوْلَى الْعَلِيِّ أَبِي تَرَابٍ
وَبِالْأَطْهَارِ أَهْلِ الذِّكْرِ حَقًّا
يَدُنُ خَفَاءَ عَنْ فَرَمِ الزَّرْكِيِّ
وَفَرَجِ كَرِيهِ الْقَلْبِ الشَّيْخِيِّ
وَتَاتِيكَ الْمَسْرَّةُ بِالْعَيْشِيِّ
فَتَقُ بِالْوَاحِدِ الْفَرْدِ الْعَلِيِّ
يَهْوُونَ إِذَا تَوَسَّلَ بِالنَّبِيِّ
فَكَمْ لِلَّهِ مِنْ لُطْفٍ خَفِيٍّ
وَبِالنُّورِ الْبَهِيِّ الْفَا طِمِيٍّ
سُلَالَةَ أَحْمَدَ وُلْدِ الْوَصِيِّ

لا يفهم الزكى ايضا ۱۲
۱۲ شیخی غمگین
۱۲ ک سورہ اندوگین
کردن از نصر ۱۲ ک
ای اعتمد بفضل الذی
هو واحد فرد فانه یفرق
لک صعوباتک ویزیل
کرباتک تعالی شانہ
دجل بر ہانہ ۱۲ ک
اینجا تمام شد دیوان
حضرت علی رضی اللہ تعالی
عنه باقی الحاقیہ باشد
۱۲ ک فان البحر مقام
الحروف و الهلاک و صحبہ
الاشرار موجبة الذلہ
التی ہی خیر من الهلاک

۱۲

تمت نثر اللالی من کلام امیر المؤمنین علیہ السلام باب المیم

تَجْلِسُ الْعِلْمِ رَوْضَةَ الْجَنَّةِ
مُصَاحِبَةُ الْأَشْرَارِ رُكُوبُ الْبَحْرِ
تَجْلِسُ الْكِرَامِ حُصُونُ الْكَلَامِ
تَجَالِسُ الْأَخْدَانِ مَفْسَدَةُ الدِّينِ
فَهَلَكَةُ الْمَرْءِ حِدَّةُ طَبْعِهِ
مَا قَدَّمَ مَنْ سَكَتَ
مَنْقِبَةُ الْمَرْءِ تَحْتِ لِسَانِهِ
بَابُ النُّونِ - نُورُ الْمُؤْمِنِ قِيَامُ اللَّيْلِ

۱۲۵ ۱۲۶ ۱۲۷
 مرزا زیاد دیکھتے ہیں کہ غزوات باقی ماندن نیکو
 آرزو ہے۔ دراز ۱۲۷ ای الصبویں ہے
 مرادہ عاقبت الامر کہا قال المحافظ فی الفارسیہ
 عاقبت روز سب سے کام را ۱۲۸ ۱۲۹ قول
 لید المرقومہ لے غلطی را در وقت پیش این یو
 خراج وغیرہ برآید دستنی آن با حسن کردن
 دادن چیزی سے با بل عمل است ۱۲

خاتمة الطبع

محمد ک علی ما عملت من النبی والہمت
 من النبی نصلی علی حبیبک عظیم
 الشان عظیم الاحسان باعث وجو الاکوا
 لولاء لم یکن الزمان علی اللہ اصحابہ
 الذین ہم عمود الاسلام والارکان
 وعلی من تبعہم فالعت النیرا وطلعت
 القبران بعد فیقول الراجی رحمہ ربہ
 المجید محمد سعید ان هذا یوما لما
 کان معدن النضاد ابلاغہ وحسن
 النبی لیسیدنا علی رضی اللہ عنہ سیدنا
 وکان فیہ لغات تقصر فیہم معانیہ الاذہا
 علی علیہ حاشیہ عمدة البیانا فیہ لاصول
 الی غور مطالبہ لکان ومن نظورہ بنظر
 الامتدادہ قد جلی بقعود البیانا طبعہ
 فی کتاب نہ سعید یہ واقع کراچی
 باحسن اہتمام فی
 الصحۃ وحن الطبع

نَسِيَانُ الْمَوْتِ صِدْقُ الْقَلْبِ
 تَعِيبٌ إِلَى نَفْسِكَ حِينَ شَابَ رَأْسُكَ
 نَيْلُ الْمُنَى فِي الْغَيْثِ
 نُورٌ مَشِيدٌ لَا تَطْلُمُهُ بِالْمَعْصِيَةِ
 بَابُ الْوَادِ وَالْآكِ مَنْ لَمْ يَعَادِكَ
 وَزُرْ صَدَقَةَ الْمَتَانِ الْكَثْرُ مِنْ أَجْرِهِ
 وَيْلٌ لِمَنْ سَاءَ خَلْقُهُ وَقَبِيحَ خَلْقُهُ
 وَأَسْأَلُ مَنْ تَعَاوَلَ عَنْكَ
 وَيْلٌ الْطِفْلِ مَرَزُوقٌ
 بَابُ الْهَاءِ هُمُومُ الْمَرْءِ بِقَدْرِ هَيْبَتِهِ
 هَمُّ السَّعِيدِ آخِرَتُهُ وَقَالَ
 هَلَاكَ الْمَرْءُ فِي الْعُجْبِ
 هَامَةُ الْمَرْءِ هَيْبَتُهُ وَقَالَ
 هَلَكَ الْحَرْيِصُ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ
 هَاتِ مَا عِنْدَكَ تَعْرِفُ بِهِ
 لَا دِينَ لِمَنْ لَا مَرْوَةَ لَهُ وَقَالَ
 لَا رَاحَةَ لِلْحُسُودِ
 لَا حُرْمَةَ لِلْفَنَاسِقِ
 لَا قَدْرَ لِلْفَنَاحِشِ^{المعلق}

نُورُ الْقَبْرِ فِي الصَّلَاةِ فِي الظُّلْمِ
 نَمُّ امْنَاتِكَ فِي أَمْهِدِ الْفُرْشِ
 نَارُ الْفُرْقَةِ أَحْرَمٌ نَارِ جَهَنَّمَ
 نُورُ السَّوَجِ فِي الصِّدْقِ
 وَضَعُ الْإِحْسَانِ فِي غَيْرِ مَوْضِعِ ظُلْمِ
 وَلَا يَهْدِي إِلَّا حَقُّ سِرِّ نَبِيِّ الزُّوَالِ
 وَحَدَاةُ الْمَرْءِ خَيْرٌ مِنْ جَلِيْسِ السُّوءِ
 وَيْلٌ لِحُسُودٍ مِنْ حَسَدِهِ وَقَالَ
 وَيْلٌ لِمَنْ وَقَرَّ الْأَخْرَاقَ وَقَالَ
 هَيْبَاتٌ مَنْ نَصَحَهُ الْعَدُوُّ
 هَمُّ الشَّقِيِّ دُنْيَاهُ وَقَالَ
 هَرَبُكَ مِنْ نَفْسِكَ أَنْفَعُ مِنْ هَرَبِكَ مِنَ الْأَسَدِ
 هَاشِمُ النَّزِيدِ غَيْرُ أَكْلِهِ
 هَيْبَةُ الْمَرْءِ قِيَمَتُهُ
 بَابُ اللَّامِ مَعَ الْإِلْفِ لَا فِقْرَ لِلْعَاقِلِ
 لَا كَرَامَةَ لِلْكَاذِبِ
 لَا عِزَّ لِلْقَاتِلِ
 لَا وَفَاءَ لِلْمُرَاةِ
 لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَ لَهُ

من در تفسیر این شعر آورده اند...

لَا غِنَى لِمَنْ لَا فَضْلَ لَهُ

بَابُ الْيَاءِ يَا تَيْبُكَ مَا قَدَّرَ لَكَ
 يَزِيدُ الصَّدَقَةَ فِي الْعَمْرِ
 يَأْمَنُ الْخَائِفُ إِذَا وَصَلَ إِلَى الْخَافَةِ
 يَبْلُغُ الْمَرْءُ بِالصِّدْقِ مَنَازِلَ الْكِبَرِ
 يَأْسُ الْقَلْبِ سَرَاخَةَ النَّفْسِ

يَعْبَلُ النَّتَامُ فِي سَاعَةِ فِتْنَةِ أَشْهُرِ
 يَطْلُبُكَ الرَّزْقُ كَمَا تَطْلُبُهُ
 يَصِيرُ أَمْرُ الصَّبُورِ إِلَى مَرَادِهِ
 يَسُدُّ الْمَرْقُومَةَ بِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِمْ
 يَسْعَدُ الرَّجُلُ بِمَصَاحِبَةِ السَّعِيدِ

ت

Handwritten text in Urdu script, appearing as a list or series of entries. The text is faint and partially obscured by a light-colored rectangular area.

Handwritten text in Urdu script, appearing as a list or series of entries. The text is faint and partially obscured by a light-colored rectangular area.

Handwritten text in Urdu script, appearing as a list or series of entries. The text is faint and partially obscured by a light-colored rectangular area.

Handwritten text in Urdu script, appearing as a list or series of entries. The text is faint and partially obscured by a light-colored rectangular area.

وَاللَّيْلُ وَالرَّسُولُ فَيَذَرُوهَا بَيْنَكُم مِّنْكُمْ فَأَتِمُّوا

سند دارمی پندرہ

اردو

دینی احکام پر مشتمل
۳۴۵۶ احادیث نبویہ کا انمول خیرہ
جو خانہ کتب نبویہ لاہور میں دستخط و پیش کیا گیا ہے

حضرت ابو محمد عبداللہ دارمی (متوفی ۲۵۵ھ)
سے بڑی تحقیق و تلاش کے بعد منتخب فرمایا گیا
اس سہ لکیر کے یک جملہ الاعتقادات، عقائد اور اطلاق
مادات کو پاکیزہ بنانے میں انتہائی حفیہ ثابت ہوگا
قیمت آٹھ روپے۔

محمد سعید سنز تاجران کتب قرآن محل مولوی مسافر خا کراچی

چمن محمدی کے سدا بہار پھول

موطائے امام محمد (اردو)

موطائے امام محمد حضرت امام مالک کی برہنہ برس کی عمیق تلاش
تحقیق اور ایک کتابت سے نیا احادیث کا تسلیم شدہ مستند
انتخاب ہے مسائل باحکام، عبادت، دینی فرائض، دنیاوی واجبات
غرضکہ انسانی زندگی سے متعلق ہر مسئلہ پر تمام علماء نے بالاتفاق
موطائے امام محمد کو ایک مستند قدیم صحیفہ تسلیم فرمایا ہے
ایک کالم میں عربی لکھو سرے کالم میں اردو ترجمہ ہے، نیز فقہ حنفی
کی روشنی میں ضروری فوائد و تشریحات کا اضافہ کیا گیا ہے۔

قیمت مجلد آٹھ روپے۔

محمد سعید سنز تاجران کتب قرآن محل مولوی مسافر خا کراچی

حضرت آدم علیہ السلام کے لکھنے والے کلمات پر مشتمل

تاریخ اسلام کا منہ

ذہلی تاریخ اسلام ہے جس کے جوڑے حصے ہیں اور
ہر حصے اپنے عہد کی حیران کن دستاویز پر مشتمل ہے
۱- نبی کے تفسیر معارف، رسول اللہ کی اعلیٰ سیاحت
۲- کونہ زندگی کو جاننا اور اس کے سبب سے پیدا کی گئی
۳- خلفائے راشدین کی امنی بنی مقاصد مختلف اسلامی ممالک
سنوستان میں سلطنت حکومت، عربوں و رومان کے ساتھ غزیر
کی جہازیاں، برادران و امن کی پیشہ وارانہ جنگ آزادی
کی ابتدا، آستان کا تمام اور اس کی آہستہ تاریخ
لوہستانی و اسلامی تاریخ کے تمام حصے پر مشتمل ہے
۳- دنیائے تاریخ اور علم کے تمام حصوں کا مستند و رشاد اور حیران کن

محمد سعید سنز تاجران کتب قرآن محل مولوی مسافر خا کراچی

قیمت - کس روپے۔

اگر احادیث رسول پاک سے اپنا ایمان تازہ کرنا ہو،
تو

فقہ حنفی کے بانی اور چالیس کروڑ مسلمانان عالم کے مذہبی مقتدا
حضرت امام ابوحنیفہ کے ایمان افروز خسران

مشہد امام عظیم

سے اپنے قلوب میں تازگی اور محبت دینی حاصل کر لیں
مشہد امام عظیم ۵۳۳ متفقہ احادیث نبویہ کا وہ بیش بہا
ذخیرہ ہے جسے ہر دور کے علمائے ملت اسلامیہ پر حضرت امام عظیم
کا احسان عظیم قرار دیتے اس انمول جواہر پارہ کو اسکی شایان
شان پہلی مرتبہ ایک کالم میں عربی اور مقابل کالم میں سلیس
اردو ترجمہ، ضروری فوائد و تشریحات کی شائع کیا گیا ہے۔

قیمت مجلد آٹھ روپے۔

محمد سعید سنز تاجران کتب قرآن محل مولوی مسافر خا کراچی